

RAPORT DE ACTIVITATE

PENTRU ANUL 2025

Prezentul raport de activitate a fost elaborat pentru evaluarea managementului de către Consiliul Județean Hunedoara, denumit în continuare autoritatea, pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane denumită în continuare MCDR, aflat în subordinea sa, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 189/2008 privind managementul instituțiilor publice de cultură, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 269/2009, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare ordonanța de urgență, precum și cu cele ale regulamentului de evaluare.

Criterii de evaluare:

1. evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea și în raport cu sistemul instituțional existent;
2. îmbunătățirea activității instituției;
3. organizarea/sistemul organizațional al instituției;
4. situația economico-financiară a instituției;
5. strategia, programele și implementarea planului de acțiune pentru îndeplinirea misiunii specifice instituției, conform sarcinilor formulate de autoritate;
6. evoluția economico-financiară a instituției, pentru următoarea perioadă de management, cu menționarea resurselor financiare necesare de alocat de către autoritate.

În conformitate cu prevederile contractului de management, datele și informațiile din prezentul raport sunt aferente perioadei: de la 01.01.2025 la 31.12.2025 reprezentând a treia evaluare.

CUPRINS GENERAL

A.	Evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea	4
1.	Colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități	7
2.	Analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări)	14
3.	Evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia	16
4.	Măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari	18
5.	Grupurile-țintă ale activităților instituției	20
6.	Profilul beneficiarului actual	24
B.	Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia	29
1.	Adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității	29
2.	Orientarea activității profesionale către beneficiari	41
3.	Analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse	50
C.	Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai bună funcționare, după caz	57
1.	Măsuri de organizare internă	57
2.	Propuneri privind modificarea reglementărilor interne	57
3.	Sinteza activității organismelor colegiale de conducere	57
4.	Dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare)	62
5.	Măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționalizări ale spațiilor	64

6.	Măsuri luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată	70
D.	Evoluția situației economico-financiare a instituției	71
1.	Analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate	71
2.	Evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției	78
E.	Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management	79
1.	Viziune	79
2.	Misiune	79
3.	Obiective (generale și specifice)	88
4.	Strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management	89
5.	Strategie și plan de marketing	91
6.	Programe propuse pentru întreaga perioadă de management	117
7.	Proiecte din cadrul programelor	118
8.	Alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management	202
F.	Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse	212
1.	Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare	212
2.	Număr de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management	212
3.	Analiza programului minimal realizat	213

A.	Evoluția instituției în raport cu mediului în care își desfășoară activitatea:
-----------	---

În arealul transilvan, Muzeul Civilizației Dacice și Romane se înscrie ca una dintre cele mai prestigioase instituții de cultură, atât din punct de vedere al vechimii, cât, mai ales, al activității muzeale și științifice.

Muzeul din Deva a luat ființă la 13 mai 1880, din inițiativa *Societății de Istorie și Arheologie a comitatului Hunedoara*.

În decursul timpului, muzeul și-a desfășurat activitatea în mai multe clădiri. În ședința din 20 iulie 1881 s-a hotărât ca muzeul să fie deschis în casa particulară a lui Pogány Adám din Deva, strada Hunedoarei. În această clădire s-a făcut și inaugurarea oficială a muzeului. Sediul muzeului a fost schimbat în anul 1890, acesta fiind mutat în aripa stângă a Liceului Real din Deva, iar din 1896 în 6 săli ale unui edificiu separat al Liceului Real. După mai bine de patru decenii, în anul 2006, în urma unei ample restaurări, muzeul a fost mutat în clădirea-monument istoric „Magna Curia”, în care își desfășoară activitatea și astăzi.

Instituție de anvergură națională, apreciată pentru valoarea, reprezentativitatea și originalitatea patrimoniului deținut, Muzeul Civilizației Dacice și Romane este nu numai un reper, dar și o instituție deschisă, modernă și sincronă cu tendințele și orientările muzeologiei contemporane.

Având în vedere faptul că preponderent, patrimoniul muzeului este constituit din colecții de preistorie, de epocă dacică, romană, medieval timpurie, medievală, o colecție de arme albe și de foc, de echipament militar modern și contemporan precum și de etnografie la secțiile din teritoriu Brad și Orăștie, iar instituția deține un număr 26 de colecții unicate la nivel național, constituite din bunuri mobile și piese singulare unicate în număr de 18, ce fac parte din patrimoniul muzeal, în ședința din data de 13.05.2025, Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor a propus Ministerului Culturii acordarea titlaturii de muzeu de importanță națională Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, deoarece documentațiile depuse respectă dispozițiile legale, (unicitatea colecțiilor muzeale la nivel național).

Proiectele și programele culturale inițiate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane în anul 2025 au avut în vedere, în primul rând, valorificarea muzeală a pieselor de tezaur, fond și bunuri culturale din colecțiile sale, pentru o mai bună cunoaștere și afirmare a acestora pe plan local, național și european. În acest scop s-a urmărit evidențierea valorilor patrimoniale prin prezentări modeme, menite să aducă un spor de atractivitate, dar și de compatibilitate cu standardele muzeologice impuse de normele în vigoare.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, își desfășoară activitatea și în teritoriu prin Muzeul de Arheologie și Monumente „in situ” Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”, iar din data de 01.07.2025 activitatea muzeală se desfășoară și prin intermediul Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, precum și a Castelului Nopcsa din Săcel.

Începând cu 01.07.2025, ca urmare a fuziunii prin absorbție a Direcției Generale de Administrare Monumente și Promovare Turistică a Județului Hunedoara de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.124 din 30.06.2025, muzeul a preluat în administrare obiective de mare valoare istorică precum Cetățile Dacice din Munții Orăștiei (patrimoniu UNESCO) și Castelului Nopcsa din Săcel.

În acest sens, preluarea Castelului Nopcsa marchează o etapă importantă în misiunea muzeului de a proteja, conserva și pune în valoare patrimoniul istoric și cultural al județului Hunedoara.

Lucrările de reabilitare a castelului Nopcsa din satul Săcel, județul Hunedoara, s-au încheiat în iunie 2024, după aproape cinci ani de la debutul acestora, clădirea fiind pregătită pentru a fi integrată în circuitul turistic, dar și în cel al reuniunilor cu caracter științific. Pentru reabilitarea clădirii istorice Consiliul Județean Hunedoara a atras fonduri guvernamentale prin programul PNDL 2, dar a utilizat și resurse din bugetul propriu.

Acest monument deosebit, încărcat de istorie și legende, a fost integrat în circuitul cultural și turistic al regiunii începând cu data de 01.09.2025.

Specialiștii Muzeului Civilizației Dacice și Romane au făcut pregătiri intense pentru marea deschidere care a avut loc în data de 01.09.2025, iar publicul a avut prilejul să descopere povestea fascinantă a castelului, dar și obiecte de patrimoniu selectate special pentru acest eveniment. Astfel, prima expoziție temporară găzduită de Castelul Nopcsa din Săcel a fost „Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului”, o expoziție care oferă publicului posibilitatea de a descoperi istoria și arhitectura Castelului Nopcsa, obiecte de patrimoniu din colecțiile muzeului, precum și elemente care ilustrează legătura castelului cu istoria locală și cu personalitățile care i-au marcat trecutul.

De asemenea, a mai fost prezentată o expoziție de excepție: „Goya și Dali, controversate”, expoziție inedită care a oferit o șansă unică vizitatorilor de a descoperi, într-un dialog vizual, asemănările și diferențele dintre doi mari artiști spanioli care au schimbat istoria artei, precum și o expoziție-eveniment dedicată marelui artist Mircea Dumitrescu în care au fost prezentate seriile de grafică „Existență” și „Sămânța și

moartea cu posibilitatea apariției ucenicului vrăjitor” – lucrări profunde, încărcate de simbol și emoție.

În cursul anului 2025, a fost finalizat proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”.

Astfel, în data de 8 august 2025, Consiliul Județean Hunedoara a organizat evenimentul „Ziua Porților Deschise” la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Evenimentul a marcat redeschiderea oficială a unuia dintre cele mai importante monumente ale patrimoniului național, după finalizarea lucrărilor de conservare, restaurare și punere în valoare realizate în cadrul proiectului european „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, finanțat prin POR 2014–2020 și Programul Regional Vest 2021–2027.

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a urmărit promovarea patrimoniului istoric național și județean, a valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, atât la nivel intern cât și internațional.

Pentru a îndeplini misiunea muzeului și a-și atinge scopurile propuse în perioada de referință, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane a urmărit în detaliu dezvoltarea unei culturi organizaționale bazată pe o comunicare eficientă atât în interiorul instituției, cât și în exteriorul acesteia. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului împreună cu specialiștii muzeului au fost cele care au privit îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului propriu în vederea punerii lui în valoare.

În cursul anului 2025, specialiștii muzeului au avut în planul de lucru diverse teme de cercetare, precum și continuarea unor programe și proiecte culturale, menite să îmbogățească patrimoniul cultural deținut, dar și să contribuie la educarea publicului în spiritul respectului și al aprecierii valorilor culturale hunedorene și naționale.

Promovarea patrimoniului s-a realizat prin intermediul site-ului web al muzeului (www.mcdr.ro), acesta fiind actualizat constant cu informație grafică și text adresat atât publicului larg, presei, dar și specialiștilor interesați de activitatea instituției.

De asemenea, pagina de facebook care este înprospătată periodic, reflectă nu numai activitatea curentă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, dar și alte date de interes general. Pagina de Facebook constituie una dintre legăturile vii ale

instituției cu publicul, cu cetățenii. Promovarea s-a mai realizat și prin intermediul canalului de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane (mcdrtube) și Instagram, precum și prin intermediul unor site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo), Museums of the World, Google Arts and Culture.

Activitățile desfășurate de specialiștii instituției muzeale cunosc o mare diversitate, fiind atât de natură științifică și de cercetare, cât și expozițională, cultural-educativă, evidență, conservare și restaurare.

Cercetarea științifică constituie o componentă esențială a activității muzeale, motiv pentru care i se acordă o importanță deosebită. Specialiștii muzeului au avut în planul de lucru diverse teme de cercetare, majoritatea valorificate prin publicare în cadrul articolelor, studiilor și cărților.

Rezultatele cercetării științifice s-au concretizat într-un număr de 43 rapoarte de cercetare, note, lucrări, articole și studii publicate sau aflate în curs de publicare, la care se adaugă și Anuarul științific *Sargetia, Acta Musei Devensis*.

De asemenea, în cursul anului 2025, specialiștii muzeului au participat la manifestări științifice desfășurate fizic sau on-line, unde au fost prezentate 53 de rapoarte de cercetare și comunicări.

1.	Colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități:
-----------	--

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a urmărit promovarea patrimoniului istoric național și județean, a valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, la nivel intern și internațional. Astfel, în derularea programelor și proiectelor culturale, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a desfășurat diverse colaborări ce au avut la bază protocolul sau acordul de colaborare, încheiat fie punctual, pentru o anumită activitate, fie anual.

În cursul anului 2025 au fost încheiate protocoalele de colaborare și contracte de parteneriat cultural, după cum urmează:

Nr.	Denumire
1	AGENȚIA DE PLĂȚI PENTRU AGRICULTURĂ
2	AJOFM HUNEDOARA
3	ASOCIAȚIA DRAG DE HAȚEG
4	ASOCIAȚIA BISERICI ÎNLEMNITE

5	ASOCIAȚIA CREATE.ACT.ENJOY
6	ASOCIAȚIA CLASSIC UNLIMITED
7	ASOCIAȚIA CLUBULUI DE PRESĂ VALEA JIULUI
8	ASOCIAȚIA CULTURALĂ DEL – ERDELYERT
9	ASOCIAȚIA CULTURALĂ ȘI DE TINERET VIZION Z DEVA
10	ASOCIAȚIA DACILOR NEMURITORI
11	ASOCIAȚIA CINEGETICĂ VALEA CERNII
12	ASOCIAȚIA FEMEILOR DIN SÂNTĂMĂRIA ORLEA
13	ASOCIAȚIA FIBO DEVA
14	ASOCIAȚIA HUNTERS PĂDURENI, VĂNĂTORII PĂDURENI
15	ASOCIAȚIA MICROREGIUNEA HAȚEGULUI
16	ASOCIAȚIA PRO EDUCAȚIE, ISTORIE ȘI CULTURĂ CORVINIAS
17	ASOCIAȚIA ROTARY CLUB HUNEDOARA
18	ASOCIAȚIA PIA FIDELIS SCHNAUZER &PINSCHER CLUB 2020
19	ASOCIAȚIA SWISS WEBSCHOOL
20	ASOCIAȚIA TERRA DACICA AETERNA
21	AVPS CERBUL CARPATIN
22	AVPS CORVINIANA
23	BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI
24	CASA CORPULUI DIDACTIC HUNEDOARA
25	CĂMARA BUNICII
26	CENTRUL CULTURAL „DRĂGAN MUNTEAN”
27	CENTRUL DE CULTURĂ ȘI ARTĂ AL JUD. HUNEDOARA
28	CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ HUNEDOARA
29	CLUBUL SPORTURILOR MONTANE HUNEDOARA
30	COLEGIUL NAȚIONAL „DECEBAL” DEVA
31	COLEGIUL NAȚIONAL „IANCU DE HUNEDOARA”
32	COLEGIUL NAȚIONAL PEDAGOGIC „REGINA MARIA”
33	COLEGIUL TEHNIC „TRANSILVANIA” DEVA
34	COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEUL ASTRA
35	COMPLEXUL VAȚA BĂI
36	COOPERATIVA HAȚEGANA, SC
37	EPISCOPIA DEVEI ȘI HUNEDOAREI
38	FUNDAȚIA INOVAȚII SOCIALE REGINA MARIA
39	GARDA CETĂȚII DEVA
40	GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 7 DEVA
41	GRĂDINIȚA FLOARE DE COLȚ BRAD

42	GEOPARCUL INTERNAȚIONAL UNESCO ȚARA HAȚEGULUI
43	HANDMADE HEAVEN
44	INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”
45	INSTITUTUL DE STUDII AVANSATE PENTRU CULTURA ȘI CIVILIZAȚIA LEVANTULUI, BUCUREȘTI
46	INTERACT CLUB DEVA ȘI HUNEDOARA
47	INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN HUNEDOARA
48	LICEUL CU PROGRAM SPORTIV „CETATE” DEVA
49	LICEUL DE ARTE „SIGISMUND TODUȚĂ” DEVA
50	LICEUL TEORETC AVRAM IANCU BRAD
51	INSTITUTUL DE CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE DIN CADRUL UNIVERSITĂȚII „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” DIN TÂRGU-JIU
52	LICEUL TEHNOLOGIC „CRIȘAN”,
53	ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR ȘI FOTOGRAFILOR HUNEDORENI
54	LICEUL TEHNOLOGIC AGRICOL „AL. BORZA” GEOAGIU
55	LICEUL TEHNOLOGIC DE TRANSPORT FERROVIAR „ANGHEL SALIGNY” - SIMERIA
56	LICEUL TEHNOLOGIC ENERGETIC „DRAGOMIR HURMUZESCU” DEVA
57	LICEUL TEHNOLOGIC „GRIGORE MOISIL” DEVA
58	LICEUL TEORETIC “TEGLAS GABOR” DEVA
59	MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE ȘI ARTĂ ZALĂU
60	MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI, CLUJ – NAPOCA (DIAGNOSTIC ARHEOLOGIC SARMIZEGETUSA)
61	MUZEUL OLTENIEI CRAIOVA
62	MUZEUL SATULUI BANĂȚEAN TIMIȘOARA
63	MUZEUL BANATULUI MONTAN REȘIȚA
64	P.F.A. NUȚIU EMANUEL VALENTIN
65	PALATUL COPIILOR DEVA
66	PANAUR SRL
67	PAROHIA ORTODOXĂ AUREL VLAICU
68	PRIMĂRIA MUNICIPIULUI DEVA
69	PRIMĂRIA ORAȘULUI GEOAGIU
70	PRIMĂRIA COMUNEI BĂNIȚA
71	PRIMĂRIA COMUNEI CERBĂL
72	PRIMĂRIA COMUNEI DENSUȘ
73	PRIMĂRIA COMUNEI PUI
74	PRIMĂRIA SARMIZEGETUSA
75	PRIMĂRIA SÂNTĂMĂRIA ORLEA
76	PRIMĂRIA SĂLAȘU DE SUS

77	PRIMĂRIA COMUNEI LELESE
78	PRIMĂRIA COMUNEI TOPLIȚA
79	SALVITAL HUNEDOARA
80	SC HIGH FLY FILM PRODUCTION SRL
81	SOFT WISE IMPEX SRL
82	PRIMĂRIA COMUNEI BĂTRÂNA
83	ROMSILVA ADMINISTRAȚIA PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCCELULUI
84	ȘCOALA GIMNAZIALĂ „ANDREI ȘAGUNA” DEVA
85	ȘCOALA GIMNAZIALĂ “MIRCEA SÂNTIMBREANU” BRAD
86	ȘCOALA GIMNAZIALĂ RAPOLTU MARE
87	ȘCOALA GIMNAZIALĂ SARMIZEGETUSA
88	ȘCOALA GIMNAZIALĂ SÂNTĂMĂRIE ORLEA
89	ȘCOALA GIMNAZIALĂ VAȚA DE JOS
90	TEATRUL DE ARTĂ DEVA
91	UNITATEA MILITARĂ 01794 DEVA
92	UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI
93	CENTRUL PENTRU PACE ȘI PREVENIREA VIOLENȚEI (CPVP)
94	COLEGIUL NAȚIONAL „AUREL VLAICU” ORĂȘTIE
95	PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORĂȘTIE
96	ASOCIAȚIA OAMENILOR DE CULTURĂ ȘI ARTĂ DIN JUDEȚUL HUNEDOARA (ASOCA)
97	INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN HUNEDOARA
98	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
99	UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTE BUCUREȘTI
100	UNIVERSITATEA DIN SZEGED
101	UNIVERSITATEA DE VEST TIMIȘOARA
102	UNIVERSITATEA CONSTANTIN BRÂNCUȘI, TÂRGU JIU

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile:

1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost

certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2024 - 2027.

2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Ardeu–„Cetățuie”**, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Micia**, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar **Ulpia Traiana Sarmizegetusa**, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

5. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna **Rapoltu Mare – La Vie**, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 - 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

6. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec. XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și

modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

7. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parcuri atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

S-a solicitat Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

8. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D. A. L. I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/ 13838/ 2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/ 2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, a fost finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 - 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr. 4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia s-a realizat de către Consiliul Județean Hunedoara.

În data de 8 august 2025, lucrările de conservare, restaurare și punere în valoare a Amfiteatrului din Ulpia Traiana Sarmizegetusa au fost recepționate de către Consiliul Județean Hunedoara, iar din data de 08.08.2025, monumentul istoric, asemuit cu faimosul „Colloseum” din Roma, a fost redeschis turiștilor.

9. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind proiectul “Realizare de modele 3D prin utilizarea tehnologiilor fotogrametrice și scanare terestră pentru obiectivele din zona Sarmisegetusa -Hațeg Județul Hunedoara” perioada de derulare 2025 – 2026.

10. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind facsimilarea digitală și expunerea online a publicațiilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Expunerea materialelor digitizate se realizează pe site-urile web Discover Europe's digital cultural heritage, Europeana, administrate de Uniunea Europeană în Biblioteca Digitală Europeană: www.europeana.eu, perioada de derulare 2025 – 2026.

2.	Analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări):
-----------	---

Acest tip de analiză, reprezintă cel mai important instrument managerial prin care se pot evalua factorii de influență interni și externi, în vederea evidențierii punctelor tari și slabe ale instituției, corelate cu oportunitățile și amenințările existente, raportate în general la buna funcționare a muzeului, pentru îndeplinirea misiunii sale instituționale.

Puncte tari:

- Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă un centru cultural cu îndelungată tradiție în județul Hunedoara;
- Patrimoniul bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii;
- Rețea muzeală diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
- Cantitatea, calitatea și diversitatea ofertei culturale și a serviciilor oferite către populație;
- Personal calificat și specializat în domeniul de activitate al instituției;
- Laboratorul de restaurare este acreditat;
- Beneficiază de mai mulți ani de un site propriu, care îi permite să fie în legătură permanentă cu utilizatorii;
- Beneficiază și de o pagină de facebook unde cei interesați pot găsi informații referitoare la evenimentele culturale organizate pe parcursul anului;
- Bună colaborare cu autoritățile județene în vederea obținerii sprijinului logistic, financiar, de consiliere necesar;
- Participarea la expoziții naționale și internaționale;
- Capacitatea de a organiza și găzdui evenimente de nivel național și internațional.
- O relație foarte bună cu parteneri externi materializată prin protocoale de colaborare încheiate pe diverse activități, cu instituții similare din țară, O.N.G.-uri, universități, școli și participarea în calitate de partener la proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană.

Puncte slabe:

- Salarizarea nemotivantă existentă în sistemul bugetar;
- Lipsa personalului de specialitate în întocmirea proiectelor de accesare a fondurilor europene;
- Lipsa personalului de specialitate necesar evaluării colecțiilor din cadrul instituției.

Oportunități:

- Pe teritoriul județului Hunedoara se găsesc cele două capitale antice Sarmizegetusa Regia și Ulpia Traiana Sarmizegetusa, puncte forte de atracție pentru publicul vizitator;
- Posibilitatea de a se constitui în pol de atracție și interes ca centru istoric datorită amplasării sediului central al muzeului și a deținerii unui patrimoniu bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii, precum și deținerea unei rețele muzeale diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
- Posibilitatea dezvoltării turismului cultural, un element semnificativ pe baza căruia județul Hunedoara poate atinge o dezvoltare economică și socială durabilă;
- Posibilitatea organizării de conferințe sau congrese, vizite de studiu, evenimente socio-culturale tematice și tururi turistice;
- Posibilitatea participării în parteneriat în programe de anvergură națională și internațională;
- Posibilitatea încheierii de noi parteneriate, în condițiile în care Muzeul Civilizației Dacice și Romane este singura instituție de profil capabilă de o ofertă culturală la nivelul cerințelor tot mai manifeste ale instituțiilor partenere și de spații adecvate desfășurării unor evenimente deosebite;
- Capacitatea de a se prezenta în fața comisiilor din cadrul Ministerului Culturii cu proiecte de anvergură privind conservarea și restaurarea a patrimoniului muzeal;
- Capacitatea de a fi partener în proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană în domeniul cercetării, restaurării, protecției și conservării patrimoniului cultural.

Amenințări:

- Reducerea personalului din sistemul bugetar prin blocarea posturilor și plecarea naturală a personalului angajat;
- Reducerea veniturilor din subvenții.

3.	Evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia:
-----------	---

Modul în care o instituție, cu atât mai mult una de cultură, se prezintă publicului este dat de o serie de factori, care însumăți creează cartea sa de vizită.

Plecând de la imaginea exterioară, care poate crea o impresie vizuală plăcută, ce te îndeamnă să afli mai multe și până la modul în care cel care trece pragul muzeului percepe spațiile expoziționale sau cele conexe altor activități, muzeul a încercat să transmită un mesaj clar vizitatorilor privind rolul său în societate. Deloc de neglijat este comportamentul personalului vis-à-vis de public, profesionalismul acestuia, modul în care intervine discret dar convingător în relația cu publicul vizitator sau cu participanții la diferitele activități culturale.

Politica managerială a manifestat o preocupare continuă pentru tot ceea ce înseamnă imaginea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, au fost regândite modalitățile de comunicare cu societatea civilă și instituțiile statului, reușind astfel să fim prezenți săptămânal în mass-media locală cu informații de specialitate privind activitatea și evenimentele organizate. Prin recurgerea la modalități de comunicare eficiente, precum pagina oficială de Facebook a instituției și actualizarea permanentă a informațiilor pe site-ul muzeului, prin portaluri on-line și prin linkuri inter-instituționale, specialiștii din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane au reușit să împărtășească comunității numeroasele cunoștințe despre inestimabilul patrimoniu al județului Hunedoara, oferind publicului un program zilnic de informare în mediul online.

Îmbunătățirea imaginii este o preocupare permanentă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, vizându-se în egală măsură promovarea activităților culturale cât și corecta și eficienta comunicare a patrimoniului muzeal. Pentru dezvoltarea permanentă a audiențelor, pentru creșterea vizibilității acțiunilor în toate mediile este necesară implementarea unei strategii anuale de promovare, adaptată noilor tendințe și nevoilor de informare ale publicului. Nu este vorba numai despre calitatea activităților sau de conținutul transmis cât și despre eficiența mediilor de comunicare și adaptarea continuă a mesajului la cele mai utilizate canale mediatice sau de socializare.

Publicitatea permanentă și constantă este unul din dezideratele politicii manageriale a Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Instituția muzeală pune un deosebit accent pe activitatea de publicitate deoarece de modul cum este aceasta desfășurată depinde și imaginea muzeului, modul cum este perceput de comunitatea locală sau de turiști, feed-backul acțiunilor cultural-științifice și educative organizate pentru aceștia.

În acest sens, o sinteză a aparițiilor în presa de specialitate, cu referire la diferitele tipuri de mass-media este prezentată după cum urmează.

- emisiuni și știri TV (Antena 1, Info HD, Antena 3 Deva)
- presa scrisă și on-line (Accent Media, Servus Hunedoara, Mesagerul Hunedorean, Info HD Replica, Go Hunedoara)

Conform dosarului de presă, în perioada de referință, au apărut 34 de articole în presa scrisă și on-line, 47 comunicate de presă și 32 apariții la emisiuni și știri TV referitoare la activitățile desfășurate sau organizate de instituția muzeală.

Pe lângă publicitatea realizată prin intermediul mass-media, s-a asigurat în permanență activitatea de promovare și mediatizare prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), profilul Instagram, site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo) și Museums of the World, Google Arts and Culture.

Articolele publicate și emisiunile TV vizează atât popularizarea acțiunilor și a manifestărilor desfășurate de muzeu, popularizarea unor monumente istorice sau a altor bunuri de patrimoniu, cât și educarea publicului în privința valorii lor istorice și a ocrotirii acestora. S-a mediatizat fiecare acțiune și manifestare cultural-științifică desfășurată de instituție, uzând de toate canalele media de care instituția dispune, iar activitate de publicitate s-a făcut și prin intermediul diverselor materiale destinate vânzării, cu însemnele muzeului, cu imagini ale obiectivelor muzeale sau a unor obiecte din patrimoniul muzeului.

Fără îndoială că intenția tuturor componentelor Muzeului Civilizației Dacice și Romane este de a deschide căi stabile a unor conexiuni cu toate categoriile societății, de vârstă, din interior și exterior, de a atrage și apropia publicul, de ceea ce înseamnă muzeul și de a face cunoscută această instituție în rândul comunității locale, naționale și internaționale, alături de fabulosul și specialul patrimoniu istoric-arheologic și etnografic al județului Hunedoara.

Calitatea și diversitatea activităților desfășurate de muzeu s-au reflectat în principal în numărul de vizitatori care au participat la acestea, atât fizic cât și în mediu virtual. Astfel, numărul de vizitatori înregistrați în anul 2025 sunt după cum urmează:

- Persoane de toate vârstele care au vizitat în această perioadă obiectivele Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost în număr de 90.000 din care: 75.000 cu bilete și 15.000 cu bilete gratuite.
- Vizitatori în mediul online au fost în număr de 2.100.130: - site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro) a avut 807.259 vizualizări; - pagina de Facebook a muzeului a avut un număr de 1.200.000 vizualizări; - canalul mcdrtube a avut un număr de 31.971 vizualizări, iar Instragram a avut un număr de 60.900 vizualizari.

4.	Măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari:
-----------	---

Datorită misiunii deosebit de complexe pe care o are instituția, ea se adresează unor categorii de public largi și diverse: de la preșcolari care trebuie inițiați în tainele artelor, istoriei și a culturii, până la cei mai vârstnici locuitori ai județului, care sunt nu numai consumatori de cultură, ci și păstrători și transmițători ai acesteia.

Publicul vizitator constituie unul dintre stâlpii de susținere a fiecărui muzeu. Nu este vorba numai despre vizitatori ci despre toate instituțiile și persoanele care pot susține Muzeul. Muzeele atrag diverse categorii de public: populația locală, elevi, studenți, vizitatori individuali, familii cu copii, turiști și alte categorii. Făcând o analiză a structurii și provenienței publicului un muzeu își poate schița o imagine a situației sale actuale. Publicul muzeal, ca entitate abstractă, a existat dintotdeauna, încă de la apariția muzeului ca instituție publică. Interesul publicului pentru actul cultural muzeal s-a manifestat cu o intensitate graduală, într-o evoluție permanentă, în funcție de nivelul de educație. Pentru a înțelege ceea ce dorește publicul, raportat la categoriile de beneficiari ai actului cultural, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a efectuat o serie de cercetări sociologice prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator s-au folosit sondajul de opinie și analiza statistică. Astfel, în vederea cunoașterii categoriilor de beneficiari ai actului cultural s-au desfășurat sondaje și anchete sociologice ale căror rezultate constituie baza proiectelor de viitor.

De asemenea, un alt instrument de lucru privind părerile publicului referitoare la calitatea ofertei culturale îl reprezintă „*Caietul de impresii*”, în care vizitatorii își scriu impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului de vean.

Mesajul instituției, în concordanță cu funcțiile clasice ale muzeului, este clar definit și ușor de înțeles. El are în centru cea mai mare avuție națională, *patrimoniul cultural național*, moștenirea materială și imaterială lăsată generațiilor noastre de strămoși. Transmiterea mesajului Muzeului se realizează într-un mod științific, prezentarea valorilor patrimoniului se realizează atât prin expozițiile de bază ale muzeului cât și prin expoziții și manifestări cu caracter temporar. La acestea se adaugă toate manifestările cu caracter științific și cultural care au drept scop conștientizarea valorilor autentice, educarea publicului vizitator, în spiritul cunoașterii și respectării patrimoniului național, stimularea creativității și înțelegerea necesității păstrării identității naționale. Percepția mesajului instituției se reflectă în dinamica numărului de vizitatori, nivelul educație acestora, structura socială a categoriilor de vizitatori etc. Sondajele și anchetele sociologice realizate în ultimii ani relevă interesul tot mai crescut al publicului și deplasarea acestui interes pentru grupele de vârstă tinere. Modalitățile de sondare a opiniei publice sau diversificat și rezultatele

acestora au demonstrat creșterea interesului tuturor categoriilor de vizitatori în creșterea și dezvoltarea Muzeului.

Statisticile realizate la intrarea în Muzeu sunt utilizate în scopul evaluării și cercetării publicului ca răspuns dat de acesta la oferta culturală. În sinteză, rezultatele au fost următoarele:

În anul 2025, ponderea cea mai mare o reprezintă elevii, 70%. Din categoria adulților, - cei mai numeroși vizitatori aveau vârsta cuprinsă între 30 și 50 de ani. Un procent de 60% vizitează des Muzeul, iar 40% numai ocazional. Pentru motivul recreării în cadrul natural au optat 70%. Manifestările culturale erau preferate de 80%, iar pentru cunoașterea patrimoniului muzeal au optat 40%.

Concluziile rezultate din anchetele sociologice evidențiază faptul că ponderea cea mai mare o au elevii și vizitatorii cu vârste cuprinse între 18 și 50 de ani.

Conform datelor statistice, numărul de vizitatori înregistrați în cursul anului 2025, care au participat la activitățile desfășurate de muzeu, atât fizic cât și în mediu virtual, sunt după cum urmează:

- Persoane de toate vârstele care au vizitat în această perioadă obiectivele Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost în număr de 90.000 din care: 75.000 cu bilete și 15.000 cu bilete gratuite.

- Vizitatori în mediul online au fost în număr de 2.100.130 : - site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro) a avut 807.259 vizualizări; - pagina de Facebook a muzeului a avut un număr de 1.200.000 vizualizări; - canalul mcdrtube a avut un număr de 31.971 vizualizări, iar Instragram a avut un număr de 60.900 vizualizari.

Cu privire la numărul vizitatorilor care au vizitat Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva și secțiile din teritoriu, analizând datele statistice, precum și impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului, înscrise în „Caietul de impresii”, se poate realiza o distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice:

- Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitați care se pot transforma în vizitatori fideli.

- Turisții din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații.

- Familiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii.

- Pentru vizitatorii cu dizabilități trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

- Școlarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Cadrele didactice preferă un tur ghidat sau un traseu prestabilit de vizitare.

- Studenții pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare.

- Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată.

Un muzeu trăiește mai ales prin vizitatorii săi. Expozițiile, simpoziunile, dezbaterile și prezentările realizate și susținute de-a lungul timpului au fost dedicate publicului, iar dorința noastră a fost ca acesta să fie perceput ca o instituție păstrătoare de patrimoniu și creatoare de identități culturale.

Destinatarii proiectelor și programelor culturale derulate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane sunt alcătuiți din publicul divers, participant constant la activitățile derulate, persoane de toate vârstele și toate categoriile socio-profesionale.

5.	Grupurile-țintă ale activităților instituției:
-----------	---

Pe termen scurt, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere vizitatorii de vârstă școlară - elevi și studenți, care reprezintă mai mult de aproape jumătate din vizitatorii activi ai serviciilor noastre. Pe termen lung, Muzeul Civilizației Dacice și Romane răspunde cerințelor europene privind realizarea echipelor mixte de arheologi români și străini în vederea cercetărilor arheologice și restaurării în cadrul siturilor având ca grup țintă cetățenii europeni, iubitori de istorie și arheologie.

Propunerile de activități muzeale au avut în vedere necesitățile culturale ale publicului vizitator, la care s-a adăugat componenta educațională a acestora. De aceea, activitățile muzeului s-au adresat tuturor categoriilor de vârstă.

Diversitatea publicului muzeului este dată pe de o parte de diversitatea patrimoniului, iar pe de altă parte de scopul vizitei acestora la muzeu. Ținând cont de aceste criterii putem structura grupurile țintă ale activităților Muzeului Civilizației Dacice și Romane astfel:

- Vizitatori ai unităților muzeale - cu scop educațional: participanții la programele educaționale pentru copii; participanți la programele educaționale pentru adulți (demonstrații practice în cadrul târgurilor, ateliere, vizite ghidate etc.);

participanți la concursuri și ateliere; participanți la programele de practică pedagogică (elevi și studenți)

- Copii cu vârste cuprinse între 6 și 10 ani – principalii beneficiari ai activităților de educație muzeală, un grup țintă care se bucură de o atenție deosebită în vederea pregătirii vizitatorului de mâine.

- Copii cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani – preferă activitățile educaționale care corelează fixarea cunoștințelor din una sau mai multe arii curriculare cu patrimoniul muzeal sau care implică deprinderea de noi abilități.

- Adolescenții și studenții – participă de asemenea la activități educaționale cu o aplicabilitate practică, dar sunt considerați și vizitatori individuali. Preferă să participe la activități inedite, recreative de tipul Noptii Europene a Muzeelor.

- Adulții cu vârste între 25-40 de ani sunt principalii participanți la activitățile interactive organizate în cadrul animațiilor culturale. Preferă din ce în ce mai mult angajarea participativă în cunoașterea patrimoniului, dar consideră în același timp muzeul ca un loc pentru recreere.

- Seniorii cu vârste peste 55 de ani participă în general la manifestările culturale care cuprind spectacole, concerte, se lasă ușor angrenați în special în activități care valorifică patrimoniul gastronomic și implică uneori nepoții în atelierile interactive, transmitând experiența personală în paralel cu noile cunoștințe dobândite în cadrul acestora.

Vizitatori ai Muzeului - cu scop recreativ:

- Familiile tinere reprezintă principalul grup țintă al serviciilor recreative. Vizitează în special Muzeul, cu frecvență cel puțin săptămânală. Atuurile care determină frecvența de vizitare sunt calitatea patrimoniului, calitatea serviciilor și siguranța desfășurării unor activități împreună cu copiii de vârste mici.

- Persoanele cu vârste peste 60 de ani – pentru acest grup țintă muzeul reprezintă un element principal în activitățile de recreere și socializare. Vizitează muzeul cu frecvență ridicată în perioada verii și apreciază facilitățile oferite de muzeu.

- Participanți la manifestări cu teme culturale diverse: conferințe sau aniversări ale unor evenimente de interes național/internațional, spectacole de teatru sau muzicale etc. Chiar dacă la aceste tipuri de manifestări participă și alte grupuri țintă, vom trata aici vizitatorul unic, de eveniment, care pășește pragul muzeului doar pentru că este atras de un moment artistic anume sau de un eveniment inedit găzduit de muzeu, nu pentru patrimoniul sau programele culturale ale acestuia. El

este tratat din perspectiva non-vizitatorului și se urmăresc noi măsuri de includere a acestora în rândul vizitatorilor potențiali.

- Grupul țintă al vizitatorilor – românii plecați la muncă peste granițele țării care revin în țară pentru concedii, de obicei împreună cu prieteni din țara gazdă. Scopul acestor vizite este în general prezentarea unei imagini pozitive a țării de origine și îmbunătățirea imaginii României peste hotare. Acest grup țintă este în general interesat de frumusețea patrimoniului muzeal. Un punct important în această vizită este magazinul muzeului, care trebuie să ofere suveniruri de cea mai bună calitate.

- Turiștii străini – vin în general în grupuri organizate. Durata vizitei este predefinită de tur-operator, la fel și traseu urmat în cadrul vizitării obiectivelor culturale, sau celelalte servicii contractate (de obicei tur ghidat). Se remarcă însă o creștere la nivelul turistului individual (sau familie) care își croiește propria vizită, apelând pentru un plus de informație la publicațiile în limbi străine ale muzeului mai des decât la serviciile unui ghid. Utilizează de asemenea audioghidurile și preferă aplicațiile digitale care pot fi rulate pe propriile device-uri mobile (telefoane sau tablete). Impun o dezvoltare a serviciilor web oferite de muzeu (un site mai interactiv, cu posibilitatea rezervării on-line a serviciilor conexe, aplicații pentru accesibilizarea patrimoniului, calendarul activităților în limbi străine). Se remarcă prezența într-un număr mare a seniorilor, fapt care va conduce la adaptarea condițiilor de vizitare, accesibilizarea și dezvoltarea de facilități noi pentru această categorie de public.

O reușită a acestor demersuri muzeologice o constituie fidelizarea publicului vizitator pe categorii de evenimente, fapt reflectat de numărul și categoriile socio-profesionale ale vizitatorilor sau participanților la evenimentele organizate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

În perioada de referință, pe lângă grupul țintă constituit din vizitatorii interesați de frumusețea patrimoniului muzeal, un important grup țintă a fost vizitatorul virtual, care este o categorie de public în continuă creștere. Serviciile on-line oferite de muzeu sunt din ce în ce mai căutate: turul virtual al muzeului este utilizat ca element important în stabilirea deciziei de vizitare, căile de comunicare de tip social media atrag prieteni numeroși și constituie o adevărată comunitate de susținători ai muzeului. În același timp, vizitatorul virtual este bine informat dorește să primească informație în timp real despre oferta culturală, să fie abordat la modul empatic și participativ, să se simtă parte dintr-o mare familie. Comunitatea virtuală de specialiști apreciază postările de tip profesional în prima parte a zilei, iar postările emoționale, de atmosferă atrag un număr mare de susținători în cea de-a doua parte a zilei.

Pentru fidelizarea publicului țintă al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, managementul instituției va trebui să aibă ca prioritate lărgirea bazei de servicii și produse culturale, extinderea gamei de programe și proiecte pentru categoriile deja menționate – public de la nivelul local și publicul de tranzit, de proveniență națională sau străină. Pentru toate categoriile de public, principalul element de interes îl va constitui atât expoziția de bază, cât și expozițiile temporare, a căror calitate științifică, dar mai ales cultural-educativă, va trebui să fie din ce în ce mai atractivă și provocatoare la reflecție. În urma anchetelor de marketing se va proceda la segmentarea publicului Muzeului Civilizației Dacice și Romane în funcție de frecvența cu care recurg la oferta muzeului. Accentul va fi pus pe creșterea numărului vizitatorilor frecvenți și diminuarea așa-zisilor non-vizitatori. Se știe că Muzeul Civilizației Dacice și Romane este un obiectiv cultural de tranzit, atât pentru vizitatorii români cât și pentru cei străini. Vizitatorii ocazionali trebuie să reprezinte beneficiarul țintă pe termen lung, aceștia trebuind atrași să revină la muzeu printr-o mediatizare mai largă a tuturor ofertelor culturale și prin intermediul reprezentanților agențiilor de turism, oferindu-le acestora o serie de facilități. Vizitatorii frecvenți reprezintă beneficiarul țintă pe termen mediu, deoarece ei pot fi fidelizați doar prin diversificarea ofertei culturale a Muzeului Civilizației Dacice și Romane și prin creșterea calității manifestărilor culturale organizate de muzeu.

Pentru sporirea și câștigarea atașamentului publicului local, pe termen, mediu și lung, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere creșterea numărului de programe educative, expoziții temporare, tematice, ateliere de lucru, vizite ghidate, întâlniri, conferințe, mese rotunde, toate acestea într-un mediu mult mai primitiv și dotat cu utilitățile necesare. Acest obiectiv va fi una dintre preocupările de bază ale strategiei integrative a managerului. De asemenea, se are în vedere lărgirea accesului gratuit al publicului, în anumite zile care sunt semnificative pentru istoria națională sau în intervale orare speciale, seara.

Trebuie extins și rafinat dialogul cu tânăra generație, în vederea dezvoltării pasiunii pentru istoria României, a prețuirii patrimoniului cultural românesc, ca parte a moștenirii creației umane.

Pentru atragerea publicului de vârstă școlară în special, este necesară diversificarea ofertelor educative și interactive pentru acești vizitatori, prin dialogul constant cu cadrele didactice, pentru sprijinirea activităților extra-școlare și elaborarea unor programe educative care să vină în completarea curriculei școlare.

Astfel, Muzeul Civilizației Dacice și Romane facilitează și va facilita, într-un mod cât mai generos, accesul tuturor categoriilor de public la serviciile sale prin prețul biletelor de vizitare pentru unele categorii (elevi, studenți, pensionari, persoane cu handicap mediu sau ușor).

În vederea creșterii interesului pentru sectorul turismului cultural, pe lângă diversificarea produselor și programelor culturale pe care instituția le pune la dispoziția vizitatorilor, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, a introdus pentru anul 2025 tariful sub formă de „Bilet unic de vizitare”, la valoarea de 50 lei /persoană adultă, valabil pentru următoarele obiective:- Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad;- Complexul Memorial Aurel Vlaicu;- Compartimentul de Etnografie și Artă Populară Orăștie și Colecții publice;- Palatul „Magna Curia”;- Compartimentul de Arheologie și Monumente “in situ” Sarmizegetusa;- Castelul Nopcsa.

De asemenea, pentru anul 2026 au fost introduse noi tarife pentru vizitarea obiectivelor din administrare, respectiv: - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad;

- Complexul Memorial Aurel Vlaicu;- Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie;
- Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva (Palatul Magna Curia); - Compartimentul de Arheologie și Monumente „in situ” Sarmizegetusa; - Castel Nopcsa;
- Sarmizegetusa Regia; - Costești-Cetățuie; - Colecția Publică Zestrea Apusenilor din Vața de Jos, după cum urmează:

-150,00 lei Bilet unic adulți (valabil pentru toate obiectivele MCDR 7 zile);

-50,00 lei Bilet unic copii (valabil pentru toate obiectivele MCDR 7 zile);

-300,00 lei (2 adulți + 2 copii) / 200,00 lei (1 adult +2 copii) Bilet unic familie (valabil pentru toate obiectivele MCDR 7 zile);

-200,00 lei Abonament anual adulți;

-300,00 lei Abonament anual familie;

-100,00 lei Abonament anual elevi/studenti/pensionari.

6.	Profilul beneficiarului actual:
-----------	--

Atunci când schițezi portretul beneficiarului țintă al acțiunilor culturale ale Muzeului trebuie să faci distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice. Dat fiind profilul distinct al unităților muzeale din componența Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și diversitatea produselor culturale aflate în oferta acestora, dezvoltate cu și pentru public, categoriile de audiențe sunt diverse și foarte dinamice.

Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitați care se pot transforma în vizitatori fideli. Este deja familiarizat cu facilitățile oferite și își programează următoarea vizită la muzeu în funcție de oferta culturală a

sfârșitului de săptămână pe durata vizitei curente. Solicită informații despre programele din sezon și utilizează serviciile conexe ale muzeului.

Turiștii români din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru a participa la o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații. Se constată o creștere constantă a vizitatorilor din regiune, județele limitrofe Hunedoarei, care optează pentru city break-uri dedicate acțiunilor muzeului pe timpul zilei combinate cu oferta culturală a municipiului pe timpul serii.

Famiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii. De asemenea această categorie de public își dorește să petreacă un timp de calitate, implicați în acțiuni creative, pentru toate vârstele, fiind consumatorii fideli ai programelor culturale și programe educative.

Vizitatorii locali au devenit publicul fidel ai programelor culturale prin acțiuni interactive și educative, de cunoaștere a produselor locale, a oamenilor și poveștilor din spatele acestora.

Pentru **vizitatorii cu dizabilități** trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

Scolarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Vizita copiilor în muzeu o decid cadrele didactice, copii nefiind întotdeauna motivați să vină la muzeu. Cadrele didactice preferă un tur ghidat, un traseu prestabilit de vizitare sau participarea la atelierele educaționale.

Studentii pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare. Participă de regulă la manifestări interactive, dinamice, care fac legătura între tradiții și viața cotidiană. Un trend ascendent se remarcă în ceea ce privește practica de specialitate a studenților din unitățile de învățământ cu profile socio-umaniste, arhitectură, care folosesc muzeul drept atelier de formare profesională și documentare, documentele aflate în arhiva muzeului sunt o sursă de documentare pentru această categorie de public.

Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată. Revin cu regularitate și folosesc muzeul ca spațiu de întâlnire cu persoane cu preocupări comune.

Grupurile de turiști străini sunt în general aduse de tur operatori și au program prestabilit de vizitare și un timp impus de ghidul care îi însoțește.

Turiștii străini individuali sunt de obicei bine informați și aleg să petreacă mai mult timp, explorând amănunțit. Vin atrași de patrimoniul muzeului și mai puțin pentru un anumit eveniment.

Vizitatorul virtual este o categorie de public în continuă creștere. Serviciile on-line oferite de muzeu sunt din ce în ce mai căutate: turul virtual al muzeului este utilizat ca element important în stabilirea deciziei de vizitare, căile de comunicare de tip social media atrag prieteni numeroși și constituie o adevărată comunitate de susținători ai muzeului. În același timp, vizitatorul virtual este bine informat dorește să primească informație în timp real despre oferta culturală, să fie abordat la modul empatic și participativ, să se simtă parte dintr-o mare familie. Comunitatea virtuală de specialiști apreciază postările de tip profesional în prima parte a zilei, iar postările emoționale, de atmosferă atrag un număr mare de susținători în cea de-a doua parte a zilei.

Turistul de afaceri este beneficiarul unor pachete de servicii asociate congreselor sau conferințelor la care participă, vine cu precădere în muzeul și solicită vizite ghidate.

Studierea publicului, mai exact a dorințelor și așteptărilor acelor care consumă cultură, nu a fost până de mult, o temă de reflexie pentru instituțiile culturale. Tendința de a comunica cu vizitatorul a apărut odată cu conștientizarea necesității unui dialog cu privire la eficiența economică a activității culturale, în strânsă corelație cu identificarea, anticiparea și satisfacerea cerințelor consumatorilor, în mod profitabil. În acest sens marketingul cultural răspunde, prin activitățile sale, la întrebările privind dorințele și interesele unor grupuri țintă, dezvăluind soluțiile pentru îmbunătățirea activității și eficientizarea serviciilor muzeului. Pentru a ajunge la înțelegerea dorințelor publicului, muzeul deschide o serie de dialoguri structurate științific, prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator sunt utilizate două metode de analiză: sondajul de opinie și analiza statistică. Pe baza rezultatelor acestor activități se realizează proiectele și programele culturale în acord cu preferințele vizitatorilor. Anual sunt realizate anchete sociologice cu privire la practicile culturale și consumul de servicii culturale la nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane și a secțiilor din teritoriu, prin care sunt analizate orientările și preferințele publicului vizitator în ceea ce privește consumul de servicii culturale. S-a urmărit, de asemenea realizarea profilului social, al consumatorului de cultură din municipiul Deva. Pentru aceasta au fost urmărite, în anchetă, preocupările de timp liber ale oamenilor, frecvența participării lor la acțiunile culturale și satisfacția în legătură cu oferta culturală de veche. Prin studiul sociologic efectuat s-a urmărit cunoașterea beneficiarului actual cu privire la gradul de frecvență a instituțiilor de cultură, motivele pentru care aceștia vizitează muzeul, măsura în care sunt familiarizați cu manifestările organizate, precum și opinia acestora privind importanța

instituțiilor de cultură. O sinteză a acestor anchete arată că participarea la evenimente și manifestări culturale este determinată pozitiv de educația vizitatorilor, veniturile acestora și existența timpului liber.

Conform sondajelor de opinie imaginea Muzeului este bună, indiferent de vârsta subiecților chestionați, iar publicul apreciază nivelul manifestărilor culturale organizate de Muzeu și nu consideră că prețurile practicate sunt exagerate.

Informațiile referitoare la cunoașterea profilului beneficiarului actual rezultă în urma analizei și studiilor comparative, a situației vânzărilor de bilete pe categorii de vizitatori, din datele cu privire la activitățile educative și participarea la evenimentele și manifestările culturale.

În vederea petrecerii cât mai plăcute a timpului liber, obiectivul principal pe care l-au urmărit vizitatorii a fost informarea cu privire la actul cultural pe care îl poate oferi muzeul, respectiv, cunoașterea patrimoniului muzeal mobil, imobil și arheologic. Astfel, publicul tânăr și familiile cu copii au avut un interes deosebit în a cunoaște colecțiile permanente, expozițiile temporare precum și patrimoniul arheologic. În acest sens, la Deva în spațiul muzeal Palatul Magna Curia, atracția vizitatorilor a fost:

- **„Camera de tezaur”** care cuprinde câteva sute de exponate dintre cele mai valoroase existente în colecțiile muzeului de veacuri. Printre acestea se numără piesele care compun tezaurul de la Sărăcsău (comuna Șibot, astăzi în județul Alba), datat în secolul I a. Chr., între care se numără nouă fibule, trei colane, patru brățări și șase inele plurispiralice dacice din argint. Nu lipsesc nici celebrele plăcuțe din foițe de aur descoperite la Germisara (Geoagiu-Băi, județul Hunedoara) sau aplica cu reprezentarea Gorgonei-Medusa, descoperită la Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Expoziția prezintă diferite obiecte realizate din metale prețioase care au fost utilizate pe meleagurile hunedorene pe parcursul mai multor milenii, din preistorie, până în evul mediu.

- **Lapidarium**-ul muzeului, amplasat în spatele palatului Magna Curia este compartimentat în 5 incinte care expun piese arheologice de tip funerar, monumente inscripționate, statui etc. din preistorie, perioada dacică și romană.

- Expozițiile temporare organizate pe tot parcursul anului și care au avut o tematică diversă, precum și expozițiile organizate pe termen lung: - **„Matrița de la Sarmizegetusa Regia”** această expoziție a fost dedicată matriței descoperite în anul 2013 la Sarmizegetusa Regia, unică în țară și chiar în Europa, obiect unealtă de epocă dacică. Cu ajutorul matrițelor de acest tip se ornamentau foi subțiri din metale prețioase (aur și argint) sau din aliaj pe bază de cupru. Imprimarea motivelor se făcea prin presarea acestor foițe în interiorul modelului redat în negative, cu ajutorul unor unelte realizate din materiale relativ moi. În antichitate cu o astfel de matriță se puteau realiza medalioane, aplici ornamentale pentru vase, casete și mobilier,

elemente ale unor bijuterii; - „**Exponatul lunii**” este un proiect care se desfășoară pe tot parcursul anului, având un caracter de particularitate diferențiată și constă în expunerea în fiecare lună a anului a celor mai reprezentative piese din colecțiile muzeului.

Pentru copii obiectivul cel mai atractiv a constituit **Colecția de Științele naturii**, care se compune din: - **Colecția paleontologică** ce cuprinde 5965 piese din care 1631 exemplare de melci și scoici provenite din punctele fosilifere de la Lăpugiu de Sus și Buituri, 531 eşantioane de impresii foliare, insecte și pești descoperite în situl fosilifer de la Tâmpa și 2019 resturi osteologice aparținând diferitelor specii de mamifere preistocenice; - **Colecția herbarium** care este alcătuită în prezent din 11465 piese reprezentând specii de plante superioare colectate în diferite ecosisteme naturale ale județului Hunedoara; - **Colecția de Lepidoptere** care cuprinde 10917 exemplare colectate în ecosisteme naturale din județul Hunedoara dar și din alte regiuni ale României; - **Colecția de minerale** ce este alcătuită din 1063 eşantioane provenite în cea mai mare parte din zonele miniere Brad și Baia Mare - Baia Sprie; - **Colecția ornitologică** care este alcătuită din 571 de exemplare de păsări (naturalizate și balguri); - **Colecția Coleoptere** ce cuprinde 30579 exemplare provenite din diferite zone și habitate naturale ale României dar și din alte regiuni ale Terrei; - **Colecția de mamifere care** este alcătuită dintr-un număr redus de exemplare, dar se remarcă prin prezența zimbrilor (*Bison bonasus*), proveniți din rezervația naturală Pădurea Slivuț (Hațeg); - **Colecția de moluște actuale** cuprinde 2492 piese provenite din diferite regiuni ale României precum și exemplare exotice colectate din zone tropicale ale Terrei; - **Colecția herpetologică** care este alcătuită din 1792 exemplare provenite majoritatea din ecosisteme acvatice și terestre ale județului Hunedoara.

Un interes major al publicului de toate vârstele s-a îndreptat spre cunoașterea patrimoniului arheologic ce este constituit în situl Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, fostă capitală a provinciei romane Dacia, precum și a patrimoniului arheologic aflat în Cetățile Dacice din Munții Orăștiei, mai ales în situl arheologic Sarmizegetusa Regia.

De asemenea, începând cu data de 01.09.2025 Castelul Nopcea din satul Săcel a fost integrat în circuitul cultural și turistic al regiunii. Pentru vizitarea acestui monument încărcat de istorie și legende un interes deosebit a fost al publicului tânăr și al familiilor cu copii care au avut prilejul să descopere povestea fascinantă a castelului, dar și obiecte de patrimoniu selectate special pentru a fi expuse în acest spațiu. Astfel, prima expoziție temporară găzduită de Castelul Nopcsa din Săcel a fost „Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului”, o expoziție care oferă publicului posibilitatea de a descoperi istoria și arhitectura Castelului Nopcsa, obiecte de patrimoniu din colecțiile muzeului, precum și elemente care ilustrează legătura castelului cu istoria locală și cu personalitățile care i-au marcat trecutul.

B.	Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia:
-----------	---

1.	Adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității:
-----------	--

a). proiecte proprii realizate la sediul instituției:

• **Proiecte în cadrul programului expoziții temporare:**

- Exponatul lunii (artefacte expuse la finalul fiecărei luni în spațiul special amenajat din holul de la parter al Palatului Magna Curia) :

- *Stâlp funerar*. Piesa prezentă provenită din localitatea Pianul de Sus, județul Alba, a intrat în patrimoniul muzeului din Orăștie în anul 1967. Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.
- *Fibula „bărcuță” de la Deva – Dealul Cetății (nr. inv. MCDR 5321)*. Perioada de desfășurare: februarie 2025.
- Tabloul „*Maternitate*” de Corneliu Baba. Perioada de desfășurare: martie 2025.
- „*Prăznicar al Învierii*”. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.
- *Statutul Societății de Istorie și Arheologie al Comitatului Hunedoara (13 mai 1880)*. Perioada de desfășurare: mai 2025.
- *Scaun pentru copii*. Perioada de desfășurare: iunie 2025.
- *Piese din lut cu urme de amprente digito-palmare din așezarea de epoca bronzului de la Vețel – Luncă, jud. Hunedoara* . Perioada de desfășurare: august 2025.
- *Restaurarea patrimoniului bibliofil al MCDR*. Perioada de desfășurare: septembrie 2025.
- *Cheia romană de la Fornădia*. Perioada de desfășurare: octombrie 2025.
- *Oală cu decor ștampilat*. Perioada de desfășurare: decembrie 2025
- Expoziție de pictură cu tema *Mihai Eminescu & Poezia* realizată cu ocazia Zilei Culturii Naționale - 175 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu în cadrul proiectului *Istoria altfel. La muzeu*, 15 ianuarie 2025;
- Expoziție dedicate Zilei Unirii Principatelor Române, 24 ianuarie;
- Expoziție *Crucea de drimoc*, Brad, 28 februarie 2025;

- Expoziție de artă plastică *Povești de sezon*, în cadrul proiectului *Stud-ART*, 10-28 februarie 2025 - Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului de vechean, Ediția a II-a;
- Expoziție *FOTO Vera Visoa* membrilor AAFA Hunedoara la Sinagoga Orăștie cu asigurarea ghidajului în perioada februarie-aprilie, vernisată în 25 februarie 2025;
- Expoziția *„Poloneze și românce care au schimbat lumea”*, 6 martie - 6 aprilie, Deva;
- Expoziție de pictură *Belle de Noir*, martie 2025;
- Expoziție *„Chipurile reginei Maria, regina tuturor românilor”*, 4 aprilie 2025 – 29 aprilie 2025;
- Expoziție *Stud-ART*, ce a cuprins activități de studiu și de pictură după lucrări și exponate din cadrul expozițiilor de la MCDR, cu elevii și profesorii de la Colegiul Național „Regina Maria” și de la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță” și cursanții Școlii de Artă Populară de la Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara, 30 aprilie – 12 mai 2025;
- Expoziție *„Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei”*– Colecția dr. Lucian Ștefan, Deva, Magna Curia, 21 mai 2025 - 15 august 2025;
- Expoziția inaugurală *„Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului ”*, Castelul Nopcsa, septembrie 2025;
- Expoziție *„Miros de pâine caldă – Pâinea în vremea regatului dac”*, 28 august – 2 noiembrie, Deva (itinerantă: Zalău, Timișoara, Reșița, Deva, Sighetu Marmăției, Satu Mare);
- Expoziție *„Goya și Dali, controversate”*, 1 septembrie 2025 – martie 2026, Castelul Nopcsa;
- Expoziție de grafică dedicată marelui artist Mircea Dumitrescu, 1 septembrie 2025 – martie 2026, Castelul Nopcsa;
- Expoziție de pictură și desen *Artiste în dialog* din cadrul proiectului *Noaptea muzeelor la sate*, desfășurat la *Complexul muzeal Aurel Vlaicu*, 6 septembrie 2025;
- Expoziția de umor grafic – Liviu Stănilă, 23 - 28 septembrie, Deva;
- Expoziție de carte dedicată personalității Reginei Maria în cadrul Proiectului de Parteneriat Educațional *„Regina Maria – Regina tuturor românilor – 150 de la naștere”* în colaborare cu Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” din Deva și Casa Corpului Didactic Hunedoara, 28 octombrie 2025;

- Expoziție de pictură „Interferențe” în cadrul programului educativ-artistic „Stud-ART”, 4 -14 noiembrie, Deva;
- Expoziție *Toamna artiștilor brădeni*, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, 23 noiembrie 2025;
- Expoziție *Aurăritul aluvionar* în zona Bradului (sau Extragerea aurului aluvionar în zona Bradului);
- Expoziție *Figuri hunedorene* (secolele XIX-XX);
- Expoziție „Enigma. Victoria decriptării”, 6 noiembrie – 5 decembrie, Deva;
- Expoziție dedicată Zilei Naționale a României, *De pe front, la Alba Iulia*, 27 noiembrie 2025;
- Expoziție de restaurare „Restituiri Istorice 2025”, Deva (Obiecte restaurate în anul 2025 în laboratorul de restaurare al MCDR);
- Expoziție „ÎntreVEDERI” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH (ediția a IX-a, 2025), Deva, 12 decembrie 2025.

- **Promovarea unor proiecte cu posibilitate de finanțare locală, guvernamentală și europeană**

- 1. **Proiectul: Digitalizarea valorilor aferente, marcarea și semnalizarea în cadrul Traseului Castrelor romane a Castrului roman Micia**

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură.

Prin acest proiect se dorește includerea obiectivului Castrul roman Micia în ruta turistică culturală - Traseul castrelor romane și promovarea acestui obiectiv prin intermediul digitalizării rutelor, semnalistică și aplicații pentru telefon.

Micia a constituit unul dintre cele mai însemnate centre ale Daciei Romane, ansamblul locuirii de aici compunându-se dintr-o fortificație, constituită încă din timpul lui Traian, alături de care s-au dezvoltat, pe parcursul secolelor al II-lea și al III-lea, un vicus și, mai apoi, un pagus important. Castrul de la Vețel, jud. Hunedoara, una dintre cele mai mari garnizoane de trupe auxiliare din Dacia (peste 7 ha), este amplasat la aproximativ 3 km în spatele Defileului Mureșului. Incinta are forma unui dreptunghi alungit, proporționat atipic, laturile lungi însumând de două ori lățimea acesteia.

Importanța sa strategică a impus, încă de la început, o garnizoană numeroasă, însă odată cu trecerea timpului, numărul trupelor a fost suplimentat, astfel că cel puțin începând cu perioada severiană aici au cantonat concomitent trei unități auxiliare distincte (Coh. II Flavia Commagenorum Equitata Sagittariorum, Ala I Hispanorum Campagonum și Numerus Maurorum Miciensium).

Datorită amplasării și importanței sale, Micia s-a bucurat de atenția mai multor specialiști în utilizarea imaginilor aeriene, care au adus noi date cu privire la planimetria așezării, necropolelor și castrului de pe Valea Mureșului.

Turiștii au posibilitatea să observe Platoul Amfiteatrului roman, să participe la evenimente specifice de punere în valoare a sitului (exemplu MICIA REDIVIVA), să participe activ la taberele militare și ateliere de jocuri romane, gastronomie și meșteșuguri specifice epocii romane, reconstituirea unui Ritual antic dansuri antice, prezentarea taberelor militare și simularea confruntării armatelor.

Valorificarea durabilă a obiectului de patrimoniu CASTRUL ROMAN MICIA prin activități de promovare – digitalizarea sitului, crearea unei aplicații dedicate vizitatorilor, marcarea și semnalizarea sitului, crearea unei oferte culturale comune, punerea în valoare a peisajului natural din zonă, abordarea centrată pe nevoile turiștilor, îmbunătățirea portofoliului de servicii, scurtarea semnificativ a timpilor de răspuns, automatizarea proceselor repetitive, creșterea gradului de descentralizare și integrarea facilă și rapidă în procesele instituționale ale actorilor externi, marketing și management.

Digitalizarea prin scanare laser 3D asigură copia fidelă în format digital a Castrului Roman Micia și îi ajută pe arhitecții și specialiștii din domeniu să restaureze acest monument istoric cu o precizie foarte bună și cu costuri mult mai mici, contribuind la conservarea și protejarea patrimoniului național și totodată poate fi transmisă viitoarelor generații, în cel mai precis mod.

Procesul de digitalizare este complex și presupune în prima fază, scanarea laser 3D a amplasamentului, apoi procesarea datelor și crearea fișei de metadate. Ulterior, materialele digitizate cu ajutorul scanării laser 3D sunt disponibile, în format digital, în platforme specializate, fiind accesibile pentru utilizatorul final, dar și pentru specialiștii în domeniu: arhitecți, arheologi, proiectanți care pot accesa informațiile necesare direct din platformă fără a fi nevoie de o vizită pe teren.

Scanările 3D vor include și piese din patrimoniul MCDR, care au fost descoperite în cursul cercetărilor, pentru a fi incluse în aplicația dedicată.

Avantajele oferite de digitalizarea acestui patrimoniu istoric „Castrul roman Micia” sunt:

- promovarea locală și națională pe plan turistic, contribuind implicit la dezvoltarea economică
- în urma scanării rezultă un model 3D metric real, oferind posibilitatea de analiză spațială a acestuia
- norul de puncte obținut în urma scanării laser 3D permite realizarea unui model real cu precizie milimetrică
- posibilitatea monitorizării obiectivului prin realizarea de scanări succesive și implicit urmărirea comportării în timp a construcției
- datele pot fi ulterior folosite sub forma de imagini 3D virtuale în scopul creării unui muzeu virtual 3D și pentru dezvoltarea turismului.

2. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Intrare Forul lui Traian din cadrul sitului Arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 -Turism și Cultură.

Situl arheologic de la Sarmizegetusa a fost inclus într-un traseu tematic istoric județean, selectat de către Danube Competence Center pentru a face parte din circuitul european „Ruta împăraților romani”, parte din proiectul mai larg „Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării”, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes”.

În imediata apropiere a sitului arheologic se regăsește Muzeul de arheologie Sarmizegetusa al fostei colonii, în care sunt expuse obiecte aparținând acesteia.

Obiectivul face parte din Lista Monumentelor Istorice (104 HD-I-s-A-03205) și este protejat de legea nr. 422/2001, ca monument de categoria A, adică de interes național. Importanța națională a acestui sit îl plasează pe primele locuri între destinațiile traseelor de turism istoric dar este și o bază permanentă de cercetare arheologică. Complexul arheologic oferă vizitatorilor imaginea vestigiilor romane: amfiteatrul, palatul augustalilor, forul, templele unor divinități.

După restaurare, destinația monumentului va rămâne aceeași, având funcțiune principală mixtă, culturală și istorică și nu în ultimul rând turistică.

În urma investiției care se va face prin acest proiect, restaurarea, revitalizarea și digitalizarea intrării în Forul lui Traian, se va simți efectul valorii adăugate, va

crește impactul vizual în fața turiștilor ceea ce va conduce la un plus de atracție a Complexului arheologic, având ca rezultat creșterea numărului de turiști, mai ales că acest proiect este complementar cu investiția realizată de către Consiliul Județean Hunedoara prin POR 2014-2020 și care vizează restaurarea Amfiteatrului din cadrul sitului arheologic și digitalizarea acestuia. Majorarea numărului de turiști se va resimți și în cifra de afaceri a pensiunilor din comună, lucru care încurajează creșterea numărului de pensiuni turistice în întreaga zonă.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări de conservare și restaurare, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Pentru a fi atins se au în vedere următoarele obiective specifice:

- Conservarea și Restaurarea Intrarea în For: Situația propusă prevede realizarea unei structuri care să sugereze forma inițială a monumentului și care să includă elementele care-l formau in situ. Se propune utilizarea fundațiilor din piatră existente.

- Promovarea valorii adăugate aduse sitului arheologic prin activități de digitalizare și promovare, cu rol în creșterea gradului de atractivitate și implicit a numărului de vizitatori.

- Vor fi realizate reconstituiri 3D ale întregului For, de asemenea scanări 3D ale celor mai importante obiecte arheologice descoperite aici, în vederea includerii acestora în aplicația dedicată.

3. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură.

Complexul arheologic Sarmizegetusa Ulpia Traiana face parte din Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa și este menționat pe Lista Monumentelor Istorice cu indicativul 104 HD-I-s-A-03205. Monumentul se încadrează în grupa A de monumente istorice și este protejat de legea nr. 422/2001.

Compusă din 14 edificii vizibile și mult mai multe încă necercetate care descriu o așezare romană de 20000 de locuitori, Colonia Sarmizegetusa Ulpia Traiana a fost

capitala spirituală a Daciei romane și locul unde își avea sediul procuratorul financiar al provinciei.

Situl este emblematic în categoria monumentelor arheologice din epoca romană și reușește să atragă turiști prin forța puternică a trecutului istoric.

Ruinele evocă o așezare de 200000 de locuitori, cu edificii care odinioară compuneau capitala Daciei romane. Ele sunt dovezile unei civilizații avansate.

Proiectul Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare pentru obiectivul inclus în cadrul traseului castrelor romane: "Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa" își propune construirea unei clădiri la intrarea în sit. Clădirea va avea o suprafață desfășurată de cca. 700 mp și va funcționa ca un muzeu de sit adăpostind totodată și funcțiuni necesare zonei de acces în sit (punct info, anexe administrative, grupuri sanitare).

Construcția va trebui să fie cât mai puțin invazivă, reversibilă, din materiale sustenabile și să îndeplinească standardul NZEB.

Principala funcțiune adăpostită este cea de muzeu de sit – va găzdui, în condiții de expunere adecvate, exponatele aflate acum în clădirea de peste drum. Totodată se preconizează amenajarea unui lapidariu cu principalele piese din lapidariul aflat acum în incinta muzeului existent și cu piese aflate în ruina forumului și care au nevoie urgentă de protecție. Muzeul va avea nevoie de anexe – spații administrative

A doua funcțiune adăpostită va fi cea de punct info și acces în sit care ar trebui să conțină spații de primire/recepție/eliberare bilete, spații de odihnă, sală multifuncțională (proiecții, prelegeri pregătitoare pentru tururi ghidate, expoziții temporare). Această funcțiune va fi completată de spații anexe - magazin de suveniruri, punct de alimentație publică, oficiu, depozitare, grupuri sanitare. Totodată, proiectul își propune documentarea, cercetarea, promovarea, digitalizarea și protejarea monumentului arheologic și de arhitectură care să acopere o perioadă cronologică din epoca preistorică până în epoca modernă. Metodele propuse constau în folosirea noilor tehnologii precum digitalizarea 2D și 3D (OrtoFotoPlanuri – imagini aeriene cartate). Proiectul mizează pe digitalizarea 3D ca fiind o metodă inovatoare pentru promovarea monumentului istoric – fiind un element cheie al unui model sustenabil de protejare al acestuia.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări punere în valoare a sitului, cu impact direct în creșterea numărului de

vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

4. Proiectul: „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 119 din 28 aprilie 2022 s-a aprobat depunerea, valoarea maximă eligibilă și a cheltuielilor aferente proiectului „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”, în cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C5/2/B.2.1/1, PNRR/2022/C5/2/B.2.2/1, componenta 5 - Valul renovării, axa 2 — Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice. operațiunea B.2: Renovarea energetică moderată sau aprofundată a clădirilor publice.

Astfel, proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta 5 - Valul renovării, a fost aprobat și urmează să fie aplicat din 2026.

b). proiecte în colaborare:

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile:

1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2024 - 2027.

2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Ardeu– „Cetățuie”, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar **Ulpia Traiana Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.**

5. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna **Rapoltu Mare – La Vie, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 - 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.**

6. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec. XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

7. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parcuri atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

S-a solicitat Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

8. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D. A. L. I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, a fost finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 - 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr. 4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia s-a realizat de către Consiliul Județean Hunedoara.

În data de 8 august 2025, lucrările de conservare, restaurare și punere în valoare a Amfiteatrului din Ulpia Traiana Sarmizegetusa au fost recepționate de către Consiliul Județean Hunedoara, iar din data de 08.08.2025, monumentul istoric, asemuit cu faimosul „Colloseum” din Roma, a fost redeschis turiștilor.

9. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind proiectul “Realizare de modele 3D prin utilizarea tehnologiilor fotogrametrice și scanare terestră pentru obiectivele din zona Sarmisegetuza -Hațeg Județul Hunedoara” perioada de derulare 2025 – 2026.

10. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind facsimilarea digitală și expunerea online a publicațiilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Expunerea materialelor digitizate se realizează pe site-urile web Discover Europe's digital cultural heritage, Europeana, administrate de Uniunea Europeană în Biblioteca Digitală Europeană: www.europeana.eu, perioada de derulare 2025 – 2026.

c). participări la târguri:

1. Participare la Târgul European al Castelelor, ediția a X-a:

În perioada 16 - 17 mai 2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat în calitate de expozant la Târgul European al Castelelor - ediția a X-a.

Târgul European al Castelelor este un eveniment unic în România care dorește să promoveze frumusețea monumentelor istorice din țară și din Europa.

În Sala Cavalerilor din Castelul Corvinilor din Hunedoara, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a prezentat istoria Castelului Bethlen - Magna Curia, precum și ce expoziții adăpostește cea mai veche clădire din Deva dar și despre artefactele din fabulosul Lapidarium amplasat în curtea muzeului.

De asemenea, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat la acest târg cu un stand propriu, fiind prezentate și distribuite vizitatorilor și participanților la acest eveniment, materiale publicitare produse de Muzeul Civilizației Dacice și Romane prin intermediul cărora se promovează propriul patrimoniu. Participarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane la târgul european de la Hunedoara constituie un eveniment important în politica de promovare a patrimoniului deținut, precum și o bună ocazie de extindere a colaborărilor cu parteneri externi.

2. Participare la Târgul Național de Ecoturism, Sibiu 2025

În perioada 25-28 septembrie 2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat la Târgul Național de Ecoturism 2025 de la Sibiu, un eveniment de referință pentru promovarea turismului responsabil și sustenabil. Ediția din anul 2025 s-a desfășurat sub motto-ul „Cultura dezvoltă”, reafirmând legătura dintre patrimoniul cultural și dezvoltarea durabilă.

Prin prezența la târg, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a pus în valoare bogăția și diversitatea patrimoniului cultural al județului Hunedoara, integrându-l în oferta de ecoturism a regiunii. Obiectivele principale au fost:

- promovarea patrimoniului cultural administrat de Muzeul Civilizației Dacice și Romane ca parte a experienței de ecoturism; - creșterea vizibilității monumentelor istorice dacice și romane aflate pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO; - atragerea unui public pasionat de istorie, natură și turism activ.

Vizitatorii standului Muzeului Civilizației Dacice și Romane au avut ocazia să descopere:

- replici ale celebrelor brățări dacice de aur și ale monedelor de tip Koson; - aplicația turistică oficială „Discover Hunedoara”, un ghid digital al atracțiilor culturale și naturale din județ; - proiecții video, tururi virtuale, publicații de specialitate și artefacte ce aduc mai aproape civilizația dacică și romană.

Mesajul central al participării Muzeului Civilizației Dacice și Romane a fost: „Ecoturismul se îmbină cu patrimoniul cultural – Descoperă civilizația dacică și romană în mijlocul naturii în județul Hunedoara.”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva este una dintre cele mai importante instituții muzeale din România, administrând un patrimoniu unic – de la vestigii ale epocii dacice și romane, până la colecții etnografice, de artă și științe ale naturii. Prin activitățile sale, muzeul contribuie la cercetarea, conservarea și promovarea valorilor istorice și culturale ale județului Hunedoara.

2. Orientarea activității profesionale către beneficiari:

În ceea ce privește cercetarea arheologică, cea mai mare pondere a avut-o domeniul arheologiei preventive, arheologii onorând toate solicitările venite din partea unor instituții, firme sau persoane fizice. În cursul anului 2025 arheologii deveni au întocmit numeroase documentații pentru rapoarte de evaluare teoretică, proiecte de supraveghere sau cercetare arheologică preventivă, supravegheri și cercetări arheologice preventive finalizate prin rapoarte de supraveghere, rapoarte de evaluare teren (diagnostic arheologic) sau cercetare arheologică preventivă.

Atât în cadrul proiectelor de arheologie preventivă, cât și ca parte a cercetării științifice cuprinsă în planurile anuale de cercetare individuală, au fost efectuate cercetări de teren (periegheze) în mai multe localități din județul Hunedoara.

Astfel, în anul 2025 proiectele de cercetare arheologică au fost:

- **Cercetare arheologică de teren pentru verificarea informațiilor arheologice vechi sau delimitarea de noi situri arheologice (periegheze)**

1. Deplasare în teren pentru verificarea potențialului arheologic al zonei deluroase dintre satele Dudești și Vălișoara, com. Vălișoara, jud. Hunedoara. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța, Cătălin Cristescu. Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.

2. Deplasare în teren pentru verificarea potențialului arheologic al zonei împădurite a Dealului Bejan, mun. Deva și Almașul Sec, com. Cârjiți, jud. Hunedoara. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: februarie 2025.

3. Deplasare în teren în zona dintre localitățile Orăștie și Tămășasa pentru identificarea locului de descoperire a unor piese metalice în urma utilizării detectorului de metale de către terțe persoane. Colectiv: Bodó Cristina, Cătălin Cristescu, Ionuț Cosmin Codrea, Angelica Bălos. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

- **Cercetare arheologică sistematică**

1. Rapoltu Mare, punct – *La Vie*, com. Rapoltu Mare, județul Hunedoara; Responsabil științific: Gică Băeștean (MCDR Deva); Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, Roxana Elena Stăncescu, Ionuț Cosmin Codrea (MCDR Deva), Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea 1 Decembrie 1818, Alba Iulia). Perioada: iunie – iulie 2025.

2. Ardeu, punct – *Cetățuie*, com. Balșa, județul Hunedoara; Responsabil științific: Iosif Vasile Ferencz (MCDR Deva); Colectiv: Mihai Căstăian (MCDR Deva), Dorel Micle (UV Timișoara); Vasile Palaghie (MB Sibiu), Andreea Drăgan, Diandra-Natalia Pall-Both (IAIA Cluj-Napoca), Ionuț Socol (independent). Perioada de desfășurare: 21 iulie – 11 august 2025.

3. *Micia*, comuna Vețel, jud. Hunedoara. Colectiv: Mihaela Simon (responsabil științific), Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Decebal Vleja (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu (MCDR Deva); Perioada: august - septembrie 2025.

4. Grădiștea de Munte (*Sarmizegetusa Regia*), punct – Terasa IX, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara, Responsabil științific: Răzvan Mateescu; Colectiv: Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache (UBB Cluj-Napoca), Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu (MCDR Deva), Daniel Cioată (MJM Târgu Mureș), Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză (MNIT Cluj-Napoca), Darius Sima. Perioada de desfășurare: iulie – septembrie 2025.

5. Costești - Cetățuie, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu -responsabil științific, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca), Cristina Bodo, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu (Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva), Daniel Cioată (Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș), Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), Darius Sima. Perioada de desfășurare: iulie 2025.

- **Cercetare arheologică preventivă**

- **Diagnostic arheologic (Evaluare teoretică și de teren)**

1. Raport de evaluare teoretică pentru realizarea obiectivului Zonă rezidențială (faza P.U.Z.), municipiul Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Coza Daniel. Colectiv: Cătălin Cristescu – responsabil contract. Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.

2. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Zona servicii administrative pentru construire clădire administrativă la plantația bio de afini, Sălașu de Sus, com. Sălașu de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. Martelia S.R.L. Colectiv: Iosif Vasile Ferencz – responsabil contract. Perioada de desfășurare: 7-11 aprilie 2025.

3. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Traseu de conexiune LES al centralelor electrice fotovoltaice Șerel și Hobîța către stație proprie de transformare Băiești propusă pe imobilul identificat cu NC 66667, UAT Pui, Comuna Pui, Județul Hunedoara; Beneficiar: SC Rualen Verde SRL; Colectiv: Cristina Maria Mitar – responsabil contract.

4. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Construcție locuință familială cu regim de înălțime D+P, Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Cezar Maftai. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă – responsabil contract, Bodò Cristina. Perioada de desfășurare: februarie 2025.

5. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Desființare construcții existente CF 80829-C1; CF 80829-C2; Pensiune turistică - și în vederea obținerii acordului administratorului drumului, municipiul Deva, jud. Hunedoara. Colectiv: Bodò Cristina – responsabil contract, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.

6. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Reconformare zonă pentru construire hotel și funcțiuni conexe; amenajare acces și incintă, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodò Cristina – responsabil contract, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: martie 2025.

7. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Montare ascensor la Spitalul de Psihiatrie Zam, sat Zam, comuna Zam, jud. Hunedoara; Colectiv: Ionuț-Cosmin Codrea – responsabil contract, Bodò Cristina; Perioada de desfășurare: martie 2025. (Raportul nu a fost depus din cauza faptului că beneficiarul/proiectantul a realizat modificări la proiect, fiind nevoie de un nou aviz de la DCJHd, în urmă căruia s-a impus Cercetare arheologică preventivă).

8. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Alimentare cu apă în satul Țebea, comuna Baia De Criș, județul Hunedoara (localitățile Țebea, Lunca și Cărăstău). Beneficiar: Primăria comunei Baia de Criș. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

9. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului PUZ – Zonă de turism și funcțiuni complementare, sat Ghelari, comuna Ghelari, str. Stejarului, f.n., jud. Hunedoara. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța. Beneficiar: Bădărău Ștefan Dorin. Perioada de desfășurare: mai 2025.

10. Raport de evaluare teoretică pentru realizarea obiectivului „P.U.Z. - Zonă pentru instituții publice, servicii și funcțiuni complementare-Subzona de Cult", Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Schitul Ortodox Român Sarmizegetusa Regia, reprezentat de Mihalyi Costin. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil contract. Întocmire documentație: noiembrie 2025.

- Supraveghere arheologică

1. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Capitala Daciei – Muzeu viu al patrimoniului cultural european – Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a cetății Sarmizegetusa din cadrul sitului arheologic *Sarmizegetusa Regia*, punct „Dealul Grădiștii”, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat

prin programul RO-Cultura, Mecanismul Financiar SEE 2014-2021. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Daniel Cioată, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu. Perioada de desfășurare: martie – noiembrie 2025 (activitate în desfășurare).

2. Supraveghere arheologică în cadrul proiectului Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic *Sarmizegetusa Regia* – Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C 11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu, Daniel Cioată. Perioada de desfășurare: august – noiembrie 2025 (activitate în desfășurare).

3. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Realizare bransament electric în vederea obținerii acordului administratorului drumului (AAD), B-dul 22 Decembrie, nr. 100, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: S.C. Ada Invest S.R.L., reprezentat de dl. Bodrean Adrian Mihai, în calitate de împuternicit; Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Oana Cornelia Tutilă; Perioada de desfășurare: ianuarie-februarie 2025.

4. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră-Curtici-Simeria, componentă a coridorului IV Pan European, Tronson III Gurasada-Simeria, comuna Vețel, județul Hunedoara. Beneficiar: Asocierea FCC CONSTRUCCION – ASTALDI – CONVENSA. Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu. Perioada de desfășurare: ianuarie - octombrie 2025.

5. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Racordare la rețelele electrice de interes public a locului de producere Centrală electrică cu Ciclu Combinat MASS Mintia, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: MASS GLOBAL ENERGY ROM SRL; Colectiv: Daniel-Costin Țuțuianu (responsabil științific), Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă (MCDR Deva), Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia); Perioada de desfășurare: lucrare în desfășurare.

6. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Montare cabluri înaltă tensiune în vederea racordării centralei CCGT Mintia în stația 400/220/110 kV Mintia, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: MASS GLOBAL ENERGY ROM S:R:L. Colectiv: Daniel-Costin Țuțuianu (responsabil științific), Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă (MCDR Deva),

Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia); Perioada de desfășurare: lucrare în desfășurare.

7. Supraveghere arheologică pentru lucrările de la fostul Colegiu Kún, zona viitorului lift al Muzeului Civilizației Dacice Orăștie, în cadrul proiectului Realizarea Muzeului Civilizației Dacice în Municipiul Orăștie, județul Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Bodó Cristina (responsabil științific), Codrea Ionuț-Cosmin; Perioada de desfășurare: iulie 2025.

8. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Lucrări de consolidare Restaurant Perla – faza DTAC, municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific).; Perioada de desfășurare: februarie 2025.

9. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Dezvoltarea de rețele inteligente de distribuție gaze naturale în comuna Dobra, comuna Dobra, județul Hunedoara – punct sat Lăpușnic, biserica „Cuvioasa Paraschiva”. Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific); Perioada de desfășurare: septembrie 2025.

10. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Înlocuire conductă și bransamente gaze naturale presiune redusă – strada Stadionului, municipiul Deva, județul Hunedoara. Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific), Mihaela Maria Barbu; Perioada de desfășurare: octombrie 2025.

- Diagnostic arheologic intruziv

1. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Parcelare teren în vederea construirii de locuințe (faza P.U.Z.), zona dintre localitățile Bârcea Mare și Sântandrei, oraș Simeria, jud. Hunedoara. Beneficiar: SC SECO EXPRESS SRL și SC ZEN PRODCOM SRL, reprezentate de Costea Cornel Petru. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, Nogyi Edmond. Perioada de desfășurare: februarie – mai 2025.

2. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Amenajare zonă rezidențială faza P.U.Z., oraș Hațeg, jud. Hunedoara. Beneficiar: Sas Nadia. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu, Edmond Nogyi. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

3. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Construire anexe la exploatarea agricolă, localitatea Târșa, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar: Grecu Leorian. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă, Nogyi Edmond. Perioada de desfășurare: mai 2025.

4. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 1, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada: februarie – aprilie 2025.
5. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 2, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
6. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 3, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (28 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu. Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
7. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică, sat Șerel, comuna Pui, județul Hunedoara (49 ha). Beneficiar: EN GREENPLO SRL, absorbită de SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
8. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire parc fotovoltaic, sat Hobîța, comuna Pui, județul Hunedoara (49 ha). Beneficiar: EN GREENPLO SRL, absorbită de SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
9. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire parc fotovoltaic 1, sat Sântămăria de Piatră, oraș Călan, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC TICASCARE ENERGY MB SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
10. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul „Construire parc fotovoltaic 2, sat Sântămăria de Piatră, oraș Călan, județul Hunedoara”; Beneficiar: SIOAL ENERGY MB SRL (35 ha); Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025 (întocmire raport).
11. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire panou publicitar L-14 m, în afara zonei de protecție a autostrăzii, oraș

Simeria, F.N., județul Hunedoara, CF 63187. Beneficiar: S.C. RITTER SERVICES S.R.L. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: martie 2025.

12. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Desființare construcție C1, locuință, anexe și împrejmuire în vederea obținerii acordului administratorului drumului, str. Horea, nr. 200, Municipiul Deva, județul Hunedoara, CF 63469. Beneficiar: Zaharie Cristian și Zaharie Anamaria. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc; Perioada de desfășurare: martie 2025.

13. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Exploatare a minereurilor auro – argentifere, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. DEVA GOLD S.A. Colectiv: Gică Băeștean (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Cristina Maria Mitar, Romică Pavel, Nicolae Cătălin Rișcuța, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: iunie-septembrie 2025.

14. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Pensiune canină și împrejmuire – construcție provizorie, str. Depozitelor, nr. 23A, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiar: S. C. APLI MAG SERV BETA S. R. L. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu. Perioada de desfășurare: august 2025.

15. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Capacități producere energie din surse regenerabile pentru consum propriu la nivelul UAT Deva – Parc fotovoltaic, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Municipiul Deva. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Nicolae Cătălin Rișcuța, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: septembrie-octombrie 2025.

16. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Elaborare documentație pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții – locuință, str. Horea, nr. 171, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Lazăr Dan-Voicu și Lazăr Claudia Paula, Timișoara. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: octombrie 2025.

17. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv Cioclovina – Peștera „Cioclovina cu Apă”, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc, Nicolaie Mihai Rotea. Perioada de desfășurare: iunie 2025.

18. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Apart-Hotel, Micro 15, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. GEVIS PROTEAM S.R.L. Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: iulie 2025.

19. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Amenajare intersecție DN 7 – DN76, mun. Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Asocierea Consultanță pentru Infrastructuri Terestre București și S.C. SVL PROEC S.R.L. Râmnicu Vâlcea. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: septembrie 2025.

20. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Extinderea activității de agrement în cadrul complexului balnear Băile Daco-Romane Geoagiu-Băi, oraș Geoagiu, jud. Hunedoara. Beneficiar: SC BĂILE DACO-ROMANE SRL Geoagiu-Băi. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cristina Maria Mitar. Perioada de desfășurare: august, noiembrie 2025.

21. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Construire stație de conexiune (instalare utilizator), stație de transformare, stație de stocare și traseu LES de conexiune pentru conectarea CEF Sântămăria de Piatră, CF nr 62113, sat Strei-Săcel, oraș Călan, județul Hunedoara. Beneficiar: SC TICASCARE ENERGY MB SRL. Colectiv: Cristina Maria Mitar (responsabil științific), Adriana Ardeu.

22. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul PUZ – Introducere în intravilan și parcelare în vederea construirii de locuințe, orașul Călan, jud. Hunedoara. Beneficiar: Babaci Nelu Adrian, Babaci Diana Corina și Tătulea Doru Cosmin. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

23. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul PUZ- Zonă de sport și agrement pentru amenajare poligon de tragere și realizare împrejmuire, în comuna Turdaș, DN7, CF 63805 și CF 63806, județul Hunedoara, extravilan. Beneficiar: S.C. KAD TRAINIG SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: august 2025.

24. Raport de evaluare de teren - diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: „Construire anexe la exploatarea agricolă”, localitatea Târșa, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar Grecu Leorian. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil științific, Oana Tutilă. Perioada de desfășurare: iulie 2025 (cercetare în teren și întocmire documentație arheologică).

- Cercetare arheologică preventivă

1. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Modernizare DJ 705A: Orăștie – Costești – Sarmizegetusa Regia, km 2+200 – km 19+465, jud. Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Cătălin Cristescu – responsabil științific, Oana Cornelia Tutilă, Cristina Bodó, Nogyi Edmond. Perioada de desfășurare: mai – iulie 2025.

2. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Desființare construcții C1 și C2, construire locuință D+P și filigorie, str. Viilor, nr. 1, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiari: Pasăre Florin Ilie și Pasăre Elena Cristina. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: mai-iunie 2025.

3. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Renovare și extindere imobil C1, str. 22 Decembrie, nr. 67, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiar: Lupu Popa Andrada. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă; Perioada de desfășurare: martie 2025.

4. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră – Curtici – Simeria, parte componentă a Coridorului IV Pan – European, pentru circulația trenurilor cu viteza maximă de 160 km/h, Tronsonul 3: Gurasada – Simeria – Faza II, în situl Vețel – *Luncă*, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: C.N. CFR S.A. Colectiv: Marius Gheorghe Barbu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Nicolae Cătălin Rișcuța; Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: octombrie - noiembrie 2025.

5. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic Sarmizegetusa Regia – Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C 11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu, Daniel Cioată. Perioada de desfășurare: august – septembrie 2025.

6. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Construcție locuință familială cu regim de înălțime D+P, Costești – Ulița Tomoilor, com. Orăștioara de Sus. Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: mai – iunie 2025.

7. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul: „Modernizare DJ 705A: Orăștie - Costești - Sarmizegetusa Regia, km 2+200 - km 19+465”, jud. Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil științific, Oana Tutilă. Perioada de desfășurare: iulie (cercetare în teren), noiembrie 2025 (întocmire documentație arheologică).

8. Cercetare arheologică preventivă în cadrul proiectului „Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic Sarmizegetusa Regia - Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara”, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C 11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu - responsabil științific, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cristina Bodo, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Daniel Cioată, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză. Perioada de desfășurare: august-septembrie 2025.

3.

Analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse:

Potrivit obiectului de activitate, competențelor și structurii sale de organizare, Muzeul are următoarele funcții principale:

- constituirea științifică, administrarea, conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică, evidența, documentarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal;
- punerea în valoare a patrimoniului muzeal în scopul cunoașterii, educării și recreerii.

În anul 2025 strategia activității cultural-științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane a constat în următoarele direcții de acțiune:

- valorificarea expozițională a patrimoniului arheologic prin expoziția permanentă de arheologie amenajată la Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa;
- valorificarea expozițională a colecției de științele naturii prin expoziția permanentă amenajată în Palatul Magna Curia;
- valorificarea expozițională a patrimoniului memorialistic prin expoziția permanentă amenajată la Muzeul Memorial „Aurel Vlaicu”;

- îmbunătățirea valorificării patrimoniului propriu și dezvoltarea relațiilor de colaborare în vederea realizării unui program cuprinzător și diversificat de expoziții temporare;

- diversificarea activităților culturale educative prin inițierea unor programe și proiecte educaționale în spiritul unei noi deschideri către publicul beneficiar;

- protejarea, conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural mobil și integrarea în circuitul național și internațional prin participarea la expoziții itinerante;

- îmbogățirea calitativă a activității de cercetare științifică și de valorificare a acestora;

- promovarea permanentă a imaginii muzeului, ca parte componentă a valorilor și tradițiilor hunedorene;

- promovarea permanentă a patrimoniului cultural în mediu virtual prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo) și Museums of the World, Google Arts and Culture.

➤ **Protejarea și valorificarea patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane:**

Opera de protejare a patrimoniului cultural mobil are în vedere ansamblul de măsuri menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului muzeal în vederea asigurării accesului democratic la cultură și a transmiterii acestui patrimoniu generațiilor viitoare.

În acest sens, în cursul anului 2025, s-a realizat restaurarea și conservarea preventivă curativă de bunuri de patrimoniu, prin laboratorul propriu al instituției, după cum urmează:

- RESTAURARE MATERIALE ORGANICE - RESTAURARE CARTE VECHIE

1923 pagini restaurate

- Evanghelie Halle 1754-1755 -1171 pagini, nr inv 4937, cota 6312

- Primae Lineae M. Principatus Transilvaniae Historiam -295 pagini, nr inv 8622, cota 6263

- Molidvenic (1850) -457 pagini, nr inv. 17016, cota 9715

Fișe restaurare - 3 bucăți

- CONSERVARE CURATIVĂ MATERIALE ORGANICE

- Hartă aparținând secției de Științele naturii

RESTAURARE MATERIALE ANORGANICE

a) Restaurare ceramică, sticlă, porțelan

- Efectuarea de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de la Costești, Ulița Tomoilor, iunie 2025 - 40 de pungi și Costești, Valea Stânișoru - ceramică, țigle- 18 pungi

- Sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit de la Micia, CFR, 2025 - 1 sac, 7 pungi oase și 6 pungi ceramic, Micia Castru - 15 pungi ceramică și oase , Vețel Luncă, CFR, 2025, săpătură preventivă - 20 pungi

- Bârcea Mare, diagnostic, 2025 - ceramică, oase, cărămidă, 5 pungi, diagnostic, strada Horia - 20 de pungi ceramică Certej, ceramică - 4 pungi, Peștera Cocoșului, comuna Pui, sat Federi, 2024 - 40 pungi, Uroi Pod- ceramică, vatră - 30 de pungi

- Operațiuni de curățire umedă a materialului arheologic- ceramică, sticlă, porțelan, provenit din șantierul Ceangăi, precum și din săpătura de la Magna Curia - 16 pungi ceramică

- Curățirea, lipirea și completarea obiectelor ceramice cu scopul restaurării materialului găsit în urma săpăturilor arheologice realizate la Grădiște, Micia castru, Micia CFR, Costești și Certej

- Curățirea fragmentelor osoase de origine animală de la Micia și Vețel Lunca.

Curățirea mecanică a unor calote dacice și râșnițe din piatră de la Grădiștea de Munte.

- Curățarea pietrelor de zid de la Zarmisegetusa Regia, curățirea mecanică a atacurilor biologice de pe suprafața pieselor.

- 4 obiecte ceramică - restaurate

- 4 obiecte ceramică - restaurate

b) Restaurare metal

- 186 obiecte pe suport metalic

Balerina (Discobolul) – piesă clasată în categoria Tezaur prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 3285/02.10.2024 și restaurată în urma avizului Ministrului Culturii nr. 1/ 15.04.2025.

- 9 obiecte din bronz - șantier Ardeu (plăcuțe, ac de păr, șaibă, foiță, mărgea)
- 1 monedă din argint (denar republican) - șantier Ardeu
- 4 obiecte din fier - șantier Certej
- 21 obiecte din fier - șantier Ardeu (foarfecă, aplică, verigi, cui, lamă de cuțit, sârmă, bară, vârf de lance, vârfuri de săgeată, vârf de sulită, tub de înmănușare, călcâi de lance, garnitură, cataramă)
- 3 piese din aliaj modern – Depozitul de Istorie al MCDR (călimară – nr. inv. 48662, 2 călimări – fără nr. de inv.)
- 1 monedă din bronz – căutătorii de comori (Geoagiu)
- 146 piese (monede ?) - căutătorii de comori- Geoagiu (Beceanu Mihaela)
- 92 obiecte pe suport metalic
- 15 obiecte bronz, 46 obiecte fier, 11 obiecte plumb, 10 monede argint și bronz.

Restaurarea unei nicovale dacice, descoperită la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia.

FIȘE DE RESTAURARE

20 fișe – ceramică

60 fișe – metal

5 fișe – carte veche, document

- CONSERVARE PREVENTIVĂ

Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse, Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției.

Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor prevăzute de fișa postului:

preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (achiziție, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc);

primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.

Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.

Arhivarea documentelor ce au intrat în arhiva instituției și organizarea acesteia.

Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametrii optimi a colecțiilor.

Activități legate de primirea, împachetarea, transportul și predarea pieselor care au fost expuse în cadrul expozițiilor temporare pe simezele MCDR.

Participări la acțiuni culturale și comemorative, alte deplasări la punctele muzeale din teritoriu pentru a verifica starea de conservare a bunurilor din patrimoniul MCDR și a efectua inventare..

Înregistrarea obiecte în *Registrul Inventar General*, bunuri aflate sau intrate în patrimoniul MCDR Deva, introducerea în *Registrul Inventar Digital* prin programul de evidență a bunurilor culturale și completarea rubricilor specifice la Colecția de Istorie..

Preluarea bunuri in custodie și administrare piese de la sediul central al muzeului în vederea organizării și amenajării castelului Nopcsa..

Întocmire fișe de conservare și participare la ambalarea pieselor ce au fost trimise la expoziția „Miros de pâine caldă. Pâine în vremea regatului dac”.

• **Protejarea, spațiilor expoziționale**, echipamentelor și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului, în cursul anului 2025, s-a realizat prin acțiunile de reabilitare a acestora efectuându-se diverse lucrări de reparații interioare și exterioare.

• **Expunerea obiectelor din patrimoniul muzeal** se realizează prin activitatea expozițională a muzeului atât prin expozițiile de bază cât și prin expozițiile tematice temporare. Astfel, există în permanență preocuparea ca piesele din patrimoniul muzeal să aibe un mediu expozițional corespunzător, respectându-se în acest sens, normele legale în vigoare.

• **Asigurarea condițiilor de pază**, securitate și monitorizare 24h/zi a patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, se realizează prin:

- montarea sistemelor de securitate cu monitorizare 24h/zi prin sisteme video și digitale, stocate într-o bază de date;

- crearea condițiilor de securitate conform legislației în vigoare privind obiectele depozitate în depozitul subteran al castelului Magna Curia cât și în depozitul aflat la parterul Corpului Administrativ (iluminat, aparatură de măsură a umidității în depozite, dulapuri speciale pentru Carte Veche).

➤ **În vederea îndeplinirii funcției de cercetare**, muzeul efectuează cercetări științifice în domeniul istoriei, arheologiei și muzeologiei prin investigarea monumentelor arheologice, vestigiilor istorice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru istoria și cultura națională cu scopul tezurării, conservării, dezvoltării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice și publice. Sferele principale de activitate ale muzeului sunt axate pe: cercetări științifice în domeniul arheologiei, istoriei, muzeologiei; efectuarea săpăturilor arheologice; achiziționarea, colectarea, evidența științifică și conservarea bunurilor culturale; valorificarea științifică și publică a patrimoniului; activitatea expozițională în țară și peste hotare; elaborarea și publicarea lucrărilor științifice și a materialului de promovare a instituției.

Directiile principale în domeniul cercetării ale muzeului sunt:

- Cercetarea, conservarea, protejarea și valorificarea științifică a patrimoniului istorico-cultural în dimensiunile unui dialog național și internațional; - Cercetarea problemelor majore ale muzeologiei contemporane în context local, regional, internațional;

- Sistematizarea, documentarea științifică a colecțiilor de patrimoniu, dezvoltarea și perfecționarea permanentă a sistemului informațional, a Bazei de date a patrimoniului muzeal;

- Valorificarea publică a colecțiilor muzeale prin expunere, organizând demersuri expoziționale naționale și internaționale. Direcțiile de cercetare nominalizate sunt dictate de nivelul de cunoaștere și cercetare a unor probleme de istorie, muzeologie și arheologie; de necesitatea cercetării și promovării permanente în plan național și internațional a valorilor culturale pe care le posedă muzeul, de utilitatea asigurării unui dialog științific continuu cu comunitatea științifică din țară și de peste hotare.

➤ **Includerea Muzeului Civilizației Dacice și Romane în circuitul cultural național și european.**

• **Participarea la manifestări științifice naționale și internaționale:**

În cursul anului 2025, specialiștii muzeului au participat la manifestări naționale și internaționale desfășurate fizic sau on-line, unde au fost prezentate 53 comunicări și rapoarte de cercetare.

- **Participarea la expoziții naționale realizate în colaborare cu instituții muzeale sau alte entități publice, în anul 2025:**

- participare cu piese la expoziția „Răsucirea. Triumful provinciei, amurgul imperiilor”, în colaborare cu Muzeul Național de Artă Contemporană, București;

- participare cu piese la expoziția „The time of Caravaggio”, în colaborare cu Muzeul Național de Artă Timișoara;

- participare cu piese la expoziția „Micia arc peste timp”, în colaborare cu Primăria comunei Vețel;

- participare cu piese expuse în imobilul „Centrul pentru dezvoltare durabilă Țara-Hățegului Retezat” comuna General Berthelot, în colaborare cu Academia Română.

- **Evenimente culturale la nivel european**

- Participare la Târgul European al Castelelor, ediția a X-a, în perioada 16 - 17 mai 2025.

- **Continuarea finanțării** din bugetul Muzeului Civilizației Dacice și Romane în vederea asigurării semnalizării prin marcarea și inscripționarea monumentelor istorice, indicarea zonei căilor de acces spre monumentele istorice, situri și puncte muzeale prin panouri indicatoare și bannere.

- **Asigurarea finanțării** din bugetul propriu în funcție de alocările bugetare repartizate de Consiliul Județean Hunedoara, a sumelor necesare desfășurării activității de cercetare arheologică sistematică în cadrul siturilor arheologice aflate în administrarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și a publicațiilor de specialitate.

- **Continuarea demersului** de obținere a statutului de muzeu județean de importanță națională pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

În ședința din data de 13.05.2025, Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor a propus Ministerului Culturii acordarea titlaturii de muzeu de importanță națională Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, deoarece documentațiile depuse respectă dispozițiile legale, (unicitatea colecțiilor muzeale la nivel național), urmând ca în perioada următoare să fie emisă și Hotărârea de Guvern în acest sens.

C.	Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai buna funcționare, după caz:
-----------	---

1.	Măsurile de organizare internă:
-----------	--

Ca măsuri de reglementare internă menționăm:

- actualizarea Procedurilor operaționale privind controlul managerial intern conform Ordinului Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice;

- elaborarea de noi proceduri operaționale și de sistem;

- modificarea Organigramei, Statului de funcții și a Regulamentului de Organizare și Funcționare ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

În exercitarea atribuțiilor sale managerul instituției, în perioada 01.01.2025 – 31.12.2025 a emis 334 decizii dintre care, pe perioada absenței din instituție a Managerului 4 decizii au avut ca obiect delegarea de atribuții ale Managerului către Director.

În principal, ca urmare a modificărilor legislative intervenite în domeniul financiar și resurse umane, au fost emise decizii care au vizat:

- constituirea comisiilor de concurs și soluționare contestații pentru ocupare posturi vacante; - constituire comisie evaluare piese - constituirea comisiilor de recepție a serviciilor și produselor achiziționate; - constituirea comisiilor pentru inventarierea patrimoniului Muzeului Civilizației Dacice și Romane; - reglementarea efectuării muncii suplimentare; - acordarea tranșei de vechime.

2.	Propuneri privind modificarea reglementărilor interne:
-----------	---

În perioada raportată, propunerile privind modificarea unor reglementări interne au fost analizate, după caz, în organismele colegiale ale instituției, respectiv Consiliul de Administrație și Consiliul științific, fiind aprobate prin hotărârile emise de acestea.

Modificarea unor reglementări interne a intervenit și ca urmare a modificării actelor normative ce reglementează domeniul de activitate a instituției.

3.	Sinteza activității organismelor colegiale de conducere:
-----------	---

➤ În cadrul Muzeului este organizat și funcționează Consiliul de Administrație, ca organ deliberativ de conducere. Atribuțiile specifice și domeniului de activitate al acestuia sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului

Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 323/2025 și sunt următoarele:

- decide direcțiile de dezvoltare ale Muzeului;
- aprobă programele și proiectele de cercetare muzeografice și istorice;
- stabilește prioritățile în investiții, aprobă planul de dotări generale și cel de reparații capitale și curente;
- avizează proiectul bugetului de venituri și cheltuieli, rectificarea, precum și virările de credite ale bugetului;
- propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara bugetul anual de venituri și cheltuieli;
- aprobă Agenda culturală a instituției;
- aprobă planul de expoziții permanente și temporare ale Muzeului;
- aprobă colaborările muzeului cu alte instituții din țară și străinătate;
- aprobă sau respinge pentru întregul personal dreptul la cumul de funcții în alte instituții, în condițiile legii, în situația în care programele de lucru se suprapun;
- analizează și aprobă măsuri de pază, securitate, protecție contra incendiilor, precum și orice alte măsuri de protejare a publicului și a bunurilor Muzeului în diverse situații specifice;
- analizează și soluționează sesizările primite din partea salariaților și care au legătură cu condițiile generale de administrare și funcționare a Muzeului;
- aprobă constituirea de colecții muzeale pe domenii;
- propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara taxele și tarifele precum și altor taxe asimilate acestora;
- aprobă și propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara organigrama, statul de funcții, precum și Regulamentul de Organizare și Funcționare ale instituției;
- aprobă Regulamentul Intern;
- răspunde de respectarea prezentului regulament, precum și a oricăror alte norme și normative specifice;

- aprobă măsurile tehnice și organizatorice necesare pentru asigurarea securității și pentru conservarea patrimoniului general al Muzeului și urmărește modul de aplicare a lor;
- aprobă deplasările în străinătate în interes de serviciu ale personalului Muzeului;
- aprobă organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante și temporar vacante, precum și metodologia de organizare a concursurilor, data și componența nominală a comisiilor de examinare;
- aprobă organizarea examenelor de promovare într-o funcție contractuală, în grad/treaptă profesională imediat superioară;
- aprobă orarul de vizitare a Muzeului pentru public.

În perioada de referință Consiliul de Administrație a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 12 ședințe în care au fost emise 34 hotărâri.

➤ Ca organisme colegiale, în cadrul instituției sunt organizate și funcționează două Consilii Științifice, respectiv Consiliul Științific și Consiliul Științific al Cetăților Dacice din Munții Orăștiei și care sunt organe de specialitate alcătuite din specialiști de profil, cu rol consultativ în domeniul cercetării științifice, organizării sau structurării serviciilor, colecțiilor muzeale și activităților culturale.

Consiliile Științifice sprijină Managerul și Consiliul de Administrație în toate problemele importante ale desfășurării activității instituției iar atribuțiile specifice și domeniului de activitate al acestora sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 323/2025, după cum urmează:

- ✓ Atribuțiile Consiliului Științific sunt următoarele:
 - Analizează, dezbate și avizează Agenda Culturală anuală a MCDR.
 - Formulează propuneri și emite aprecieri asupra programelor de cercetare, conservare și restaurare ale MCDR, precum și asupra programelor externe de interes pentru instituție.
 - Avizează planurile expoziționale permanente/temporare și eventualele modificări; analizează propunerile cu privire la destinația expozițiilor permanente/temporare și acelor destinate conservării și restaurării patrimoniului; analizează oportunitatea propunerilor de modificare a spațiilor făcând sugestii în acest sens, de comun acord cu specialiștii secțiilor și ai compartimentelor sau ai altor structuri organizatorice implicate.

- Propune/adaptează (în urma consultării cu colectivele de cercetare/ pe baza propunerilor venite din partea colectivelor de cercetare) strategia de cercetare arheologică anuală și multianuală. Aceasta include proiectele arheologice de cercetare fundamentală (sistematice/alte proiecte de cercetare) sau cele contractuale.
- Propune/adaptează strategia privind activitatea de conservare a patrimoniului ținând seama de condițiile actuale din muzeu, pe baza analizelor făcute de specialiștii din domeniul conservării.
- Dezbate și avizează programul de cercetare științifică al muzeului și propune teme/direcții de cercetare/programe.
- Propune promovarea, premiarea sau alte forme de recompensare materială și morală pe baza rezultatelor științifice anuale.
- Menține o bună colaborare cu colegiul de redacție al revistei *Sargetia* în vederea unei mai bune promovări și a atragerii mai multor materiale științifice pentru revistă.
- Analizează și propune achizițiile de carte a bibliotecii muzeului pe baza listei prezentate de bibliotecar.
- Stabilește și menține legătura cu forurile științifice din domeniu.
- Participă, conform prevederilor legale în vigoare, la organizarea și desfășurarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante de cercetare.
- Propune numărul de posturi de cercetare, pe funcții și grade profesionale.
- Propune Regulamentul de concurs pentru ocuparea posturilor de cercetare vacante sau temporar vacante și a examenelor de promovare pe un grad profesional superior în conformitate cu Legea nr. 183/12 iunie 2024 privind statul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare.
- Aprobă conținutul probelor de concurs pentru posturile de cercetători științifici.
- Propune Consiliului de Administrație componența comisiilor de concurs/examen constituite pentru ocuparea posturilor vacante/temporar vacante sau promovarea prin examen pe un grad superior pentru posturile de cercetători, precum și tematica acestor concursuri, în conformitate cu Legea nr. 183/12 iunie 2024 privind statul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare și legislația în vigoare.

- Se pronunță asupra achizițiilor/donațiilor de piese de patrimoniu, de starea colecțiilor și a măsurilor care se impun pentru conservarea și restaurarea colecțiilor.
- Se pronunță asupra direcțiilor și planurilor de dezvoltare științifică și în privința organizării sau structurării serviciilor, colecțiilor muzeale și activităților culturale.
- Propune, la solicitare, asistență de specialitate în domeniile de activitate ale muzeului.
- Avizează Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Științific, precum și modificarea acestuia.
- Se pronunță asupra materialelor înscrise pe ordinea de zi prin avizarea acestora favorabil sau nefavorabil, hotărând în acest sens.
- Îndeplinește orice alte atribuții de natură să asigure buna desfășurare a activității de cercetare științifică și muzeografică.

În perioada de referință Consiliul Științific a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 4 ședințe în care au fost emise 5 hotărâri.

- ✓ Atribuțiile Consiliului Științific al Cetăților Dacice din Munții Orăștiei sunt următoarele:
 - Veghează ca orice activitate ce se desfășoară în arealul Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, respectiv întreținerea, cercetarea, conservarea, reabilitarea, punerea în valoare, etc., precum și orice intervenție de orice natură asupra monumentelor istorice, să îndeplinească toate cerințele și reglementările legale în domeniu;
 - Analizează orice activitate, lucrare sau intervenție și amenajare din arealul Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, emițând avize sau recomandări în acest sens;
 - Avizează și promovează proiectele de întreținere, reabilitare și punere în valoare;
 - Menține un permanent contact cu mediul academic, arheologi, cercetători științifici, arhitecți, etc., în ideea adoptării celor mai bune soluții tehnice de punere în valoare a monumentelor istorice;
 - Coordonează elaborarea proiectelor și studiilor privind Cetățile Dacice din Munții Orăștiei;

- Analizează rapoartele structurilor/activităților științifice și de cercetare desfășurate în arealul Cetăților Dacice din Munții Orăștiei;
- Întocmește periodic rapoarte privind starea Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, precum și propuneri sau recomandări privind viziunea, perspectivele de administrare și punerea în valoare ale acestora;
- Înaintează propuneri de programe/proiecte/studii de dezvoltare și punere în valoare ale Cetăților Dacice din Munții Orăștiei;
- Poate propune soluții de finanțare/cofinanțare a proiectelor, inclusiv din fonduri europene nerambursabile;
- Urmărește realizarea de publicații promoționale și de popularizare proprii sau ale terților (ghiduri, cataloage, pliante, afișe, monografii, ș.a.m.d.), precum și realizarea de replici ce sunt puse în vânzare prin standurile Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

În perioada de referință Consiliul Științific al Cetăților Dacice din Munții Orăștiei s-a întrunit doar pentru a discuta probleme curente pentru care nu a fost necesar a fi emise hotărâri

Nu au existat modificări ale limitelor de competențe în cadrul conducerii în anul 2025.

4.	Dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare):
-----------	---

• **FLUCTUAȚIA PERSONALULUI DIN INSTITUȚIE:**

În cursul anului 2025, în cadrul instituției pentru 3 posturi vacante în statul de funcții, s-au organizat concursuri:

- Pentru ocuparea postului contractual de execuție vacant de cercetător debutant (R1) (cercetător științific) (COR: 263307), studii superioare, normă întreagă, perioadă nedeterminată în cadrul Direcției de Arheologie, Istorie, Monumente "in situ" Sarmizegetusa și Protejarea Patrimoniului Muzeal la Secția de Arheologie;
- pentru ocuparea postului contractual de execuție vacant de consilier (COR: 242201), gradul I, *studii superioare*, normă întreagă, perioadă nedeterminată, în cadrul Compartimentului Juridic (1 post);

- o pentru ocuparea postului contractual de execuție vacant de șofer (COR: 832201), treapta profesională I (M;G), normă întreagă, perioadă nedeterminată la Compartimentul Resurse Umane, Salarizare, Informatică, Administrativ (1 post).

• **LISTA NOMINALĂ CU PARTICIPANȚII LA CURSURI ÎN ANUL 2025**

Nr. crt.	Denumire curs	Numele participant
1	RESTAURATOR BUNURI CULTURALE	LEGRAND FLAVIUS IOAN

• **EVALUAREA PERSONALULUI DIN INSTITUȚIE:**

Pentru perioada 01.01.2025-31.12.2025, potrivit prevederilor legale în materie, au fost efectuate 101 de evaluări pentru personalul instituției.

• **CONCURSURI**

Nr.crt.	Numele și prenumele candidatului	Funcția pentru care candidează	Locul de muncă
1.	NOGY EDMOND	CERCETĂTOR DEBUTANT (R1) (cercetător științific) (COR: 263307), normă întreagă, perioadă nedeterminată	Direcția de Arheologie, Istorie, Monumente "in situ" Sarmizegetusa și Protejarea Patrimoniului Muzeal la Secția de Arheologie
2.	MUNTEAN CORINA ADRIANA	CONSILIER (COR: 242201), gradul I, <i>studii superioare</i> , normă întreagă, perioadă nedeterminată	Compartimentul Juridic
3.	BURZ SANDU CIPRIAN	ȘOFER (COR: 832201), treapta profesională I (M;G), normă întreagă, perioadă nedeterminată	Compartimentul Resurse Umane, Salarizare, Informatică, Administrativ

În cursul anului 2025 nu au fost promovări a personalului din instituție.

- SANȚIONARE: - În cursul anului 2025, nu au fost cazuri de sancționare.

5.	Măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționalizări ale spațiilor:
-----------	---

Politica managerială a manifestat o continuă preocupare pentru buna gestionare a patrimoniului cultural, pe tot parcursul anului 2025 fiind derulate o serie de proiecte și programe ce au vizat următoarele segmente:

- RESTAURARE MATERIALE ORGANICE - RESTAURARE CARTE VECHE

1923 pagini restaurate

- Evanghelie Halle 1754-1755 -1171 pagini, nr inv 4937, cota 6312

- Primae Lineae M. Principatus Transilvaniae Historiam -295 pagini, nr inv 8622, cota 6263

- Molidvenic (1850) -457 pagini, nr inv. 17016, cota 9715

Fișe restaurare - 3 bucăți

- CONSERVARE CURATIVĂ MATERIALE ORGANICE

- Hartă aparținând secției de Științele naturii

RESTAURARE MATERIALE ANORGANICE

a) Restaurare ceramică, sticlă, porțelan

- Efectuarea de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de la Costești, Ulița Tomoilor, iunie 2025 - 40 de pungi și Costești, Valea Stânișoru - ceramică, țigle- 18 pungi

- Sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit de la Micia, CFR, 2025 - 1 sac, 7 pungi oase și 6 pungi ceramic, Micia Castru - 15 pungi ceramică și oase , Vețel Luncă, CFR, 2025, săpătură preventivă - 20 pungi

- Bârcea Mare, diagnostic, 2025- ceramică, oase, cărămidă, 5 pungi, diagnostic, strada Horia - 20 de pungi ceramică Certej, ceramică - 4 pungi, Peștera Cocoșului, comuna Pui, sat Federi, 2024 - 40 pungi, Uroi Pod- ceramică, vatră - 30 de pungi

- Operațiuni de curățire umedă a materialului arheologic- ceramică, sticlă, porțelan, provenit din șantierul Ceangăi, precum și din săpătura de la Magna Curia - 16 pungi ceramică

- Curățirea, lipirea și completarea obiectelor ceramice cu scopul restaurării materialului găsit în urma săpăturilor arheologice realizate la Grădiște, Micia castru, Micia CFR, Costești și Certej

- Curățirea fragmentelor osoase de origine animală de la Micia și Vețel Lunca.

Curățirea mecanică a unor calote dacice și râșnițe din piatră de la Grădiștea de Munte.

- Curățarea pietrelor de zid de la Zarmisegetusa Regia, curățirea mecanică a atacurilor biologice de pe suprafața pieselor.

- 4 obiecte ceramică - restaurate

- 4 obiecte ceramică - restaurate

b) Restaurare metal

- 186 obiecte pe suport metalic

Balerina (Discobolul) – piesă clasată în categoria Tezaur prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 3285/02.10.2024 și restaurată în urma avizului Ministrului Culturii nr. 1/15.04.2025.

- 9 obiecte din bronz - șantier Ardeu (plăcuțe, ac de păr, șaibă, foiță, mărgea)

- 1 monedă din argint (denar republican) - șantier Ardeu

- 4 obiecte din fier - șantier Certej

- 21 obiecte din fier - șantier Ardeu (foarfecă, aplică, verigi, cui, lamă de cuțit, sârmă, bară, vârf de lance, vârfuri de săgeată, vârf de sulită, tub de înmănușare, călcâi de lance, garnitură, cataramă)

- 3 piese din aliaj modern – Depozitul de Istorie al MCDR (călimară – nr. inv. 48662, 2 călimări – fără nr. de inv.)

- 1 monedă din bronz – căutătorii de comori (Geoagiu)

- 146 piese (monede ?) - căutătorii de comori- Geoagiu (Beceanu Mihaela)

- 92 obiecte pe suport metalic

- 15 obiecte bronz, 46 obiecte fier, 11 obiecte plumb, 10 monede argint și bronz.

Restaurarea unei nicovale dacice, descoperită la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia.

FIȘE DE RESTAURARE

20 fișe – ceramică

60 fișe – metal

5 fișe – carte veche, document

- CONSERVARE PREVENTIVĂ

Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse, Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției.

Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor prevăzute de fișa postului:

preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (achiziție, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc); primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.

Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.

Arhivarea documentelor ce au intrat în arhiva instituției și organizarea acesteia.

Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametri optimi a colecțiilor.

Activități legate de primirea, împachetarea, transportul și predarea pieselor care au fost expuse în cadrul expozițiilor temporare pe simezele MCDR.

Participări la acțiuni culturale și comemorative, alte deplasări la punctele muzeale din teritoriu pentru a verifica starea de conservare a bunurilor din patrimoniul MCDR și a efectua inventare..

Înregistrarea obiecte în *Registrul Inventar General*, bunuri aflate sau intrate în patrimoniul MCDR Deva, introducerea în *Registrul Inventar Digital* prin programul de evidență a bunurilor culturale și completarea rubricilor specifice la Colecția de Istorie..

Preluarea bunuri in custodie și administrare piese de la sediul central al muzeului în vederea organizării și amenajării castelului Nopcsa..

Întocmire fișe de conservare și participare la ambalarea pieselor ce au fost trimise la expoziția „Miros de pâine caldă. Pâine în vremea regatului dac”.

• La nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane sunt constituite 53 de colecții care au fost inventariate la termenele prevăzute în legislația în domeniu în vigoare, după cum urmează:

NR. CRT	DENUMIRE COLECTII	NR. PIESE	VALOARE COLECȚII	GESTIONAR	DATA INVENTARIERII
1	COLECTIA AMFIBIENI SI REPTILE	1790	18,28	CARABET DORIN	29.03.2023
2	COLECTIA COLIOPTERE DEVA	30579	325,50	CARABET DORIN	29.03.2023

3	COLECTIA IMPRESIUNI FOLIARE FOSILE	531	17,83	CARABET DORIN	29.03.2023
4	COLECTIA LEPIDOPTERE DEVA	10913	6.729,11	CARABET DORIN	29.03.2023
5	COLECTIA MAMIFERE DEVA	128	15,57	CARABET DORIN	29.03.2023
6	COLECTIA MOLUSTE ACTUALE DEVA	2492	63, 80	CARABET DORIN	29.03.2023
7	COLECTIA MOLUSTE FOSILE DEVA	1631	577,34	CARABET DORIN	29.03.2023
8	COLECTIA MINERALOGIE DEVA	1083	4.590,96	CARABET DORIN	29.03.2023
9	COLECTIA NEVERTEBRATE DEVA	53	0,73	CARABET DORIN	29.03.2023
10	COLECTIA PASARI	571	10,89	CARABET DORIN	29.03.2023
11	COLECTIA PESTI	134	1,61	CARABET DORIN	29.03.2023
12	COLECTIA VERTEBRATE FOSILE I DINOZAURI DEVA	1782	2.050,65	CARABET DORIN	29.03.2023
13	COLECTIA VERTEBRATE FOSILELE II DINOZAURI DEVA	2020	24, 81	CARABET DORIN	29.03.2023
14	COLECTIA BOTANICA DEVA	11672	1.676,10	CARABET DORIN	29.03.2023
15	BIBLIOTECA STIINTELE NATURII DEVA	4556	3.570,61	CARABET DORIN	29.03.2023
16	COLECTIA ARHEOLOGIE	31	608.360,00	STANCESCU ROXANA	30.06.2023
17	COLECTIA ARHEOLOGIE SARMIZEGETUSA	32706	1.094.158,00	BAESTEAN GICA	29.11.2023
18	COLECTIA ARME	317	183.592,06	TUTUIANU COSTIN	Prelungire inv
19	COLECTIA MEDIEVALA DEVA (INEL)	1	30,00	TUTUIANU COSTIN	Prelungire inv
20	COLECTIA ARTA DECORATIVA	510	180.588,58	PANTEA DIANA	06.11.2023
21	COLECTIA ARTA GRAFICA	290	47.879,50	PANTEA DIANA	06.11.2023
22	COLECTIA ARTA PICTURA	877	1.128.324,15	PANTEA DIANA	06.11.2023
23	COLECTIA SCULPTURA	50	117.540,00	PANTEA DIANA	06.11.2023

24	COLECTIA CARTE VECH CLASATĂ	79	285.042,37	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023
25	CARTE VECH NECLASATA- RESTAUR.CEASLOV	2	7.050,00	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023
26	CASA MEMORIALA CRISAN-CUSTODIE	83	845,00	DUSAN CECILIA	25.04.2023
27	COLECTIA ETNOGRAFIE SI ISTORIE BRAD	1578	37.001,88	DUSAN CECILIA	26.05.2023
28	COLECTIA LAPIDARIUM- SUBSOL	94	815,11	URECHEAT GRIGORE	09.12.2025
29	COLECTIA LAPIDARIUM - EXPOZITIE DEVA	369	442.321,00	URECHEAT GRIGORE	09.12.2025
30	COLECTIA ARHEOLOGIE DEVA	7274	132.276,43	URECHEAT GRIGORE	09.12.2025
31	COLECTIA EFEMERIDE	1371	758,00	STĂNCEL LUANA	24.09.2024
32	COLECTIA ISTORIE CONTEMPORANA	4744	30.963,00	Ștefan Georgeta Lacrămioara	23.12.2024
33	COLECTIA ISTORIE MODERNA	2947	87.884,00	Ștefan Georgeta Lacrămioara	01.07.2025
34	COLECTIA ISTORIE MEDIE	106	4.310,00	Ștefan Georgeta Lacrămioara	01.07.2025
35	BUST HOREA, CLOSCA SI CRISAN	1	1,00	Ștefan Georgeta Lacrămioara	01.07.2025
36	COLECȚIA PIPE	695	891,00	STĂNCEL LUANA	24.09.2024
37	COLECTIA ETNOGRAFIE ORASTIE-CUSTODIE	2023	33,43	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
38	COLECTIA ETNOGRAFIE SI INSTALATII ORASTIE	3254	49.829,13	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
39	COLECTIA ICOANE PE STICLA SI LEMN ORASTIE	73	44.211,17	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
40	COLECTIA ISTORIE SI ARHEOLOGIE ORASTIE	2927	450,99	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
41	COLECTIA NUMISMATICA ORASTIE	1293	1.312,57	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
42	COLECTIA ARHEOLOGIE CUSTODIE DE LA DEVA	44	0,44	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025

43	COLECȚIA BIBLIOTECA DOC. ORĂȘTIE	4963	2.020,33	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
44	COLECȚIA LAPIDARIUM DEVA	141	57.136,99	MITAR CRISTINA	2024 Prelungire inv
45	COLECȚIA MEDALISTICA	270	24.131,50	STROIA ADRIAN	29.03.2023
46	COLECȚIA NUMISMATICA DEVA	18195	1.701.979,32	STROIA ADRIAN	14.11.2023
47	COLECȚIA TEZAU	141	131.678,00	STROIA ADRIAN	14.11.2023
48	COLECȚIA MEMORIALA CASA A.IANCU(BAIA DE CRIS)	107	3.858,00	ADAM ADRIANA	24.06.2023
49	COLECȚIA MEMORIALA AUREL VLAICU	96	5.523,00	POPESCU ANGELA	27.04.2023
50	COLECȚIA CARTE CURENTA (BIBLIOTECA DEVA)	29.828	431.323,88	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023
51	COLECȚIA ZIARE	7412	7.412,00	STÂNCCEL LUANA	20.12.2024
52	COLECȚIA DE ISTORIE – ARME CUSTODIE LA DEVA	26	5.890,22	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025
53	COLECȚIA ISTORIE ORĂȘTIE - CUSTODIE	21	0,57	BOGDAN IUSTINA	28.11.2025

Inventarierea, evaluarea și înregistrarea în contabilitate a pieselor arheologice a continuat și în anul 2025.

De asemenea, la nivelul instituției s-a realizat inventarierea bunurilor de natura obiectelor de inventar și a mijloacelor fixe, precum și a elementelor de activ și pasiv ale instituției cu ocazia încheierii exercițiului financiar.

Anual sunt reanalizate spațiile deținute, atât din punct de vedere al necesarului impus de evoluția activității instituției muzeale, cât și mai ales ținând cont de prevederile imperative ale legislației actuale în domeniul protejării patrimoniului mobil și imobil.

În urma acestor analize s-a relevat necesitatea reamenajării și redimensionării spațiilor de expunere a pieselor care fac obiectul expozițiilor temporare, de depozitare a patrimoniului mobil, a spațiilor afectate circuitului administrativ și al publicului vizitator, precum și obligativitatea separării celor trei funcții, de protejare și conservare a patrimoniului aflat în depozit, circuitul de vizitare și spațiile destinate birourilor.

Acțiunile de reabilitare a spațiilor expoziționale și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului au constituit și în anul 2025 o prioritate, de calitatea acestora depinzând și calitatea demersului expozițional sau a celorlalte activități, științifice, educaționale sau cotidiene.

6.	Măsurile luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată:
-----------	--

➤ Inspectoratul Teritorial de Muncă Hunedoara

În urma controlului efectuat de dl. Moț Cătălin Gheorghe, inspector de muncă în cadrul Inspectoratului Teritorial de Muncă Hunedoara Serviciul CSSM Deva care a avut ca obiectiv control tematic privind modul de respectare a legislației în domeniul securității și sănătății în muncă conform tematică aprobată și adusă la cunoștința angajatorului întocmită în baza legii 108/1999, legea 319/2006, H.G. 1425/2006, H.G.1146/2006, H.G. 355/2007 nu au fost identificate nereguli și nu au fost menționate măsuri de îndeplinit în procesul verbal întocmit cu nr.99024/19.02.2025. Controlul a fost înregistrat la nr. 45/19.02.2025 în Registrul Unic de Control al entității.

➤ AUDIT PUBLIC INTERN

- Urmare a misiunii de audit realizată în baza Ordinului de serviciu nr. 17799/23.07.2025, a fost întocmit Raportul de audit public intern având ca temă: „Evaluarea sistemului de prevenire a corupției, 2025”, iar prin adresa nr. 4286/26.08.2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane și-a însușit constatările formulate de către auditori.

- În perioada 27.10.2025 -08 12.2025 s-a desfășurat intervenția la fața locului în cadrul misiunii de audit public intern ad-hoc de regularitate, cu tema: " Implementarea recomandărilor Curții de Conturi a României -Camera de Conturi Hunedoara din Scrisoarea nr. 28932/15.04.2025 și din proiectului scrisorii către management transmis cu adresa nr. 55974/14.08.2025".

Structurile/entitățile auditate au obligația să întocmească Planul de acțiune și Calendarul implementării recomandărilor și să raporteze Compartimentului Audit Public Intern stadiul implementării recomandărilor, pe parcursul perioadei stabilite pentru implementare cât și la sfârșitul fiecărei perioade stabilite pentru implementare.

Ca urmare a misiunii de audit public, Muzeului Civilizației Dacice și Romane a transmis periodic implementarea recomandărilor.

D.	Evoluția situației economico-financiare a instituției:
-----------	---

1.	Analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate:
-----------	--

- Situația economico-financiară a instituției

Situația financiară furnizează date despre situația patrimoniului la finele anului 2025, precum și situația plăților efective și a cheltuielilor efective, a creditelor angajate și a celor bugetare individuale. Situația financiară este întocmită în conformitate cu Legea contabilității nr. 82/1991, republicată și completată ulterior, Legea nr.273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare, Ordinul nr. 2107/29.12.2025 cuprinzând Normele metodologice privind încheierea exercițiului bugetar al anului 2025, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 1983/16.12.2025.

- Execuția bugetară a perioadei raportate

- bugetul de venituri (subvenții/alocații, surse atrase/venituri proprii);

- lei -

	Aprobat	Realizat	Încasat	De Încasat
TOTAL VENITURI	14.277.700	13.298.620	13.320.817	20.400
Venituri proprii	1.221.000	1.239.053	1.261.250	20.400
Subvenții	13.056.700	12.059.567	12.059.567	-

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării veniturilor este redată în tabelul de mai jos:

- lei -

Categorii	Prevăzut 2024	Realizat 2024	Prevăzut 2025	Realizat 2025
1. Venituri totale, din care:	10.000.000	9.648.957	14.277.700	13.298.620
- venituri proprii	1.000.000	648.957	1.221.000	1.239.053
- subvenții	9.000.000	9.000.000	13.056.700	12.059.567

Bugetul de cheltuieli (personal: contracte de muncă/convenții/contracte încheiate în baza legilor speciale; bunuri și servicii; alte cheltuieli; cheltuieli de capital)

Bugetul total al instituției este divizat pe următoarele capitole bugetare:

a). *bugetul cheltuieli de personal* – include cheltuieli salariale în bani (salarii de bază, indemnizații, sporuri), cheltuieli salariale în natură (vouchere de vacanță) și contribuția asiguratorie pentru muncă;

b). *bugetul de cheltuieli pentru bunuri și servicii* – include cheltuieli legate de întreținere și funcționare, bunuri de natura obiectelor de inventar, reparații curente, deplasări, cărți și publicații, pregătire profesională, protecția muncii, alte cheltuieli cu bunuri și servicii;

c). *bugetul de alte cheltuieli* – include cheltuieli legate de acțiunile cu caracter științific și social-cultural; sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate;

d). *bugetul cheltuielilor de capital* – prevăzut conform anexelor de la buget

Situația realizării bugetului de cheltuieli, pe subcapitole bugetare, se prezintă astfel:

Nr. crt.	Subdiviziune bugetară	Credite bugetare (mii lei)	Plăți aprobate (mii lei)	Plăți efectuate (mii lei)	Procent(%) plăți realizat
	TOTAL	14.277,70	13.320,82	13.320,82	100%
I	Cheltuieli de personal, din care:	8.663,70	7.855,60	7.855,60	100%
	- chelt. salariale în bani și natură	8.477,40	7.684,38	7.684,38	100%
	- contribuția asig.de muncă	186,30	171,22	171,22	100%
II	Cheltuieli pentru bunuri și serv.	5.059,00	4.938,27	4.938,27	100%
III	Alte cheltuieli	393,00	365,91	365,91	100%
IV	Cheltuieli de capital	162,00	161,04	161,04	100%

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării bugetului de cheltuieli este redată în tabelul de mai jos:

- lei -

Categorii	Prevăzut 2024	Realizat 2024	Prevăzut 2025	Realizat 2025
1.Cheltuieli totale, din care:	10.000.000	9.647.444	14.277.700	13.320.817
- cheltuieli de personal	7.035.000	6.827.143	8.663.700	7.855.596
- cheltuieli de funcționare	2.965.000	2.820.301	5.452.000	5.304.181
- cheltuieli de dezvoltare	-	-	162.000	161.040

- Date comparative de cheltuieli (estimări și realizări) în perioada raportată:

Programul	Denumirea proiectului	Devizul estimat (lei)	Devizul realizat (lei)
Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale	„Sesiunea anuală de Comunicări Științifice a MCDR” - online	0	0
	„Micia Rediviva” – online - Conferința BISCuLT – Palatul Magna Curia	0	0
	„Piese arheologice minore și semnificația lor” - online	0	0
	„Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor” – ediția I	0	0
Program expoziții temporare	Exponatul lunii	200	60
	„Mihai Eminescu & Poezia”	0	0
	Expoziție dedicată Zilei Unirii Principatelor Române	0	0
	„Crucea de drimoc”	0	0
	„Povești de sezon”	0	0

	„FOTO Vera Vision”	0	0
	„Poloneze și românce care au schimbat lumea”	0	0
	„Belle de Noir”	0	0
	„Chipurile reginei Maria, regina tuturor românilor”	0	0
	„Stud-ART”	1.000	999,41
	„Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei”	28.000	21.732,68
	Amenajare expoziție Castel Nopcsa	40.300	40.295,77
	„Miros de pâine caldă. Pâinea în epoca Regatului Dac”	0	0
	„Artiste în dialog”	0	0
	„Regina Maria – Regina tuturor românilor – 150 de la naștere”	0	0
	„Interferențe”	0	0
	Toamna artiștilor brădeni	0	0
	<i>Aurăritul aluvionar</i> în zona Bradului	0	0
	Figuri hunedorene (secolele XIX-XX)	0	0
	„Enigma. Victoria decriptării”	0	0
	De pe front, la Alba Iulia	0	0
	„Restituiri Istorice 2025”	0	0
	„întreVEDERI”	0	0
Program evenimente cultural educaționale	Sărbătorirea Zilei Culturii Naționale	0	0
	„ZICI la muzeu!”	0	0
	Întâlnire cu poezia în „Grai de primăvară”	0	0

Ateliere de împistrit ouă	0	0
Ziua internațională a romilor	0	0
Workshop & expoziție – StudART	0	0
Interact- Interstellar	0	0
Noaptea Muzeelor, Palatul Magna Curia Deva	7.500	5.690,67
Noaptea Muzeelor la Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad	0	0
Noaptea Muzeelor la Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie	0	0
Festivalul Dava Fest	0	0
Festivalul DAC FEST, sub semnul lupului	38.000	38.000
Școala non-formală de arheologie interdisciplinară din Valea Alunului	0	0
Ziua Internațională a copilului	0	0
Școala de vară de restaurare	2.000	1.960,02
Concert pian de la Palatul Copiilor	0	0
Omagierea personalității lui Aurel Vlaicu, pionierul aviației române	500	199,80
Școala non-formală de arheologie interdisciplinară	0	0
Carusel artistic	0	0
Dialogul artelor	0	0
Zilele Europene ale Arheologiei	4.131	903,91
Ziua Porților Deschise - Costești – Cetățuie	0	0
„ArheoArhitectura. Cetățile dacice din Munții Orăștiei”	0	0

Ziua Porților Deschise Ulpia Traiana Sarmizegetusa	0	0
Vara la muzeu!	0	0
Ziua porților deschise la Sarmizegetusa Regia	0	0
Noaptea Muzeelor la Sate	6.000	5.763,69
Balkan Expo-Retro Party	0	0
<i>ChillDayz și Ceai Danzant-Romanian Tradition</i>	0	0
Serbările Naționale de la Țebea	0	0
Festivalul Vânătorilor	0	0
Festivalul Național de Epigrame, Dacul vesel	0	0
Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO	0	0
Aurel Vlaicu – 143 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari pionieri ai aviației românești	0	0
Festivaluri romane în inima provinciei Dacia – Cerelia	0	0
Concert de chitară, Maeștrii coardelor	0	0
Halloween&Food Festival	20.000	19.979,92
1 Decembrie la Palatul Magna Curia, Sărbătorirea Zilei Naționale a României	30.000	23.876,48
Seară de Crăciun la Castel	30.000	28.779,29
Târgul de Crăciun Palatul Magna Curia	30.000	29.938,83
Târgul de Crăciun Castelul Nopcsa	20.000	20.000

- Gradul de acoperire din surse atrase/venituri proprii a cheltuielilor instituției (%):

Gradul de acoperire din venituri proprii a cheltuielilor instituției pentru anul 2025 este de 9,30 %.

Veniturile proprii realizate din activitatea de bază, specifică instituției pe categorii de tarife practicate

- bilete intrare muzeu: 700,91 mii lei;
- vânzare material publicitare: 124,67 mii lei;
- taxă foto si filmare: 7,20 mii lei;
- taxă ghidaj: 4,51 mii lei;
- contracte de cercetare arheologică, istorică: 445,04 mii lei;
- taxă închiriere spațiu expozițional: 0,400 mii lei;

- Gradul de creștere a surselor atrase/veniturilor proprii în totalul veniturilor (%):

- În anul 2025 veniturile proprii realizate au fost în sumă de 1.239.052,50 lei.

- Ponderea cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor

Angajații instituției (personal de specialitate, administrativ și de întreținere) sunt plătiți din bugetul aprobat de Consiliul Județean Hunedoara.

Indicatori economici privind cheltuielile de personal prevăzuți și realizați:

Buget total aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal realizat (mii lei)	Ponderea în cadrul bugetului	Media cheltuielilor pe angajat pe an (mii lei)	Venitul mediu brut lunar pe un angajat (mii lei)
14.277,70	8.663,70	7.855,60	55,02%	84,93	7,08

• Gradul de acoperire a salariilor din subvenție (%):

Gradul de acoperire a salariilor din subvenție este 100%.

- Ponderea cheltuielilor de personal in totalul cheltuielilor a fost de 58,97%.

- Ponderea cheltuielilor de capital din bugetul total

Buget total		Ponderea in cadrul bugetului	
Aprobat (mii lei)	Realizat (mii lei)	Aprobat	Realizat
162,00	161,04	1,13%	1,21%

2. Evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției din următorul tabel:

Nr. crt.	Indicatori de performanță	Perioada evaluată
1.	Cheltuieli pe beneficiar (subvenție + venituri - cheltuieli de capital)/ nr. de beneficiari La încheierea exercițiului financiar a anului 2025, rezultă o cheltuială pe beneficiar, după cum urmează: Subvenție 12.059.567 lei + venituri 1.239.053 lei – cheltuieli de capital 161.040,00 lei : nr. total de beneficiari 2.190.133 (din care nr. beneficiari plătitori =75.003 + nr. beneficiari neplătitori = 2.115.130)= 6,00 lei	01.01.2025 - 31.12.2025
2.	Fonduri nerambursabile atrase 0 lei	01.01.2025 - 31.12.2025
3.	Număr de activități educaționale = 50	01.01.2025 - 31.12.2025
4.	Număr de apariții media (fără comunicate de presă) = 34	01.01.2025 - 31.12.2025
5.	Număr de beneficiari neplătitori = 2.115.130 (din care: beneficiari virtuali = 2.100.130 și beneficiari bilete gratuite = 15.000)	01.01.2025 - 31.12.2025
6.	Număr de beneficiari plătitori = 75.003	01.01.2025 - 31.12.2025
7.	Număr de expoziții/Număr de reprezentații/Frecvența medie zilnică Număr de expoziții = 10 cu frecvență lunară (Exponatul lunii, lunar perioada ianuarie – iunie, august - octombrie și decembrie) și 25 lunar sau trimestrial.	01.01.2025 - 31.12.2025
8.	Număr de proiecte/acțiuni culturale = 50 la sediu și 45 desfășurate on-line	01.01.2025 - 31.12.2025
9.	Venituri proprii din activitatea de bază = 1.239.053 lei	01.01.2025 - 31.12.2025
10.	Venituri proprii din alte activități – surse atrase 0 lei	01.01.2025 - 31.12.2025

E.	Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management:
-----------	--

Se realizează prin raportare la:

1.	Viziune:
-----------	-----------------

Viziunea managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane s-a concentrat în jurul unor axe prioritare și care vor fi dezvoltate pe toată perioada de management, respectiv, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imobil și mobil, precum și a patrimoniului arheologic aflat în gestiunea instituției; cercetarea științifică, evidența, documentarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal; creșterea vizibilității publice a muzeului în România și încurajarea de colaborări menite să promoveze patrimoniul cultural atât la nivel național cât și internațional.

În ansamblu, programul de activitate al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, urmărește permanent eficientizarea, prin diversificare și îmbunătățiri calitative și cantitative ale activităților, a viziunii strategice a instituției în privința protejării, conservării și promovării patrimoniului cultural muzeal.

2.	Misiune:
-----------	-----------------

Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă o instituție multifuncțională, cultural - științifică de tip socio-uman, fundamentat pe teme științifice cu următoarele funcții: de cercetare, protejare și dezvoltare a patrimoniului, de administrare, conservare, restaurare, educațională sau comunicativă prin punerea în valoare a patrimoniului muzeal.

Misiunea muzeului este organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative în domeniile muzeologiei, istoriei, arheologiei, etnografiei, prin investigarea vestigiilor istorice, monumentelor arheologice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru istoria și cultura națională, cu scopul teaurizării, conservării și completării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice, expoziționale și instructiv-educative.

În prezent, muzeul este unul dintre dinamicii operatori culturali și educaționali din țară, prin multitudinea și importanța expozițiilor temporare, prin creșterea ponderii activităților conexe acestora cât și celor dedicate expunerii de bază.

În orizontul următoarei perioade de management, Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește să-și păstreze, prin prestigiul profesional, rolul de reper în mediul cultural, atât hunedorean cât și național, ținând deopotrivă cont de numărul turiștilor, atât români cât și străini.

În consecință, se impune dezvoltarea unor proiecte cu o majoră valoare culturală și implicit educațională. În acest sens, preocuparea dominantă rămâne dezvoltarea colecțiilor prin includerea unor piese cu valoare națională și internațională deosebită (prin donații, achiziții), interesul pentru adaptarea expunerii permanente și a manifestărilor cu caracter temporar la standardele moderne din domeniu, editarea de materiale de popularizare în limba engleză, franceză, germană și maghiară (ghiduri, cataloage, monografii, pliante, vederi), precum și dezvoltarea și diversificarea parteneriatelor externeale instituției.

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2025, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a urmărit promovarea valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, atât pe plan intern cât și pe plan internațional. Beneficiind de prestanța pe care o oferă situarea sa printre instituțiile muzeale cu vechime din Transilvania și din țară, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a desfășurat în permanență o susținută activitatea de cercetare, concretizată prin publicarea de cărți, studii, articole, materiale publicitare, a desfășurat o intensă activitate de conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin donații sau recuperări ale unor bunuri patrimoniale.

Pentru a îndeplini misiunea muzeului și a-și atinge scopurile propuse pe anul 2025, politica managerială a Muzeul Civilizației Dacice și Romane a urmărit în detaliu dezvoltarea unei culturi organizaționale bazată pe o comunicare eficientă atât în interiorul instituției, cât și în exteriorul acesteia, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului au fost cele care au privit îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitare oferite publicului vizitator, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patri-moniului propriu în vederea punerii lui în valoare în cadrul expozițiilor și a publicațiilor, dezvoltarea laturii educative a muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație.

De asemenea, din misiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane rezultă și cercetarea arheologică ce se desfășoară conform legislației în vigoare și se materializează prin întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau,

după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate.

În cursul anului 2025 Muzeul Civilizației Dacice și Romane a încheiat Contracte de descărcare de sarcină arheologică după cum urmează:

Nr. crt.	Nr. și data contract	Beneficiar	Obiectiv	Tip serviciu	Suma
1	01/19.01.2025	Dragnea Corina	„LUCRĂRI DE CONSOLIDARE – RESTAURANT PERLA”	Supraveghere arheologică	2.475 lei
2	02/09.01.2025	D-NA FIRULEASA RINA	„STAȚIE ITP , SERVICE AUTO ȘI ÎMREJMUIRE TEREN”	evaluare teoretică	800 lei
3	05/20.01.2025	D-NUL COZA DANIEL	„ZONĂ REZIDENȚIALĂ”	evaluare teoretică	400 lei
4	06/21.02.2025	S.C. REX SOFTWARE SRL	„CONSTRUIRE PARC FOTOVOLTAIC	diagnostic arheologic	13.200 lei
5	07/28.01.2025	S.C. ALEXANDRA WEDDING S.R.L.	„DEȘFIINȚARE CONSTRUCȚII EXISTENTE CF 80829 – C1, CF 80829 – C2; PENSIUNE TURISTICĂ - ȘI ÎN VEDEREA OBTINERII ACORDULUI ADMINISTRATORULUI DRUMULUI”	evaluare teoretică	800 lei
6	09/12.02.2025	S.C. ADA INVEST S.R.L.	„REALIZARE BRANȘAMENT ELECTRIC”	supraveghere arheologică	1.950 lei
7	11/25.02.2025	D-NUL MAFTEI CEZAR	„CONSTRUCȚIE LOCUINȚĂ FAMILIALĂ CU REGIM DE ÎNĂLȚIME D+P”	evaluare teoretică	800 lei
8	12/28.02.2025	D-NA LUPU - POPA ANDRADA - DENISA	„RENOVARE ȘI EXTINDERE IMOBIL C1”	cercetare arheologică preventivă	1.200 lei +grafic lucrări
9	13/04.03.2025	S.C SECO EXPRESS S.R.L. ȘI S.C. ZEN PRODCOM SRL	„PUZ – PARCELARE TEREN ÎN VEDEREA CONSTRUIRII DE LOCUINȚE”	diagnostic arheologic	Conform grafic lucrări
10	14/04.03.2025	S.C. APOLLO S.A.	„RECONFORMARE ZONĂ PT.CONSTRUIRE HOTEL ȘI FUNCȚIUNI CONEXE, AMENAJARE ACCES ȘI INCINTĂ”	evaluare teoretică	1.600 lei

11	15/13.03.2025	S.C RITTER SERVICES S.R.L.	„CONSTRUIRE PANOU PUBLICITAR L – 14M ÎNAFARA ZONEI DE PROTECȚIE A AUTOSTRĂZII”	diagnostic arheologic intruziv	1.050 lei
12	17/21.03.2025	S.C DELGAZ GRID	„ÎNLOCUIRE CONDUCTĂ ȘI BRANSAMENTE GAZE NATURALE PRESIUNE REDUSĂ”	supraveghere arheologică	1.800 lei+ grafic lucrări
13	18/24.03.2025	D-NUL PÂRVULESCU MIHAI	„ZONĂ REZIDENȚIALĂ”	evaluare teoretică	550 lei
14	19/24.03.2025	ZAHARIE CRISTIAN - CORNELIUS	„DEȘFIINȚARE CONSTRUCȚIE C1, LOCUINȚĂ, ANEXE ȘI ÎMPREJMUIRE”	diagnostic arheologic intruziv	1.200 lei
15	20/25.03.2025	S.C. MASS GLOBAL ENERGY ROM SRL	„MONTARE CABLURI ÎNALȚĂ TENSIUNE ÎN VEDEREA RAVORDĂRII CENTRALEI CCGT MINTIA ÎN STAȚIA 400/220/110KV MINTIA,,	evaluare teoretică	250 lei
16	23/08.04.2025	D-NUL CĂLDĂRAR TRAIAN	„DEMOLARE CONSTRUCȚIE C1, CONSTRUIRE LOCUINȚĂ ȘI GARAJ”	evaluare teoretică	400 lei
17	24/09.04.2025	S.C. MARTELIA BIO S.R.L.	„ZONĂ SERVICII ADMINISTRATIVE PENTRU CONSTRUIRE CLĂDIRE ADMINISTRATIVĂ LA PLANTAȚIA BIO DE AFINE”	evaluare teoretică	400 lei
18	25/09.04.2025	S.C. RUALEN VERDE S.R.L.,	„CONSTRUIRE STATIE CONEXIUNE, STATIE TRANSFORMARE, STATIE STOCARE CEF PUI, STALPI RACORDARE, TRASEE DE CABLU SI ÎMPREJMUIRE”	diagnostic arheologic intruziv	10.800 lei
19	26/09.04.2025	COMUNA BAIA DE CRIȘ	„ALIMENTARE CU APĂ ÎN SATUL ȚEBEA, COM.	evaluare teoretică	800 lei

			BAIA DE CRIȘ, JUD. HUNEDOARA"		
20	27/09.04.2025	SAS NADIA SILVIA	„AMENAJARE ZONĂ REZIDENȚIALĂ”	diagnostic arheologic intruziv	Conform pontaj
21	28/11.04.2025	D-NUL CRIȘAN COSMIN ALIN	„CONSTRUIRE LOCUINȚĂ, ANEXE, ÎMPREJMUIRE TEREN ȘI RACORD UTILITĂȚI”	evaluare teoretică	400 lei
22	32/23.04.2025	BABACI NELU ADRIAN	„INTRODUCERE ÎN INTRAVILAN ȘI PARCELARE ÎN VEDEREA CONSTRUIRII DE LOCUINȚE”	diagnostic arheologic intruziv	2.400 lei
23	36/29.04.2025	D-NUL PASĂRE FLORIN ILIE și D-NA PASĂRE ELENA CRISTINA	„DESFIINȚARE CONSTRUCȚII C1 ȘI C2, CONSTRUIRE LOCUINȚĂ D+P ȘI FILIGORIE”	cercetare arheologică preventivă	Conform pontaj
24	48/08.05.2025	S.C. G.B. PRODCOM IMPEX S.R.L.	„ZONĂ DE AGREMENT”	evaluare teoretică	800 lei
25	50/14.05.2025	D-NUL MAFTEI CEZAR	„CONSTRUIRE LOCUINȚĂ FAMILIALĂ CU REGIM DE ÎNĂLȚIME D+P”	cercetare arheologică preventivă	8.100 lei
26	53/16.05.2025	COMUNA DOBRA	„DEZVOLTAREA REȚELEI INTELIGENTE DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR NATURALE PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE: CRIȘCIOR, ILA ȘI DOBRA, U.A.T. DOBRA”	supraveghere arheologică	1.800 lei
27	54/23.05.2025	D-NUL BĂDĂRĂU ȘTEFAN DORIN	„ZONĂ DE TURISM ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE”	diagnostic arheologic	600 lei
28	55/26.05.2025	S.C POWER CHAIN S.R.L.	„CONSTRUIRE INSTALAȚIE DE STOCARE ENERGIE ELECTRICĂ”	diagnostic arheologic intruziv	
29	56/27.05.2025	S.C. SMU & ADE RAUL S.R.L.	„PUZ - ZONĂ TURISM”	evaluare teoretică	1.000 lei

30	57/27.05.2025	D-NUL DĂNILĂ – NEDELCU MARIUS	„ZONĂ CONSTRUCȚII DE TURISM ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE PENTRU CONSTRUIREA CENTRE DE DRUMEȚII”	diagnostic arheologic intruziv	675 lei
31	59/05.06.2025	COMPANIA NATIONALA DE CĂI FERATE „CFR” S.A.	„REABILITAREA LINIEI DE CALE FERATĂ SIMERIA – CURTICI-FRONTIERĂ COMPONENTĂ A CORIDIRULUI IV PAN EUROPEAN , PENTRU CIRCULAȚIA TRENURILOR CU VITEZĂ MAXIMĂ – TONSON 3	cercetare arheologica preventiva	Conform pontaj
32	62/11.06.2025	S.C AQUABALNEO S.R.L.	„EXTINDEREA ACTIVITĂȚII DE AGREMENT ÎN CADRUL COMPLEXULUI BALNEAR BĂILE DACO ROMANE GEOAGIU BĂI”	diagnostic arheologic intruziv	3.600 lei
33	63/23.06.2025	D-NUL GRECU LEORIAN	„CONSTRUIRE ANEXE LA EXPLOATAȚIA AGRICOLĂ”	diagnostic arheologic intruziv	Conform pontaj +600 lei
34	64/23.06.2025	MUNICIPIUL DEVA	„CAPACITĂȚI PRODUCERE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE PENTRU CONSUM PROPRIU LA NIVELUL U.A.T. – PARC FOTOVOLTAIC”	diagnostic arheologic intruziv	17.400 lei
35	65/24.06.2025	REȚELE ELECTRICE ROMÂNIA S.A.	„7019/2019 MODERNIZARE LEA 20KV IMO ZOVOI – DERIVAȚIA GRID”	evaluare teoretică	1.000 lei
36	66/27.06.2025	S.C. RUALEN VERDE S.R.L.,	„TRASEU DE CONEXIUNI LES AL CENTRALELOR ELECTRICE FOTOVOLTAICE SEREL ȘI HOBIȚA CĂTRE	evaluare teoretică	350 lei

			STAȚIE PROPRIE DE TRANSFORMARE BĂIEȘTI”		
37	67/27.06.2025	S.C. RUALEN VERDE S.R.L.,	„REALIZARE TRASEE L.E.S. ȘI DRUMURI DE EXPLOATARE PTR. INTERCONECTAREA CENTRALELOR ELECTRICE FOTOFOLTAICE BĂIEȘTI 1, BĂIEȘTI 2, BĂIEȘTI 3, COMUNA PUI, SAT BĂIEȘTI, NR. CF: 66663, 66665, 66671, 66673, 66674, 66676”	evaluare teoretică	200 lei
38	69/01.07.2025	S.C. Deva Gold S.A.	„PUZ - EXPOATAREA MINIEREURILOR AURO – ARGENTIFERE DIN PERIMETRU CERTEJ”	diagnostic arheologic intruziv	48.000 lei
39	70/09.07.2025	S.C. ALFA TRANS ASFALT S.R.L.	„HALE ȘI ÎN VEDEREA OBTINERII ACORDULUI ADMINISTRATORULUI DRUMULUI (ADD) ”	evaluare teoretică	300 lei
40	78/18.07.2025	SPITALUL DE PSIHIATRIE ZAM	„MONTARE ASCENSOR LA SPITALUL DE PSIHIATRIE ZAM”	cercetare arheologică preventivă	5.400 lei
41	81/25.07.2025	D-NUL OPREAN SORIN	„CONSTRUIRE ANEXĂ AGRICOLĂ”	evaluare teoretică	400 lei
42	84/01.08.2025	S.C. GEVIS PROTEAM S.R.L.,	„APART – HOTEL, CONFORM PUZ APROBAT PRIN HCL NR. 332/2020 - ȘI ÎN VEDEREA OBTINERII ACORDULUI ADMINISTRATORULUI DRUMULUI”	diagnostic arheologic intruziv	2.250 lei
43	86/06.08.2025	S.C. KAD TRAINING S.R.L.,	„PUZ – ZONĂ DE SPORT ȘI AGREMENT, AMENAJARE POLIGON DE TRAGERE ȘI REALIZARE ÎMPREJMUIRE”	diagnostic arheologic intruziv	900 lei
44	87/12.08.2025	HERCI COSMIN, MORAIT ELENA ȘI	„EXTINDERE REȚEA DE APĂ ȘI BRANȘAMENTE	cercetare arheologică	Conform pontaj

		IOVAN KATALIN	INDIVIDUALE DE APĂ, EXTINDERE REȚEA CANALIZARE ȘI RACORDURI INDIVIDUALE DE CANALIZARE"	preventivă	
45	90/27.08.2025	S.C. TICASCARE ENERGY S.R.L.,	„CONSTRUIRE STAȚIE DE CONEXIUNE (INSTALAȚIE UTILIZATOR), STAȚIE DE TRANSFORMARE, STAȚIE DE STOCARE ȘI TRASEU L.E.S. DE CONEXIUNE PENTRU CONECTAREA C.E.F. SÂNTĂMĂRIA DE PIATRĂ"	diagnostic arheologic intruziv	1.800 lei
46	92/29.08.2025	COMPANIA DE ADMINISTRARE A INFRASTRUCTURII RUTIERE S.A. – DIRECȚIA REGIONALĂ DE DRUMURI ȘI PODURI TIMIȘOARA	„AMENAJARE INTERSECȚIE DN7/DN76 KM 394 +305 PE DN7 ȘI KM 0+000 PE DN76"	diagnostic arheologic intruziv	6.000 lei
47	95/02.09.2025	D-NUL HODOROABĂ IORGU	„LOCUIȚĂ ȘI PISCINĂ - ȘI ÎN VEDEREA OBTINERII ACORDULUI ADMINISTRATORULUI DRUMULUI"		Conform pontaj + 1.800 lei
48	96/02.09.2025	COMPANIA NATIONALA DE CĂI FERATE „CFR” S.A. prin ASOCIEREA FCC CONSTRUCCION S.A. – WEBUILD SPA – CONTRATAS Y VERITAS S.A.	„REABILITAREA LINIEI DE CALE FERATĂ SIMERIA – CURTICI – FRONTIERĂ PARTE COMPONENTĂ A CORIDORULUI IV PAN EUROPEAN, PENTRU CIRCULAȚIA TRENURILOR CU VITEZĂ MAXIMĂ DE 160KM/H, TRONSON 3: SIMERIA – GURASADA, KM 470 – 022 KM 528 – 990 – TRASEU	cercetare arheologică preventivă	Conform pontajului

			EXISTENT		
49	97/11.09.2025	COMUNA DENSUȘ	„ELABORARE PUZ – ZONĂ SERVICII PENTRU CONSTRUIRE CAPELĂ”	Raportul privind studiul istoric	7.840 lei
50	104/13.10.2025	ORAȘUL GEOAGIU	"Amenajare trasee turistice tematice și recreativ –sportive în Stațiunea Geoagiu – Băi, oraș Geoagiu, județul Hunedoara"	diagnostic arheologic intruziv	9.000 lei
51	105/13.10.2025	MUNICIPIUL DEVA	REGENERAREA URBANĂ A ZONEI MICRO 15 – ZONA 01”	diagnostic arheologic intruziv	15.600 lei
52	111/31.10.2025	COMUNA DENSUȘ	„Elaborare PUZ - zonă servicii pentru construire capelă”	diagnostic arheologic intruziv	Conform pontaj + 1.200 lei
53	112/03.11.2025	SCHITUL ORTODOX ROMÂN SARMIZEGETUSA REGIA	„PUZ – ZONĂ PENTRU INSTITUȚII PUBLICE, SERVICII ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE – SUBZONA DE CULT”	evaluare teoretică	200 lei
54	113/10.11.2025	D-NA RADOVICI FELICIA DANIELA	„DESFIIȚAREA CONȘTRUCȚIE EXISTENTĂ ÎN (PARTER), CONȘTRUIRE LOCUINȚĂ FAMILIALĂ ÎN REGIM P+M ”	supraveghere arheologică	600 lei
55	114/11.11.2025	S.C AQUABALNEO S.R.L	„EXTINDEREA ACTIVITĂȚII DE AGREMENT ÎN CADRUL COMPLEXULUI BALNEAR BĂILE DACO ROMANE GEOAGIU BĂI”	cercetare arheologică preventivă	Conform Pontaj
56	115/11.11.2025	D-NUL CIBIAN CORNEL	„GARAJ AUTO”		Conform Pontaj
57	116/18.11.2025	S.C. TEO BREAD S.R.L.,	„CONȘTRUIRE BRUTĂRIE”	diagnostic arheologic intruziv	1.050 lei
58	118/18.11.25	ORAȘUL GEOAGIU	„AMENAJARE TRASEE TURISTICE TEMATICE	diagnostic arheologic	9000 lei

			ȘI RECREATIV – SPORTIVE ÎN STAȚIUNEA GEOAGIU – BĂI, ORAȘ GEOAGIU, județul Hunedoara"	intruziv	
59	122/28.11.2025	D-NUL LAZĂR MARIN	„Amenajare stație GPL	diagnostic arheologic intruziv	600 lei
60	123/04.12.2025	D-NUL CASLAROV CHIHLMIMBAR	„MODIFICĂRI INTERIOARE ȘI EXTINDERE LOCUINȚĂ EXISTENTĂ”	evaluare teoretică	400 lei
61	126/15.12.2025	S.C. APLI MAG SERV BETA S.R.L.,	„PENSIUNE CANINĂ ȘI ÎMPREJMUIRE”	diagnostic arheologic intruziv	1.200 lei
62	127/15.12.2025	MARINICĂ FELICIA – ELENA ȘI MARINICĂ DANIEL	„LOCUINȚĂ FAMILIALĂ, ANEXĂ, ÎMPREJMUIRE PROPRIETATE – CONFORM PUZ APROBAT CU HCL NR. 369/2019”	diagnostic arheologic intruziv	600 lei
63	129/16.12.2025	MUNICIPIUL DEVA	„AMENAJARE DRUM DE LEGĂTURĂ DJ 687 (CRISTUR - DEVA) ÎN VEDEREA DECONGESTIONĂRII TRAFICULUI DIN MUN. DEVA”	diagnostic arheologic intruziv	19.200 lei

3.	Obiective (generale și specifice):
-----------	---

Direcția principală de acțiune a Muzeului Civilizației Dacice și Romane trebuie să fie aceea de a-și pune în valoare cât mai eficient potențialul său de păstrător al patrimoniului, precum și de valorificare a acestuia. Muzeul trebuie să fie o instituție dinamică, ce oferă servicii variate și adaptate cererii publicului, dar și în acord cu funcțiile specifice, în spiritul valorilor istorice, spirituale și artistice, locale și naționale.

În activitatea sa curentă Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere următoarele obiective strategice:

- dezvoltarea patrimoniului muzeal prin formele caracteristice de constituire a patrimoniului muzeal: cercetarea și colecționarea de bunuri cu semnificație artistică și documentară de profil;

- asigurarea evidenței și clasării patrimoniului cultural aflat în administrare în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
- conservarea și restaurarea bunurilor culturale din patrimoniul deținut;
- punerea în valoare a patrimoniului cultural pe care îl are în administrare prin intermediul expozițiilor permanente și temporare, a programelor culturale și educative, a publicațiilor științifice și de popularizare, prin organizarea unor sesiuni științifice, simpozioane, colocvii, mese rotunde etc.;
- cercetare fundamentală și aplicată, conform programelor anuale de activitate, cu scopul de a cunoaște istoria, tradițiile și cultura populară din județul Hunedoara și pentru a identifica monumente și obiective reprezentative ale culturii materiale și spirituale;
- menținerea unui contact permanent cu mediile de informare, cu organizațiile nonguvernamentale, culturale, instituții de învățământ și cercetare, organisme și foruri naționale de profil;
- menținerea unui contact permanent cu publicul larg pentru identificarea nevoilor și așteptărilor, în scopul orientării programelor culturale și de punere în valoare a patrimoniului cultural administrat în funcție de acestea;
- stimularea participării locuitorilor județului la cunoașterea și revitalizarea activităților culturale și atragerea generației tinere la aceste activități;
- folosirea judicioasă a resurselor și a logisticii muzeale în cadrul unui management instituțional realist și performant.

4.	Strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management:
-----------	---

Politicile culturale au ca prioritate atât stabilirea direcției și obiectivelor în domeniul culturii la nivel național, cât și asigurarea accesului societății la serviciile culturale oferite de instituțiile prestatoare. Eficiența sistemului de management este o prima condiție pentru sporirea calității și accesului la servicii culturale.

Strategia europeană introduce noțiunea de industrie culturală, care include o linie economică, sau o linie „de alternativă economică” pentru promovarea și democratizarea producției culturale și a distribuției acesteia, precum și o abordare mai popular liberală a finanțării activităților culturale. Industriile culturale reprezintă acele activități care vizează în primul rând bunurile simbolice, bunuri a căror valoare economică principală este derivată din valoarea lor culturală. Această definiție clasică

a industriei culturale include mass - media, film, edituri, muzică, design, arhitectură, new media, precum și „arte tradiționale” – arta vizuală, artizanat, teatrul, muzica de teatru, concerte, concerte de performanță, muzee și galerii – toate acele activități care sunt eligibile pentru finanțare din fonduri publice ca „arta”.

În anul 2025, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, a trebuit să uzeze de mai multe strategii de dezvoltare. Una dintre acestea a fost cea de comunicare internă și externă, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a Muzeului au fost cele care privesc îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitate oferite publicului, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale. Dezvoltarea laturii educative a Muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitate cu actuala legislație.

Strategia culturală este definită prin proiectarea (planificarea) pe termen mediu și lung a dezvoltării durabile a sectorului cultural, ținându-se cont de capacitățile proprii și de evoluția mediului economic (piață, concurență, tehnologie).

Strategia culturală, în mod concret, îmbină cultura cu managementul general.

Concurența intra și extra instituțională culturală, mai ales în sectorul cultural de stat și cel public, trebuie considerată ca dezirabilă și chiar necesară, pentru asigurarea calității procesului, produselor și serviciilor în domeniu. Forțele concurențiale în strategiile culturale locale se găsesc, însă și în interiorul unui domeniu cultural, fie el de stat, fie el privat, precum și în domeniile culturale diferite.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane are următoarele obiective:

- să îndeplinească sarcinile care îi revin, conform legislației în vigoare, în calitate de muzeu provincial;
- să susțină formarea continuă a personalului, în scopul dobândirii competențelor necesare utilizării tehnicii moderne și să faciliteze activitățile de cercetare;
- să-și consolideze rolul de centru de educație permanentă, prin încheierea unor parteneriate cu alte instituții de cultură, școli, licee, ONG-uri, asociații etc.;
- să organizeze, conform agendei culturale, activități pentru comunitatea pe care o deservește, care să contribuie la mai buna percepție a rolului muzeului în cadrul comunității;

- să diversifice, cantitativ și calitativ, oferta de servicii pentru vizitatori, care să permită accesul lărgit la informații, atât pe cale tradițională, cât și electronică;
- să promoveze și să consolideze imaginea și rolul muzeului în cadrul comunității, prin abordarea unei politici de marketing și publicitate eficiente;
- să extindă cooperarea intermuzeală, cu muzee din țară și străinătate, în vederea atragerii de noi resurse informaționale și a includerii în contextul profesional al muzeelor românești și europene;
- să ofere noi produse și servicii culturale
- să atragă noi surse de finanțare, necesare modernizării serviciilor și spațiilor muzeului.

5.	Strategie și plan de marketing:
-----------	--

PREZENTARE GENERALĂ

Muzeul este o instituție permanentă, aflată în serviciul societății și al dezvoltării sale, deschisă publicului și care face cercetări cu privire la mărturiile materiale legate de om și de mediul său, le achiziționează, le conservă, și mai ales, le expune, în scopul studiului, al educației și al delectării.

Astfel, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în gestiune patrimoniu cultural imobil, mobil și arheologic:

- Patrimoniul cultural imobil constituie cea mai valoroasă componentă a patrimoniului cultural, atât în ceea ce privește valoarea materială directă, cât și în raport cu posibilitățile de inserție a unor componente extracultură, în această categorie se află monumentele istorice, ansamblurile și siturile istorice;

- Patrimoniul cultural mobil cuprinde bunurile culturale mobile clasate în categoria Fond - care cuprinde bunurile culturale de valoare deosebită, și în categoria Tezaur- care cuprinde bunurile culturale de valoare excepțională;

- Patrimoniul arheologic ca fiind ansamblul bunurilor arheologice format din: siturile arheologice ce cuprind vestigii arheologice, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, ce cuprind bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.

În ultimele decenii, comunicația de marketing a înregistrat o evoluție spectaculoasă, câștigându-și meritatul loc de componentă de bază a activității de

marketing, contribuind, alături de celelalte resurse proprii ale instituției, la succesul final.

Comunicarea devine o punte de legătură între instituție și mediul său de marketing. Comunicarea de marketing constituie unul dintre vectorii care permit instituției să acționeze în vederea realizării propriilor obiective. Politica de preț, politica de produs și politica de distribuție influențează și sunt influențate la rândul lor de politica de comunicație. Acestea alcătuiesc politica de marketing, inclusă în politica globală a instituției. Arta, ca și spiritualitatea, nu pot fi considerate simple reprezentanțe ale termenului generic de „marfă”. Valorile culturale vizează orizonturi ale frumosului, ale binelui moral, ale cunoașterii și spiritualității, motiv pentru care evaluarea „produsului” muzeal devine o sarcină dificilă. Serviciile muzeale reprezintă o componentă a serviciilor culturale – activități prestate în beneficiul consumatorilor de cultură, cu sau fără participarea lor directă, cu scopul de a le împlini anumite nevoi și a le produce satisfacțiile așteptate de ei.

Marketingul muzeal poate fi abordat ca: - un sistem de metode și acțiuni care asigură investigarea necesităților societății și publicului larg în ce privește serviciile muzeului și posibilitățile optime de satisfacere a acestor necesități cu mijloace de activitate muzeală; - un mijloc de obținere a concordanței și echilibrului între funcțiile socioculturale specifice muzeului și cerințele pieței culturale. Marketingul este o activitate practică, o tehnologie specială care ajută la rezolvarea problemelor reale. Aplicat în cadrul unui muzeu, marketingul respectă principiile, strategiile și instrumentele generale ale domeniului. Ceea ce diferă este scopul urmărit: realizarea misiunii culturale, sociale și educative a muzeului în condiții optime, în primul rând în beneficiul publicului specific, ca și al societății sau comunității pe care muzeul respectiv le slujește. Cu ajutorul metodelor și instrumentelor de marketing un muzeu poate atinge o serie de obiective vitale pentru buna desfășurare a activității, cum ar fi: atragerea unui public numeros și variat, realizarea și punerea la dispoziția publicului a celei mai potrivite oferte culturale, atragerea de fonduri și realizarea unor parteneriate pe termen lung.

Spre deosebire de marketingul instituțiilor comerciale, marketingul muzeal atrage surse financiare pe două căi: - direct, din contul vinderii mărfurilor și serviciilor muzeale; - mediat (indirect), din atragerea resurselor externe – alocațiilor de la buget, granturi, sponsorizări, donații etc. Aceste surse sunt utilizate pentru realizarea unor programe culturale și educaționale. Ambele forme ale marketingului muzeal sunt strâns legate una de alta: cu cât este mai cunoscută și apreciată în societate instituția muzeală, importanța ei socială, cu atât sunt mai mari posibilitățile de obținere a resurselor financiare din afară. Marketingul muzeal are două direcții strategice: - prezentarea și promovarea muzeului și a activității lui; - prezentarea și promovarea serviciilor și mărfurilor concrete oferite de muzeu. Schimbările care au loc astăzi în societate ne arată clar că trebuie să ne schimbăm și noi, și muzeele

noastre, trebuie să ne orientăm la nevoile publicului. Este actuală oportunitatea diversificării surselor de finanțare, prin sporirea ofertei de servicii cu plată. Sursele de venituri într-un muzeu pot fi foarte diverse: - taxa de intrare în muzeu; - manifestări culturale și științifice speciale; - servicii de cercetare arheologică; - organizarea unor cursuri speciale pentru diverse categorii de public; - darea în chirie a spațiului muzeal; - magazinul muzeului; - granturi; - donații și contribuții voluntare. Marketingul joacă un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea oricărui muzeu. Dar „muzeul care a hotărât să aplice politici de marketing urmează, în primul rând, să rezolve două probleme importante: să devină un loc atractiv pentru public și să convingă publicul să intre în muzeu”. Altfel spus, pentru a implementa politici de marketing, trebuie să asigurăm calitatea publică a muzeului.

Funcționarea unui muzeu este determinată într-o măsură considerabilă de către mediul social în care se găsește. De aceea, muzeele trebuie să ocupe o poziție clară în societate. Pentru managementul strategic, relația dintre instituție și societate este esențială. Managementul strategic pentru un muzeu înseamnă să poți cântări bine atunci când ai de-a face cu dileme precum atingerea unui număr mare de vizitatori față de administrarea colecțiilor, a da lovitura cu o expoziție temporară față de cercetarea științifică.

Schimbările ce apar în concepția despre managementul strategic sunt legate de viziunea în schimbare despre om, despre muncă și despre societate.

În ceea ce privește publicul, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are o misiune specifică și care include scopuri la nivel educativ, cultural, dar și de cercetare științifică. Îndeplinirea acestor roluri se face prin oferirea către public, în totalitate sau pe categorii precis delimitate, a unor produse/servicii specifice. Produsul muzeal principal constă în prezentarea colecției permanente, expozițiile temporare, programele educative, activitățile de scurtă durată și informarea.

Caracterul specific al Muzeul Civilizației Dacice și Romane rezultă din valoarea sa ca element de patrimoniu istoric și cultural. Această valoare trebuie păstrată și făcută cât mai larg cunoscută și din această cauză trebuie promovată prin intermediul turismului cultural. Turismul cultural are ca scop vizitarea acelor locuri și activități ce definesc istoria și oamenii, atât în ceea ce privește trecutul, cât și prezentul lor. Aceasta include resursele culturale, istorice și naturale.

OBIECTIVELE GENERALE DE MARKETING:

Cercetarea de marketing este o condiție obligatorie pentru cei care vor să implementeze marketingul, întrucât trebuie să ne cunoaștem publicul. Studiul de marketing trebuie să fie o preocupare constantă, deoarece acesta este un instrument extrem de util, chiar indispensabil pentru buna desfășurare a activității. Investigarea vizitatorilor constituie o activitate-cheie pentru dezvoltarea unei oferte

muzele atractive și cu impact, ținând cont atât de specificul și misiunea muzeului, cât și de nevoile și particularitățile vizitatorilor săi. Este important să cunoaștem caracteristicile sociodemografice, geografice, atitudinale ale vizitatorilor, circumstanțele și motivațiile vizitei, gradul de satisfacție a vizitatorilor și așteptările acestora, dorința de a se întoarce în muzeu și motivele ei. Cunoașterea publicului muzeului este o premisă a dezvoltării unor politici de marketing adecvat. În Muzeul Civilizației Dacice și Romane, pe lângă sondajele de opinie realizate periodic, sursa de informații cea mai utilizată pentru a afla opiniile vizitatorilor este „*Caietul de impresii*”, care nu este o metodă științifică pentru a obține date reprezentative, însă este o metodă optimă a cunoașterii nevoilor publicului real în vederea satisfacerii doleanțelor și necesităților vizitatorilor.

Muzeul modern este în permanentă căutare de noi forme de lucru cu publicul și de atragere a publicului în muzeu. Elaborarea strategiilor de marketing, precum și realizarea obiectivelor de marketing se află sub influența unui mănunchi de variabile care se modifică în timp. Din acest motiv, aceste obiective sunt formulate pe termen scurt și mediu (2-5 ani).

Pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane, au fost definite următoarele obiective de marketing turistic:

1. Sporirea vizibilității Muzeul Civilizației Dacice și Romane în interiorul României și pe plan internațional;

2. Sporirea gradului de informare în ceea ce privește patrimoniul gestionat de Muzeul Civilizației Dacice și Romane a turiștilor potențiali din România și din străinătate;

3. Sporirea nivelului de satisfacție a turiștilor care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane;

4. Creșterea numărului de turiști care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane și dinamizarea circulației turistice în aceasta zona;

5. Dezvoltarea diferitelor forme de turism, îndeosebi a turismului de afaceri, a turismului cultural – academic, istoric, religios în județul Hunedoara;

6. Adaptarea la mediului concurențial local și național prin dezvoltarea serviciilor culturale oferite, prin creșterea calității acestora și mărirea accesibilității prin folosirea tehnicii informatice;

7. Intensificarea preocupării pentru creșterea vizibilității Muzeului Civilizației Dacice și Romane, promovând calitatea, experimentul și inovația prin participarea în cadrul festivalurilor, târgurilor, saloanelor sau al altor evenimente culturale care au loc în județul Hunedoara, cu un stand mobil de prezentare și vânzare a obiectelor de

promovare proprii sau provenite de la terți, conforme specificului muzeului, a publicațiilor proprii sau ale terților din domeniul activităților muzeului.

În acest sens, prin Decizia Managerului Muzeului Civilizației Dacice și Romane nr. 255/2017, cu modificările și completările ulterioare, s-a constituit Echipa mobilă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane care participă în cadrul festivalurilor, târgurilor, saloanelor sau al altor evenimente culturale care au loc în județul Hunedoara, cu un stand mobil de prezentare și vânzare a obiectelor de promovare și a publicațiilor proprii sau provenite de la terți.

Pentru realizarea unei strategii eficiente de atragere a publicului este importantă cunoașterea situației actuale. În plus este necesară și o perspectivă asupra pieței culturale din județul Hunedoara. Integrarea Muzeului în societate se exprimă prin relațiile de colaborare cu alte organizații. Pornind de la acest considerent este necesar să arătăm că tocmai extinderea fără precedent, în ultimi trei ani, a relațiilor de parteneriat și colaborare cu numeroase organizații culturale, sociale, de învățământ și turistice asigură un nivel superior al informației de ofertare și cunoaștere a programelor culturale pe care instituția le pune la dispoziția vizitatorilor.

În vederea creșterii numărului de vizitatori s-a impus promovarea proiectelor și programelor instituției prin construirea unei imagini corecte și atrăgătoare. Pentru aceasta au fost realizate:

- Editarea de publicații de promovare: broșura de servicii cultural-turistice în limba română și engleză; flaiere și semne de carte cu serviciile oferite publicului, cărți poștale și pliante;

- Activități de promovare: reactualizarea site-ului instituției prin introducerea în permanență a datelor și ameliorarea signalisticii în unitățile muzeale (în interior și în exterior); reînnoirea panourilor publicitare (în interiorul și în afara localității unde sunt punctele muzeale); actualizarea constantă a conturilor facebook pentru informarea persoanelor care folosesc în mod constant platformele de socializare prin portaluri on-line, prin linkuri inter-instituționale, prin intermediul canalului de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane (mcdrtube) și Instagram, prin Ghidul de călătorie *Petit Futé*; editarea de materiale personalizate: calendare de perete, de birou, mape de prezentare, agende, sacoșe, căni, etc.; actualizarea permanentă a afișajului. Promovare internațională a Muzeului, în mediul virtual prin intermediul unor site-uri de profil internaționale: ViMuseo ([Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo](#)), Museums of the World, Google Arts and Culture.

Măsuri pe termen scurt și mediu: Atunci când ne gândim la o strategie pe termen scurt și mediu privind atragerea publicului la muzeu parcursul preliminar în marketing începe cu reflexia asupra muzeului ca producător și asupra vizitatorului în

calitate de consumator. Vizitatorii merg de regulă la muzeu în timpul lor liber. Muzeele sunt, deci, ofertante de produse orientate către timpul liber. Piața timpului liber oferă muzeelor multe șanse, dar este o piață cu mulți concurenți în spațiul sferei culturale și în afara ei. Caracteristicile consumatorilor sunt și ele mereu în schimbare. Apar mereu grupuri țintă și consumatorii devin tot mai exigenți. Aceste caracteristici ale pieței culturale pot reprezenta șanse pentru muzee dacă acestea oferă calitatea cerută și stârnesc interesul publicului vizitator.

Un pas important în procesul de marketing îl reprezintă cunoașterea misiunii muzeelor și identificarea grupurilor țintă la care se raportează acesta.

Produsul reprezintă în sens restrâns colecția muzeală sau în sens mai larg felul în care este prezentată colecția prin expozițiile de bază cu caracter permanent, expozițiile tematice temporare, amenajarea traseului de vizitare, indicatoare orientative, curățenia, utilizarea mijloacelor de informare pentru public etc. un aspect important îl reprezintă programul de acces zilnic și săptămânal, amabilitatea angajaților care vin în contact cu vizitatorii, îndrumarea directă a publicului precum și dotările destinate publicului vizitator (parcare pentru mașini, garderobă, toalete, restaurant, cafenea etc.)

Marketingul muzeal trebuie să vadă produsul cultural prin ochii publicului vizitator. Acțiunile de marketing trebuie susținute de întreg muzeul fiind o atitudine a tuturor celor care lucrează în muzeu. Locul reprezintă amplasarea expoziției, clădirea sau locația care adăpostește patrimoniul. Locul trebuie să corespundă calitativ activităților culturale, răspunzând unor exigențe specifice legate de calitatea împrejurimilor – accesibilitate ușoară, prestația clădirilor în concordanță cu natura colecțiilor și a produselor culturale.

Prețul biletului de intrare este un instrument de marketing. Pentru vizitatori costul accesării unui muzeu nu se rezumă numai la biletul de intrare ci și la celelalte costuri pe care le determină călătoria (hotel, restaurant, cafenea, magazine, transport). Din această cauză calculul prețului biletului sau ansamblului de sisteme de acces în muzeu trebuie realizat astfel încât să nu constituie o opreliște pentru vizită.

Există mai multe posibilități de a folosi prețul ca instrument de marketing: - diferențierea de preț (reducerea prețului în cadrul unor campanii speciale) - accesul gratuit într-una din zilele lunii - biletele pentru grupuri mari – reducerea prețului pentru elevi, studenți și persoane cu dizabilități etc. - flexibilitatea prețului în funcție de sezonul expozițional și oferta culturală sau vânzările la pachet cu alte tipuri de produse (ghidaj de specialitate, program cultural, participare la târguri, etc.

În conformitate cu aceste norme de marketing Muzeul a realizat:

- editarea unor publicații de specialitate pentru promovarea patrimoniului (cataloge de colecții, pliante, broșuri, CD-uri, vizite virtuale etc.);

- actualizarea permanentă a publicațiilor promoționale și răspândirea acestora prin rețeaua de difuzare a muzeului și a partenerilor culturali și turistici;

- prezența constantă în: revistele de cultură, locale și la nivel național cu materiale specifice activităților muzeale; presa locală și națională prin popularizarea permanentă a tuturor manifestărilor instituției; reviste de promovare turistică la nivel local și național;

- îmbunătățirea accesibilității publicului în instituție și la toate obiectivele din teritoriu: parcări, facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, își desfășoară activitatea și în teritoriu prin Muzeul de Arheologie și Monumente „in situ” Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”, iar din data de 01.07.2025 activitatea muzeală se desfășoară și prin intermediul Cetăților Dacice din Munții Orăștiei, precum și a Castelului Nopcsa din Săcel.

PLAN DE MARKETING

Analiza socio-culturală a mediului în care își desfășoară activitatea Muzeul Civilizației Dacice și Romane:

Așezare cu un impresionant trecut istoric, ale cărui începuturi datează încă din secolul al XIII-lea, Deva este azi un important centru de interferențe culturale interetnice, al cărui potențial cultural trebuie exploatat la valoarea lui reală. Existența unor instituții de cultură precum Muzeul Civilizației Dacice și Romane, care prin întreaga sa activitate urmărește promovarea valorilor cultural-istorice ale arealului hunedorean pe plan intern și extern, prin organizarea de expoziții și activități cultural-științifice, precum și prin activități de cercetare, conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin achiziții; - Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva care este o instituție publică de cultură cu caracter enciclopedic, parte integrantă din sistemul informațional și care se adresează tuturor categoriilor sociale pentru informare, documentare, studiu și lectură, pusă în slujba comunității de mai bine de șase decenii; - Teatrul de Artă Deva, care pune în valoare patrimoniul național și universal al literaturii dramatice și al artei interpretative românești; - Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara care este o instituție de cultură a cărei menire este de a promova și de a transmite valorile culturale, având și o contribuție importantă la cercetarea, arhivarea, conservarea și promovarea tradițiilor și creației populare specifice zonelor și

subzonelor etno-folclorice din județ, urmărind totodată revitalizarea și protejarea meseriilor tradiționale, susținerea meșterilor populari și a creației contemporane; - Direcția Județeană pentru Cultură Hunedoara, care are misiunea de a promova în județ strategia Guvernului în domeniul dezvoltării și protejării patrimoniului imobil și mobil, contribuind la educația culturală și civică, promovând principiile primordialității valorii culturale, a libertății creației, a șanselor egale la cultură, a libertății și autonomiei cultelor și a identității culturale în circuitul de valori.

Toate aceste instituții și-au pus deja amprenta asupra a numeroase generații de intelectuali, precum și asupra unor publicații culturale locale deja consacrate, de înaltă ținută științifică (de exemplu Revista „Miorița”, publicație a Centrului de Cultură și Artă al Județului Hunedoara, „Vox Libri”, revista Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva și „Sargetia”, publicația Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, etc.), reprezintă tot atâtea garanții că acest lucru se poate realiza.

Tentativele de diversificare a ofertei culturale și de atragere a publicului, de educare a gustului pentru cultură, sunt relativ noi și încă insuficiente. Cu toate acestea, nu putem să nu apreciem faptul că bibliotecile, muzeele, teatrele, instituțiile de învățământ și cele de cercetare se implică tot mai activ în viața comunității, cu acțiuni și evenimente noi, care au drept obiectiv atragerea publicului, formarea interesului acestuia față de instituțiile de profil și de actul cultural.

SCURT ISTORIC AL CLĂDIRII MAGNA CURIA:

Muzeul Civilizației Dacice și Romane își desfășoară activitatea în cadrul Castelului Bethlen, cunoscut și ca Magna Curia, cel mai vechi monument de arhitectură, situat la poalele Cetății Devei, în partea de sud a acesteia.

Vechimea, importanța și frumusețea acestei clădiri în stil baroc a fost motivul pentru care a fost introdusă pe Lista monumentelor istorice (HD-II-m-A-03225).

Clădirea actuală este o construcție ce datează din perioada Renașterii, refăcută în secolul al XVIII-lea.

Debutul funcționării monumentului este incertă, dar prima mențiune documentară datează din 1520 când nobilul Benedict este numit „castellanus et provisor curiae de Dewa”.

De numele lui Francisc Gézsthy comandantul oștilor princiare ajuns în 1581, proprietar al Cetății Devei, se leagă o primă fază de construcție a monumentului Magna Curia, finalizată în 1582.

Din acest moment informațiile se înmulțesc, fiind cunoscut faptul că în 1608 domeniul ajunge în posesia lui Gabriel Bethlen, nume de care se leagă altă fază de construcție. Gabriel Bethlen va vinde în 1640 domeniul principelui Rákóczi I.

Din 1743 Magna Curia intra în posesia guvernatorului Transilvaniei contele Ioan Haller de Hallerstein, care inițiază refacerea castelului și de a cărui nume se leagă și ultima mare fază de construcție. În urma acestei intervenții, clădirea capătă o nouă imagine prin adăugarea unui nou nivel, patru bastioane de colț, o curte exterioară precedată de o poartă de intrare decorată cu două blazoane. Acestea din urmă au fost descoperite cu prilejul cercetărilor arheologice din 1992.

Caracterul de reședință este dat de existența sălii de audiențe cu balconul lobat din mijlocul fațadei, total refăcută. Tot acum, în sala festivă a palatului a fost realizat șemineul rectangular de piatră decorat cu blazoanele de alianță ale familiei Haller-Daniel (lebăda cu gâtul săgetat, blazonul Sofiei Daniel și leul din blazonul lui Ioan Haller).

Remarcabilă este evoluția plastică a fațadei în sensul baroc, preluând elemente occidentale executate de artiști plastici ai școlii de la Cluj.

În perioada de după Ioan Haller, Castelul a intrat în domeniul fiscal al comitatului Hunedoara și a funcționat ca local al administrației financiare.

În anul 1938 Magna Curia a devenit Muzeu Județean, adăpostind colecțiile adunate până în acel moment și dispunând de o suprafață utilă de 2114 mp.

O ultimă refacere a clădirii s-a produs în 1997 când au demarat lucrări de restaurare, fără intervenții structurale, acestea fiind finalizate în 2006.

SCURT ISTORIC AL MUZEULUI CIVILIZAȚIEI DACICE ȘI ROMANE:

Începutul muzeului de vean se leagă de momentul înființării „Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara” în 1880. Aceasta prin statutele aprobate, prevedea înființarea unui muzeu de antichități, obiectiv realizat doi ani mai târziu.

În paralel cu colecția de antichități se constituie și colecțiile de etnografie, mineralogie, paleontologie și ornitologie.

Conform Legii din 1886 și a hotărârii Prefecturii Județului Hunedoara, muzeul primește denumirea de Muzeul Comitatului Hunedoara care își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul acestuia.

Colecțiile muzeului au fost depozitate într-o casă particulară și din 1890 în șase săli de clasă ale Școlii de Științe Exacte actualmente Colegiul Național Decebal Deva.

Muzeul, după periplul prin diferite locații, în 1938 primește ca și sediu Castelul Magna Curia, spațiu în care funcționează și în prezent.

După 1944 a fost organizată prima expoziție permanentă pe „temeiul științei istorice materialiste”. Ca peste tot în blocul socialist, consecința directă a centralizării a dus la ideologizarea instituțiilor, folosite tot mai mult în scopuri propagandistice. Nici Muzeul Civilizației Dacice și Romane nu a fost ocolit de acest curent, prin urmare în 1970 a fost organizată o nouă expoziție permanentă care avea ca tematică „Evoluția societății de la apariția ei până la formarea statelor feudale românești”.

La conducerea Muzeului din Deva s-au aflat cercetători care s-au impus în cultura științifică din care amintim pe Téglás Gabor, Iosif Mallasz, Octavian Floca.

În mai 1981 expoziția de bază cu caracter permanent a fost refăcută, parterul fiind dedicat expunerii pieselor arheologice reprezentative: artefacte dacice și romane, tezaure monetare, machete ale cetăților dacice, etc, etajul fiind destinat istoriei moderne și contemporane. În 1987 Secția de Artă a muzeului a fost găzduită în spațiul Palatului Prefecturii.

În urma deciziei Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din 4 iulie 1994 denumirea instituției din Muzeul Județean în Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

În toată această perioadă clădirea nu a suferit intervenții de structură, dar starea avansată de degradare a impus refacerea acesteia. Prin urmare în 1997 au fost demarate lucrările de restaurare, finalizate în 2006.

Acestea au avut menirea de a reda pe cât posibil splendoarea de altădată a palatului și face din el un punct de atracție pentru localnici și vizitatori și astfel să reprezinte, alături de Cetatea Devej, o emblemă a orașului.

În proprietatea Muzeului Județean a intrat în anii 1960 clădirea anexă care a devenit sediul expozițional pentru colecția de științele naturii. În anul 1968 la parterul clădirii au fost realizate printre cele mai reușite diorame, la vremea respectivă, reprezentând ecosistemele județului (flora și fauna). În anii 1986, la etajul clădirii anexe, a fost organizată expoziția „Memoria naturală a pământului hunedorean” și în paralel cu cele două expoziții de bază, Secția de Științele Naturii organiza în medie 2-3 expoziții temporare pe an.

Ambele expoziții au avut un caracter permanent până în anul 2008 moment în care această clădire a intrat în reamenajare, finalizată în 2011, aceasta având ca funcționalități: depozite de arheologie, artă, științele naturii, spațiul cu destinație de tezaur, bibliotecă documentară, sală de lectură, laboratoare, săli de conferință și birouri administrative.

Colecția de Științele Naturii urmează să fie valorificată expozițional în clădirea Magna Curia, restaurată. În spațiul aferent celor două clădiri funcționează un Lapidarium subteran, care adăpostește o colecție de monumente romane, provenite din cercetările arheologice de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, Germisara, etc.

- Compartimentul de Arheologie Sarmizegetusa are în administrare muzeul de sit și parcul arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa.

Muzeul de la Sarmizegetusa a fost înființat în 1924, într-un fost han din centrul comunei Sarmizegetusa și reorganizat în 1976. Expoziția permanentă organizată aici era alcătuită din piese provenite din cercetări arheologice din siturile arheologice realizate începând cu anii 1883, precum și din descoperiri întâmplătoare de pe raza comunei. Astăzi muzeul este dezafectat și folosește ca depozit pentru piese de mari dimensiuni.

În 1982 la Sarmizegetusa se vernisează o expoziție nouă, un muzeu de sit, ce avea să prezinte cele mai semnificative descoperiri din cadrul obiectivelor cercetate, într-un nou sediu, construit în perioada interbelică aflat în apropierea sitului arheologic.

Din punct de vedere administrativ, muzeul din Sarmizegetusa a aparținut de Primăria din localitate până în anul 1990, când devine Secție a muzeului devenit.

Urmare reparației capitale a clădirii, în anul 2010, cu prilejul manifestărilor „Dies Traiani”, la etajul clădirii a fost vernisată o expoziție permanentă în spiritul arheologiei experimentale. A fost adăugată ca noutate utilizarea reconstituirilor provenite din cercetarea arheologică, a câtorva tipuri de echipamente militare prezente în armata romană precum și vestimentație civilă.

- Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie situat în Piața Aurel Vlaicu, a fost înființat în anul 1952 ca Muzeu de Istorie al raionului Orăștie.

În anul 1973 a devenit Muzeu de Artă Populară în subordinea Primăriei Orăștie, iar din anul 1990 funcționează în cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Acest muzeu deține o colecție de arheologie cu piese descoperite în zona Orăștiei, piese aparținând perioadei antice, evului mediu precum și o semnificativă colecție de etnografie.

- Complexul Memorial Aurel Vlaicu (sat Aurel Vlaicu, orașul Geoagiu, nr. 177). În satul Bințiș, azi Aurel Vlaicu, la împlinirea a 70 de ani de la nașterea inginerului român, (1952) pilot și inventator, pionier al aviației române și mondiale, în casa părintească a acestuia, s-au strâns o parte din obiectele care i-au aparținut, punându-se bazele unui muzeu memorial.

La aniversarea centenarului nașterii pilotului, în 1982, a fost construit un nou spațiu în imediata vecinătate a casei, unde a fost reorganizată expoziția memorială „Aurel Vlaicu”. Aceasta prezintă o serie de planuri ale invențiilor în original, tipuri de avioane, obiecte personale caiete de studii, fotografii.

- Expoziția de Istorie Locală și Artă Populară Brad (municipiul Brad, str. Cloșca, nr. 2, cod poștal 335200) a fost înființată în anul 1987 pe baza unor colecții particulare „colecția Safian” care cuprindea piese de etnografie din Țara Zarandului, colecție îmbogățită pe parcurs prin donații. Aceasta conține icoane pe sticlă, fotografii, precum și o valoroasă colecție de grafică, semnată Marcel Olinescu.

În curtea acestui obiectiv de la Brad există o casă țărănească de sec. XIX-lea reprezentativă pentru zona zărandeană care a fost achiziționată, strămutată și restaurată pentru expunere. Colecția numără peste 780 de piese.

În ciuda provizoratului, datorat perioadelor de restaurare a celor două clădiri, Muzeul Civilizației Dacice și Romane și-a desfășurat toate funcțiunile specifice acestei instituții de profil.

Colecțiile deja existente, au fost substanțial îmbogățite în urma cercetărilor arheologice precum și colectărilor de teren, achizițiilor și donațiilor. De asemenea a fost încurajată dezvoltarea unor activități noi precum arheologia experimentală.

Cercetarea științifică s-a desfășurat în toate secțiile de specialitate, atât în cadrul Muzeului cât și în colaborare cu alte instituții de profil din țară și străinătate, prin intermediul protocoalelor și a parteneriatelor.

Deși în condițiile prezentate mai sus (cele două renovări), nu a putut fi realizată la sediul central al Muzeului Civilizației Dacice și Romane o expoziție de bază, patrimoniul existent și rezultatele ultimelor cercetări au fost puse în circulație prin cadrul expozițiilor temporare, organizate la sediul principal al Muzeului Civilizației Dacice și Romane precum și în celelalte sedii aparținând muzeului.

A fost promovată o politică care a avut ca obiectiv creșterea dinamicii circulației pieselor și informației urmărind itinerarea, cunoașterea și promovarea lor la instituții de profil din țară și străinătate.

Cercetătorii instituției au pus în valoare rezultatele studiilor prin lucrări științifice publicate în reviste de specialitate, precum și materiale promoționale (broșuri, pliante, insigne, etc).

Patrimoniul mobil al muzeului a beneficiat de serviciul de restaurare calificat în laboratoarele proprii și în cazul în care s-au impus intervenții speciale, au fost apelate laboratoare din țară s-au străinătate.

În toată această perioadă nu a fost neglijată comunicarea și schimbul de idei cu alți cercetători, muzeul devenea reușind să organizeze în fiecare an sesiunea muzeului, precum și o serie de simpozioane și colocvii tematice, participând la rândul lor la manifestări de natură științifică.

Comunicarea s-a îndreptat și spre palierul educațional în cadrul pedagogiei muzeale, prin parteneriate școlare, ateliere de lucru și manifestări interactive organizate de instituție.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva deține la Deva două imobile: Castelul Magna Curia cu 44 de încăperi cu o suprafață de 2114 mp. Suprafața respectivă este atribuită organizării expoziției de bază a Muzeului, care se află în fază de proiect. Până la definitivarea tematicii expoziționale, aici se organizează expoziții cu caracter temporar. A doua locație este Clădirea Administrativă care cuprinde 27 de încăperi din care 17 sunt spații de lucru pentru personalul de specialitate a instituției în suprafață de 676, 79 mp și 10 încăperi pentru biblioteca documentară, depozite și laboratorul de restaurare în suprafață de 688, 62 mp. Tot la Deva, muzeul mai beneficiază de un spațiu pivnița Castelului, în suprafață de 235, 44 mp unde este organizat depozitul Lapidariu care cuprinde piese descoperite la Ulpia Traiana, Micia, Germisara, Aquae etc. De asemenea în grădina castelului în anul 2012 a fost construit un nou spațiu expoziție Lapidariu în suprafață de 1218 mp.

La Sarmizegetusa muzeul are două clădiri: „muzeul vechi” cu 9 încăperi depozite în suprafață de 250, 72 mp și clădirea propriu zisă a muzeului, în care funcționează din 1982, cu 19 încăperi din care în 9 sunt atribuite expoziției de bază cu suprafața de 182, 87 mp, 7 încăperi spații de lucru și anexe cu suprafața de 124, 54 mp, și 3 încăperi spații de depozit în suprafață de 33, 2 mp și un spațiu expozițional lapidariu amenajat în curtea muzeului în suprafață de 40 mp.

La Brad muzeul are o clădire cu 20 de încăperi din care 11 sunt ocupate cu expoziția de bază cu suprafața de 288, 49 mp, 4 încăperi spațiu de lucru și anexe în suprafață de 67, 16 mp și 5 încăperi cu 33, 4 mp depozite.

La Orăștie muzeul deține un imobil cu 11 încăperi din care 5 sunt pentru expoziția de bază cu o suprafață de 169 mp, 5 pentru depozite cu suprafața de 100 mp și 1 încăpere spațiu de lucru de 22 mp.

Expoziția Memorială Aurel Vlaicu deține 1 sala expozițională la parterul unui imobil construit în preajma casei memoriale și are o suprafață de 96 mp.

Începând cu 01.07.2025, ca urmare a fuziunii prin absorbție a Direcției Generale de Administrare Monumente și Promovare Turistică a Județului Hunedoara de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr.124 din 30.06.2025, muzeul a preluat în administrare

obiective de mare valoare istorică precum Cetățile Dacice din Munții Orăștiei (patrimoniul UNESCO) și Castelului Nopcsa din Săcel.

În acest sens, preluarea Castelului Nopcsa din Săcel, comuna Sântămăria Orlea, județul Hunedoara, marchează o etapă importantă în misiunea muzeului de a proteja, conserva și pune în valoare patrimoniul istoric și cultural al județului Hunedoara.

Lucrările de reabilitare a castelului Nopcsa din Săcel s-au încheiat în iunie 2024, după aproape cinci ani de la debutul acestora, clădirea fiind pregătită pentru a fi integrată în circuitul turistic, dar și în cel al reuniunilor cu caracter științific. Pentru reabilitarea clădirii istorice Consiliul Județean Hunedoara a atras fonduri guvernamentale prin programul PNDL 2, dar a utilizat și resurse din bugetul propriu.

Acest monument deosebit, încărcat de istorie și legende, a fost integrat în circuitul cultural și turistic al regiunii începând cu data de 01.09.2025.

Castelul Nopcsa are o suprafață construită la sol de 647 mp și o suprafață desfășurată de 1.253 mp, pe două niveluri, parter și un etaj, cuprinzând 17 încăperi, două case de scară, două holuri și două vestibule și un balcon, sub frontonul principal. Structura edificiului combină piatra, cărămida, lemnul și fierul, iar finisajele sunt simple, realizate din tencuiele. Acoperișul inițial era complex, cu o structură din lemn și o învelitoare din plăci de azbociment și eternit, azi fiind refăcut din tablă de cupru pentru o mai mare rezistență și o mai bună conservare a edificiului. În partea exterioară, castelul are două turnuri: unul ascuțit la intrarea principală și un turn de colț cu plan pătrat și ziduri crenelate, conferind clădirii un aspect romantic

ANALIZA PIETEII

Turismul în județul Hunedoara

Obiectivele turistice din județul Hunedoara, numeroase și variate, sunt datorate condițiilor naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri.

Străvechile meleaguri hunedorene, nucleu al statului dac, leagăn al formării poporului roman și a limbii romane și-au făcut simțita din plin prezența în patrimoniul nostru spiritual. Creatorul anonim din Tara Hațegului sau din Zarand, de pe valea Mureșului sau cea a Streiului a transpus dintotdeauna în memoria colectivității nestemate mostre din poezia obiceiurilor, unicate ale eposului eroic sau ale liricii de dor și jale, îmbogățind concomitent universul semenilor săi cu măiestrite lucrături în lemn, în lut sau pânză. Picturile murale din interioarele monumentelor arhitectonice, de la Sântămăria Orlea, Streisângeorgiu, Ostrov, Ribița, Leșnic, Gurasada sau Crișcior denota simț artistic inimitabil, pe care meșterii l-au transmis din generație în generație.

Când ajungi în județul Hunedoara, este imposibil să nu îți fie recomandat să vizitezi Cetatea de la Deva, Muzeul Aurului de la Brad, Casa Memorială a lui Aurel Vlaicu, Castelul Corvineștilor. De altfel și minunatele monumente ale naturii te fac să nu uiți că ai trecut prin Hunedoara. Țara Hațegului cu vestitul Parc Hațeg, Parcul Național Retezat, dar și rezervațiile din munții Șureanu sau din sudul Apusenilor reprezintă embleme ale județului.

Când faci un circuit turistic în județul Hunedoara, trebuie neapărat să treci pe la Deva. Din orice direcție se apropie călătorul de orașul Deva, îl întâmpină de la mare depărtare Cetatea Devei, podoaba orașului. Situată în partea de apus a localității, pe culmea unui deal conic, de proveniență vulcanică, cetatea se află la înălțimea de 371 metri de la nivelul mării și 184 metri deasupra orașului. Împrejurimile împădurite ale dealului cetății formează un imens parc, pe ale cărui alei largi, concentrice, marcate în culori, se poate ajunge, printre copacii seculari, la ruinele fortăreței. Acest traseu este răsplătit și de una dintre cele mai frumoase panorame: valea Mureșului, cercul de munți și dealuri care ne înconjoară din toate părțile – munții Poiana Ruscă, cei ai Zarandului spre vest, munții Apuseni spre nord, Dealul Uroi în est, împreună cu munții Sebeșului, iar în sud munții Parângului și Retezatului.

Teritoriul acestui con vulcanic – monument al naturii – este interesant și în ceea ce privește vegetația din cuprinsul său.

Speciile de plante ce cresc aici și în împrejurimi se ridică la peste 1450, dintre care unele rare, elemente aclimatizate, chiar unice. Importanța prezintă și sub raportul faunei, fiind prezentă aici și vipera cu corn.

După cum arată documentele timpului, cetatea Deva a fost construită pe la mijlocul veacului al XIII-lea ca fortăreața militară. Primul document scris care atestă existența unei cetăți aici datează din anul 1269. Transformată de Iancu de Hunedoara în castel nobiliar, va fi amplificată succesiv în secolele XVI, XVII și XVIII, ajungând printre cele mai puternice din Transilvania.

La început, cetatea, împreună cu domeniile care îi aparțineau, se află în posesia regelui, trece apoi cu timpul în proprietatea unor case domnitoare, nobili particulari, până la mijlocul secolului al XIX-lea, când viața multiseculară a acestei construcții ia sfârșit. La 1849 cetatea Deva este părăsită pentru totdeauna, când, explodând magazia cu praf de pușcă, zidurile sunt aruncate în aer, omorând și mica garnizoană a cetății. De atunci și până azi nimeni nu a mai locuit în ea, n-a mai adăugat sau schimbat ceva la această construcție. Azi, ruina cetății Deva, situată în vârf de stâncă, străjuiește ca o santinelă bătrână asupra orașului de la poalele ei. Din marea construcție de odinioară, martoră a multor evenimente, nu au rămas decât ruinele mute și părăsite.

Rămânând în Deva și continuând vizitarea obiectivelor turistice cu valoare istorică importantă, ne îndreptăm privirea înspre poalele cetății, în actualul parc al orașului, spre Castelul Bethlen, numit și „Magna Curia” (curtea mare). Acesta este un valoros monument de arhitectură civilă. Ridicată în secolul XVI și aparținând domeniului cetății, ea poartă azi pecetea lucrărilor de la 1621 din timpul lui Gabriel Bethlen, principe al Transilvaniei. Conceptul inițial în stilul Renașterii, edificiul păstrează în prezent și unele elemente interesante de arhitectura în stil baroc. De o reală valoare este balconul de deasupra intrării principale, scara monumentală lucrată în piatră de pe latura de nord-est și căminul cu blazoane, din sala mare de ședințe.

În prezent imobilul servește ca sediu al Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Colecțiile muzeului cuprind materiale provenite de pe teritoriul regiunii Hunedoara. Astfel, prin colecțiile sale se prezintă vizitatorilor dezvoltarea societății omenești pe teritoriul regiunii, din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Colecțiile muzeului cuprind materiale de o rară valoare istorică: obiecte din prima epoca a pietrei provenite din peșterile hunedorene, obiecte dacice rezultate din săpăturile arheologice efectuate la așezările dacice din munții Orăștiei, lapidarul cu monumente romane, unul din cele mai mari din țară, arme și monede.

Colecțiile de științe naturale dispun, de asemenea, de un bogat material organizat în prezent sub formă de depozit științific. De o deosebită valoare este colecția de mineralogie, care reflecta bogăția subsolului regiunii, insectarul cu aproape 30 de mii de exemplare și colecția ornitologică completă a regiunii Hunedoara.

Muzeul mai posedă o arhivă istorică, cu documente originale privind, mai ales, răscoala țăranilor de la 1784-1785. O bibliotecă documentară, de uz intern, întregeste bogatele colecții ale muzeului.

Programul de vizitare al acestui muzeu este în fiecare zi de marți până duminică între orele 10:00 și 18:00 în perioada verii, iar în perioada iernii între orele 09:00 și 17:00.

Dintre monumentele istorice ale localității Deva mai menționăm Biserica și Mănăstirea Franciscană, înființate în secolul al XVIII-lea, situate în strada Progresului, și turnul vechii Biserici Ortodoxe din cimitirul vechi, zidit după cum arată textul pisaniei de deasupra intrării, în anul 1727.

Continuând vasta rețea muzeală, din partea nordică a județului Hunedoara, ce asigură ocrotirea, conservarea, evidența științifică și punerea în circuitul public a bunurilor culturale din întreaga regiune, ne îndreptăm interesul înspre Complexul Memorial Aurel Vlaicu. Acesta se află situat în satul cu același nume, aparținând comunei-stațiune Geoagiu. În acest obiectiv ne sunt prezentate planuri ale

invențiilor, machete de avioane, obiecte care au aparținut pionierului aviației mondiale. Expoziția a fost înființată în anul 1952 de către Muzeul Județean Hunedoara și cuprinde: un gramofon, un magneton, membrane de telefon, un cazan cu aburi construit de Aurel Vlaicu (1882-1913).

Județul Hunedoara, pe tot parcursul lui, beneficiază de foarte multe izvoare cu ape minerale. Pentru valorificarea acestor ape au fost ridicate stațiuni balneo-climaterice. Dintre acestea o putem menționa pe cea mai importantă din zonă: Geoagiu-Băi. Această stațiune este situată în sudul munților Apuseni, la contactul acestora cu valea Mureșului. Aici predomină un climat reconfortant, tonic, calitățile curative ale apelor minerale fiind cunoscute încă din perioada dacică.

În apropierea municipiului Hunedoara se afla o altă stațiune ce beneficiază de ape minerale, stațiunea Călan Băi. Obiectivele turistice ale localității Călan sunt datorate de condițiile naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate pe aceste meleaguri. Pitorescul zonei, existența izvoarelor minerale recunoscute pentru calitățile lor curative, fondul cinegetic, precum și bogăția și varietatea elementelor de arhitectură, artă populară și folclor, oferă posibilități de turism pe gustul fiecăruia. În epoca romană a existat la Călan o importantă așezare pe drumul imperial Sarmizegetusa-Apulum, favorizată de existența apelor termale, fiind denumită Aquae. Au fost descoperite peste douăzeci de inscripții privind prosperitatea localității Aque. Stațiunea beneficiază de sistem de cazare și alimentație publică, în incinta societății existând trei bazine cu apă mezotermală.

Menținând cursul muzeelor din nordul județului, ne iese în cale, în orașul Brad, Muzeul Aurului, sau Muzeul Mineralogic din Brad, singurul muzeu de acest gen, din țară. Localitatea Brad, renumită pentru exploatarea de cărbune brun și minereu de aurifer a fost menționată documentar, pentru prima dată, anul 1445, fiind și unul dintre principalele centre ale Revoluției de la 1848-1849 din Transilvania.

Fondarea muzeului este apreciată a fi 4 iulie 1912, însă etichetele unor exponate pe care este marcat anul 1896, sugerează o vârstă mai veche a primelor eșantioane colecționate.

Inițial muzeul a găzduit doar eșantioane cu aur din zona miniera Brad. Însă în timp, prin donații și schimburi, în fondul muzeului au intrat și piese provenind din alte zăcămintele din țară și din lume. Muzeul aparține în prezent Filialei Bradin a Companiei Naționale „Minvest” SA din Deva, el cuprinzând peste 2500 eșantioane de minerale dintre care circa 1000 cu aur, alături de piese arheologice cu caracter minier. Totodată muzeul găzduiește și o colecție de mineralogie sistematică, o colecție ce cuprinde minerale descrise pentru prima dată din România (nagyagit, silvanit, telur, pseudobrookit etc.) și una de agate din România.

Dintre eșantioanele deosebite se remarcă octaedrii de fluorit de culoare verde deschis de la Cavnic, diamante din Africa de Sud, cristale cubice de pirit cu muchia de 10 cm, însă atracția principală sunt eșantioanele de aur nativ de forme și dimensiuni diferite.

Dacă ai ajuns în municipiul Hunedoara și vrei să afli ce a lăsat natura și mâna omului acestui oraș, lacul de acumulare Cinciș este unul din numeroasele comori ale regiunii.

Lacul Cinciș este așezat la o distanță de 400 km de București, 400 km de Budapesta și 8 km de municipiul Hunedoara, pe drumul spre Toplița. Este o zonă de o frumusețe deosebită care atrage numeroși turiști an de an. Lacul are o suprafață de 867 ha și o poveste deosebită. Lacul Cinciș este situat pe vatra satului cu același nume, care în anul 1962 a fost strămutat pe un deal din apropiere pentru a putea lua naștere lacul de acumulare. Astfel, un sat cu o existență de peste 1000 de ani (menționat încă din 1360), a fost pentru totdeauna înghițit de ape. În coada lacului, când scad apele este vizibilă biserica din sat. Pe malul lacului Cinciș, între munți și cu o priveliște de vis se afla și Hotelul Cinciș, hotel de trei stele ce oferă tuturor vizitatorilor multiple facilități printre care cele destinate grupurilor, activităților de team-building, întâlnirilor de afaceri, petrecerilor sau evenimentelor deosebite. Această zonă reprezintă punctul de pornire pentru vizitarea unor obiective turistice excepționale, în special cele situate în partea de sud a județului.

Chiar în această parte a județului se află situat Ținutul Pădurenilor. Acest ținut pitoresc cuprinde partea de est a munților Poiana Ruscă, ce ne apar ca un întins platou mărginit la nord de valea Mureșului, la sud de Țara Hațegului, iar spre est oprindu-se în valea Cernii, pe linia Nandru, Hunedoara, Teliuc.

Acesta este una dintre zonele etnografice cele mai conservatoare și inedite, în care se întâlnesc numeroase aspecte arhaice ale elementelor de cultură materială. Portul popular oglindește condițiile specifice de viață, prezentând o mare originalitate a cromaticii și a ornamentației. Interesante costume se găsesc la Dăbâca, Hășdău, Cerbăl, Poienița Tomii etc. Pădurenii sunt renumiți, de asemenea, prin obiectele de podoabă realizate din cositor și alamă, precum și prin arta încrustării căucelor. Un element străvechi al caselor pădurenești, la construcția cărora se folosea lemnul, îl constituie vatra liberă, cu coșul numit caloi. Printre cele mai răspândite piese de folclor muzical și coregrafic sunt „brâurile” pădurenești.

Continuând drumul înspre jumătatea de sud a județului Hunedoara, ni se înfățișează minunata Țară a Hațegului, un mare bazin de o admirabilă unitate geografică, situat în partea de sud a Transilvaniei și în colțul de sud – vest al regiunii Hunedoara. Țara Hațegului a fost menționată în 1247 ca terra Hatszoc, vechi ținut al cnejilor, juzilor și voievozilor romani, acest teritoriu fiind numit și „un Ardeal în miniatură”. În această parte a județului regăsim vestita mănăstire Prislop, satul

Densuș cu minunata biserică de piatră, dar mai ales capitala Daciei romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Biserica și mănăstirea Prislop, situate la o distanță de 13 km de orașul Hațeg și la 16 km de Hunedoara, a fost înființată în jurul anului 1400 de către călugărul Nicodim, cu ajutorul primit de la Mircea cel Bătrân. Din vechea mănăstire nu a mai rămas nimic, iar biserica mănăstirii a fost refăcută de mai multe ori. Cu toate restaurările însă, planul bisericii, zidită în piatră, a rămas cel vechi. Deasupra usii se constata urme de pictură, la intrare se poate vedea o piatră cu stema Țării Românești și o inscripție cu text latin și o alta în slavonă. Deasupra intrării (spre navă), se află o altă inscripție în legătură cu a doua zidire a bisericii, din ultima jumătate a secolului al XVI-lea. Acesta inscripție datează din anul 1579.

În partea de sud a ramificațiilor munților Poiana Ruscă se afla satul Densuș. Biserica monument din Densuș, situată deasupra satului, pe un mic platou, este una dintre cele mai caracteristice monumente ale țării. Monumentul este atribuit veacului al XIII-lea. Biserica este zidită în piatră brută și din cea adusă de la Ulpia Traiana, din clădirile romane. În cursul timpului, biserica a suferit mai multe transformări, cea din urma restaurare făcându-se în 1962. Acest monument deține anumite elemente de arhitectura romanice, nord-italice (lombarde), extrem de valoroase.

Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala provinciei romane Dacia, este așezată în colțul de sud-vest al Țării Hațegului, în teritoriul actualei comune Sarmizegetusa. Situată în apropierea locului numit Tapae, așezarea avea la început un caracter militar, devenind după cucerirea Daciei capitala noii provincii, centru politic, religios și cultural al Daciei romane. Întemeierea coloniei s-a făcut, după cum arată monumentele arheologice, pe la anul 110 d.Hr. Palatul Augustalilor este una dintre cele mai monumentale construcții dezgropate la Ulpia Traiana, un adevărat palat grandios, de proporții remarcabile. Din acesta clădire se trece, printr-o impunătoare poartă, în for (forum), piața publică. La marginea de est a comunei actuale, lângă șoseaua națională, se află amfiteatrul roman, cea mai impunătoare clădire a orașului, locul unde se aduna populația pentru a se delecta la jocurile gladiatorilor. Necropola antică, locul de înmormântare a locuitorilor Ulpiei Traiana, a fost identificată în mai multe puncte ale așezării. Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa se află în centrul comunei, la marginea șoselei și este deschis în fiecare zi, de marți până duminică, între orele 9:00 și 17:00 în perioada iernii, iar în perioada verii între orele 10:00 și 18:00.

În cadrul obiectivelor turistice antropice de care beneficiază județul Hunedoara, se încadrează și Castelul Kendeffy din Sântămărie Orlea. El este menționat documentar la 1363, iar actuala construcție în stil baroc a fost construită de către familia Kendeffy în 1782, o familie de nobili foarte bogați la acea vreme, care aveau nevoie de o reședință în Țara Hațegului și transformată în secolul XIX. Castelul a fost în proprietatea familiei Kendeffy care stăpânea întinse terenuri

arabile și o parte din Munții Retezat. Edificiul a fost naționalizat în 1946, iar din anul 1982 castelul a fost preluat de către administrația județeană Hunedoara. Arhitectura deosebită, cadrul natural în care este așezat și situarea în apropierea șoselei Hațeg-Petroșani au condus la transformarea castelului în hotel care te îmbie la popas.

De asemenea, tot în comuna Sântămăria Orlea se află un monument deosebit, încărcat de istorie și legende, care a fost integrat în circuitul cultural și turistic al regiunii începând cu data de 01.09.2025, Castelul Nopcsa din Săcel, care este unul dintre cele 12 castele din județ și care se distinge prin arhitectura sa unică, specifică reședințelor nobiliare transilvănene din prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Strâns legat de acest castel stă numele renumitului paleontolog, fondator al acestei științe, cel care a descoperit dinozaurii pitici din Țara Hațegului, baronul Franz Nopcsa.

După ani în care proprietatea a fost folosită pentru diferite activități, respectiv tabără de pionieri, școală pentru copii cu nevoi speciale și centru pentru copii orfani, ansamblul de monumente, care se întinde pe o suprafață de 1,7 hectare, s-a degradat considerabil.

Abia din 2019, Castelul Nopcsa a intrat într-un amplu proces de restaurare. Iar începând cu data de 01.07.2025 se află în administrarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane și poate fi vizitat și admirat de toți cei dornici să afle povestea uneia dintre cele mai influente familii nobiliare maghiarizate din Transilvania, familia Nopcsa.

Istoria castelului este strâns legată de cea a familiei Nopcsa, de origine română, una dintre cele mai influente și proeminente familii nobiliare maghiarizate din Transilvania.

Familia Nopcsa, atestată încă din secolul al XIV-lea, a jucat un rol important în istoria Transilvaniei, deținând numeroase domenii și funcții importante în administrația habsburgică și, ulterior, austro-ungară.

Datorită importanței și proeminenței sale, familia Nopcsa a deținut reședințe și domenii în Silvașul de Sus, Densus, Sânpetru, Nălațvad, Reea, Fărcădin, Zeicani, Zam (Spitalul de Neuropsihiatrie) și Deva, chiar și la Cighid, Sângiorgiu, Bocșa, Szabadfalu (azi cartier al Timișoarei).

Această influență politică și economică a membrilor familiei s-a reflectat și în investițiile arhitecturale ale reședințelor deținute de aceștia.

Arhitectura castelului, cel mai probabil a suferit modificări de-a lungul timpului, fiind adăugate elemente decorative din stilurile neoclasic și neogotic târziu

(ancadramente, frontoane, ferestre), înfățișarea actuală îl poate încadra chiar și în stilul eclectic.

Intrarea principală în interiorul castelului se face printr-un hol principal generos, boltit, de influență neogotică târzie, reprezentând punctul central de la care se dezvoltă asimetric restul încăperilor și se realizează accesul la etaj.

Deși interiorul Castelului Nopcsa a fost refăcut în totalitate, există ca elemente originale, scara din marmură aflată în holul principal de la parter și scara metalică în spirală, situată în camera mare de la etaj. Salonul oglinzilor, aflat la etaj, a fost refăcut în totalitate, fiind singura cameră cu cel mai bogat decor din întregul castel, având pereții îmbrăcați și casetați, în lemn și oglinzi.

Ajungând în comuna Bănița, observăm cum se înalță pe marginea stâncoasă a apei Merișorului, un turn. El străjuia, începând probabil din secolul XVI, vechiul drum ce lega Transilvania de Țara Românească prin Pasul Vâlcan, servind și ca punct de vamă. Monumentul construit din piatra de calcar locală, cu ziduri care se mai păstrează pe alocuri până la înălțimea de 20 m, are o formă perfect circulară, de caracter arhaic. Suprafața exterioară, tencuită, a turnului, nu are alt decor decât o sprânceană în partea de sus. Intrarea fortificației se află în partea de nord, la 2 m înălțime de suprafața solului, accesul în turn făcându-se cu ajutorul unei scări. Apărarea fortăreței dinspre vest și sud era asigurată de cele șapte creneluri cu ambrazuri. Celelalte părți mai puțin expuse din cauza terenului accidentat nu au reclamat un asemenea aranjament. În interior, partea superioară a zidului era prevăzută cu un drum de strajă de lemn, astăzi dispărut.

Sarmizegetusa Regia (cea regească) este situată în Grădiștea Muncelului și a fost capitala Daciei preromane, centru politic și militar al dacilor. Ea este așezată pe culmea Munților Orăștiei, bine păzit de metereze naturale. Grandioasa capitală a statului dac a fost ridicată aproximativ la jumătatea secolului I î.Hr. și cuprindea în aria sa cetatea, zona sacră și așezarea civilă. Cetatea, un patruleter format din blocuri masive de piatră, își întindea domeniul, în cinci terase, pe un teritoriu de aproape 3 ha. În cuprinsul cetății se întretăiau drumurile pavate cu piatră. Pe două înălțimi situate nu prea departe de ruinele cetății se găsesc resturile unor construcții, probabil cu un caracter religios: Sanctuarul mare patruleter și Sanctuarul mic rotund. Blocurile de piatră ale sanctuarului mic, așezate într-o anumită succesiune, simbolizând razele soarelui, aveau desigur rol calendaristic. Rămășițele unui templu și ale unui turn de pază, fragmente de vase ceramice, vetre de foc, unelte și urmele unei instalații pentru captarea apei de izvor sunt, de asemenea, dovezi grăitoare ale vieții ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri. Așezarea civilă, formată din cartierele de vest și de est, se întindea pe zeci de terase, constituind cea mai mare locuire dacică compactă cunoscută. Aici se aflau grupuri de locuințe, ateliere meșteșugărești, depozite, hambare, instalații de captare și distribuție a apei potabile. Într-una din locuințe a fost descoperit un celebru vas ceramic cu stampila

„Decebalus Per Scorilo” (Decebal fiul lui Scorilo). Însemnări descoperite pe unele blocuri de piatră ale sanctualelor, monede, arme precum și celebrul vas au dat posibilitatea cercetătorilor să considere așezarea că existând în vremea când Dacia a fost condusă de Burebista apoi de Decebal.

Trecând la potențialul natural al acestei zone, trebuie menționat și Parcul Național Retezat, mândria județului, primul parc național din România. Parcul este situat în Carpații Meridionali, are o suprafață de 54400 ha și a fost înființat în anul 1935 pentru a ocroti numeroasele specii de plante și animale și pentru a conserva originalitatea și farmecul peisajului alpin.

Masivul Retezat are o structură geologică complexă fiind alcătuit din roci cristaline și calcare. Datorită altitudinii sale mari (vf. Peleaga 2509 m), activitatea ghețarilor s-a desfășurat amplu, identificându-se urmele a 18 ghețari. În afara ghețarilor de circ (Bucura, Custura, Judele) s-au mai păstrat resturile celui mai întins ghețar de vale (Lăpușnicul), precum și cel mai mare număr de lacuri glaciare din țară, în număr de 83. La poalele Munților Retezat se afla Lacul Bucura (2041 m), cel mai întins lac din zona alpina românească (10,5 ha).

Datorită interesului științific, biologic și pitoresc pe care îl prezintă în special zona de centru a masivului, o mare suprafață a teritoriului a fost declarată parc național, fiind ocrotit prin lege. Aici se întâlnesc aproape 1190 de specii de plante superioare din cele 3450 cunoscute în România. Existența aici a mai bine de o treime din flora țării este unul din motivele pentru care a fost declarat Parc Național. La acestea se adaugă și un număr mare de plante inferioare. Parcul Național Retezat, datorită habitatelor sale foarte diverse, naturale sau puțin modificate datorită intervenției umane, adăpostește o faună deosebit de bogată atât în ceea ce privește numărul de specii cât și în numărul mare de exemplare care alcătuiesc populațiile acestor specii. Sunt declarate monumente ale naturii și ocrotite o serie de plante (floarea de colț, bujorul românesc, papucul doamnei, zâmburul și altele), specii de păsări și mamifere precum capra neagră, râsul, vulturul, acvila de munte, cocoșul de munte s.a.. Accesul în Parcul Național Retezat se face numai pe la cabanele Gura Zlata, Pietrele, Rotunda, Râușor, precum și pe la Stâna de Râu. La finalul anului 2006, Administrația Parcului Național Retezat a încheiat proiectul GEF „Managementul Conservării Biodiversității” în zona Retezatului. Tot în anul 2006 s-a început implantarea proiectului LIFE05 NAT/RO/00165 - Managementul Conservativ al Habitatelor Alpine ca sit Natura 2000 în Parcul Național Retezat.

Rămânând tot în zona Hațegului, se remarcă încă de prin anii 50 Rezervația de Zimbrii Slivuț - Hațeg. Aceasta rezervație este însă pe cale de dispariție, după ce ani în șir autoritățile au tratat cu dezinteres cea mai cunoscută dintre rezervațiile în care există unele dintre ultimele exemplare din animalul-simbol al României. În acest moment situația este dramatică în Hațeg, în arealul rezervației existând doar patru exemplare, cel mai bătrân fiind de douăzeci de ani, iar cel mai tânăr de, un pui, de

doar trei ani. Această situație este rezultatul indiferenței ce a făcut ca de la peste treizeci de exemplare în 1958 să se ajungă la doar patru. De altfel suprafața împădurită a fost redusă și ea foarte puternic în ultimii ani.

De asemenea, să nu uităm de rezervațiile naturale din Munții Șureanu, cu Cheile Crivădiei sculptate în partea vestică a Dealului Runcu și cu o lungime de 1 km. Îngustimea culoarului dintre pereții care au înălțimi de 70-100 m deasupra râului, verticalitatea lor și marnitele cu adâncimi de peste 1, 5 m din jumătatea superioară, nu au permis nici măcar formarea unei poteci. Vegetația și flora deosebită, cât și spectaculozitatea, prezintă un mare interes științific. Astfel întâlnim liliacul sălbatic, frasinul, cornul, teiul, etc. Vegetația de peste stâncării de lângă Ohaba de Sub Piatră adăpostește specii xerice (*Anthemis Montana*, etc.).

O altă zonă deosebită o reprezintă Cheile Băniței sculptate în calare mezozoice, fiind străbătute de calea ferată Petroșani-Simeria. În jurul cheilor, cât și pe înălțimile calcaroase din jur, se dezvoltă o floră care include numeroase endemisme și specii sudice (*Juniperus Sabina*, *Fraxinus Ornus*, etc.). Întreaga regiune este presărată cu numeroase peșteri subterane precum Peștera Tecuri, Peștera Ciclovina, Peștera Sura Mare, Peștera Bolii, Peștera Gura Oanei.

Tintirea pieței

Călătoriile pe care le vor desfășura turiștii sunt călătorii de agrement.

Tintirea pieței constă în evaluarea elementelor de atractivitate ale segmentelor și în selectarea segmentului-țintă.

Poziționarea

Poziționarea reprezintă dezvoltarea unui serviciu și a mixului de marketing pentru a ocupa un anumit loc în mintea consumatorilor din cadrul piețelor-țintă. Pentru o poziționare eficientă, instituția trebuie să dețină informații despre necesitățile și dorințele consumatorilor de pe piețele-țintă și avantajele pe care ei le urmăresc, să cunoască punctele tari și slabe ale competitorilor întreprinderii, modul în care aceștia sunt familiarizați cu ele, să dispună de informații asupra modului în care consumatorii percep întreprinderea comparativ cu concurența.

- Concurența:

Cunoașterea concurenței joacă un rol hotărâtor în planificarea de marketing. Un obiectiv turistic trebuie să-și compare în mod constant produsele, prețurile, canalele de distribuție și acțiunile de promovare cu cele ale concurenței. Astfel, ea poate identifica avantajele și dezavantajele pe care le are în lupta cu aceasta, lansând atacuri mai precise asupra concurenței și apărându-se mai bine de atacurile acesteia.

STRATEGII DE MARKETING:

Strategia de piață

Strategia de piață este denumită „nucleul politicii de marketing”. Există o multitudine de opțiuni strategice pe care instituția trebuie să le aibă în vedere. Astfel, în funcție de dinamica pieței, muzeul își propune să adopte o *strategie de creștere*, respectiv a dezvoltării activității de piață, deoarece obiectivul de marketing este penetrarea pieței. Aceasta strategie se realizează prin creșterea frecvenței de utilizare a produsului oferit.

În funcție de poziția muzeului față de schimbările pieței, muzeul adopta o *strategie activa*, ce presupune anticiparea schimbărilor pieței și intervenirea în influențarea acestor schimbări, în scopul folosirii lor pentru creșterea profitului. De asemenea, trebuie anticipate modificările mediului extern, depistarea oportunităților și influențarea acestuia printr-un proces continuu de inovare.

După poziția muzeului față de exigențele pieței și ținând cont de obiectivul de marketing (de penetrare pe piață) se va adopta *strategia exigenței ridicate*, punând accent pe calitatea produselor și serviciilor pentru a satisface în mod corespunzător cererea consumatorului.

Strategia de produs

Prin intermediul strategiilor de produs, se propune să se satisfacă nevoile clienților, și să creeze un avantaj competitiv durabil, pe baza competențelor sale esențiale.

Produsul turistic este un amalgam de elemente tangibile și intangibile, concentrate într-o activitate specifică pe care consumatorul le achiziționează ca o combinație de activități și aranjamente. Înnoirea ofertei turistice se realizează prin includerea noului produs turistic alături de cele deja existente. Această opțiune strategică reflectă eforturile instituției de adaptare permanenta la exigențele și cerințele purtătorilor cererii fiind indicata în acest caz deoarece piața se caracterizează printr-o concurența puternică. Nivelul calitativ al produselor este o coordonată majoră a definirii strategiei de produs. Ne propunem varianta strategică de diferențiere calitativă a produsului nostru.

Strategia de distribuție

În stabilirea strategiei de distribuție, se au în vedere caracteristicile mediului extern și intern al muzeului, precum și obiectivele stabilite.

În funcție de intensitatea distribuției, considerăm că o distribuție selectivă este adecvată pentru produsul nostru turistic.

Strategia de comunicație

Prin politica de comunicație și mijloacele prin care se va concretiza, vom urmări o difuzare cât mai completă a unor informații despre activitatea și produsele noastre turistice, vom viza întărirea imaginii și a prestigiului mărcii.

Promovarea va fi la început agresivă, urmând ca după cunoașterea produsului să continue să existe, dar nu la fel de agresiv. Noul produs turistic va fi promovat prin intermediul partenerilor, pe pagina de web a muzeului, în broșuri, reviste și ziare de specialitate, prin participarea la târguri naționale și internaționale de profil.

Strategia de personal

Muzeul dispune de un personal calificat, relativ tânăr, dinamic, cu o bogată experiență în domeniu. Este cunoscut faptul că personalul prestator de servicii turistice este cel care impune nivelul calității produsului turistic. În cazul produsului turistic oferit de instituția noastră, când vorbim de personal ne referim mai mult la personalul care însoțește clientul, care realizează ghidajul și care este foarte bine informat despre zona vizitată.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește realizarea următoarelor obiective:

- Promovarea valorilor patrimoniului cultural.
- Modernizarea și reabilitarea infrastructurii muzeale prin accesarea fondurilor europene nerambursabile.
- Creșterea participării cetățenilor din județul Hunedoara la revitalizarea activității culturale prin utilizarea eficientă a infrastructurii culturale județene.
- Realizarea programului anual minimal de manifestări proprii pentru susținerea activității educative, atragerea cetățenilor spre activitatea muzeistică și participare la activitatea culturală.
- Utilizarea rațională a resurselor umane și materiale prin reducerea costurilor și creșterea veniturilor proprii ca obiectiv economic, de diagnostic al managementului instituțional.

Scopurile principale ale Muzeului sunt:

- gestionarea și creșterea patrimoniului muzeal, asigurarea securității și integrității sale;
- întocmirea și păstrarea evidențelor științifice, tehnice și administrative;

- conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică și valorificarea acesteia prin organizarea de manifestări științifice, organizarea și participarea la reuniuni științifice naționale și internaționale, editarea de publicații științifice și de popularizare, de tematici expoziționale permanente și temporare;
- întocmirea, gestionarea și valorificarea științifică a evidenței valorilor din colecțiile muzeului (monumente și obiecte);
- răspândirea și popularizarea cunoștințelor acumulate prin studierea patrimoniului, mediatizarea valorilor deținute și a tuturor manifestărilor cultural-educative și editarea de lucrări de popularizare;
- asigurarea serviciilor pentru educație, agrement și recreere, cazare, masă, transport și divertisment.

Activitățile și resurse:

În cadrul muzeului există Compartimentul de Marketing Relații cu Publicul, care colaborează cu operatorii de turism pentru a putea oferi:

- cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul județului Hunedoara;
- pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri ;
- organizare de conferințe, simpozioane și întâlniri de afaceri ;
- tururi de oraș și excursii la alte obiective turistice din județ.

Factorii de succes în activitatea culturală cu specific muzeal derivă din strategia managerială și de marketing. Această strategie se bazează pe o analiză atentă cu privire la punctele tari/forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pe care le are instituția. Sunt analizați factorii interni și externi și în concluzie se furnizează informații utile pe baza cărora muzeele trebuie să își stabilească niște priorități. Comunicarea muzeelor cu publicul se desfășoară pe baza unei strategii generale de comunicare ce are în vedere grupurile țintă de clienți. Sunt importante canalele generale de comunicare pe baza cărora informațiile ajung la aceștia (grupurile de presă locale, regionale, naționale; mijloacele mass media, radio, TV; agențiile de presă; site-urile de evenimente; site-urile turistice; agențiile turistice, asociațiile și ONG-urile partenere etc.).

Conceptul de marketing cultural al Muzeului Civilizației Dacice și Romane vizează promovarea activităților culturale, după cum urmează:

a) publicitate clasică: promovarea la televiziune, publicitate în ziare și reviste de specialitate, distribuirea de flyere de promovare, bannere;

b) tipărirea de pliante și vederi publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia;

c) organizarea de vernisaje, conferințe, sesiuni de comunicare bine promovate în mass-media;

d) publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia. Așadar, site-ul instituției a fost îmbunătățit și completat prin crearea unui cont de facebook, ce nuanțează prezentarea activității instituției de o așa manieră încât să ofere celor interesați - persoane de specialitate, turiști, persoane interesate în colaborări etc – informații privitoare la obiectivele turistice ale județului precum și întregul potențial cultural existent.

6.	Programe propuse pentru întreaga perioadă de management:
-----------	---

Activitățile principale ale instituției în perioada evaluată au fost cuprinse în opt mari programe:

- **Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpoziunilor și conferințelor naționale și internaționale;**

- **Program expoziții temporare;**

- **Program evenimente culturale educaționale;**

- **Program editorial;**

- **Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane.**

- **Program cercetări arheologice sistematice**

- **Program cercetări arheologice preventive**

- **Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil**

Prin aceste programe s-a avut în vedere o valorificare eficientă a patrimoniului deținut, păstrarea lui și includerea în circuitul expozițional prin asigurarea conservării și restaurării dar și dezvoltarea acestuia prin mijloacele specifice printre care și cercetarea arheologică și istorică. Programele Muzeului Civilizației Dacice și Romane vizează în egală măsură și latura educațională prin intermediul unor proiecte adresate mai ales generațiilor tinere, nefiind însă neglijată și categoria publicului adult.

➤ - **Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpoziunilor și conferințelor naționale și internaționale**

Programul urmărește valorificarea și popularizarea rezultatelor cercetării științifice desfășurate de către specialiștii Muzeului Civilizației Dacice și Romane, precum și a celor din țară și străinătate, prezentări și dezbateri în cadrul sesiunilor, simpoziunilor și conferințelor naționale și internaționale la care participă specialiști din țară și din străinătate, din mediul academic și muzeal, astfel:

- „Sesiunea anuală de Comunicări Științifice a MCDR” - online
- „Micia Rediviva” – online - Conferința BISCuLT – Palatul Magna Curia, 22 august 2025
- „Piese arheologice minore și semnificația lor” - online
- „Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor” – ediția I, Deva, 17-19 iulie 2025.

- **Rapoarte de cercetare și comunicări prezentate la manifestări științifice**

1. Cătălin Cristescu, Despina Măgureanu, Nica Ciubotaru, Daniel Cioată, *Construcțiile cu absidă din cetatea dacică de la Lunca - Piatra Roșie. Suma datelor arheologice*, comunicare, Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. În memoria Eugeni Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.

2. Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, *Despre tetradrahmele de tip Filip al II-lea din colecțiile muzeului devean*, comunicare, Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. În memoria Eugeni Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.

3. Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, *Despre un lot de artefacte provenind de la Orăștie, jud. Hunedoara*, comunicare, Sesiunea națională de comunicări științifice Milenii teaurizate. Creație și spiritualitate a Muzeului Județean Buzău, ediția XXIII, Buzău, 8-10.05.2025.

4. Cătălin Cristescu, *Ceramica dacică pictată de la Sarmizegetusa Regia. Istoriografie și perspective de abordare*, Sesiunea națională de comunicări științifice Milenii

tezaurizate. Creație și spiritualitate a Muzeului Județean Buzău, ediția XXIII, Buzău, 8-10.05.2025.

5. Cătălin Cristescu, Despina Măgureanu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Ștefan Vasilache, Nica Ciubotaru, Cristina Bodó, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Daniel Cioată, Ovidiu Țentea, Darius Sima, Răzvan Mateescu, *Cercetările arheologice de la Luncani – Piatra Roșie*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

6. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Ștefan Vasilache, Nica Ciubotaru, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Daniel Cioată, Ovidiu Țentea, Despina Măgureanu, Darius Sima, *Cercetările arheologice de la Costești – Cetățuie*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

7. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Ștefan Vasilache, Nica Ciubotaru, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Daniel Cioată, Ovidiu Țentea, Despina Măgureanu, Darius Sima, *Cercetările arheologice de la Sarmizegetusa Regia. Fortificația (2021-2024)*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

8. Ștefan Vasilache, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Daniel Cioată, Despina Măgureanu, Ovidiu Țentea, Darius Sima, Răzvan Mateescu, *Cercetările arheologice de la Sarmizegetusa Regia. Terasa a IX-a*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

9. Răzvan Mateescu, Nica Ciubotaru, Edmond Nogyi, *Terasele antropogene din zona Sarmizegetusei Regia*, comunicare, Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. In memoriam Eugen Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.

10. Aurel Rustoiu, Iosif Vasile Ferencz, *The social meaning of the funerary rites and rituals during the Dacian horizon of south-western Transylvania (ca 200/175 BC – AD 106)*, comunicare, Colloquim internațional The 22nd International Colloquium of Funerary Archaeology Mortuary Practices in Bronze and Iron Ages: Europe and the Northern Mediterranean, organizat de Consiliul Județean Buzău, Muzeul Județean Buzău, International Union for Prehistoric and Protohistoric Sciences, Commission:

Mortuary Practices in Prehistory and Protohistory și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București al Academiei române - Centrul de Tracologie, Buzău, 14-16 martie 2025.

11. Iosif Vasile Ferencz, *Cercetări într-un atelier de fierărie dacic*, comunicare, Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. In memoriam Eugen Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.

12. Aurel Rustoiu, Iosif Vasile Ferencz, Senica Țurcanu, *„Celti” și „bastarni” la răsărit de Carpați. Descoperirile de tip Glăvănești și relațiile dintre cultura Poienești-Lucașeuca cu mediul La Tène*, comunicare, Colocviul Culturi arheologice și identități etnice în spațiul est-carpatic în a doua jumătate a mileniului I a. Chr. – prima jumătate a mileniului I p. Chr., organizat de Centrul de Arheologie „Ion Niculiță”, Universitatea de Stat din Moldova, Institutul de Arheologie Preistorică și Universitatea Liberă din Berlin, Chișinău, Republica Moldova, 2-5 aprilie 2025.

13. Iosif Vasile Ferencz, Ana-Maria Păpureanu, *Marine adornment. About a Purple Dye Murex Shell Pendant Discovered in Dacia*, comunicare, Conferința Archaeology of the bone objects in the eastern Mediterranean, Near East, the Black Sea area and the Balkans during the Hellenistic, Roman and Early Byzantine periods in honour of Hector Williams, organizată on-line de Universitatea din Izmir, Turcia, 14 mai 2025.

14. Iosif Vasile Ferencz, Vasile Palaghie, *Cercetări arheologice hunedorene la cumpăna dintre milenii*, comunicare, Simpozionul științific Cercetarea Regatului Daciei în cei 35 de ani de la căderea comunismului, organizat de Consiliul Județean Sălaj și Muzeul Județean de Istorie și Artă din Zalău, Zalău 26 -28 iunie 2025.

15. Iosif Vasile Ferencz, Dorel Micle, Florin Cazan, *Costume accessories discovered at Ardeu*, susținută on-line în cadrul Colloquium-ului de vară de la Saharna cu genericul Podoabe și vestimentație în arheologia preistorică și antică din spațiul tiso-nistrean/Clothing and body ornaments in Prehistoric and Ancient Archaeology in the Tisza-Dniester area organizat de Centrul de Arheologie „Ion Niculiță”, din cadrul Universității de Stat din Moldova, Saharna, Republica Moldova, 24 -27 iulie 2025.

16. Iosif Vasile Ferencz, Roxana Cirt, *From Walls to Weights: Assessing Hellenistic Modules at the Ardeu Fortress. A residential tower and a leaf-shaped lead balance weight*, susținută la în cadrul The Second International Conference of RAI (Romanian Archaeological Institute in Athens): greeks and hyperboreans. Cultural interactions between the eastern Mediterranean basin and the populations from the Pontic steppes and temperate Europe. In honour of Aurel Rustoiu on his 60th birthday, organizată de Universitatea de Vest din Timișoara, RAI și ICAM (Institutul de Cercetări Avansate de Mediu Timișoara), Timișoara, 9-11 octombrie 2025.

17. Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Contribuții la faza finală (III) a bronzului timpuriu în sud-vestul Transilvaniei. Descoperirile arheologice de la Rapoltu Mare - La Vie, jud. Hunedoara*, la Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. In memoriam Eugen Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.

18. Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Angelica Bălos, Costin Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Human heads depositions in the ditch of the fortified settlement from Măgura Uroiului (Hunedoara County, Romania)*, la Simpozionul internațional Have you lost your... head? The skull from Prehistory to the Middle Ages, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Alba Iulia, 12-14.05.2025.

19. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Neculae, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, *Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara – campania 2024*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

20. Marius Gheorghe Barbu, Gică Băeștean, Angelica Bălos, Andrei Gonciar, Antoniu Tudor Marc, Mihaela Maria Barbu, Roxana Stăncescu, Ioana Lucia Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, Ioan Alexandru Bărbat, John P. Chamness, Jamieson Livingston, Jamie Bone, *Rapoltu mare – La Vie, Campania 2024. Locuirea romană*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

21. Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Romică Pavel, *Rapoltu Mare – La Vie, Campania 2024. Locuirea pre-romană*, comunicare, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, LIX, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 28-30.05.2025.

22. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan, Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Daniel-Costin Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Maria Szalai, *Micia, un sit la marginea Imperiului Roman*, la Conferința Științifică Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor – ediția I, Deva, 17-19.07.2025.

23. Daniel-Costin Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, *O descoperire recentă din Deva, str. Viilor nr. 1*, la Conferința Științifică Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor – ediția I, Deva, 17-19.07.2025.

24. Marius Gheorghe Barbu, Gică Băeștean, Ioana Lucia Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Roxana Stăncescu, Ioan Alexandru Bărbat, Stephen Batiuk, John P. Chamness, Jamieson Livingston, Jamie Bone, Nina Andersen, *Evoluția structurilor romane și postromane de la Rapoltu mare – La Vie, jud. Hunedoara*, la Conferința Științifică Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor – ediția I, Deva, 17-19.07.2025.
25. Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Antoniu Tudor Marc, *O cișmea de la cumpăna secolelor XIX-XX pe o stradă din Deva secolului al XXI-lea*, la Conferința științifică Peisajul industrial și preindustrial în secolul XXI. Abordări și perspective, Cugir, 31.01.2025.
26. Mihaela Maria Barbu, *Recoltarea în preistorie. Secerile eneolitice din piatră cioplită și incidența lor în Bazinul Mijlociu al Mureșului*, comunicare, Sesiunea științifică internațională History And Archaeology in The West – Pontic Area, Constanța, 25-27.09.2025.
27. Cristina Maria Mitar, *Particularitățile castrului de la Cigmău, județul Hunedoara*, comunicare, la Conferința Științifică Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor – ediția I, Deva, 17-19.07.2025.
28. Bodó Cristina. Ionuț-Cosmin Codrea, *József Mallász: director al muzeului de vean*, comunicare la Sesiunea de comunicări științifice Multiculturalitate și Patrimoniu Istoric în Transilvania, ediția a XVI-a, organizată de Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș, 5 octombrie 2025.
29. Roxana Elena Stăncescu, *Tatuajul în perioada antică*, la Conferința Științifică Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor – ediția I, Deva, 17-19.07.2025.
30. Nicolae Cătălin Rișcuța, Cristina Elena Rișcuța, *Depozitul de bronzuri de la Rapoltu Mare, jud. Hunedoara*, comunicare, Sesiunea anuală Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană. In memoriam Eugen Nicolae a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București, 26-28.03.2025.
31. Răzvan Mateescu, Cristina Bodó, Liliana Mateescu-Suciu, Cătălin Cristescu, *Cetăți și castre în Munții Orăștiei*, comunicare, Simpozionul Național „Romani și barbari în zona dunăreană în primele secole p. Chr. Moduri de interacțiune și integrare în lumea celuilalt”, Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române - Filiala Cluj-Napoca, Cluj-Napoca, 21.11.2025.

32. Mihai Căstăian – 14 ianuarie 2025, Orăștie, Simpozion dedicat umanistului Nicolaus Olahus, cu comunicarea *Destin european. Nicolaus Olahus și Orăștia*.
33. Mihai Căstăian – 31 ianuarie 2025, Sibiu, Conferința științifică Peisajul industrial și preindustrial în secolul XXI. Abordări și perspective, cu comunicarea *Imagini ale atelierului metalurgic de la Baia Sibiu*.
34. Daniel I. Iancu – 16 aprilie 2025, Deva, Conferința *Conventul franciscan din Deva* organizată de Centrul Cultural *Drăgan Muntean* din Deva, cu comunicarea *Franciscanii pe teritoriul județului Hunedoara*.
35. Daniel I. Iancu – 21-25 mai 2025, Deva, Conferința Internațională *Între local și european - 240 de ani de la martirajul lui Horea, Cloșca și Crișan*, cu comunicarea *Troițe și monumente ridicate în 1934 pe teritoriile județelor Alba, Arad și Hunedoara, la împlinirea a 150 de ani de la evenimentele din 1784-1785*.
36. Georgeta Deju – 5-6 iunie 2025, Alba Iulia, Conferința internațională „Bibliologie și patrimoniu cultural național”, organizată de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia și Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, cu comunicarea *Viața Sfântului Haralambie: o versiune manuscrisă de la începutul secolului al XIX-lea*.
37. Mihai Căstăian – 18 iulie 2025, Deva, Conferința științifică *Civilizații antice din spațiul românesc - trecut, prezent, viitor*, cu comunicarea *Germisara. Patrimoniu*.
38. Georgeta Deju – 8-9 august 2025, Deva, Simpozionul *Protopopul Vasile Coloși (1779-1814) de la Săcărâmb, un corifeu al „Școlii Ardelene”*, ediția a VIII-a, cu comunicarea *Povestea din fotografie: episcopul Iuliu Hossu și locotenentul Valeriu Pascu*.
39. Daniela Șendroi – 14-17 august 2025, Târgu Jiu, Simpozionul național *Muzeul Arhitecturii Populare din Gorj – Curtișoara – 50 de ani de la înființare*, organizat de Muzeul Județean Gorj, cu comunicarea *Atelierul de țesătorie și cusătorie din Orăștie, județul Hunedoara*.
40. Daniel I. Iancu – 3 octombrie 2025, Șebeș, Sesiunea de comunicări științifice *Multiculturalitate și patrimoniu istoric în Transilvania*, organizată de Muzeul Municipal „Ioan Raica” din Șebeș, cu comunicarea *Cruci de hotar, de răscruce și de fântâni de pe teritoriul județelor Hunedoara și Alba*.
41. Daniel I. Iancu – 30-31 octombrie, Cluj-Napoca, Conferința *Biblioteca: arealul dialogului intercultural, interetnic și multidimensional*, organizată de către Biblioteca Academiei Române - Filiala Cluj, în cadrul Zilelor Academice Clujene, cu o comunicare *Promovarea cărților tipărite între anii 1911-1915 în paginile revistei „Cosânzeana”, apărută la Orăștie*; moderator la una dintre secțiunile conferinței.

42. Georgeta Deju – 20-21 noiembrie 2025, Alba Iulia, Sesiunea științifică anuală dedicată Zilei Naționale a României „Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român. 107 ani de la Marea Unire (1918-2025)”, organizată de Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, cu comunicarea *Ioan Balomiri (1823-1892): repere biografice*.
43. Adriana Adam, Cătălin Rișcuța – 20-21 noiembrie 2025, Alba Iulia, Sesiunea științifică anuală dedicată Zilei Naționale a României „Unitate, continuitate și independență în istoria poporului român. 107 ani de la Marea Unire (1918-2025)”, organizată de Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, cu comunicarea *Informații inedite despre evenimentele din 1849, transmise urmașilor de tribunul Nicolae Begnesc*.
44. *Conferința 50 de ani Conservare, Restaurare, Investigatii*, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, 23.10.2025 , Cluj Napoca
45. *Mâini de aur. Semicentenarul Restaurării românești*. Muzeul Național al Țăranului Român – 15.10.2025. Decernare de premii. Premiul de Excelență (Popițiu Ioana)
46. *Școala de vară de restaurare* - ediția a VIII- a, 02.06 - 08.06.2025 (Popițiu Ioana, Burz Carmen, Preda Simona, Legrand Flavius-Ioan, Bogdan Luminița)
47. Marius Gheorghe Barbu Participare (co-autor) la SNRA/2025 cu titlul: *Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara - Campania 2024*
48. Marius Gheorghe Barbu Participare (co-autor) la SNRA/2025 cu titlul: *Rapoltu Mare – La Vie, Campania 2024. Locuirea romană*
49. Marius Gheorghe Barbu Participare (co-autor) la SNRA/2025 cu titlul: *Rapoltu Mare – La Vie, Campania 2024. Locuirea pre-romană*.
50. Marius Gheorghe Barbu Participare la Conferința științifică “Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor” – ediția I cu titlul: *Micia, un sit la marginea Imperiului Roman în calitate de co-autor*
51. Marius Gheorghe Barbu Participare la Conferința științifică „Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor” – ediția I cu titlul: *Evoluția structurilor romane și postromane de la Rapoltu Mare – La Vie, jud. Hunedoara în calitate de co-autor*
52. Marius Gheorghe Barbu Participare la PONTICA International Scientific Session, 58th Edition: „*HISTORY AND ARCHAEOLOGY IN THE WEST – PONTIC AREA*” Constanta September 25 – 27, 2025 cu titlul: *Micia and military surveillance of the road to/from Pannonia*
53. Alin Henț, “Cultural Heritage and Nationalism: Two Case Studies from Hunedoara County” la conferința internațională *Cultural Heritage Lab International Conference*

3rd edition "Inter- and Transcultural Heritage: Conflicts, Overlaps. Coexistence, Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Sibiu, 6-7 noiembrie 2025.

➤ Program expoziții temporare

Programul costă în realizarea evenimentelor expoziționale care oferă publicului vizitator posibilitatea de a cunoaște în principal valoarea patrimonială a colecțiilor de specialitate din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

• Proiecte în cadrul programului expoziții temporare:

- Exponatul lunii (artefacte expuse la finalul fiecărei luni în spațiul special amenajat din holul de la parter al Palatului Magna Curia) :
 - *Stâlp funerar*. Piesa prezentă provenită din localitatea Pianul de Sus, județul Alba, a intrat în patrimoniul muzeului din Orăștie în anul 1967. Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.
 - *Fibula „bărcuță” de la Deva – Dealul Cetății (nr. inv. MCDR 5321)*. Perioada de desfășurare: februarie 2025.
 - *Tabloul „Maternitate”* de Corneliu Baba. Perioada de desfășurare: martie 2025.
 - *„Prăznicar al Învierii”*. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.
 - *Statutul Societății de Istorie și Arheologie al Comitatului Hunedoara (13 mai 1880)*. Perioada de desfășurare: mai 2025.
 - *Scaun pentru copii*. Perioada de desfășurare: iunie 2025.
 - *Piese din lut cu urme de amprente digito-palmare din așezarea de epoca bronzului de la Vețel – Luncă, jud. Hunedoara* . Perioada de desfășurare: august 2025.
 - *Restaurarea patrimoniului bibliofil al MCDR*. Perioada de desfășurare: septembrie 2025.
 - *Cheia romană de la Fornădia*. Perioada de desfășurare: octombrie 2025.
 - *Oală cu decor ștampilat*. Perioada de desfășurare: decembrie 2025
- Expoziție de pictură cu tema *Mihai Eminescu & Poezia* realizată cu ocazia Zilei Culturii Naționale - 175 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu în cadrul proiectului *Istoria altfel. La muzeu*, 15 ianuarie 2025;
- Expoziție dedicate Zilei Unirii Principatelor Române, 24 ianuarie;

- Expoziție *Crucea de drimoc*, Brad, 28 februarie 2025;
- Expoziție de artă plastică *Povești de sezon*, în cadrul proiectului *Stud-ART*, 10-28 februarie 2025 - Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului de vean, Ediția a II-a;
- Expoziție *FOTO Vera Visoa* membrilor AAFA Hunedoara la Sinagoga Orăștie cu asigurarea ghidajului în perioada februarie-aprilie, vernisată în 25 februarie 2025;
- Expoziția *„Poloneze și românce care au schimbat lumea”*, 6 martie - 6 aprilie, Deva;
- Expoziție de pictură *Belle de Noir*, martie 2025;
- Expoziție *„Chipurile reginei Maria, regina tuturor românilor”*, 4 aprilie 2025 – 29 aprilie 2025;
- Expoziție *Stud-ART*, ce a cuprins activități de studiu și de pictură după lucrări și exponate din cadrul expozițiilor de la MCDR, cu elevii și profesorii de la Colegiul Național „Regina Maria” și de la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță” și cursanții Școlii de Artă Populară de la Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara, 30 aprilie – 12 mai 2025;
- Expoziție *„Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei”*– Colecția dr. Lucian Ștefan, Deva, Magna Curia, 21 mai 2025 - 15 august 2025;
- Expoziția inaugurală *„Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului ”*, Castelul Nopcsa, septembrie 2025;
- Expoziție *„Miros de pâine caldă – Pâinea în vremea regatului dac”*, 28 august – 2 noiembrie, Deva (itinerantă: Zalău, Timișoara, Reșița, Deva, Sighetu Marmației, Satu Mare);
- Expoziție *„Goya și Dali, controversate”*, 1 septembrie 2025 – martie 2026, Castelul Nopcsa;
- Expoziție de grafică dedicată marelui artist Mircea Dumitrescu, 1 septembrie 2025 – martie 2026, Castelul Nopcsa;
- Expoziție de pictură și desen *Artiste în dialog* din cadrul proiectului *Noaptea muzeelor la sate*, desfășurat la *Complexul muzeal Aurel Vlaicu*, 6 septembrie 2025;
- Expoziția de umor grafic – Liviu Stănilă, 23 - 28 septembrie, Deva;
- Expoziție de carte dedicată personalității Reginei Maria în cadrul Proiectului de Parteneriat Educațional *„Regina Maria – Regina tuturor românilor – 150 de la*

naștere” în colaborare cu Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria” din Deva și Casa Corpului Didactic Hunedoara, 28 octombrie 2025;

- Expoziție de pictură „Interferențe” în cadrul programului educativ-artistic „Stud-ART”, 4 -14 noiembrie, Deva;

- Expoziție *Toamna artiștilor brădeni*, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, 23 noiembrie 2025;

- Expoziție *Aurăritul aluvionar* în zona Bradului (sau Extragerea aurului aluvionar în zona Bradului);

- Expoziție *Figuri hunedorene* (secolele XIX-XX);

- Expoziție „Enigma. Victoria decriptării”, 6 noiembrie – 5 decembrie, Deva;

- Expoziție dedicată Zilei Naționale a României, *De pe front, la Alba Iulia*, 27 noiembrie 2025;

- Expoziție de restaurare „Restituiri Istorice 2025”, Deva (Obiecte restaurate în anul 2025 în laboratorul de restaurare al MCDR);

- Expoziție „ÎntreVEDERI” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH (ediția a IX-a, 2025), Deva, 12 decembrie 2025.

➤ **Program evenimente cultural educaționale**

Programul constă în organizarea unor evenimente care să ofere publicului pe diferite categorii de vârstă, posibilitatea îmbogățirii cunoștințelor din domeniul istoriei, naturii și a culturii generale, precum și a respectului față de patrimoniul cultural.

• **Proiecte în cadrul programului:**

- Sărbătorirea Zilei Culturii Naționale, , în cadrul Proiectului *Istoria altfel. La muzeu* - Comunicare cu tema: *Din istoria pedagogiei devene: profesorul Ioan Lăzăriciu (1841-1906)* 15 ianuarie 2025;

- Evenimentul „ZICI la muzeu!” cu ocazia Zilei Internaționale a Cititului Împreună, redactarea și prezentarea comunicării *Aranjarea mesei: secvențe din artă*, în Power Point , 7 februarie 2025;

- MCDR gazdă conferință Asociația Culturală Del-Erdelyert, 7 februarie 2025

- Întâlnire cu poezia în „Grai de primăvară”, Brad, 22 martie 2025;

- Ateliere de împistrit ouă cu Monica Dușan, de croșetat - tricotat cu Anca Stroișteanu, de realizat pandantive din lut polimeric-fimo cu Ileana Roșca, 8-13 aprilie Brad;
- Ziua internațională a romilor, eveniment organizat în colaborare cu Primăria Municipiului Deva, 8 aprilie 2025;
- MCDR Gazdă activitate Interact, seară vizionare film, 23 aprilie 2025;
- Workshop & expoziție – StudART, 30 aprilie – 12 mai 2025;
- MCDR Gazdă activitate Interact- Interstellar, 2 mai 2025;
- Noaptea Muzeelor, Palatul Magna Curia Deva, 17 mai 2025;
- Noaptea Muzeelor la Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad, 17 mai 2025;;
- Noaptea Muzeelor la Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie, 17 mai 2025
- Festivalul Dava Fest – Ardeu, ediția a II-a. Perioada de desfășurare: 24-25 mai 2025;
- Școala non-formală de arheologie interdisciplinară din Valea Alunului, ediția a IV-a. Perioada de desfășurare: 19-24 mai 2025;
- „Ziua Internațională a copilului” 1 iunie 2025;
- „Școala de vară de restaurare ceramică” 2 iunie 2025;
- MCDR Gazdă concert pian de la Palatul Copiilor, 13 iunie 2025;
- „Carusel artistic” (*ateliere de meșteșuguri și activități artistice*), Brad, 14 iunie 2025;
- Omagiere „AUREL VLAICU - pionierul aviației române”, 15 iunie 2025
- „Dialogul artelor” întâlniri lunare la muzeul din Brad, ale artiștilor plastici și scriitorilor brădeni;
- Zilele Europene ale Arheologiei – înregistrare pe site-ul oficial a activităților propuse de MCDR Deva, 13-15 iunie 2025;
- Vara la muzeu! în parteneriat cu Colegiul Național Bănățean Timișoara și Dialogul artelor, Brad, 2 iulie 2025;
- Ziua Porților Deschise - Costești – Cetățuie. Perioada de desfășurare: 19 iulie 2025;

- Participare la Școala de vară „ArheoArhitectura. Cetățile dacice din Munții Orăștiei”. Perioada de desfășurare: iulie 2025;
- Ziua Porților Deschise – Ulpia Traiana Sarmizegetusa, 8 august 2025;
- Ziua porților deschise la Sarmizegetusa Regia. Perioada de desfășurare: 30 august 2025;
- Noaptea Muzeelor la Sate, Ediția a 3-a, la Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”, 6 septembrie 2025;
- Participare la Serbările Naționale de la Țebea, 7 septembrie 2025;
- MCDR Gazdă Balkan Expo-Retro Party, 13 septembrie 2025;
- MCDR Gazdă Asociația Vizion Z - *ChillDayz și Cei Danzant-Romanian Tradition*, 19 septembrie 2025;
- MCDR Gazdă Festivalul Național de Epigrame, Dacul vesel, 20 septembrie 2025;
- Participare la Târgul de EcoTurism, Sibiu, 25-28 septembrie 2025;
- Zilele Culturii Maghiare, lansare de carte Sala Șemineului, Palatul Magna Curia, 26 septembrie 2025;
- MCDR Gazdă premiere absolvenți curs Cambridge, *Learn and Play*, 18 octombrie 2025;
- Festivalul vânătorilor de la Castelul Nopcsa ediția I, 25 octombrie 2025;
- MCDR Gazdă concert de chitară, Maeștrii coardelor, 26 octombrie 2025;
- MCDR Gazdă concert de pian organizat de Palatul Copiilor Deva, 6 noiembrie 2025;
- Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO, 16 noiembrie 2025;
- Aurel Vlaicu – 143 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari pionieri ai aviației românești – 19 noiembrie 2025;
- Proiectul „Festivaluri romane în inima provinciei Dacia – Cerelia” – proiect demarat de MCDR Deva în colaborare cu Asociația Suport în Educație Hunedoara, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Hunedoara și Asociația „Fapte și Idei Bune Oriunde, Oricând” Deva și co-finanțat de Primăria și Consiliul Local Deva, octombrie-noiembrie 2025;

- Festival Halloween&Food Festival, Castel Nopcsa, 31 octombrie-2 noiembrie 2025;

- Intermediere și participare la proiectul „Voluntar unDEVA mai sigur” demarat de Asociația „Fapte și Idei Bune Oriunde, Oricând” Deva, cofinanțat de Primăria și Consiliul Local Deva, găzduit parțial de MCDR Deva, noiembrie 2025;

- Sărbătorirea Zilei Naționale a României, 27 noiembrie 2025;

- Salonul de iarnă, 12 decembrie 2025:

- Târg de iarnă la Castelul Magna Curia, 15-21 decembrie 2025;

- Târg de iarnă la Castelul Nopcsa, 19-21 decembrie 2025;

- **Proiecte culturale promovate online precum și promovarea unor evenimente care au avut loc în cursul anului 2025**

În perioada de referință s-a asigurat în permanență activitatea de promovare și mediatizare prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, precum și prin intermediul presei scrise sau online, după cum urmează:

- **Ianuarie 2025 – Lunar va fi prezentat Proiectul „UN EXPONAT DE NERATAT”** - proiect de promovare a patrimoniului muzeului din Deva care constă în prezentare online a unor piese semnificative descoperite în urma cercetărilor arheologice sistematice în situl arheologic Ardeu – Cetățuie, Comuna Balșa, județul Hunedoara (autor Dr. Iosif Vasile Ferencz, Cercetător consacrat în cadrul Secției de Arheologie Deva, Expert în bunuri de patrimoniu cultural național mobil)

Despre proiectul „UN EXPONAT DE NERATAT”

Muzeul din Deva este una dintre cele mai vechi instituții de profil din țară. A fost înființat la sfârșitul secolului al XIX-lea. Sediul central este organizat în jurul palatului Magna Curia, monument istoric care impune prin elemente arhitectonice și stilistice, renaștentiste și baroce.

Pe parcursul unei perioade ce depășește un secol, muzeul de-a lungul timpului a adunat colecții valoroase, care cuprind artefacte prețioase, monede, statui și inscripții din piatră, obiecte cu valoare etnografică și pentru științele naturii. Biblioteca adăpostește peste 30.000 de volume, iar colectivul actual al muzeului are atât experiența, cât și maturitatea pentru a desfășura activități la cel mai ridicat nivel profesional.

Începând din această lună, vă propunem să faceți cunoștință cu 12 artefacte mai puțin cunoscute și să aflați povestea fiecăruia, atât cât a putut să fie descifrată

de arheologi. Am ales mediul on-line cu speranța că vom putea să venim în întâmpinarea interesului cât mai multor persoane.

În ultima săptămână a fiecărei luni veți face cunoștință cu un astfel de obiect, iar la începutul anului 2026, vom afla cum poveștile se completează pentru a contura secvențe din viața unei comunități.

Lunar, în ultimele zile ale fiecărei luni:

1. Zar din corn de cerb
2. Cârlig pentru pescuit
3. Vârf de săgeată din corn de cerb
4. Tipar monovalv din lut
5. Căpuitor de nituri
6. Ferecătură de casetă
7. Scripete
8. Foarfecă
9. Fibule pereche
10. Cataramă de centură
11. Mărgele din sticlă
12. Pandantiv-amuletă

- 14 ianuarie, Orăștie, Simpozion „Personalitatea umanistului Nicolaus Olahus patronul spiritual al școlii”

La Liceul Tehnologic Nicolaus Olahus din Orăștie” a fost organizat un simpozion dedicat personalității umanistului Nicolaus Olahus patronul spiritual al școlii. La invitația d-nei Director prof. dr. Elena Meștereagă au răspuns instituții și asociații culturale locale: Muzeul de Etnografie și Artă Populară, Asociația ASTRA, Reuniunea Meseriașilor, Asociația „Vatra Strămoșească”, care prin comunicările susținute un fața unui colectiv de profesori și elevi au elogiat viața și opera marelui cărturar Nicolaus Olahus.

Evenimentul a fost deschis printr-un scurt serviciu religios săvârșit de preotul gr. cat. paroh de Geoagiu Marius Borza. Din partea muzeului dr. Mihai Căstăian a prezentat comunicarea „Destin european, Nicolaus Olahus și Orăștia”.

- 15 ianuarie, Deva, Ziua Culturii Naționale - 175 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu

Am sărbătorit prin intermediul proiectului „Istoria altfel. La muzeu”, în parteneriat cu Liceul cu Program Sportiv Cetate Deva, fiind prezente clasele a IX-a. Activitatea a debutat cu un scurt istoric al literaturii române pregătit de profesor limba română Adriana Vlad, urmat de recitări de poezie eminesciană, precum și de momente muzicale coordonate de profesor educație muzicală Mariana Pleșea. Prezentarea realizată de dr. Georgeta Deju a adus în atenție un episod remarcabil din istoria culturii românești al cărui protagonist este eminentul profesor Ioan Lăzăriciu (1841-1906). Pedagog desăvârșit, domnia sa a predat la Preparandia din Deva timp de peste treizeci de ani (1874-1906).- *15 ianuarie 2025, Intrarea este liberă! Hai la muzeu de ZIUA CULTURII NAȚIONALE! (Deva, Sarmizegetusa, Orăștie, Aurel Vlaicu, Brad)*

- 22 ianuarie 2025, Workshopul „Gorjul istoric: repere și identitate locală”, Târgu-Jiu

Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu organizează, prin Institutul de Cercetare, Dezvoltare și Inovare, un workshop cu tema „Gorjul istoric: repere și identitate locală”.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva este partener al acestui eveniment științific alături de Consiliul Județean Gorj, Primăria Municipiului Târgu-Jiu, Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu”, Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Târgu-Jiu, Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu și Inspectoratul Școlar Județean Gorj.

Workshopul „Gorjul istoric: repere și identitate locală” își propune să exploreze și să evidențieze importanța istoriei și culturii județului Gorj în formarea identității locale. Scopul acestuia este de a aduce în prim-plan momentele, personalitățile și tradițiile care au contribuit la dezvoltarea regiunii și la consolidarea unei identități culturale distincte.

Specialiștii Muzeului Civilizației Dacice și Romane, CSI dr. habil. Gherghina BODA și CSIII dr. habil. Dumitru-Cătălin ROGOJANU, fac parte din comitetul de organizare și participă cu lucrări la acest workshop.

Evenimentul are loc în format mixt (fizic și on-line) și va avea loc pe 22 ianuarie 2025, începând cu ora 13.00.

- 23 ianuarie, Deva - Concert de muzică clasică, un concert de pian susținut de doamna Erika Geréb

Distinsa doamnă, profesoară de pian, va interpreta o sonată de Ludwig van Beethoven: Piano sonata op.109 E-major p.1. Despre muzica clasică se poate vorbi ore în șir, dar noi ne limităm doar la a vă aminti că apogeul muzicii clasice l-a reprezentat perioada barocă(sec. XVII-XVIII). Clasicismul, apărut în Franța secolului al XVII-lea, a cuprins treptat toate domeniile precum artele plastice, arhitectura și literatura, dar în muzică a luat naștere un veac mai târziu. Compozitorii trebuiau să compună după niște reguli stricte, toate compozițiile trebuiau să aibă o anumită structură. Genurile preferate de compozitori în perioada clasicismului muzical au fost simfonia, sonata și concertul solistic. Printre cei mai importanți reprezentanți se numără și Ludwig van Beethoven (1770-1827). Compozitorul este considerat deseori romantic, datorită simfoniilor și sonatelor sale. Doamna profesoară Erika Gereb, cea care va interpreta Piano sonata op.109 E-major p.1, s-a născut în Miercurea-Ciuc. Studiile muzicale le-a început la Școala de muzică din Miercurea-Ciuc cu profesoara Kántor Erika. A continuat, apoi, la Liceul de Artă din Cluj-Napoca sub îndrumarea dl. profesor Buzás Pál. A urmat Academia de muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca, unde a avut onoarea de a studia cu maestrul interpret pianist Dan Grigore, invitat din București și cu asistentul său, Octavian Arion. Ca profesoară de pian și corepetitoare și-a desfășurat cea mai mare parte din activitatea muzicală la Liceul de muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca, dar a dat și lecții de pian copiilor care doreau să aprofundeze studiile muzicale. Un timp a pregătit copiii talentați ai Școlii particulare Instrumentor. Apoi, ca profesoară de pian, a profesat la Liceul de muzică „Palló Imre” din Odorheiu-Secuiesc și din 2016 ca și corepetitoare la Liceul de muzică „Nagy István” din Miercurea-Ciuc. În 2017 a luat parte la cursul de măiestrie Piano masterclass organizat de EMIV din Viena, cu profesorul și maestrul interpret Paul Badura-Skoda. În ultimii ani a susținut o serie de recitale de pian la Miercurea-Ciuc, Odorheiu-Secuiesc, Cristur Secuiesc și Sfântu Gheorghe.

- 24 ianuarie, Deva, UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE – 24 ianuarie 1859

Ziua de 24 ianuarie prilejuiește omagierea personalității lui Alexandru Ioan Cuza și a actului istoric al Unirii Principatelor Române din anul 1859, unul dintre pașii decisivi în constituirea României moderne. Ce ar fi mai potrivit în această zi de sărbătoare, decât o vizită la muzeu? Vă așteptăm și cu o mică expoziție dedicată evenimentului.

INTRAREA ESTE GRATUITĂ!!, în data de 24 ianuarie 2025, de Ziua Unirii Principatelor Române, la toate expozițiile muzeului din Deva precum și la expozițiile muzeelor din teritoriu:

- Muzeul de Arheologie și Complexul de Monumente „in situ” Sarmizegetusa
- Complexul Memorial Aurel Vlaicu
- Muzeul de Istorie locală și Etnografie Brad
- Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie

- 5 februarie, Deva, Ziua Internațională a Cititului Împreună

Ziua Internațională a Cititului Împreună, eveniment ce se desfășoară anual în prima miercuri a lunii februarie, este dedicată promovării lecturii cu voce tare și împărtășirii poveștilor. Și în acest an, la muzeul nostru, cei mai entuziasmați să participe au fost copiii.

Micii cititori ai clasei a III-a A de la Liceul cu Program Sportiv „Cetate” Deva au avut ca temă de lectură și discuție povestea ritualului aranjării mesei, a tacâmurilor și a ceremonialului de servire a mâncării de-a lungul vremii.

Ca întregul eveniment să fie unul complet, elevii clasei a III-a B de la Colegiul Tehnic „Transilvania” Deva au asigurat audiența și au participat la discuțiile din jurul temei.

Împreună, vizitând expozițiile muzeului, copiii au putut să vadă diferite vase folosite în trecut la prepararea mâncării.

- 12 februarie, Deva, Atelier de pictură „Stud-ART” și expoziție temporară de pictură „Povești de sezon”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva găzduiește atelierul de pictură «Stud-ART» realizat în colaborare cu Școala Populară de Artă din cadrul Centrului de Cultură și Artă al Județului Hunedoara și organizează, în perioada 12-28 februarie 2025, expoziția de pictură intitulată «Povești de sezon».

„Expoziția etalează lucrările cursanților ce au abordat tehnica picturii în culori de tempera, acrilic și în ulei pe pânză și pe carton pânzat. Tematica diferă, dar predomină peisajul, compoziții figurative și măști, realizate în funcție de inspirația și îndemânarea fiecărui cursant. De remacat autenticitatea tradițională în prelucrarea manuală a măștilor expuse, iar tehnica picturii în aer liber captează frânturi din evoluția modernității cu actualitatea peisajului de veacuri. Peisajele sunt inspirate de împrejurimile muzeului, parcului de sub cetate și surprind fragmente evocatoare ale orașului Deva.

Luna februarie marchează încheierea uneia dintre cele mai așteptate și iubite perioade ale anului, care prin algoritmul datinilor și al obiceiurilor de iarnă a invocat tematica pitorescului, cu încărcături și mărturii vizuale ce ating imaginația” relatează coordonatorul proiectului dr. Diana Pantea, muzeograf în cadrul Secției de Istorie și Artă.

- 18 februarie, Simpozion național „Brâncuși, contemporan perpetuu”, ediția a III-a, Târgu-Jiu

Cu ocazia împlinirii a 149 de ani de la nașterea marelui sculptor Constantin Brâncuși, Institutul de Cercetare, Dezvoltare și Inovare din cadrul Universității

„Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu organizează, în perioada 18 - 19 februarie 2025, a III-a ediție a Simpozionului național „Brâncuși, contemporan perpetuu”.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva este partener al acestui eveniment științific alături de Muzeul Național „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, Muzeul de Artă din Craiova, Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu”, Primăria Municipiului Târgu-Jiu, Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”, Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Târgu-Jiu, Liceul de Arte „Constantin Brăiloiu” din Târgu-Jiu și Muzeul Național al Banatului.

Specialiștii Muzeului Civilizației Dacice și Romane, CSI dr. habil. Gherghina BODA și CSIII dr. habil. Dumitru-Cătălin ROGOJANU, fac parte din comitetul de organizare și participă cu lucrări la această manifestare științifică.

Scopul acestui simpozion este de a evidenția actualitatea și influența continuă a operei lui Constantin Brâncuși în contextul artei contemporane, promovând în același timp moștenirea sa culturală și artistică.

Obiective principale:

Explorarea influenței lui Constantin Brâncuși: analizarea modului în care opera și viziunea lui Brâncuși continuă să influențeze arta contemporană.

Reflectarea asupra legăturilor dintre trecut și prezent: examinarea modului în care valorile și estetica brâncușiană rămân relevante și în contextul artei contemporane.

Promovarea dialogului între tradiție și inovație: discuții și activități care să sublinieze sinergia dintre tradițiile sculpturale românești și experimentarea artistică modernă.

Agenda preliminară:

Prezentări despre semnificația operelor lui Brâncuși și impactul acestora asupra artei moderne.

Expoziții de pictură, proiecții de înregistrări video și fotografii cu opere brâncușiene.

Sesiuni de discuții și întrebări cu publicul, menite să încurajeze schimbul de idei și perspective.

Expozițiile organizate în cadrul simpozionului:

Expoziția „Identități Vizuale”, organizată de Filiala Târgu-Jiu a UAP din România, în parteneriat cu Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”, își propune să aducă în lumină personalitățile artiștilor locali, abordând teme legate de reprezentare, discurs cultural și influența interacțiunii cu opera lui Brâncuși.

Expoziția „Omagiu lui Brâncuși”, menită să celebreze și să evidențieze semnificativitatea operei brâncușiene în climatul artistic internațional, este organizată de Muzeul Național „Constantin Brâncuși”. Vor fi expuse lucrări originale semnate de către mari artiști ai artei europene din secolul XX, gravuri și litografii realizate în marile ateliere din spațiul european.

Expoziția „Brâncuși Semne și sensuri”, realizată de Liceul de Arte „Constantin Brăiloiu” din Târgu-Jiu, aduce în prim-plan interpretări artistice ale operei marelui sculptor.

Simpozionul are loc în data de 18 februarie 2025, începând cu ora 11.00, în format mixt (fizic și on-line), iar toate activitățile din cadrul evenimentului sunt deschise publicului larg, participarea fiind gratuită.

- 25 februarie, Orăștie, eveniment: VERNISAJUL expoziției „FOTO Vera Visio” la Orăștie

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara și colaborare cu Asociația Artiștilor Fotografi Hunedoreni (AAFH) vă invită, marți, 25 februarie 2025, începând cu ora 18:00, la vernisajul expoziției „FOTO Vera Visio”.

Evenimentul va avea loc în clădirea fostei Sinagogi din Municipiul Orăștie, situată pe Strada Cetății, nr. 1, și prezintă publicului printuri de mari dimensiuni (100×70 cm), lucrări de un înalt nivel artistic și tehnic, fotografiile ce au fost expuse în luna decembrie la Salonul de iarnă al membrilor AAFH, în Palatul Magna Curia din Deva.

Expun: Vasile Sârb, Alexandru Popa, Alexandru Ștefănescu, Gabriel Bartok, Andrei Rosetti, Claudiu Iacobescu, Nicolae Oprea, Marius Isfan, Sebastian VasIU, Grigore Roibu, Octavian Simion, Alexandru Corici, Adrian Stoica, Dan Gavrilă, Daniel I. Iancu, Horea Preja.

Curatori: Mihai Căstăian, Daniel I. Iancu și Grigore Roibu.

„Manifestarea expozițională, aflată la cea de-a patra ediție, duce mai departe intenția noastră de a face înțeles fenomenul fotografic contemporan și promovarea creației artistice din județul Hunedoara, prin intermediul unui limbaj universal, al expresiei plastice în lucrul cu lumina, ca demers care completează spațiile goale despre trecut și prezent, conturând profilul unor artiști fotografi ce scot în evidență specificitatea locală și a căror activitate a fost răsplătită, de-a lungul anilor, cu diverse premii și distincții”, a declarat Grigore Roibu, președintele AAFH.

- 28 februarie, Brad, - VERNISAJ - Expoziția „Crucea de drimoc” la Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara, în colaborare cu membrii Clubului „Dialogul artelor” din Brad, vernisează mini-expoziția de măștișoare cu titlul „Crucea de drimoc”.

Când? în data de 28 februarie 2025, ora 11.00, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad.

În expoziție sunt expuse măștișoare realizate de artizani brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, care folosesc materiale diverse și tehnici de lucru variate. Astfel, Ileana Cornelia Neaga, Cornelia Marta, Victoria Bufnilă, Cosmina Moldoveanu, Leonard Dohotaru, Anca Stroișteanu, Ileana Roșca și Delia Trif expun măștișoare

confectionate cu multă migală și har de mâinile lor îndemânatice din lut polimeric, fimo, porțelan, lemn pirogravat, ceară parfumată, mărgelile, lemn de drimoc, cusute „în cruci”, croșetate, tricotate, lucrate în tehnica quilling sau macramé.

Vor fi expuse și câteva cruci de drimoc, un tip străvechi de mărtișor care se confecționa în localitatea Basarabasa, din comuna Vața de Jos, încă din ziua de Bobotează, fiind purtat de copii pe toată perioada iernii, până la cântatul cucului.

Din firul de drimoc – un arbust investit de popor cu puteri magice - ne spune Maciu Tiberiu – „bunica ne făcea fiecărui copil din casă câte o cruce mică pe care ne-o prindea în piept și una pe care o puneă pe ușa grajdului”.

Crucea se realiza trecând acul cu ață roșie prin inima lemnului, drimocul având un lemn foarte moale în interior, asemănător lemnului de soc. La trei dintre extremitățile crucii se aplicau ciucuri roșii din arnici. Această cruce era purtată de copii până când auzeau cucul cântând. Când auzeau pentru prima dată în acel an cucul cântând, copiii alergau după cuc pentru a-i da crucea să o poarte el în cioc.

Cu privire la mărtișor se știe că în trecut el era un simplu șnur din două fire de lână răsucite, inițial de culoare albă și neagră, apoi roșie și albă, fără să aibă alte adaosuri. El se lega la gât sau la mână, reprezentând funia anului care simboliza cele două anotimpuri de bază, iarna și vara. De asemenea, șnurul înmănunchează contrariile: lumină-întuneric, frig-căldură, fertilitate-sterilitate, viață-moarte.

Inițial, mărtișorul a fost un obiect ritual, așa cum am amintit, care a devenit în vremurile noastre obiect de podoabă purtat în piept sau la mână. De șnur, la un moment dat, s-a legat o monedă de argint pentru ca purtătorul să fie apărat de toate relele și curat ca argintul. Fetele și nevestele tinere îl purtau și pentru a fi frumoase, rumene în obraz, sau pentru a nu fi arse de soare.

Astfel, putem presupune că, în cazul nostru, crucea de drimoc este o altă variantă a mărtișorului, apărută sub această formă (de cruce) poate sub influența creștinismului, deși simbolul crucii este regăsit în multe culturi încă înainte de creștinism.

Obiceiul mărtișorului răspândit pe tot teritoriul României, practicat și în alte zone est-europene (Bulgaria, Macedonia, Republica Moldova) a fost înscris de UNESCO, în anul 2017, în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural European Imaterial al Umanității.

- 6 martie, Deva, Vernisajul expoziției temporare „Poloneze și românce care au schimbat lumea”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara și în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, vernisează

expoziția temporară *Poloneze și românce care au schimbat lumea*, organizată de Institutul Polonez din București.

Evenimentul expozițional se dorește a fi un omagiu în text și culoare adus unor femei deosebite care prin curajul, pregătirea profesională, performanțele obținute în diverse domenii de activitate, au sfidat barierele puse de societate, excelând în domenii interzise femeilor, ridicând standardele la nivele foarte înalte. Se dorește a fi și un omagiu adus FEMEII în general, calităților sale de luptătoare într-o lume a bărbaților, a ambiției de a performa și de a-și atinge idealurile, de a-și materializa visele în ciuda tuturor obstacolelor, de a lupta împotriva unor sisteme sociale opresive. Cele 34 de femei deosebite, 17 poloneze (Cezaria Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowa, Krystyna Chojnowska-Liskiewicz, Halina Konopacka, Karolina Lanckorońska, Janina Lewandowska, Pola Negri, Regina Salomea Pilsztynowa, Helena Rubinstein, Wanda Rutkiewicz, Irena Sendlerowa, Krystyna Skarbak, Maria Skłodowska-Curie, Zofia Stryjeńska, Wanda Telakowska, Helena Wiewiórska, Elżbieta Zawacka, Narcyza Żmichowska) și 17 românce (Viorica Agarici, Virginia Maria Andreescu-Haret, Ana Aslan, Maria Bălan, Sarmiza Bilcescu-Alimănișteanu, Smaranda Brăescu, Elena Caragiani-Stoienescu, Nadia Comănești, Maria Cuțarida Crătunescu, Cecilia Cuțescu-Storck, Smaranda Gheorghiu, Elena Ghica, Aurora Gruescu, Sofia Ionescu-Ogrezeanu, Elisabeta Rizea, Lucia Sturdza Bulandra, Elisa Leonida Zamfirescu), aduse în atenția publicului vizitator, sunt personalități mai mult sau mai puțin cunoscute publicului larg, dar nelipsind simbolurile incontestabile ale succesului din ambele țări.

Expoziția este formată din 21 de panouri care cuprind informații despre aceste 34 de personalități feminine din Polonia și România care s-au făcut cunoscute nu numai țării lor, ci și Europei și lumii întregi, unele dintre ele revoluționând unele domenii, cum ar fi Maria Skłodowska-Curie (1867-1934), prima femeie care a primit Premiul Nobel și primul om din istorie care l-a primit de două ori, în două domenii diferite – fizică și chimie, Cecilia Cuțescu-Storck (1879-1969), prima femeie profesor la o academie de arte de stat din Europa, una dintre personalitățile cele mai pregnante din lumea artei din România interbelică, Wanda Rutkiewicz (1943-1992), una dintre cele mai renumite alpiniste din lume, urcând pe 8 din cele 14 vârfuri montane cu peste 8.000 m înălțime într-o perioadă în care alpinismul în munții Himalaya și Karakorum era mult mai dificil decât astăzi, Sarmiza Bilcescu-Alimănișteanu (1867-1935), prima femeie avocat din Europa ș.a.

De asemenea, expoziția este însoțită de scurtmetraje de animație care popularizează principalele realizări ale protagonistelor, realizate de studioul polonez de ilustrație și design Dinksy din Cieszyn. Autorii expoziției „Poloneze și românce care au schimbat lumea” sunt Alicja Woźniakowska-Woźniak – ilustrații, Marek Chmiel – animații, Agnieszka Skieterska și Katarzyna Zalaszevska – texte în limba polonă.

Expoziția poate fi vizitată în perioada 6 martie - 6 aprilie 2025.

Vernisajul va avea loc joi - 6 martie 2025, ora 11.00, în Sala Șemineului din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Compartimentul de Cercetare și Documentare în Studii Culturale

- 21 martie, Timișoara, VERNISAJ Expoziția „Miros de pâine caldă - Pâinea în Dacia”

Pâinea este o parte importantă a vieții noastre. Expoziția „Miros de pâine caldă. Pâinea în Dacia” este rodul colaborării specialiștilor Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, cu cei din cadrul Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, Muzeului Satului Bănățean și Universitatea de Vest din Timișoara. Echipa organizatoare și-a propus să înțeleagă modul în care se poate distinge procesul de preparare a pâinii în timpul Regatului Dac prin intermediul descoperirilor arheologice. Cercetarea a fost anevoioasă, dar subiectul deosebit de incitant. Însă adevărata provocare a fost aceea de a prezenta pentru un public cât mai larg povestea pâinii în Dacia. Pentru aceasta am apelat la colegii etnografi, care studiază tradiții și obiceiuri care încet, încet se uită. Am structurat întreaga poveste sub forma a 11 secvențe, pe care le-am ilustrat și le-am argumentat rând pe rând. Iar rezultatul este tocmai acest produs muzeal pe care sperăm să-l apreciați. Începând din data de 21 martie, expoziția poate să fie vizitată la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara. (Cercetător consacrat Dr. Iosif Vasile Ferencz, Secția arheologie din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva)

- 22 martie, Brad, Eveniment „Întâlnire cu poezia” la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara, în colaborare cu membrii Clubului „Dialogul artelor” din Brad, organizează sâmbătă, 22 martie 2025, ora 11.00, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, manifestarea cu titlul „Întâlnire cu poezia”, dedicată tuturor celor care iubesc poezia.

Alături de poeții zărândeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, la manifestare vor fi prezenți elevi ai Școlii Gimnaziale „Mircea Sântimbreanu” din Brad, însoțiți de doamna profesor învățământ primar, Nadina Guga. Ghidați de aceasta, ei vor pătrunde, cu pași sfelnici, în *Templul Poeziei*. Aici vor fi întâmpinați de versurile marilor poeți români, iar apoi, de versurile poezilor brădeni. Sub îndrumarea doamnei profesoare Letiția Jula se vor *împrieteni* cu poezia și vor învăța să o *iubească*, să-i descopere frumusețea, să o înțeleagă, astfel încât poezia să le devină prieten de o viață.

- 3 - 5 aprilie 2025, la Centrul Cultural „Drăgan Muntean” din Deva, MCDR partener cultural pentru ediția a VI-a a Salonului Internațional INVENTCOR 2025

În perioada 3 - 5 aprilie 2025, la Centrul Cultural „Drăgan Muntean” din Deva, se va desfășura ediția a VI-a a Salonului Internațional INVENTCOR 2025, organizat de către Asociația CORNELIUGROUP Cercetare-Inovare, în colaborare cu Universitatea Politehnica din Timișoara și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.

La acest eveniment științific, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, instituție subordonată Consiliului Județean Hunedoara, este partener cultural alături de alte instituții prestigioase din domeniu.

Din Comitetul de Jurizare al expoziției fac parte specialiștii muzeului: CS I dr. habil. Gherghina BODA și CS III dr. habil. Dumitru-Cătălin ROGOJANU.

INVENTCOR 2025 are ca scop principal promovarea spiritului creativ și inovativ, punând accent pe Puterea Exemplului prin implicarea activă a tinerelor talente și pe promovarea valorilor județului Hunedoara și ale României.

Tema ediției din acest an este „Comunitatea”, reflectând importanța colaborării și a inovației în dezvoltarea acestui sector esențial al societății.

Motto-ul acestei ediții este „Creație, Oportunitate, Realizare”, sau pe scurt CORE, care subliniază esența evenimentului: promovarea inovației și a oportunităților pentru realizarea unor proiecte valoroase.

Expoziția este dedicată educației non-formale pentru toate vârstele și va aduna lucrări din domenii precum protecția mediului, bio&nanotehnologie, industria alimentară, arhitectură, IT, electronică, auto, aeronautică, management, medicină, agricultură, textile și altele.

INVENTCOR 2025 va cuprinde peste 450 de lucrări din peste 35 de țări, demonstrând un interes internațional considerabil și contribuind la consolidarea municipiului Deva ca un important centru al inovației și educației.

de pâine caldă, atunci scoasă din cuptor, în copilărie, reprezintă o amintire în care sunt asociate toate simțurile. Însă tot așa să fi fost și în alte vremuri? Oare cum simțeau dacii mirosul de pâine? Și oare cum preparau pâinea?

Astfel de întrebări au stârnit interesul unui grup de cercetători și așa s-a născut ideea expoziției pe care avem onoarea să o prezentăm.

- 4 aprilie, Deva, VERNISAJ expoziție „Chipurile Mariei, Regina tuturor Românilor”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Hunedoara, este gazda unui eveniment deosebit, expoziția „Chipurile Mariei, Regina tuturor Românilor” organizată de Fundația Inovații Sociale Regina Maria și Enayati Medical City.

Această expoziție marchează 150 de ani de la nașterea Reginei Maria, personaj important în istoria românilor.

Vernisajul are loc la Deva, în data de 4 aprilie 2025, începând cu ora 19.00, în clădirea Magna Curia (Castelul Bethlen).

- 30 aprilie, Deva, Workshop & Expoziție Stud-ART 2025, Ediția a IV-a

„Expoziția și workshop-urile de creație plastică «Stud-ART 2025» sunt destinate copiilor din comunitate, elevilor coordonați de profesor Dorina Maria Pantea de la Colegiul Național «Regina Maria» și elevilor coordonați de către doamnele profesoare Alina Nealcoș și Corina Popa de la Liceul de Muzică și Arte Plastice «Sigismund Toduță» și se desfășoară la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva.

Atelierele cu cursanții Școlii de Artă Populară se desfășoară lunar, iar atelierele cu copii de la Liceul de Arte se vor desfășura pe parcursul lunii mai și iunie la sediul MCDR din Deva, în completarea activității muzeale pentru îndeplinirea obiectivelor cu scop cultural – educațional.

Prin abordarea problematicii socio-culturale, copiii dobândesc îndemânarea și cunoștințele necesare pentru realizarea unor picturi inspirate de activitatea expozițională și de împrejurimile muzeului devenan.

Picturile rezultate în urma workshop-urilor vor fi expuse alături de alte lucrări realizate de elevii claselor de gimnaziu și de liceu, care au fost selectate spre a fi incluse în cadrul expoziției «Stud-ART 2025», găzduită în perioada 30 aprilie - 12 mai 2025, în sălile destinate Artelor Vizuale din Palatul Magna Curia.

Echipa coordonatoare: Diana Pantea, Grigore Urechiat, Adrian Stroia

Colaboratori:

- prof. Dorina Maria Pantea de la Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria”.
- prof. Alina Nealcoș, prof. Corina Popa de la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”.
- cursanții Școlii Populare de Artă de la Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara.

- 2 mai, Deva, Interstellar Night la muzeu

Tinerii Clubului Interact Deva au pregătit un super eveniment, Interstellar Night. Publicul poate să vadă prin telescop diferite stele și corpuri cerești și să afle lucruri interesante despre spațiul cosmic. Între orele 20:00-23:00.

- 14 mai, Izmir, La conferința organizată de Universitatea din Izmir este prezentată povestea unui obiect deosebit din colecțiile MCDR

La conferința organizată de Universitatea din Izmir, Turcia, având ca temă: arheologia obiectelor din os și alte materii dure animale, participă și colegul nostru cercetător consacrat dr. Iosif Vasile Ferencz, expert în bunuri de patrimoniu cultural național mobil.

Cu acest prilej va prezenta povestea unui obiect deosebit din colecțiile muzeului nostru. Este vorba despre un pandantiv realizat din cochilia unei scoici 🐚 Murex. Să ne amintim că scoica Murex este cunoscută ca scoica de purpură.

- 16-17 mai, Hunedoara - Castelul Magna Curia (Castelul Bethlen) este promovat la Târgul Castelelor, ediția a X-a

Muzeul Civilizației Dacice și Romane participă și în acest an la Târgul European al Castelelor care a ajuns la ediția a X-a.

Ne găsiți în perioada 16 - 17 mai 2025, în Sala Cavalerilor din Castelul Corvinilor din Hunedoara, unde colegii noștri vă vor povesti istoria Castelului Bethlen - Magna Curia, veți afla ce expoziții adăpostește cea mai veche clădire din Deva dar și despre artefactele din fabulosul nostru Lapidarium.

Târgul European al Castelelor este un eveniment unic în România care dorește să promoveze frumusețea monumentelor istorice din țară și din Europa.

Castelul Corvinilor, gazda acestui eveniment, este unul din cele mai importante monumente de arhitectură gotică din România, aflându-se printre primele castele de poveste din Europa.

În cadrul evenimentului, expozanții își vor putea face cunoscută oferta turistică și își vor putea prezenta principalele elemente de atracție turistică și istorică.

Împreună cu Cetatea Devei, atestată documentar în anul 1269, Castelul Magna Curia (Castelul Bethlen) întregea domeniul denumit odinioară Curtea cea Mare. Prima faza de construcție a palatului datează de undeva de la mijlocul secolului al 15-lea, dar datele documentare oficiale au apărut abia mult mai târziu.

„De-a lungul secolelor, castelul Magna Curia a fost locuință pentru unele dintre cele mai importante familii din zonă. Prima atestare este din anul 1590. Atunci aici a locuit, împreună cu familia, comandantul armatei Transilvaniei” - Andrada Velciov, reporter Digi24 Timișoara.

„Era locul în care stăteau stăpânii domeniului, puteau să fie de la principi, guvernatori ai Transilvaniei sau voievozii, când aveau treburi în zona Devei”,

povestește Daniel Iancu, purtătorul de cuvânt al Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

În anul 1918, castelul a trecut în proprietatea statului român, iar două decenii mai târziu aici a fost amenajat muzeul de istorie al județului Hunedoara, devenit în timp Muzeul Civilizației Dacice și Romane. Între 1997 și 2005, clădirea a fost restaurată, reabilitată și conservată.

„Este foarte bine întreținut, este unul dintre cele mai importante clădiri de acest gen din Transilvania face parte dintr-o tipologie a castelelor din Transilvania, iar pentru zona noastră este unul dintre cele mai importante”, continuă Daniel Iancu.

Interiorul clădirii este la fel de impresionant ca și exteriorul. Sălile care păstrează influențe renascentiste și baroce găzduiesc acum diferite expoziții.

Și, dacă doresc să rămână în atmosfera medievală, turiștii pot da o fugă până la Hunedoara, la doar 20 de km distanță, unde Castelul Corvinilor primește vizitatori în fiecare zi a săptămânii.

- 19 - 23 mai, Școala non-formală de arheologie interdisciplinară din Valea Alunului, ediția a IV-a

Universitatea de Vest din Timișoara în colaborare cu *Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva* și Fundația Dacica organizează, în perioada 19-23 mai 2025, ediția a IV-a a Școlii non-formale de arheologie interdisciplinară din Valea Alunului, județul Hunedoara.

Între activități se vor număra prelegeri, ateliere practice și vizite la obiectivele arheologice din zona Munților Șureanu și Munții Metaliferi.

Beneficiarii evenimentului cultural-didactic vor fi studenții din anul întâi, doi și trei, precum și cei de la programul de masterat, care au ales să se specializeze în arheologie în cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie, în cadrul Universității de Vest. Organizatorii urmăresc sporirea gradului de cunoștințe aplicate ale studenților, cu privire la civilizația dacică, modul de viață al dacilor și monumentele cele mai importante din zonă.

Experiența personalului de specialitate din cadrul *Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva* aduce un plus de valoare evenimentelor.

Gazda evenimentului este Fundația Dacica, organizație care asigură condiții deosebite și contribuie cu prezentări aplicate.

Vă vom ține la curent pe măsură ce se vor derula etapele organizării Evenimentului.

- 21 mai, Deva, VERNISAJ EXPOZIȚIA-EVENIMENT „Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, sub egida Consiliului Județean Hunedoara, vernisează expoziția-eveniment Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei, miercuri, 21 mai 2025, ora 18:00. Manifestarea urmărește marcarea celor 240 de ani care au trecut de la martiriul lui Horea, Cloșca și Crișan, conducătorii Răscoalei din 1784-1785.

Odată cu evenimentele istorice petrecute în timpul Răscoalei țărănești din Transilvania, în Europa s-a manifestat un interes aparte pentru imaginea celor trei lideri ai răscoalei, propagarea informațiilor despre Horea, Cloșca și Crișan în rândul societății realizându-se cu o repeziciune uimitoare. Amploarea răscoalei a stârnit interesul și curiozitatea societății europene, iar comercianții au sesizat oportunitatea financiară a subiectului. Un număr mare de produse artistice – picturi, gravuri, foi volante, medalii, basoreliefuli – purtând chipurile conducătorilor răscoalei au circulat pe continent, fiind vândute în librării, târguri și pe stradă. Prin intermediul imaginilor răspândite, o lume plină de curiozitate, receptivă la evenimente remarcabile, afla acum despre înfățișarea fizică, locul unde trăiau și faptele românilor din Transilvania.

Bunurile culturale destinate discursului expozițional aparțin profesorului Lucian Stefan, originar din Deva, unul dintre cei mai importanți colecționari români contemporani. Obiectele din colecția sa personală sunt reprezentative pentru tematica abordată, iar vizitatorii vor putea să descopere ecourile europene ale răscoalei prin intermediul unui material documentar de epocă: gravuri, presă, cărți, documente oficiale, hărți etc.

Vă invităm și vă așteptăm în data de 21 mai 2024, la ora 18:00 la vernisajul expoziției Răscoala lui Horea în percepția vizuală a Europei!

Expoziția va putea fi vizitată până în data de 15 August 2025.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva

Expoziția-eveniment a fost onorată de prezența domnului acad. dr. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române, care a susținut și discursul de deschidere, urmat de mesajele președintelui Consiliului Județean Hunedoara, dl. Laurențiu Nistor, prof. H.C Josef Wolf, dr. Lucian Ștefan.

În Europa s-a manifestat un interes aparte pentru imaginea celor trei lideri ai răscoalei, propagarea informațiilor despre Horea, Cloșca și Crișan în rândul societății realizându-se cu o repeziciune uimitoare. Amploarea răscoalei a stârnit interesul și curiozitatea societății europene, iar comercianții au sesizat oportunitatea financiară a subiectului. Prin intermediul imaginilor răspândite, o lume plină de curiozitate,

receptivă la evenimente remarcabile, afla acum despre înfățișarea fizică, locul unde trăiau și faptele românilor din Transilvania.

Un număr mare de produse artistice – picturi, gravuri, foi volante, medalii, basoreliefuli – purtând chipurile conducătorilor răscoalei au circulat pe continent, fiind vândute în librării, târguri și pe stradă.

Bunurile culturale destinate discursului expozițional aparțin profesorului Lucian Ștefan, originar din Deva, unul dintre cei mai importanți colecționari români contemporani. Obiectele din colecția sa personală sunt reprezentative pentru tematica abordată, iar vizitatorii vor putea să descopere ecurile europene ale răscoalei prin intermediul unui material documentar de epocă: gravuri, presă, cărți, documente oficiale, hărți etc.

Suntem bucuroși și onorați să prezentăm publicului și comunității asemenea evenimente și expoziții la doar câteva zile de la propunerea Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor de a acorda Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva titulatura de „Muzeu de Importanță Națională”. Curatorul expoziției, dr. Georgeta Deju

- 23-25 mai, Ardeu, Festivalul DAVA FEST - ARDEU, ediția a II-a, 2025

Festivalului Dava Fest este un eveniment cultural-istoric organizat de Primăria și Consiliul Local Balșa, în parteneriat cu Asociația Terra Dacica Aeterna, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva și Asociația pentru Promovarea Tradițiilor. Din program:

Reconstituiri istorice cu trupe de daci și romani

Tururi ghidate prin situl arheologic

Ateliere meșteșugărești pentru toate vârstele

Gastronomie locală și produse tradiționale

Muzică și dansuri inspirate din cultura antică

Intrarea este liberă!

- 29 mai, Brad, Întâlnire specială cu scriitorii din Brad și împrejurimi

Muzeul Civilizației Dacice și Romane, în colaborare cu Asociația Oamenilor de Cultură și Artă din județul Hunedoara (ASOCA), vă invită la Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad, joi, 29 mai, ora 17.00, la o întâlnire relaxantă cu scriitorii din Brad și din județ.

- 29 mai 2025, Brad: O zi de dublă sărbătoare - Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor

O zi de poezie, literatură și artă alături de Asociația Oamenilor de Cultură și Artă din județul Hunedoara

O zi de contemplație și vindecare a sufletului care nu putea fi surprinsă mai bine decât prin impresiile poetului Sorin Micuțiu:

„Printre versuri și vorbe cu tâlc”

Muzeul de Istorie Locală și Etnografie, Brad

A fost o adevărată bucurie să fim împreună în această zi 29 mai 2025, într-o zi cu dublă încărcătură sufletească: Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor Neamului - nu doar între versuri și vorbe cu tâlc, ci între oameni care știu că poezia nu este un simplu decor pentru suflet, ci o formă de a trăi mai adânc, mai sincer și mai viu.

Întâlnirea a fost o sărbătoare, dar și un semn clar: că oamenii cu condei nu se sting, că scriitorii din Brad și din împrejurimi au o voce, iar prin ASOCA – Asociația Oamenilor de Cultură și Artă din județul Hunedoara - această voce capătă formă, loc și ecou.

Faptul că ne-am aflat într-un muzeu nu a fost întâmplător. Poezia și muzeul au multe în comun:

- amândouă păstrează urmele nevăzute ale oamenilor,*
- amândouă spun povești care nu se predau în manuale,*
- amândouă ne invită să privim dincolo de suprafață,*
- și, mai ales, amândouă cer timp - și inimă.*

Un muzeu păstrează ceea ce a fost. O poezie păstrează ceea ce simțim. Muzeul salvează obiecte. Poezia salvează clipe. Un muzeu se vizitează. O poezie se trăiește.

Iar atunci când cele două s-au întâlnit - cum s-a întâmplat în această seară - am avut privilegiul de a fi parte dintr-un spațiu viu de memorie și emoție, unde cuvântul și patrimoniul s-au împletit firesc.

Mulțumiri Muzeului de Istorie Locală și Etnografie din Brad și Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva - partenerii noștri în acest act de cultură vie.

Și, mai ales, mulțumiri celor care au scris, au ascultat și au simțit - pentru că fără cititori și fără oameni prezenți cu inima, cuvintele ar fi rămas doar litere.

Ne-am bucurat împreună de poezie - ca de un muzeu fără vitrine, dar cu ferestre larg deschise spre suflet.

- 2 iunie, ȘCOALA DE VARĂ DE RESTAURARE, ediția a VIII-a

Muzeul Civilizației Dacice și Romane, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara, în parteneriat cu Liceul de Arte „Sigismund Toduța” organizează, începând cu data de 02.06.2025, ora 10.00, la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane, „Școala de vară de restaurare”, ediția a VIII-a.

Anul acesta, vor fi prezenți elevi de la Liceul de Arte „Sigismund Toduța” – clasa a IX-a grupa ceramică și clasa a X-a grupa sculptură, coordonați de prof. Ana Iancu.

Pe parcursul celor 7 zile, în laboratoarele MCDR Deva se va desfășura o acțiune interactivă, împărțită pe trei paliere distincte. Prima parte o reprezintă prezentarea teoretică a procesului de restaurare pe cele 3 suporturi pentru care există experți restauratori, respectiv ceramică, metal și carte veche. Demonstrațiile practice al procesului de restaurare, acțiuni interactive unde participanții vor putea realiza sub îndrumarea specialiștilor diverse operațiuni cu participarea efectivă a restauratorilor va fi considerată partea de practică efectivă. Ultima zi va fi dedicată expunerii obiectelor, jurizarea și acordarea de diplome și premii participanților. Ca în fiecare ediție, toate intervențiile vor fi efectuate pe material anorganic comun, nefiind afectat patrimoniul mobil al instituției.

În cadrul acestei acțiuni, rolul specialiștilor este acela de a furniza informații utile generale și la obiect celor care doresc să știe cât mai multe despre restaurarea și conservarea patrimoniului mobil. Scopul acestui eveniment, alături de alte acțiuni de acest gen organizate de MCDR, este de a conștientiza în rândul tinerilor, în special, rolul important pe care îl reprezintă restaurarea și conservarea patrimoniului cultural național. Numai așa putem păstra și transmite material și spiritual informații despre istoria noastră generațiilor viitoare.

Popițiu Ioana – expert restaurator metal-ceramică

- 11 iunie, Orăștie, Vernisaj la Orăștie: expoziția „Poloneze și românce care au schimbat lumea”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara și în parteneriat cu Primăria Municipiului Orăștie, Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, Colegiul Național „Aurel Vlaicu” Orăștie vernisează expoziția temporară *Poloneze și românce care au schimbat lumea*, organizată de Institutul Polonez din București.

Evenimentul expozițional se dorește a fi un omagiu în text și culoare adus unor femei deosebite care prin curajul, pregătirea profesională, performanțele obținute în diverse domenii de activitate, au sfidat barierele puse de societate, excelând în domenii interzise femeilor, ridicând standardele la nivele foarte înalte. Se dorește a fi și un omagiu adus FEMEII în general, calităților sale de luptătoare într-o lume a

bărbatilor, a ambiției de a performa și de a-și atinge idealurile, de a-și materializa visele în ciuda tuturor obstacolelor, de a lupta împotriva unor sisteme sociale opresive. Cele 34 de femei deosebite, 17 poloneze (Cezaria Baudouin de Courtenay-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowa, Krystyna Chojnowska-Liskiewicz, Halina Konopacka, Karolina Lanckorońska, Janina Lewandowska, Pola Negri, Regina Salomea Pilsztynowa, Helena Rubinstein, Wanda Rutkiewicz, Irena Sendlerowa, Krystyna Skarbak, Maria Skłodowska-Curie, Zofia Stryjeńska, Wanda Telakowska, Helena Wiewiórska, Elżbieta Zawacka, Narcyza Żmichowska) și 17 românce (Viorica Agarici, Virginia Maria Andreescu-Haret, Ana Aslan, Maria Bălan, Sarmiza Bilcescu-Alimănișteanu, Smaranda Brăescu, Elena Caragiani-Stoienescu, Nadia Comănesci, Maria Cuțarida Crătunescu, Cecilia Cuțescu-Storck, Smaranda Gheorghiu, Elena Ghica, Aurora Gruescu, Sofia Ionescu-Ogrezeanu, Elisabeta Rizea, Lucia Sturdza Bulandra, Elisa Leonida Zamfirescu), aduse în atenția publicului vizitator, sunt personalități mai mult sau mai puțin cunoscute publicului larg, dar nelipsind simbolurile incontestabile ale succesului din ambele țări.

Expoziția este formată din 21 de panouri care cuprind informații despre aceste 34 de personalități feminine din Polonia și România care s-au făcut cunoscute nu numai țării lor, ci și Europei și lumii întregi, unele dintre ele revoluționând unele domenii, cum ar fi Maria Skłodowska-Curie (1867-1934), prima femeie care a primit Premiul Nobel și primul om din istorie care l-a primit de două ori, în două domenii diferite – fizică și chimie, Cecilia Cuțescu-Storck (1879-1969), prima femeie profesor la o academie de arte de stat din Europa, una dintre personalitățile cele mai pregnante din lumea artei din România interbelică, Wanda Rutkiewicz (1943-1992), una dintre cele mai renumite alpiniste din lume, urcând pe 8 din cele 14 vârfuri montane cu peste 8.000 m înălțime într-o perioadă în care alpinismul în munții Himalaya și Karakorum era mult mai dificil decât astăzi, Sarmiza Bilcescu-Alimănișteanu (1867-1935), prima femeie avocat din Europa ș.a.

De asemenea, expoziția este însoțită de scurtmetraje de animație care popularizează principalele realizări ale protagonistelor, realizate de studioul polonez de ilustrație și design Dinksy din Cieszyn. Autorii expoziției „Poloneze și românce care au schimbat lumea” sunt Alicja Woźniakowska-Woźniak – ilustrații, Marek Chmiel – animații, Agnieszka Skieterska și Katarzyna Zalaszevska – texte în limba polonă.

Expoziția poate fi vizitată în perioada 11 – 20 iunie 2025.

Vernisajul va avea loc miercuri, 11 iunie 2025, ora 16.00, în Sala Festivă, etajul II, a Colegiului Național „Aurel Vlaicu” Orăștie.

Compartimentul de Cercetare și Documentare în Studii Culturale

- 13-15 iunie, Deva, ZILELE EUROPENE ALE ARHEOLOGIEI 2025

Mia Zurlia, fetița pasionată de aventură, vizitează expozițiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva și împărtășește altor copii cunoștințele proaspăt dobândite prin cartea de colorat în versuri „Mia Zurlia descoperă arheologia” semnată de Alin Bonta și Liviu Stănilă.

Mia Zurlia descoperă arheologia și te invită la o super lansare de carte de citit și colorat. Hai să descoperim împreună comori antice, să colorăm povești și să devenim micii arheologi, la un eveniment plin de distracție, învățare, jocuri și concursuri.

Vineri 13 iunie 2025, ora 10.00, Sala Șemineului din Palatul Magna Curia, Intrarea este liberă.

Activități:

Povestea Miei prezentată de autor

Atelier de colorat

Identificarea pieselor colorate în expozițiile muzeului

Premierea micilor arheologi

- 14 iunie, Brad, A treia ediție a evenimentului „Carusel Artistic” readuce artele și generațiile în dialog la Brad

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, sub egida Consiliului Județean Hunedoara, în parteneriat cu Centrul pentru Pace și Prevenirea Violentei (CPVP) și Clubul „Dialogul Artelor” din Brad, organizează sâmbătă, 14 iunie 2025, de la ora 11:00, în curtea Muzeului de Istorie Locală și Etnografie din Brad, a treia ediție a evenimentului „Carusel Artistic”. Manifestarea reunește, în cadrul unor ateliere interactive, artiști plastici, scriitori, meșteri populari și momente de dans alături de două trupe de copii din Brad.

Programul evenimentului cuprinde activități dedicate atât copiilor, cât și părinților, care vă vor purta prin arta cuvintelor meșteșugite, a modelajului din lut, prin lumea feerică a picturii și ilustrației, prin universul sculpturii în lemn și al creațiilor în diverse tehnici (macrame, croșetat, tricotaj, lut polimeric și altele), precum și prin minunata aventură a dansului, inclusiv tradițional, cu ajutorul trupelor de dans brădene „Step by Step” și „Let’s Dance”.

„Ne bucurăm că am ajuns la a trei ediție a evenimentului Carusel Artistic, găzduit, ca în fiecare an, de Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad. Artiști și artizani deja cunoscuți publicului se reunesc și anul acesta într-un cerc al atelierelor interactive, menite să ofere experiențe interesante fiecărui participant. Conceptul care stă și la baza acestei ediții este de a aduce în dialog atât artele, cât și generațiile, pentru a ne bucura împreună de momente inedite. O expoziție de lucrări de pictură și creații în variate tehnici însoțește, anul acesta, voioșia atelierelor, așa că

vă așteptăm cu drag să le admirați și, desigur, să participați la activitățile pregătite", spune Adriana Florea, membru fondator al clubului „Dialogul Artelor” Brad.

„Astfel de activități artistice în aer liber nu sunt doar o bucurie estetică, ci devin o necesitate socială în comunități unde accesul la programe culturale este adesea limitat. „Caruselul Artistic” creează un spațiu viu de întâlnire între generații, de învățare reciprocă și de redescoperire a valorilor locale. Într-o lume tot mai fragmentată, evenimentele culturale care apropie oameni de vârste și interese diferite contribuie la coeziunea comunității și la consolidarea identității locale”, adaugă și Camelia Jula, voluntar în cadrul Centrului pentru Pace și Prevenirea Violenței (CPVP).

- 15 iunie, Aurel Vlaicu, Evenimentul de omagiere „AUREL VLAICU - pionierul aviației române”

În calitate de colaborator, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, sub egida Consiliului Județean Hunedoara, vă invită să participați duminică, 15 iunie 2025, la evenimentul de omagiere a celui dintâi zburător al Ardealului, Aurel Vlaicu.

Evenimentul va avea loc la Complexul Memorial „Aurel Vlaicu” din satul natal al inginerului, sat care astăzi îi poartă numele.

Ne exprimăm recunoștința și prețuirea față de realizările renumitului inginer și aviator român, care, prin invențiile și prin zborurile sale a ajuns egalul marilor inventatori din întreaga lume.

Totodată, cu acest prilej, amintim că prin Legea nr. 88/2024, *„pentru cinstirea memoriei lui Aurel Vlaicu (1882-1913), având în vedere reușitele sale extraordinare în construirea și realizarea zborurilor cu mașinile sale, precum și invențiile în domeniul aeronauticii”,* Aurel Vlaicu a fost declarat Erou al Națiunii Române.

- 17 iunie, online, Promovare publicație: „Catalog de eveniment Under_History. Concepte. Credințe. Simboluri”

În anul 2021 începea Under_History, un eveniment inedit de promovare, definit prin mixtura dintre tehnologia contemporană, ateliere de reconstituire și concerte susținute de invitați de calibru. Și cum istoria umană nu constă doar în date și cultură materială, ci și în credințe, concepte, simbolistică, Under_History a intrat în sfera mistico-religioasă a comunităților umane din trecut, cu dorința de a le face cunoscute celor de azi. În anul 2022, 2023, au avut loc edițiile II, respectiv III ale acestui eveniment. Întreaga poveste Under_History este cuprinsă în acest catalog inedit, ilustrată prin imagini din timpul evenimentului, la care se adaugă scurte informații despre tematicile fiecărei ediții: tabu, șamanism, istoria tatuajului. Trei ani în 100 de pagini! Grafica, machetarea, textul sunt realizate de Roxana Stăncescu,

conservator la muzeul din Deva, creatorul conceptului de eveniment și organizatorul din partea MCDR.

Catalogul poate fi achiziționat de la casieria MCDR.

UNDER_HISTORY. Credințe. Concepte. Simboluri

Autor: Roxana E. Stăncescu

Editura Mega, Cluj-Napoca, 2024 (100 pag.)

Limba: română

Pret: 60,00 lei

- 20 iunie, Târgu-Jiu, Conferința internațională „IDENTITATE, TRADIȚII ȘI INTERFERENȚE CULTURALE - SIMBOLISMUL IEI ROMÂNEȘTI

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Hunedoara, este partener al Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu și al Institutului de Cercetare, Dezvoltare și Inovare la organizarea celei de-a treia ediții a Conferinței Internaționale „Identitate, Tradiții și Interferențe Culturale - Simbolismul Iei românești” ce are loc la Târgu Jiu în perioada 20 - 21.06 2025.

Printre organizatori și coordonatori ai evenimentului se regăsesc și colegii noștri, CS I dr. habil. Gheorghina Boda și CS III dr. habil. Dumitru-Cătălin Rogojanu, iar din partea Institutului de Cercetare, Dezvoltare și Inovare, CS dr. Adrian Tudor Drăghici, care vor lansa în cadrul conferinței *volumul intitulat „Identitate, Tradiții și Interferențe Culturale”*.

- 24 iunie, online, Ziua Universală a Iei

Cu prilejul sărbătoririi Zilei Universale a Iei, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie face cunoscută una dintre piesele de referință ale portului popular femeiesc vechi din Ținutul Orăștiei, o cămașă de sărbătoare clasată în categoria Tezaur, primind astfel statutul de bun cultural de valoare excepțională pentru umanitate.

Este vorba despre o piesă lucrată în gospodărie în primul sfert al secolului al XX-lea, în comuna Turdaș (județul Hunedoara), confecționată din mai multe bucăți de pânză de cânepă, unite între ele prin cusătură tighel și cheițe decorative pentru a forma mânecile. Toate bucățile sunt încrețite în jurul gâtului și fixate sub un guler tip bentiță, îngust. Mânecile se termină cu fodori (volan), deschiderea cămășii este pe mijlocul feței și se închide cu 2 șnururi. Decorul, format din motive geometrice mărunte, este plasat pe mâneci, pe crețurile mânecii și pe marginile volanului, pe guler.

Motivele tradiționale cusute pe cămășile create de mâinile meșteșugite ale femeilor din Ținutul Orăștiei continuă până în zilele noastre, regăsindu-se pe cămășile moderne, care încearcă să le imite pe cele vechi. Mulțumim tinerei artiste plastice

orăștience Iulia Octavia Bogdan, care ne-a pus la dispoziție lucrări în care regăsim influențele portului popular specific zonei. *Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie*

- 12 iulie, Deva, Prima ediție a #ChillDayZ

La Muzeul Civilizației Dacice și Romane a fost prima ediție a #ChillDayZ☺, un super eveniment organizat de Asociația Culturală și de Tineret „Viziunea Z” (Z Vizion) alături de partenerii și prietenii de la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva și Direcția pentru Sport și Tineret Hunedoara.

Activități: brunch pe pătură, concert de muzică live acustică, proiecție de film în aer liber, ateliere de facepainting, board games și jocuri ale copilăriei pe fondul sonor al muzicii bune.

S-au relaxat și distrat, într-o sâmbătă seara, tinerii faini ai Devei!

Le mulțumim și îi mai așteptăm!

- 15 iulie, Reșița, Expoziția itinerantă „Miros de pâine caldă – Pâinea în Dacia” a ajuns la Reșița!

Muzeul Banatului Montan, Reșița organizează vernisajul expoziției „Miros de pâine caldă – Pâinea în Dacia”, marți, 15 iulie 2025, începând cu ora 14.00 în foaierele Centrului Universitar al Universității Babeș-Bolyai, Reșița.

Expoziția este rezultatul colaborării mai multor instituții muzeale și de cercetare din țară: Muzeului Satului Bănățean, Muzeului de Istorie și Artă Zalău, Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, Universității de Vest din Timișoara și cu aportul Institutului de Arheologie și Istoria Artei, din Cluj-Napoca.

Pentru mulți dintre noi, pâinea este astăzi alimentul pe care îl folosim cel mai des pentru a susține șunca, salamul sau cașcavalul în sandvișul nostru. Însă o astfel de percepție este foarte diferită față de cea a oamenilor care au trăit chiar și cu câteva generații în urmă. Putem spune că pe parcursul mai multor milenii din istoria omenirii, pâinea a reprezentat unul dintre produsele cele mai importante în alimentație.

Multe dintre luptele pentru existență, războaiele de succesiune și răsturnarea unor guverne au fost evenimente care mărturisesc despre importanța istorică și culturală a acestui aliment și care demonstrează că pâinea influențează adeseori puterea. În același timp pâinea stimulează inovații tehnologice. În legătură cu pâinea au fost înregistrate probleme de sănătate, sociale, chiar și tulburări ale societăților. Când vorbim despre pâine avem în față imaginea unor secvențe diverse ale vieții comunităților umane. Ne referim, cum e și firesc, deopotrivă la agricultură, consum, politică și relații sociale, care sunt toate legate strâns de producția pâinii. A fost și încă este deosebit de importantă pentru viața de zi cu zi încât lipsa ori, dimpotrivă,

abundența poate să afecteze și chiar a afectat istoria unor regate și imperii. În același timp poate să fie considerată a fi un indicator al nivelului de trai precum și al statutului în cadrul multor societăți. Se poate spune, deci, că pâinea a fost unul dintre catalizatorii dezvoltării societății umane.

În ultimele decenii secerișul manual și întregul ritual care se practica în mediul rural românesc legat de cultivarea, recoltarea grâului și până la frământarea pâinii, au ajuns doar niște amintiri, pe fondul evoluției tehnologiei și renunțarea la secera din fier.

Însă, dacă ar fi să ne îndreptăm atenția asupra modului în care era preparată pâinea într-un moment anume din istoria omenirii și într-o anumită arie geografică, poate că am întâmpina unele greutăți. De la o astfel de curiozitate a pornit și ideea demersului nostru expozițional. Oare cum se poate distinge procesul de preparare a pâinii în timpul Regatului Dac prin intermediul descoperirilor arheologice? Răspunsul la care am ajuns s-a concretizat în expoziția „Miros de pâine caldă – Pâinea în Dacia”, care propune o incursiune amplă în universul cotidian al dacilor, punând în lumină complexitatea proceselor tehnologice și culturale legate de producerea pâinii, așa cum reiese din descoperirile arheologice și din sursele istorice.

- 17 – 18 iulie, Deva, Conferința științifică „Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor”

Conferința națională „*Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor*”, 17–18 iulie 2025 | Sala Șemineului, Palatul Magna Curia, Deva.

În perioada 17–18 iulie 2025, Sala Șemineului din Palatul Magna Curia din Deva va găzdui conferința națională „Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor”, un eveniment de excepție dedicat cercetării și valorificării patrimoniului antic. Conferința este parte dintr-un *Proiect Cultural finanțat de Ministerul Culturii*, împreună cu festivalul de reconstituire istorică *DacFest* și reunește peste 40 de specialiști din întreaga țară – cercetători din mediul academic, muzeal și din institute de cercetare, alături de membri ai Academiei Române.

Deschiderea oficială va avea loc joi, 17 iulie, ora 10:00, în prezența organizatorilor și a invitaților speciali, într-un decor cu rezonanță istorică aparte - Palatul Magna Curia.

Tematica acestei conferințe este concentrată pe explorarea și promovarea civilizațiilor antice din spațiul românesc, prin prezentări și dezbateri susținute de experți în istorie, arheologie și științe conexe.

În cadrul evenimentului vor fi lansate trei dintre cele mai recente și relevante publicații ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane:

MICIA REDIVIVA – Povestiri romane de pe Valea Mureșului de Marius Gheorghe Barbu

UNDER_HISTORY – Credințe. Concepte. Simboluri. de Roxana E. Stăncescu

ACTA MUSEI DEVENSIS (S.N.), nr. XIV – ultimul număr publicat al anuarului științific al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, Deva.

Evenimentul este finanțat de Ministerul Culturii, cu participarea Consiliului Județean Hunedoara, Primăriei orașului Simeria, Muzeului Civilizației Dacice și Romane, asociației Terra Dacica Aeterna și Centrului Cultural și de Creație al orașului Simeria.

Prin această inițiativă, festivalul de reconstituire istorică Dac Fest, eveniment cu tradiție în județul Hunedoara, își reconfirmă misiunea de a aduce în prim-plan trecutul istoric al acestor locuri, promovând dialogul dintre cercetare, cultură și publicul larg.

- 18 iulie, Deva și Simeria, DacFest – „Sub semnul lupului” | Ediția a XV-a

DacFest – „Sub semnul lupului” | Ediția a XV-a - 17- 20 iulie 2025, Măgura Uroiului, orașul Simeria, județul Hunedoara

Festivalul național de reconstituire istorică DacFest revine în această vară cu cea de-a XV-a ediție, desfășurată sub tematica „Sub semnul lupului”. Evenimentul va avea loc între 17 și 20 iulie 2025 și propune o experiență completă de istorie vie, aducând în prim-plan civilizațiile antice care au marcat spațiul românesc.

Festivalul este finanțat de Ministerul Culturii și organizat de Asociația Terra Dacica Aeterna în parteneriat cu Consiliul Județean Hunedoara, Primăria orașului Simeria, Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva și Centrul Cultural și de Creație al orașului Simeria.

Evenimentul va debuta cu conferința științifică națională „Civilizațiile antice din spațiul românesc – trecut, prezent și viitor”, care se va desfășura în zilele de 17 și 18 iulie, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva. La această conferință vor participa peste 40 de specialiști din domeniile istoriei, arheologiei și științelor conexe, inclusiv membri ai Academiei Române.

Deschiderea oficială a festivalului va avea loc vineri, 18 iulie, de la ora 21:30, la Centrul de Afaceri din Simeria, și va fi transmisă live.

În zilele de 19 și 20 iulie, publicul este invitat la Măgura Uroiului pentru a descoperi taberele dacice și romane, atelierile de meșteșuguri antice, reconstituiri militare, prezentări de modă antică, dansuri și lupte de gladiatori. Programul include, de

asemenea, lansări de carte, spectacole de foc, concursuri pentru copii și concerte susținute de trupele Cimpoierii din Transilvania, Iarba Fiarelor și Nightlosers.

Accesul este gratuit, iar activitățile sunt adresate întregii familii. DacFest își continuă astfel misiunea de a valorifica patrimoniul istoric și de a crea o punte între cercetare, cultură și publicul larg.

- 19 iulie, Ziua Porților Deschise la Costești – Cetățuie

Ziua Porților Deschise la Costești – Cetățuie | 19 iulie 2025, între orele 10:00 – 17:00

Sunteți așteptați în situl arheologic Costești – Cetățuie pentru o zi specială dedicată patrimoniului dacic! Evenimentul are loc în cadrul Școlii de vară ArheoArhitectura, ajunsă la a V-a ediție, organizată sub egida Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

În perioada 6 – 20 iulie 2025, studenți arhitecți și arheologi din marile centre universitare ale țării au participat activ la:

cercetări arheologice în teren,

studii arhitecturale ale ruinelor dacice,

activități de conservare și protejare a monumentelor antice.

Programul este completat de conferințe susținute de specialiști din domeniul patrimoniului, dar și de excursii tematice în zona Cetăților Dacice din Munții Orăștiei.

Sunteți invitați să explorați istoria la fața locului, să interacționați cu studenții și cercetătorii și să descoperiți poveștile cetății dacice Costești – Cetățuie!

- 1 august, online, PROMOVARE PATRIMONIU: Progresului proiectului european „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”

Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa, monument emblematic al patrimoniului național, și-a redeschis porțile pentru vizitatori. Evenimentul „Ziua porților deschise” în situl arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa a promovat rezultatele proiectului european „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” (Cod apel: PRV/260/PRV_P6/OP4/RSO4.6/PRV_A35, Cod MySMIS: 324343) și a activităților desfășurate până în prezent.

Vă invităm să descoperiți virtual monumentul accesând următoarele linkuri:

TUR VIRTUAL ZI: <<https://my.matterport.com/show/?m=ToxnJAwRVRs>>

TUR VIRTUAL NOAPTE:<<https://my.matterport.com/show/?m=kdzhMW2P6R6>>

„Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Cod apel: PRV/260/PRV_P6/OP4/RSO4.6/PRV_A35, Codul MySMIS: 324343” beneficiază de finanțare în două etape: prin POR 2014 – 2020 și Programul Regional Vest 2021 – 2027”, menționează reprezentanții Consiliului Județean Hunedoara.

- 1 august, București, Expoziția itinerantă „Restaurarea ilustrată”, ediția a IV-a

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” din Tulcea, organizează vineri, 1 august 2025, la Casa Avramide din str. Progresului, nr. 32, cea de-a patra ediție a expoziției itinerante „Restaurarea ilustrată”.

Evenimentul se desfășoară în colaborare cu Asociația Conservatorilor și Restauratorilor din România.

Își vor prezenta lucrările 37 de specialiști din toată țara, iar din partea Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva participă kolele noastre:

Luminița Bogdan - „Restaurarea unei Liturghii, Râmnic 1747”

Mihaela Beceanu - „Restaurarea și conservarea curativă a unui iatagan de secol XIX”

Ioana Popițiu - „Restaurarea vasului cuptor”.

- 22 august, Deva, Conferință de prezentare a activităților desfășurate de voluntarii din Corpul European de Solidaritate pe situl arheologic de la Micia. Proiectul „Cultures Building Inclusion and Solidarity through Culture and Heritage”

Muzeul Național de Istorie a României, reprezentat de Dr. Mihaela Simion – Responsabil științific al sitului Micia și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, reprezentat de Liliana Țolaș – Manager, organizează conferința de prezentare a activităților desfășurate de voluntarii din Corpul European de Solidaritate pe situl arheologic de la Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara.

Proiectul „Cultures Building Inclusion and Solidarity through Culture and Heritage” (BISCULT), nr. 2024-1-RO01-ESC51-VTJ-000214404, implementat de către Muzeul Național de Istorie a României (MNIR) în perioada 1 octombrie 2024 - 30 noiembrie 2025 și finanțat de către Uniunea Europeană (UE) prin programul Corpul European de Solidaritate (ESC) cu suma de 51.614,86 euro, are ca activități principale stagii individuale de voluntariat de câte 6 luni și o activitate de echipă de 4 săptămâni, ultima desfășurată la Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara.

Activitatea de echipă a proiectului BISCULT își propune să creeze un spațiu imersiv în care participanții explorează culturile europene, învățând despre identitățile culturale

și patrimoniul colegilor lor și împărtășind în același timp particularitățile propriei culturi.

Un punct cheie al acțiunilor de voluntariat ale echipei BISCULT este domeniul arheologiei, prin desfășurarea unor activități în situl arheologic roman UNESCO de la Micia și prin parteneriatul cu Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva. Prin participarea la activități de săpătură arheologică și preservare a materialului arheologic, sub coordonarea specialiștilor MNIR și MCDR, voluntarii descoperă noi perspective asupra prezenței militare romane, a vieții de zi cu zi în acest sit și a interacțiunilor cu mediul înconjurător din antichitate. Aceste eforturi nu numai că contribuie la cercetarea continuă, dar și adâncesc aprecierea participanților pentru rolul arheologiei în înțelegerea și conservarea patrimoniului cultural. Prin implicarea activă în cercetarea și conservarea istorică, voluntarii devin parte a procesului care menține istoria vie, consolidând importanța arheologiei în modelarea identității europene și asigurându-se că locuri precum Micia continuă să inspire generațiile viitoare.

Această experiență încurajează schimbul cultural, ajutând voluntarii să observe diferențele, să se angajeze în discuții semnificative și să își împărtășească cunoștințele atât cu echipa, cât și cu comunitățile lor de origine, după activitate. Prin reunirea voluntarilor din România și din alte țări UE, proiectul contribuie la lărgirea audienței MNIR și MCDR, la consolidarea implicării acestor două prestigioase instituții muzeale în domeniul coeziunii în comunitate, dar și în dezvoltarea și învățarea culturală.

Vă invităm să participați la conferința care va avea loc vineri, 22 august 2025, la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane, Deva, Sala Șemineului, începând cu ora 10.00.

- 28 august, Deva, Vernisaj și activități diverse: expoziția „MIROS DE PÂINE CALDĂ - PÂINEA ÎN VREMEA REGATULUI DAC”

Miros de pâine caldă la Deva – călătorie în lumea dacilor

Joi, 28 august, de la ora 11:00, curtea Palatului Magna Curia din Deva (sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva) devine locul unde istoria prinde viață!

Evenimentul „Miros de pâine caldă – Pâinea în Dacia” îi așteaptă pe copii, părinți și pasionații de istorie la o experiență interactivă despre viața dacilor și alimentul care a însoțit omenirea de mii de ani: pâinea.

Ce vei descoperi:

Expoziție tematică – unelte, vase, proiecții și povești despre pâinea dacică

Ateliere practice – frământă și coace pâine ca în Antichitate

Activități pentru copii – „Frământă ca un mic dac”

Demonstrații cu arheologi și istorici – descoperă secretele alimentației dacilor

Reconstituiri istorice – întâlnește „dicii” și vezi cum arăta viața în satul lor
Expoziția „Pâinea în Dacia” poate fi vizitată între 28 august – 2 noiembrie 2025, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva.

Evenimentul este organizat de Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, în colaborare cu Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Muzeul Satului Bănățean Timișoara și Universitatea de Vest din Timișoara.

- 30 august, Ziua Porților Deschise la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia

Sâmbătă, 30 august, va avea loc Ziua Porților Deschise la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia.

Evenimentul se va desfășura sub egida Universității Babeș-Bolyai (Cluj-Napoca), în colaborare cu Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (Cluj-Napoca), Muzeul Civilizației Dacice și Romane (Deva) și Muzeul Județean Mureș (Târgu Mureș).

În acest context, arheologii și studenții Facultății de Istorie și Filosofie din Cluj-Napoca vor oferi explicații cu privire la monumentele Sarmizegetusei și vor prezenta principalele rezultate ale campaniei de cercetări arheologice sistematice din anul 2025. Între acestea menționăm descoperirea unor noi elemente de arhitectură monumentală și a numeroase artefacte aparținând epocii dacice.

Evenimentul se va desfășura între orele 10.00 și 17.00. Intrarea este liberă!

Astăzi am avut bucuria de a trăi o zi dedicată istoriei și arheologiei!

Evenimentul organizat sub egida Universității Babeș-Bolyai (Cluj-Napoca), în parteneriat cu Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (Cluj-Napoca), Muzeul Civilizației Dacice și Romane (Deva) și Muzeul Județean Mureș (Târgu Mureș), a adus în prim-plan cele mai noi rezultate ale cercetărilor arheologice desfășurate la Sarmizegetusa Regia.

Arheologii și studenții Facultății de Istorie și Filosofie din Cluj-Napoca au oferit explicații valoroase despre monumentele dacice și au prezentat descoperiri de mare importanță pentru patrimoniul nostru cultural:

noi elemente de arhitectură monumentală

numeroase artefacte datând din epoca dacică

Evenimentul de azi a demonstrat încă o dată cât de importantă este cercetarea arheologică pentru înțelegerea trecutului și pentru protejarea moștenirii noastre istorice.

Mulțumim tuturor participanților care au fost alături de noi în această călătorie prin istoria Daciei!

- 1 septembrie, Moment istoric: DESCHIDERA PRIMEI EXPOZIȚII GĂZDUITE DE CASTELUL NOPCSA DIN SĂCEL cu vernisajul expoziției inaugurale: „Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului ”

Începând cu 1 septembrie 2025, Consiliul Județean Hunedoara și Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva vă invită la un moment istoric: deschiderea primei expoziții temporare găzduite de Castelul Nopcsa din Săcel, Țara Hațegului.

Acest pas simbolic marchează renașterea unui monument de patrimoniu cu o istorie fascinantă, legat de familia Nopcsa și de tradiția culturală a județului Hunedoara. După 145 de ani de la înființarea Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara (1880), reședința familiei Nopcsa se redeschide ca spațiu muzeal dedicat comunității și vizitatorilor din întreaga lume.

Programul evenimentului (1 septembrie 2025):

Ora 12:00 – Slujba de binecuvântare (Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei)

Ora 12:30 – Cuvânt de deschidere: Laurențiu Nistor, președintele Consiliului Județean Hunedoara

Ora 12:45 – Alocuțiune: Liliana Țolaș, managerul Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva

Ora 13:00 – Vernisajul expoziției inaugurale „Castelul Nopcsa – O călătorie prin timp în Țara Hațegului”

Vernisaj expoziție-eveniment la Castelul Nopcsa: Goya și Dali, controversate

Muzeul Civilizației Dacice și Romane deschide oficial porțile Castelului Nopcsa cu o expoziție de excepție: „Goya și Dali, controversate”.

Gravurile lui Francisco de Goya – din seriile Capricii, Tauromaquia și Dezastrele Războiului – se întâlnesc, pentru prima dată în acest spațiu, cu reinterpretările fascinante semnate de Salvador Dalí, inspirate din aceleași teme.

Goya, vizionar și critic al societății secolului XVIII, surprinde prin satiră, forță morală și mesaj artistic atemporal.

Dalí, maestru al suprarealismului, reinterpretează Capriciile prin stilul său unic, transformând gravurile clasice în opere pline de simboluri fantastice și imagini tulburătoare.

Această expoziție inedită oferă o șansă unică vizitatorilor de a descoperi, într-un dialog vizual, asemănările și diferențele dintre doi mari artiști spanioli care au schimbat istoria artei.

Expoziția este curatoriată de Alexandru Constantin Chituță și reunește lucrări din colecția av. George Șerban, în colaborare cu Muzeul Național Brukenthal și SCAF – Festivalul Internațional de Artă Contemporană Sibiu.

Castelul Nopcsa își deschide porțile cu artă de excepție!

Cu ocazia inaugurării Castelului Nopcsa, Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva vă invită la vernisajul expoziției-eveniment dedicată marelui artist Mircea Dumitrescu. Veți descoperi seriile de grafică „Existență” și „Sămânța și moartea cu posibilitatea apariției ucenicului vrăjitor” – lucrări profunde, încărcate de simbol și emoție.

Expoziția este curatoriată de Alexandru Constantin Chituță, cu sprijinul Muzeului Național Brukenthal și al SCAF – Festivalul Internațional de Artă Contemporană de la Sibiu.

- 5 septembrie, FINAL DE CAMPANIE în situl arheologic roman Micia (com. Vețel, jud. Hunedoara)

FINAL DE CAMPANIE în situl arheologic roman Micia (com. Vețel, jud. Hunedoara), monument înscris pe lista UNESCO

Proiectul european BISCULT – „Cultures Building Inclusion and Solidarity through Culture and Heritage”, derulat de către Muzeul Național de Istorie a României și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, cu sprijinul Uniunii Europene prin programul Corpul European de Solidaritate, a ajuns la final.

Voluntari internaționali au lucrat în situl arheologic roman Micia (com. Vețel, jud. Hunedoara), monument înscris pe lista UNESCO, contribuind la:

cercetări și săpături arheologice,

activități de conservare a patrimoniului,

schimburi interculturale care au consolidat spiritul european al solidarității.

Proiectul a demonstrat că patrimoniul cultural nu este doar trecut, ci un liant între generații, comunități și culturi.

Mulțumim tuturor voluntarilor și partenerilor care au făcut posibil acest demers!

- 6 septembrie, online, Castel Nopcsa, De ziua nunții, descendenți ai mării familiei Nopcsa în castelul străbunilor

Marius și Florina Nopcea, din Silvașu de Sus – descendenți ai mării familiei Nopcsa, ramura românească – au ales să își immortalizeze ziua nunții chiar în castelul străbunilor lor.

O poveste care leagă trecutul de prezent și aduce din nou viață în locurile pline de istorie ale familiei.

- 6 septembrie, Aurel Vlaicu, Noaptea Muzeelor la Sate (ediția a 3-a) la Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”

Noaptea Muzeelor la Sate 2025 – Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”

Sâmbătă, 6 septembrie 2025, între orele 19:00 – 24:00, la Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”, s-a desfășurat ediția a 3-a a Noptii Muzeelor la Sate, un eveniment cultural care s-a dovedit a fi o mare reușită!

Peste așteptări, vizitatorii s-au bucurat de o seară plină de emoție, artă și istorie, într-un cadru autentic hunedorean.

Evenimentul a adunat comunitatea în jurul valorilor culturale și a demonstrat, încă o dată, cât de importantă este păstrarea și celebrarea tradițiilor locale.

Mulțumim tuturor participanților pentru prezență și energie!

Urmăriți-ne în continuare pentru a descoperi și alte evenimente culturale de suflet, organizate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva.

- 7 septembrie, Muzeul Civilizației Dacice și Romane la Serbările Naționale de la Țebea

Muzeul Civilizației Dacice și Romane la Serbările Naționale de la Țebea – 7 septembrie 2025

Anul acesta s-au împlinit 153 de ani de la trecerea în eternitate a lui Avram Iancu, „Crăișorul Munților”, erou al Revoluției de la 1848-1849 și simbol al luptei pentru libertate și unitate națională.

Complexul de Monumente de la Țebea, cunoscut și ca „Panteonul Moșilor”, a devenit din nou un loc al recunoștinței și al istoriei vii, prin comemorarea marelui erou transilvănean.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva a fost prezent cu un stand expozițional și materiale dedicate istoriei locale, menite să aducă mai aproape de public patrimoniul cultural și memoria eroilor.

- 12-13 septembrie, Deva, Zilele Europene ale Patrimoniului - Robotica întâlnește arheologia

Robotica întâlnește arheologia la MCDR! Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva va primi, în data de 13 septembrie 2025 ora 10.30, vizita unui grup de elevi ai

Asociației EU CODEZ din Viisoara, județul Neamț – tineri pasionați de tehnologie, care participă la un concurs internațional de robotică.

Copiii, cu vârste între 12 și 16 ani, vor descoperi activitatea specialiștilor noștri și modul în care arheologia se îmbină cu metode și tehnologii moderne. Este o ocazie unică de a face legătura dintre trecut și viitor, dintre patrimoniu și inovație. Ne dorim ca această experiență să fie nu doar un prilej de învățare pentru acest grup, ci și o poartă deschisă pentru toți copiii și tinerii curioși să afle mai multe despre patrimoniu, arheologie și știință. Evenimentul de sâmbătă este deschis tuturor copiilor și tinerilor interesați, care se pot alătura vizitei și pot lua parte la această experiență inedită, alături de grupul venit din Neamț.

- 18 septembrie, online, Descoperă măreția antică la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, fosta capitală a provinciei romane Dacia!

Descoperă măreția antică la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, fosta capitală a provinciei romane Dacia!

Aici se află unul dintre cele mai bine păstrate monumente antice din România: amfiteatrul roman de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, un impresionant sit arheologic din județul Hunedoara.

Construit în secolul al II-lea d.Hr., amfiteatrul putea găzdui peste 5.000 de spectatori, fiind spațiul unde aveau loc spectacole, evenimente publice și lupte de gladiatori în perioada Daciei romane.

Vizitatorii pot admira tribunele reconstruite parțial, arena centrală și fragmentele originale din piatră și marmură expuse în spațiile dedicate patrimoniului.

Un loc esențial pentru pasionații de istorie și pentru cei care doresc să descopere patrimoniul cultural al României, amfiteatrul roman de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa rămâne una dintre cele mai impresionante destinații turistice din județul Hunedoara.

- 19 septembrie, Deva, Ceai Danzant - Romanian Tradition

Ceai Danzant - Romanian Tradition ,vineri, de la ora 17:00, Curtea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, Deva

Noi, la MCDR, ne bucurăm să fim gazda unui eveniment creat și animat de tinerii deveni — o seară plină de energie, culoare și tradiții reinterpretate într-un mod original și actual.

Concert – Lights Off

Moment de dans – Rewild

Karaoke & Kahoot

After Party cu DJ

Ateliere:

- olărit
- pictat pe față și obiecte
- animație prin măști

Degustare de ceai – TheRefresh

Ritualul artizanilor by Ioana Bogdan

Plăcinte tradiționale pădurenești

Dress code: minim 1 element tradițional românesc

Intrarea este liberă!

În epoca vitezei, cele mai bune vești apar cu câteva zile înainte. Astfel, ești invitat/ă să iei parte la Ceai Danzant în data de 19 septembrie, în curtea Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva

Accesul este liber iar tu vei avea parte de numeroase activități la care cu siguranță îți vei lega prietenii noi ateliere diverse, concert, jocuri, ceai și dans, toate la un loc Important este că avem un dresscode: minim 1 element tradițional românesc! Dar, sa știi ca te primim și în cazul în care nu îl ai

De această dată, Ceaiul Danzant are loc cu sprijinul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, Direcția Județeană pentru Tineret Hunedoara, The Refresh, Ritual by Ioana Bogdan. Mulțumim și invitaților de la Rewild și Lights Off.

- 20 septembrie, Deva, Festivalul Internațional de Epigramă și Carte de Umor „Dacul Vesel” – ediția a II-a

Umorul fin și spiritul dacic se întâlnesc din nou la Muzeul Civilizației Dacice și Romane – Deva!

Sâmbătă, 20 septembrie, ora 11:00, vă invităm la Festivalul Internațional de Epigramă și Carte de Umor „Dacul Vesel” – ediția a II-a .

În Sala Șemineului, vă așteaptă:

- întâlnire cu poeți membri ASOCA
- recital de poezie și epigramă

Un eveniment dedicat iubitorilor de literatură, umor și cultură, găzduit de Consiliul Județean Hunedoara și Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva.

- 25 - 26 septembrie 2025, Participarea specialiștilor Muzeului Civilizației Dacice și Romane la Conferința Științifică Internațională „Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare” – Chișinău

Participarea specialiștilor Muzeului Civilizației Dacice și Romane la Conferința Științifică Internațională „Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare” – Chișinău, 25–26 septembrie 2025

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva anunță cu onoare participarea a doi dintre colegii noștri la cea de-a XVII-a ediție a Conferinței Științifice Internaționale „Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare”, eveniment de prestigiu organizat la Chișinău, în perioada 25–26 septembrie 2025, cu ocazia Zilelor Europene ale Patrimoniului.

Dr. hab. Gherghina BODA și dr. hab. Dumitru-Cătălin ROGOJANU fac parte din Comitetul Științific al conferinței, o structură care reunește personalități marcante din domeniul patrimoniului cultural și al cercetării științifice, din țară și din străinătate. În cadrul secțiunii „*Cercetarea și valorificarea culturii tradiționale românești*”, aceștia vor susține două comunicări științifice cu un impact deosebit asupra înțelegerii și promovării valorilor culturale:

- *Declarația de la Fribourg, diversitatea și drepturile culturale* – dr. hab. Gherghina BODA
- *Democrație, patrimoniu cultural-istoric și implicarea comunităților* – dr. hab. Dumitru-Cătălin ROGOJANU

Prezența specialiștilor noștri la acest eveniment internațional reprezintă o recunoaștere a activității Muzeului Civilizației Dacice și Romane în domeniul cercetării și valorificării patrimoniului, precum și o oportunitate de a contribui la consolidarea cooperării științifice între instituții și specialiști.

Prin aceste intervenții, colegii noștri reafirmă importanța patrimoniului cultural ca resursă de identitate, educație și dezvoltare durabilă și subliniază necesitatea implicării comunităților în protejarea și transmiterea acestuia către generațiile viitoare.

- 25-28 septembrie, Sibiu, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva promovează patrimoniul hunedorean la Târgul Național de Ecoturism, Sibiu 2025

Comunicat de presă

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva promovează patrimoniul hunedorean la Târgul Național de Ecoturism, Sibiu 2025

Muzeul Civilizației Dacice și Romane (MCDR), cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara, anunță participarea la Târgul Național de Ecoturism 2025 de la Sibiu, un eveniment de referință pentru promovarea turismului responsabil și sustenabil. Ediția din acest an se desfășoară sub motto-ul „Cultura dezvoltă”, reafirmând legătura dintre patrimoniul cultural și dezvoltarea durabilă.

Prin prezența la târg, MCDR dorește să pună în valoare bogăția și diversitatea patrimoniului cultural al județului Hunedoara, integrându-l în oferta de ecoturism a regiunii. Obiectivele principale sunt:

promovarea patrimoniului cultural administrat de MCDR ca parte a experienței de ecoturism,

creșterea vizibilității monumentelor istorice dacice și romane aflate pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, atragerea unui public pasionat de istorie, natură și turism activ.

Vizitatorii standului MCDR vor avea ocazia să descopere:

replici ale celebrelor brățări dacice de aur și ale monedelor de tip Koson,

aplicația turistică oficială „Discover Hunedoara”, un ghid digital al atracțiilor culturale și naturale din județ,

proiecții video, tururi virtuale, publicații de specialitate și artefacte ce aduc mai aproape civilizația dacică și romană.

Mesajul central al participării MCDR este: „Ecoturismul se îmbină cu patrimoniul cultural – Descoperă civilizația dacică și romană în mijlocul naturii în județul Hunedoara.”

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva este una dintre cele mai importante instituții muzeale din România, administrând un patrimoniu unic – de la vestigii ale epocii dacice și romane, până la colecții etnografice, de artă și științe ale naturii. Prin activitățile sale, muzeul contribuie la cercetarea, conservarea și promovarea valorilor istorice și culturale ale județului Hunedoara.

- 30 septembrie, online, Bulina Albă pentru managerul MCDR, la Târgul Național de Ecoturism de la Sibiu

Bulina Albă pentru managerul MCDR, la Târgul Național de Ecoturism de la Sibiu

Cotidianul Mesagerul Hunedorean i-a acordat managerului Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, Liliana Țolaș, Bulina Albă, pentru participarea instituției la Târgul Național de Ecoturism desfășurat la Sibiu.

Standul muzeului a atras un număr mare de vizitatori, interesați să descopere patrimoniul cultural și natural al județului Hunedoara. Evenimentul a reprezentat o oportunitate importantă de promovare a valorilor locale și de interacțiune directă cu publicul.

Articolul complet poate fi citit aici: Mesagerul Hunedorean – Bulina Albă

- 2 octombrie, Banca Națională a României și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva reafirmă importanța parteneriatului instituțional anual pentru emisiune numismatică dedicată temei „Istoria Aurului”: Plăcuțele votive din aur de la Germisara

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva are plăcerea să anunțe colaborarea cu Banca Națională a României, care realizează anual o emisiune numismatică dedicată temei „Istoria Aurului”.

Ediția din acest an celebrează tăblițele votive de aur de la Germisara, piese de patrimoniu excepționale, de o valoare istorică și culturală deosebită. În acest context, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva pune la dispoziția Băncii Naționale a României imagini ale acestor artefacte, ce vor fi incluse în broșura oficială aferentă emisiunii numismatice.

Această colaborare confirmă încă o dată valoarea patrimoniului cultural național pe care muzeul îl protejează și promovează și aduce în atenția publicului larg unele dintre cele mai reprezentative mărturii ale epocii romane din spațiul hunedorean.

Prin acest demers, Banca Națională a României și Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva reafirmă importanța parteneriatului instituțional și a promovării patrimoniului ca resursă de identitate, educație și inspirație pentru generațiile viitoare.

Plăcuțele votive de aur de la Germisara – mărturii remarcabile ale epocii romane

Realizate din foite de aur prin tehnica au repoussé, cele șapte plăcuțele votive au fost descoperite la Geoagiu-Băi (Germisara) în anii 1986–1987.

Pe cinci dintre cele șapte plăcuțe este inscripționat câte un text în care apare numele divinității și al persoanei care a făcut darul, iar pe două dintre acestea apare și imaginea zeiței Diana, protectoarea vânătorii, a naturii și a izvoarelor termale, respectiv a unui grup de trei nimfe. Plăcuțele reprezentau ofrande către divinitățile care patronau apele termale de aici.

Aceste piese excepționale au făcut parte și din expoziția internațională „Dacia. Ultima frontieră a romanității”, fiind admirate de public în marile muzee ale Europei.

Cele 7 plăcuțe votive se regăsesc în patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, ilustrând bogăția și complexitatea vieții religioase din Dacia romană.

Descoperiți patrimoniul de la Germisara – un tezaur care vorbește despre credințe, ritualuri și spiritualitate.

#MCDR #PlacuteVotive #Germisara #Aur #Dacia #UltimaFrontieraARomanitatii #PatrimoniuCultural #DiscoverHunedoara #RomaniaHistory #CulturalHeritage

- 4 octombrie, online, Tablă de convocare a breslei olarilor din Hațeg

Breasla olarilor din Hațeg a fost una dintre cele mai importante din Transilvania, una dintre puținele bresle românești.

În Hațeg, olăritul țărănesc avea o veche tradiție, aici fiind produse vase roșii, nesmălțuite, în special oale mari decorate cu brâu alveolar.

Descrierea tablei:

- a intrat în patrimoniul MCDR la 1 ianuarie 1954, împreună cu alte piese ce s-au constituit într-o donație cuprinzând mai multe obiecte din inventarul fostei bresle a olarilor din Hațeg
- este confecționată din lemn sculptat și pictat
- este traforată în formă de „cruce cu raze”, sau, după alte interpretări, de „inimă stilizată”
- Pe una dintre fețe este pictată o scenă religioasă: este reprezentat Tatăl ceresc dând viață din lut omului, având deasupra inscripția „când au făcut Dumnezeu pe Adam”, iar dedesubt „A. 7284”, adică 1776 după Hristos, cel mai probabil anul în care tabla a fost zugrăvită

Pe cealaltă față a tablei este reprezentat un ulcior, un „pieptene” (unealtă în formă de echer, întrebuințată de olari la netezitul pe carigă, al oalelor) și o „carigă” (utilaj olăresc, compus din două discuri rotunde, de lemn, unul mai mic sus și altul mai mare jos, unite printr-un ax perpendicular care se învârteste pe un suport. Pe discul de sus se pune lutul destinat modelării oalelor, iar cel de jos, sub acțiunea picioarelor, dă aparatului o mișcare circulară, ajutând olarul să-și facă produsele), alături de trei reprezentări florale (lalele), patru sori reprezentând cele patru anotimpuri și câteva stele pe fond, alături de semnătura celui care a făcut-o: „Popa Simion Zugravu”.

Dimensiuni: L = 33 cm; l = 23,3 cm; G = 3,2 cm; Nr. inv.: 11686. Piesa-simbol a meșteșugului, credinței și artei populare, care aduce în prezent frumusețea și forța tradițiilor din Hațeg poate fi văzută la Castelul Nopcsa.

- 9 octombrie, Participare la Conferința internațională a RAI (Romanian Archaeological Institute of Athens)

Manifestare științifică internațională

Universitatea de Vest din Timișoara a găzduit în perioada 9-11 octombrie 2025 a doua Conferință internațională a RAI (Romanian Archaeological Institute of Athens). Evenimentul a fost dedicat reputatului arheolog dr. habil Aurel Rustoiu, care

va împlini curând vârsta de 60 de ani. Conferința a reunit oameni de știință din Bulgaria, Cehia, Germania, Grecia, Moldova, Polonia, România, Serbia, Slovacia și Slovenia.

La efortul de organizare a contribuit și colegul nostru colegul nostru Cercetător Consacrat (II) dr. Iosif Vasile Ferencz, care a susținut și o comunicare.

Implicarea colegului nostru la organizarea acestei manifestări și participarea la dezbaterile pe marginea unor subiecte de larg interes pentru istoria antichității europene sporește vizibilitatea Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva și reflectă preocupările științifice ale cercetătorilor deveni, la nivel național și internațional.

- 10 octombrie, ONLINE, Fragmente de viață, credință și istorie la Balșa, județul Hunedoara

În satele de altădată, calendarele nu măsurau doar timpul, ci viața însăși. Pe marginile filelor, oamenii își notau gânduri, bucurii, vremea, cheltuielile și muncile câmpului – mici însemnări care, peste ani, aveau să devină povești ale unei lumi pe care o întâlnim tot mai rar.

La Balșa, în județul Hunedoara, familia Todea a lăsat o astfel de comoară.

Pe file de calendare vechi, între 1878 și 1920, Solomon, Nicolae și Ioan Valeriu Todea au scris despre viața satului: zile de cosit și de seceriș, examenele copiilor, abonamente la „Telegraful Român” sau „Amicul poporului”, despre credință, posturi și sărbători.

Cuvintele lor, simple și autentice, ne lasă astăzi o mărturie a rânduiei, demnității și curiozității țăranelor române.

Printre însemnările păstrate, se regăsesc și detalii grăitoare despre economia acelor vremuri:

Prețul pieselor de îmbrăcăminte în 1905: o pălărie costa 1 florin și 50 creițari, o curea – 25 creițari, un laibăr – 3 florini, iar două cămăși – 3 florini.

Prețul produselor agricole, în anul 1908: o ferdelă (vas de cca. 20 litri) de grâu de sămânță costa 3 florini, o ferdelă de cucuruz – 1 florin și 50 creițari, iar o ferdelă de cartofi – 40 creițari.

Valoarea animalelor, în anul 1906: un bou valora 150 florini, un porc – 25 florini, o vită – 50 florini, 6 oi – 50 florini, iar o vacă – 120 florini.

Pentru o zi de coasă, cosașul primea 4 cupe de cucuruz „cu sămânțe în el” și 8 coroane în bani.

Aceste calendare, păstrate astăzi în colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, sunt o fereastră către trecut – o lecție despre răbdare, simplitate și sens.

Iar pentru noi, rămâne o invitație la reflecție: cât din povestea noastră scriem, astăzi, pe filele timpului?

Lista ilustrației:

Fig. 1. Calendariu pe anul comun dela Hristos 1878, Sibiu; Calendariu pe anul visect dela Christos 1884, Sibiu: semnătura lui Solomon Todea

Fig. 2. Calendariu pe anul visect dela Christos 1916, Sibiu, semnătura lui Nicolae Todea; Calendarul săteanului pe anul 1906, Sibiu, numele Hortensiei Todea; Calendarul săteanului pe anul comun 1918, Sibiu, semnătura Ioan V[aleriu] Todea

Fig. 3. Calendarul săteanului pe anul 1903, Sibiu, însemnările lui Nicolae Todea, referitoare la prețul îmbrăcăminții

Fig. 4. Calendarul săteanului pe anul 1907, Sibiu, însemnările lui Nicolae Todea, referitoare la plata servitorului Todea Nicolae a Ani.

Sursa: Georgeta Deju, „Însemnări de pe vechi calendare românești, surse ale istoriei locale”, în „Miorița”, nr. XXVIII, Deva, 2022, p. 8-16.

- 13 octombrie, Deva, Mineritul antic al minereurilor din Transilvania

Mineritul antic al minereurilor din Transilvania

Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva și Deutsches Bergbau-Museum din Bochum, Germania, au semnat un protocol de colaborare privind mineritul antic al minereurilor din Transilvania.

Obiective principale:

- Identificarea, înregistrarea și investigarea activităților de minerit antic și a proceselor asociate producției primare de metal din regiune;
- Investigarea și reconstituirea diferitelor etape ale producției primare de metal;
- Crearea unor modele ale interacțiunilor economice și tehnologice;
- Realizarea unei baze de date privind activitățile miniere străvechi din Munții Metaliferi (județul Hunedoara);
- Colectarea de probe de minereu și de piese antice, în vederea efectuării unor studii de proveniență.

Metode de cercetare:

- Cercetări arheologice de teren;
- Cercetări arheologice sistematice;
- Studiarea arhivelor;
- Utilizarea tehnicilor moderne de sondare și testare;
- Datări radiocarbon, dendrocronologice și arheometrice.

- 13 octombrie, Șibot, Comemorarea bătăliei de la Câmpul Pâinii

În data de 13 octombrie 1479, oștile creștine ale Transilvaniei au reușit să învingă pe cele otomane pe Câmpul Pâinii. Eroul bătăliei a fost Pavel Chinezul (Paul Kinizsi), comite de Timișoara și comandantul părților de sud ale regatului maghiar.

Inițiativa ridicării monumentului inaugurat în anul 1889, a aparținut „Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara” (Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat) sub egida căreia a fost înființat și muzeul de vean.

Urmând o tradiție a preocupării pentru păstrarea memoriei evenimentelor istorice importante, Secția de Istorie și Artă din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, prin colegul nostru dr. Mihai Cristian Căstăian, s-a implicat în organizarea comemorării bătăliei, în fața monumentului din Șibot. Tot el a prezentat publicului prezent contextul istoric în care s-au desfășurat evenimentele și descrierea bătăliei.

- 15 octombrie, Brad, Ziua Internațională a Femeii din Mediul Rural

Astăzi le sărbătorim pe femeile care au țesut, la propriu și la figurat, povestea satelor românești.

Pe mame, bunici și străbunici care, cu mâinile obosite de muncă, au lăsat în urma lor dantele fine ca o spumă de lumină — dovezi ale răbdării, îndemnării și rafinamentului feminin.

La lumina slabă a lămpii sau sub soarele de vară, între un fir de ață și altul, ele au învățat generații întregi că frumusețea se naște din migală, iar dragostea din lucrul bine făcut.

De la mame la fiice, de la bunici la nepoate, s-a transmis nu doar o îndeletnicire, ci o lecție de viață: „Umble-ți mâinile” — căci în fiecare gest se ascunde o fărâmă de suflet.

Micile împletituri din fire albe poartă cu ele o istorie tăcută a femeilor din mediul rural – femei care au înfrumusețat lumea cu simplitate, demnitate și iubire.

Ele sunt memoria vie a satului și firul care ne leagă, peste timp, de rădăcinile noastre.

Vă invităm să descoperiți această moștenire de suflet în cadrul expoziției:

„Dantela: răbdare, îndemânare, rafinament”

Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, Str. Cloșca, Nr. 2-4

- 16 octombrie, online, Cămașă bărbătească din Ținutul Pădurenilor expusă la Muzeul din Orăștie

În expoziția temporară „Aspecte din industria casnică textilă hunedoreană” ce poate fi vizitată la Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie este expus un costum popular românesc bărbătesc din Ținutul Pădurenilor.

Cămașa bărbătească este cea care atrage privirile, are o lungime mare până peste genunchi, a fost realizată din pânză de cânepă albită, croită după modelul specific zonei, din bucăți dreptunghiulare de pânză, cusute între ele cu ajutorul unei broderii extrem de fine numită cheiță.

Decorul cămășii a fost făcut pe gulerul înalt, pieptul și mânecile cămășii fiind foarte discret, pata de culoare fiind dată de nasturii colorați aplicați.

- 17 octombrie, online, Știați că... în zona Lapidarium la Deva pot fi admirate cele mai multe statui-menhir descoperite pe teritoriul României?

Știați că...?

...menhirul este un monument megalitic preistoric cu rol funerar sau de cult, datat la începutul epocii bronzului, construit dintr-un bloc de piatră masiv, de regulă fasonat, așezat vertical – fie izolat, fie în grupuri impunătoare?

În zona Lapidarium a Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva pot fi admirate cele mai multe statui-menhir descoperite pe teritoriul României. Cinci piese megalitice fasonate autentice, descoperite între localitățile Baia de Criș și Țebea, județul Hunedoara.

Acești menhiri reprezintă mărturii fascinante ale credințelor și ritualurilor preistorice, aducându-ne mai aproape de lumea misterelor din zorii civilizației.

Vă invităm să vizitați Lapidariul Muzeului din Deva și să descoperiți aceste impresionante monumente megalitice care poartă în tăcerea lor povestea începuturilor umanității.

- 18 octombrie, online (PROMOVARE PATRIMONIU) Artefact unic: Pieptene preistoric din corn de cerb

Pieptene din corn de cerb – frumusețe, meșteșug și simbol

Descoperă povestea unui artefact unic, realizat cu migală dintr-un corn de cerb (*Cervus elaphus*)!

Acest pieptene preistoric a fost obținut prin tăiere, răzuire și șlefuire, până a devenit o piesă trapezoidală elegantă, cu 13 dinți fin decupați.

Pe dinți se observă urme de uzură și macro-lustru, dovadă clară a utilizării sale. Dar frumusețea sa nu stă doar în funcționalitate – pe fața convexă, meșterul a realizat un decor rafinat: un chenar elegant cu motive incizate (linii verticale, orizontale și oblice în formă de „căpriori”) și ornamente excizate sub forma unor triunghiuri.

În colțurile superioare sunt realizate două perforații, probabil folosite pentru atașarea pieptenului ca podoabă. Forma și decorul sugerează că nu era doar un obiect de toaletă, ci și un simbol de statut și identitate.

Deși îi lipsesc trei dinți, artefactul este excelent conservat, păstrându-și farmecul și măiestria de altădată.

Ce părere ai? Crezi că pieptenele era folosit mai mult ca obiect practic sau ca bijuterie?

Sursa: dr. Alexandru Bărbat în volumul *Piese reprezentative din colecția de arheologie a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva*, Editura MEGA, Cluj-Napoca, 2022

- 20 octombrie, Gala Restaurării Românești: „Mâini de aur” – respect, recunoștință și pasiune

„Mâini de aur” – respect, recunoștință și pasiune pentru patrimoniu

La Muzeul Național al Țăranului Român din București a avut loc Gala Restaurării Românești – Mâini de aur 2025”, un eveniment dedicat celor care, prin talent, răbdare și devotament, readuc la viață comorile trecutului.

În cadrul galei, șef serviciu al Secției de Restaurare, Investigații, Conservare și Evidență a Patrimoniului din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, a fost prezentă prin contribuția sa la volumul aniversar „Mâini de aur – Semicentenarul restaurării românești”, cu articolul „Restaurarea și conservarea materialului arheologic pe suport anorganic. Studiu de caz”.

Lucrarea ilustrează cu rigoare științifică și sensibilitate artistică munca nevăzută din spatele fiecărui obiect care renaște, sub mâinile dedicate ale restauratorilor.

Tot în cadrul galei, expertul restaurator Daniela Gheară, care a încheiat de curând o frumoasă carieră în cadrul MCDR, a fost distinsă cu trofeul „Mâini de aur” – o

recunoaștere binemeritată pentru activitatea sa de peste trei decenii în slujba patrimoniului cultural.

Prin pricepere, dăruire și respect față de istorie, munca sa a salvat și readus la lumină sute de artefacte care astăzi spun povestea unei lumi dispărute.

Felicitări colegelor noastre pentru profesionalism, implicare și dragoste față de patrimoniu!

Mâinile care modelează trecutul dau viață viitorului!

Sursa: Ioana Popițiu, Șef Serviciu al Secției de Restaurare, Investigații, Conservare și Evidență a Patrimoniului

- 22 octombrie, Castel Nopcsa, Promovarea turismului cultural în comunitățile rurale - Schimb de experiență România – Polonia

Asociația Microregiunea Țara Hațegului – Ținutul Pădurenilor GAL a participat la un schimb de experiență și bune practici cu oficialități și reprezentanți ai organizației poloneze LGD Stowarzyszenie „Lider Pojezierza”.

Evenimentul a avut loc la Castelul Nopcsa având ca scop dezvoltarea cooperării internaționale, promovarea turismului cultural și sprijinirea inițiativelor dedicate comunităților rurale.

Întâlnirea dintre cele două grupuri de acțiune locală reprezintă un pas important spre construirea de punți între culturi, oameni și idei, într-un demers comun de a aduce Europa mai aproape de fiecare comunitate.

- 25 octombrie, Castel Nopcsa, Festivalul Vânătorilor la Castelul Nopcsa

Festivalul Vânătorilor la Castelul Nopcsa, 25 octombrie 2025, ora 10:00 - Castelul Nopcsa, Săcel, județul Hunedoara

Festivalul Vânătorilor a adunat peste 1000 de participanți din județul Hunedoara și din județele învecinate!

Atmosfera, tradițiile și bucuria de a fi împreună au făcut din această zi una de neuitat!

Dorim să transmitem mulțumiri sincere domnului președinte Laurențiu Nistor, domnului vicepreședinte Alin Țamba, precum și tuturor primarilor din Țara Hațegului și Ținutul Pădurenilor pentru sprijinul și implicarea lor.

Un mulțumesc special Asociațiilor Vânătorilor, meșterilor populari și producătorilor locali din județul Hunedoara, care au adus autenticitatea și frumusețea tradițiilor hunedorene în centrul atenției.

Fiecare participant a contribuit la succesul acestui eveniment care promovează valorile, tradițiile și comunitatea noastră locală.

- 26 octombrie, Deva, MAESTRII COARDELOR – Concert de chitară

Vă invităm la o seară de excepție dedicată artei chitarei, în cadrul seriei „Maestrii Coardelor”, ce va avea loc la Castelul „Magna Curia” – Deva, Duminică, 26 octombrie 2025, ora 18:00

Prața Emanuel

Bravyak Norbert Lorant

Josan Ioan Antonio Adrian

Fabio Macera

În cadrul concertului veți putea asculta și un trio de excepție: Beke István Ferenc – chitară, Ionuț Cristian Bugnar – vioară, Biró Endre – percuție.

Intrarea este liberă, așa că vă așteptăm cu drag să ne bucurăm împreună de muzică de calitate, într-un cadru istoric și elegant – Castelul Magna Curia din Deva.

Organizator principal: Asociația Harmonia Cordis

Parteneri: Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”

- 27 octombrie, Magna Curia, Festivaluri romane în inima Daciei - proiectul CERELIA

Proiect cofinanțat de Primăria Municipiului Deva și Consiliul Local Deva

Asociația Suport în Educație Hunedoara alături de Primăria Municipiului Deva, Consiliul Local Deva, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Hunedoara și Asociația FIBOO invită copiii să sărbătorească la muzeul de vean un alt fel de festival al recoltei.

Toamna aceasta, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, copiii descoperă lumea romană altfel – prin joacă, culoare și aventură!

Inspirat de zeița Ceres, simbol al recoltelor și al abundenței, proiectul CERELIA aduce la viață poveștile Romei Antice prin activități creative și interactive dedicate elevilor din clasele primare și gimnaziale (V–VI) din municipiul Deva.

Ce se întâmplă la CERELIA:

- Prezentări video despre zeița Ceres și mitologia romană
- Reconstituiri istorice cu voluntari în costume romane;
- Jocuri de mimă

- „Vânătoare de comori” în muzeu – concurs cu premii
- Ateliere de creație: decorațiuni inspirate de festivalurile romane
- Reproducerea tehnicii decorative romane „opus sectile”

Participanți:- clasa a VI-a , Liceul Tehnologic Energetic Dragomir Hurmuzescu Deva, diriginte prof. Watz Anne-Marie; - clasa I-a Școala Gimnazială Andrei Șaguna Deva, învățător Lup Claudia Maria

O experiență educativă care are ca scop crearea de punți între istoria romană și tradițiile românești.

- 28 octombrie, online, Fragmente de preistorie – Roată miniaturală din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva

Modelul de roată are formă trapezoidală în secțiune, cu cantul drept. Butucul este bine evidențiat, una din marginile acestuia fiind puțin roasă, probabil ca urmare a frecării cu peretele lăzii carului la care a fost atașată.

Piesa a fost confecționată dintr-un amestec ce conține nisip cu bob mărunt. Arderea a fost bună, oxidantă, obținându-se o culoare portocalie, uniformă. Suprafața ei este lustruită și decorată cu incizii incrustate cu pastă alburie. Decorul, executat pe ambele părți ale piesei, se prezintă astfel: din centrul roții, de la butuc, pleacă trei benzi hașurate spiraliforme, echidistante, orientate spre stânga; între capătul lor exterior și marginea roțiței s-a lăsat un registru nedecorat, acesta având aceeași lățime cu următorul registru, hașurat, de pe margine. În jurul butucului se află, de asemenea, o linie incizată.

Piesa datează din perioada mijlocie a epocii bronzului, cca. 1900-1700 a. Chr. și face parte din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Sursa: dr. Antoniu Tudor Marc - volumul *Piese reprezentative din colecția de arheologie a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva*, Editura MEGA, 2022

- 31 octombrie, Castelul Nopcsa, HALLOWEEN & STREET FOOD FESTIVAL la CASTELUL NOPCSA

HALLOWEEN & STREET FOOD FESTIVAL la CASTELUL NOPCSA

Săcel, str. Castelului, nr. 60, comuna Sântămăria Orlea, județul Hunedoara

31.10.2025 - 1 și 2.11.2025

E timpul să trăiești cea mai intensă experiență de Halloween din Transilvania! Castelul Nopcsa deschide porțile pentru trei zile de groază delicioasă, muzică bună, lumină și magie!

Street Food Heaven: burgeri, pulled pork, deserturi, băuturi tematice

Live DJ – distracție până târziu

Tururi prin castel – povești cu fantome și mister adevărate

Parade & concursuri de costume

Photo zones magice pentru selfie-uri de groază

Vino costumat! Cel mai tare look câștigă titlul de Regele sau Regina Halloween-ului Nopcsa 2025!

HALLOWEEN LA CASTELUL NOPCSA

Castelul Nopcsa, satul Săcel, comuna Sântămăria-Orlea

Vineri, 31 octombrie 2025, ora 16:30

Nu uitați că azi, de la ora 19:30, la Castelul Nopcsa, va avea loc o proiecție specială a filmului „Legenda Castelului din Arduș” – o poveste fascinantă despre istorie, mister și curaj.

După film, vă invităm să rămâneți alături de noi pentru o sesiune Q&A (Întrebări și Răspunsuri) cu invitați speciali, unde veți putea afla mai multe despre culisele producției și inspirația din spatele poveștii.

- 6 noiembrie, Deva, Vernisajul expoziției „Enigma. Victoria decriptării”

Enigma, matematica și misterul care a schimbat lumea!

Dacă ai crezut vreodată că matematica e doar despre formule plictisitoare și teoreme greu de înțeles, expoziția „Enigma. Victoria decriptării” de la Deva o să-ți schimbe complet perspectiva!

În anii '30, trei tineri matematicieni polonezi – Marian Rejewski, Jerzy Różycki și Henryk Zygalski – au spart codul mașinii „Enigma”, considerată atunci imposibil de decodat. Cu rigle de calcul, tabele și o doză zdravănă de geniu, au demonstrat că logica poate învinge haosul războiului.

Mașina de criptare „Enigma”, inventată de Arthur Scherbius, a fost folosită de armata germană pentru mesaje secrete. Descifrarea ei a schimbat soarta celui de-Al Doilea Război Mondial și a pus bazele criptografiei moderne – tehnologia care azi protejează conversațiile, plățile și datele noastre online.

- 7 noiembrie, online, Forul Roman din inima oraşului antic al Daciei Romane

Forul Roman din inima oraşului antic al Daciei Romane

Aici, în inima Coloniei Dacice Sarmizegetusa, bătea odinioară pulsul vieţii politice, economice şi religioase a celei mai importante metropole a Daciei Romane.

Forul roman era centrul oraşului, locul unde se întâlneau cele două drumuri principale şi unde cetăţenii se adunau pentru a dezbate, a cumpăra, a judeca şi a sărbători.

În punctul de intersecţie – numit „locus gromae” – se afla o bază de marmură pe care trona un altar, simbol al ordinii urbane romane.

Accesul în curtea forului se făcea printr-o poartă monumentală – un tetrapilum, adevărat arc de triumf dublu, ce purta inscripţia de fondare a oraşului.

Curtea era complet placată cu marmură, iar statuile din bronz aurit şi marmură ale împăraţilor străjuiau mândre locul unde se luau marile decizii.

De aici se intra în basilica, clădirea dominantă a complexului, unde cetăţenii îşi ţineau discursurile, iar duumvirii – primarii oraşului – judecau şi conduceau viaţa publică.

Sub tribunale se afla „carcera”, un mic arest preventiv, şi „curia”, încăperea unde decurionii (consilierii locali ai oraşului) dezbăteau treburile comunităţii.

În subsol se păstrau tezaurile oraşului – în camerele numite „aeraria”, iar în apropiere funcţionau birourile magistraţilor, edilii şi questorii.

Pe lângă zona administrativă se găseau „tabernae”, micile magazine care aminteau că forul roman era, la origine, şi un loc de comerţ şi socializare – un veritabil centru al vieţii urbane romane.

Descoperă patrimoniul antic al României, protejat şi pus în valoare de Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane Deva!

- 7 noiembrie, Deva, Lansarea volumului de versuri „Broderii de ceaţă. Vitralii senine”, semnat de scriitorul Dumitru Tuhuţ

Lansare de carte la Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane – Deva
Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane vă invită să luaţi parte la lansarea volumului de versuri „Broderii de ceaţă. Vitralii senine”, semnat de scriitorul Dumitru Tuhuţ.
„Acest volum de poezii este ecoul unei lumi interioare căreia i s-a dat voie să respire pe hârtie.” — Dumitru Tâlvescu

- 9 noiembrie, online, Cadran solar - Primul instrument de măsurare a timpului descoperit în Transilvania

Primul instrument de măsurare a timpului descoperit în Transilvania

În inima fostei capitale a Daciei Romane – Colonia Dacica Sarmizegetusa, acolo unde istoria pulsează printre ruinele antice, se află expus primul instrument de măsurare a timpului descoperit pe teritoriul Transilvaniei.

Acest obiect remarcabil, păstrat în colecțiile Muzeului din Sarmizegetusa, ne poartă înapoi în timp, în epoca romană, când oamenii priveau cerul pentru a înțelege ordinea zilelor și a nopților.

Romanii distingeau începutul zilei și al nopții după alternanța luminii și a întunericului:

- ziua era intervalul dintre răsărit și apus,
- iar noaptea, între apus și răsărit.

Mișcarea Pământului în jurul Soarelui le permitea să stabilească momentele principale ale zilei – răsăritul, amiaza și apusul. Lungimea umbrelor devenea astfel un indicator al trecerii timpului.

Cadranul solar, folosit pe timp senin, era cel mai cunoscut „ceas” al Antichității.

Dar în zilele cu ceață sau în timpul nopții, romanii au recurs la o invenție ingenioasă: ceasul cu apă (clepsydra), utilizat la Roma încă din anul 159 î.Hr.

Descoperirea de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa este o verigă prețioasă în înțelegerea modului în care romanii măsurau timpul – un simbol al disciplinei, al rațiunii și al civilizației.

Vă invităm să descoperiți acest artefact unic, vizitând Muzeul de Arheologie din Sarmizegetusa, locul unde istoria Daciei Romane prinde viață!

- 11 noiembrie, online, PROMOVARE PATRIMONIU: Expoziția „Miros de pâine caldă. Pâinea în epoca regatului dac” a ajuns la Sighetu Marmăției!

Marți, 11 noiembrie 2025, ora 13:00, Muzeul de Istorie - Arheologie s-a învăluit de miros de pâine caldă, iar acel miros ne va duce înapoi în timp cu mai bine de două milenii.

Expoziția temporară „Miros de pâine caldă. Pâinea în epoca regatului dac” reprezintă itinerariul pâinii, de la ce înseamnă ea astăzi până în antichitatea dacică.

Creatorii și curatorii expoziției, cercetător consacrat dr. Iosif Vasile Ferencz (Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva) și cercetător științific II dr. Horea Pop (Muzeul

Județean de Istorie și Artă Zalău), experți ai acelei epoci, ne-au purtat în timp prin etapele transformării pâinii, de la îmblânzirea bobului de grâu până la coacere.

Expoziția poate fi vizitată la Muzeul de Istorie-Arheologie din Sighetu Marmăției, Piața Libertății, nr. 16 până în data de 10 ianuarie 2026, de luni până vineri între orele 08:30 – 15:30.

- 16 noiembrie, Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO din România la Sarmizegetusa Regia

COMUNICAT DE PRESĂ

Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO din România la Sarmizegetusa Regia
16 noiembrie 2025 | ora 11:00 |

Consiliul Județean Hunedoara, prin Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva (MCDR), în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, organizează duminică, 16 noiembrie 2025, începând cu ora 11:00, un eveniment dedicat Zilei Patrimoniului Mondial UNESCO din România, găzduit la Sarmizegetusa Regia, parte a ansamblului „Cetățile dacice din Munții Orăștiei”, inclus în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

Evenimentul își propune să aducă în prim-plan valoarea universală a patrimoniului cultural național, dar și responsabilitatea colectivă de a-l proteja și valorifica.

Prin activități educative, prezentări tematice și momente interactive, participanții – elevi, cadre didactice, cercetători și vizitatori – vor fi invitați să descopere legătura vie dintre trecut și identitatea noastră contemporană, într-un spațiu care continuă să inspire fascinație și respect.

Evenimentul își propune, totodată, să consolideze parteneriatul dintre instituțiile culturale și mediul educațional, oferind tinerilor oportunitatea de a înțelege, într-un mod atractiv și aplicat, semnificația patrimoniului mondial și rolul său în formarea conștiinței culturale.

Sarmizegetusa Regia reprezintă unul dintre cele mai importante simboluri ale istoriei și identității naționale, ca parte a ansamblului „Cetățile dacice din Munții Orăștiei”, înscris pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

- 19 noiembrie, online, Aurel Vlaicu – 143 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari pionieri ai aviației românești

Aurel Vlaicu – 143 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari pionieri ai aviației românești

Astăzi comemorăm 143 de ani de la nașterea lui Aurel Vlaicu (19 noiembrie 1882), inventator, inginer și aviator vizionar, născut în satul Bințiți (azi Aurel Vlaicu), județul Hunedoara.

De la primele studii la Orăștie, Sibiu, Budapesta și München, până la construirea aparatelor de zbor Vlaicu I și Vlaicu II, destinul său a fost marcat de pasiune, curaj și inovație. În 17 iunie 1910, Vlaicu a realizat primul său zbor reușit pe Câmpul Cotrocenilor, impresionând întreaga țară. A participat la mitinguri aviatice internaționale, obținând premii importante, iar în 1912 a fost remarcat la Săptămâna Internațională a Zborului de la Aspern.

Visul său cel mare – trecerea Munților Carpați în zbor – a rămas un simbol al îndrăznelii și al progresului tehnic românesc. Aurel Vlaicu și-a găsit sfârșitul într-o astfel de încercare, la 13 septembrie 1913, dar moștenirea sa rămâne vie.

Astăzi, Complexul Memorial „Aurel Vlaicu” îi păstrează memoria: casa natală, muzeul și bustul realizat de sculptorul Ion Dumitriu-Bârlad sunt repere ale unui destin dedicat zborului.

Onorăm unul dintre cei mai mari inovatori ai României.

- 21 noiembrie, Deva, MCDR sprijină proiectul „Exprimă-ți bucuria prin comunicare”

Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara găzduiește, în data de 21 noiembrie 2025, Cercul pedagogic interjudețean al profesorilor logopezi, un eveniment de anvergură care reunește cadre didactice din nouă județe ale țării. Tema ediției – „Integrarea instrumentelor digitale în terapia logopedică” – aduce în prim-plan schimbul de bune practici și inovația în educație.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva sprijină această inițiativă dedicată celor implicați în formarea și recuperarea copiilor și suntem alături de partenerii noștri în proiecte care susțin dezvoltarea comunității educaționale.

Totodată, evenimentul reprezintă un prilej valoros de a pune în lumină patrimoniul cultural al județului Hunedoara, oferindu-i vizibilitate la nivel național și consolidând rolul culturii în sprijinul educației.

- 21 noiembrie, Deva, Dublă lansare de carte

Dragi prieteni ai cărții,

Vă invităm să pășiți alături de noi în universul literar creat cu sensibilitate de David Valentin, Camelia Ardelean și Camelia Monica Cornea, cu ocazia dublei lansări de carte.

Este o întâlnire dedicată iubitorilor de poezie, un moment în care cuvântul se transformă în emoție și dialog cu autorii. Vineri, 21 noiembrie 2025, Ora 17:00, Sala Șemineului, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva

- 23 noiembrie, Brad, Lansare de carte: „Călătorii între proză și poezie” de Monica Dușan și Ioan Pârva

Lansare de carte la Brad!

Vă invităm duminică, 23 noiembrie 2025, cu începere de la ora 11:00, la Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad, la evenimentul de lansare a volumului „Călătorii între proză și poezie” de Monica Dușan și Ioan Pârva.

Evenimentul va fi completat de o expoziție a artiștilor plastici și artizanilor din cadrul Clubului „Dialogul Artelor” Brad.

Un eveniment cultural dedicat iubitorilor de literatură, artă și frumos.

- 27 noiembrie, Deva, Ziua Națională a României marcată la Palatul Magna Curia

Ziua Națională a României a fost sărbătorită astăzi la Palatul Magna Curia, într-o atmosferă plină de emoție și respect.

Imnul, cuvintele oficialităților și prelegerea dr. Georgeta Deju – „De pe front, la Alba Iulia” – au readus în prim-plan curajul și drumul spre Unire.

Mulțumiri Batalionului 53 Geniu „SCORILO” pentru susținere și prezență.

Mulțumim pentru sprijin Panaur SRL și APE MINERALE BOHOLT SRL

- 28 noiembrie, Deva, Proiectul de Parteneriat Educațional „La mulți ani, România!”

Ce înseamnă România pentru un copil aflat la început de drum?

Cum se clădește respectul față de istorie, identitate și valori naționale încă din primii ani de școală?

Aceste întrebări au stat la baza activității educaționale desfășurate cu prilejul Zilei Naționale a României, în cadrul Proiectului de Parteneriat Educațional „La mulți ani, România!”, proiect care urmărește consolidarea relației dintre școală, instituțiile publice și comunitatea locală, prin activități cu caracter istoric și educațional.

Elevii clasei I A de la Colegiul Național „Regina Maria” Deva au avut ocazia să descopere semnificația datei de 1 Decembrie 1918, printr-o prezentare adaptată vârstei lor, susținută de un specialist al Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva. Activitatea a avut ca scop familiarizarea copiilor cu momentele esențiale ale istoriei naționale, stimularea curiozității pentru patrimoniu și formarea, încă de la cele mai

fragede vârste, a unui sentiment de apartenență și respect față de valorile identitare românești.

Prin dialog, exemple vizuale și explicații pe înțelesul celor mici, istoria a devenit accesibilă, vie și relevantă, demonstrând că educația culturală este un pas esențial în formarea viitorilor cetățeni ai României.

- 3 decembrie, online, Muzeul Civilizației Dacice și Romane susține și salută continuarea Școlii de conservare a patrimoniului cultural din lemn!

Muzeul Civilizației Dacice și Romane susține și salută continuarea Școlii de conservare a patrimoniului cultural din lemn!

Dragi prieteni, ne bucurăm să împărtășim vestea că Școala de conservare a patrimoniului cultural din lemn, sprijinită de Ordinul Arhitecților din România și The King's Foundation, a primit o nouă finanțare pentru anul 2026.

Începând de anul viitor, activitățile se vor muta în județul Hunedoara, în jurul bisericii de lemn „Sf. Nicolae” din Vălari, un monument cu valoare deosebită, care a beneficiat recent de implicarea voluntarilor și a mai multor ONG-uri dedicate patrimoniului.

Programul din 2026 va include:

primele intervenții structurale asupra monumentului (în special înlocuirea tălpilor degradate);

o școală de vară dedicată studenților;

activități educative și culturale pentru comunitate, cu accent pe copii și tineri.

MCDR este onorat să fie partener în acest demers de conservare și valorizare a patrimoniului din lemn și felicită întreaga echipă pentru efortul continuu.

Parteneri: Institutul Național al Patrimoniului, Direcția Județeană pentru Cultură Hunedoara, Muzeul Țăranului Român, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, Facultatea de Arte și Design UVT, TVR Timișoara, Radio Trinitas, Quantum TV, Go Hunedoara, Replica HD.

Detalii: Asociația Biserici Înlemnite / The Wooden Churches Association

- 8 decembrie, online, Cercetările arheologice la Ardeu au continuat și în 2025

A fost vizată o zonă cu depuneri de obiecte și oase de animale. În privința interpretării descoperirilor respective părerea colectivului de cercetare este cel mai probabil ca ele să fie încadrate în domeniul funerar, sau în cel sacru.

Sursă: Expert în bunuri de patrimoniu cultural național mobil, Arheolog expert, Cercetător consacrat - Dr. Iosif Vasile Ferencz, Secția Arheologie în cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva

- 9 decembrie, online, Accesoriu vestimentar din corn de cerb

Știați că...

...În perioada mijlocie a epocii bronzului (cca. 1900 – 1700 î.Hr.), unii membri ai comunităților aparținând culturii Wietenberg realizau accesorii vestimentare sofisticate din corn de cerb?

Un astfel de obiect, descoperit la Șoimuș – Teleghi, a fost obținut prin debitare, perforare și șlefuire atentă, rezultând o piesă ovală decorată cu spirale simetrice și motive punctiforme.

Ornamentația nu era întâmplătoare: spirala avea, cel mai probabil, o semnificație simbolică, iar piesa era purtată, posibil, ca accesoriu vestimentar, demonstrând rafinamentul și creativitatea comunităților preistorice din spațiul carpatic.

Sursă: Dr. Arheolog Antoniu Tudor Marc

- 12 decembrie, Deva, VERNISAJ expoziția „întreVEDERI” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH, Ediția a IX-a, 2025

Salonul de iarnă revine, în acest an, în atmosfera boemă a Palatului Magna Curia din Deva, unul dintre cele mai emblematice spații culturale ale județului Hunedoara. Expoziția propune publicului o întâlnire cu fotografia artistică contemporană, într-un context expozițional care pune accent pe viziune, expresie și creativitate.

Expoziția din acest an este una cu tematică liberă, un salon deschis și ambițios, care reunește lucrări realizate și printate de membrii AAFH: Asociația Artistilor Fotografi Hunedoreni, rezultate ale unor proiecte fotografice individuale. Exprimarea personală devine esențială, iar fotografia se afirmă ca limbaj al emoției și al ideii. Diversitatea conceptelor și abordările vizuale oferă o perspectivă actuală asupra artei fotografice, într-un spațiu dedicat dialogului cultural.

Crăciunul simbolizează unitatea, iubirea, speranța și generozitatea. Pe tot parcursul evenimentului, publicul se va bucura de momente muzicale oferite de Noir Duo, cu Violeta Iancu – solistă vocală și Lucian Mârza – compozitor și pianist, prin interpretări rafinate din repertoriul internațional.

Loc: Palatul Magna Curia – Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva

Data: 12 decembrie 2025, Ora: 17.30

Evenimentul este o invitație în care arta luminii și muzica spun povești despre tradiții, emoție și bucuria autentică a sărbătorilor.

- 15 – 21 decembrie, Deva, Târg de Iarnă la Castelul Magna Curia

Târg de Iarnă la Castelul Magna Curia

Magia sărbătorilor se mută la Deva, într-un cadru de poveste!

Între 15 – 21 decembrie 2025, vă așteptăm la Castelul Magna Curia pentru o experiență autentică de iarnă, plină de lumină, tradiții și bucurie.

Ce v-am pregătit:

- târg de produse tradiționale
- vizitarea gratuită a expozițiilor
- ateliere demonstrative
- ateliere cu povești de Crăciun

Un eveniment dedicat întregii familii, în care spiritul Crăciunului prinde viață într-un loc cu istorie și farmec aparte al județului Hunedoara.

- 19 – 21 decembrie, Castel Nopcsa, Târg de Iarnă la Castelul Nopcsa și Seară de Crăciun

Târg de Iarnă la Castelul Nopcsa • 19 – 21 decembrie 2025

Seara de Crăciun – 20 decembrie, ora 17:00

Țara Hațegului! Vă așteptăm la Târgul de Iarnă, un eveniment plin de magie, tradiție și bucurie pentru întreaga familie.

Programul Serii de Crăciun – 20 decembrie:

Concert de colinde

Cete de colindători din Țara Hațegului și Ținutul Pădurenilor

Ateliere de confecționat decorațiuni

Degustare de produse tradiționale

Ateliere cu povești pentru copii

Sosirea lui Moș Crăciun

Vă invităm să petreceți o seară de poveste în atmosfera unică a Castelului Nopcsa, alături de familie, prieteni și colindători care păstrează vii tradițiile de iarnă.

➤ Program editorial

Programul constă în valorificarea patrimoniului muzeal deținut cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin editarea unor publicații științifice de specialitate.

În anul 2025, prin intermediul proiectelor editoriale a fost valorificat atât patrimoniul muzeal deținut, cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin intermediul unor publicații științifice de specialitate, de cataloage de colecție, de expoziție, Revista Sargetia – Anuarul Muzeului Devean (Acta Musei Devensis), precum și prin publicarea unor articole și studii în reviste de specialitate sau predate spre publicare

• Proiecte în cadrul programului:

- Revista Sargetia anuarul Muzeului Civilizației Dacice și Romane: Sargetia S.N. XV/2024 (trimis la editură cu BT) și Sargetia S.N XVI/2025 (în lucru),

• Rapoarte de cercetare, note, lucrări, articole și studii publicate sau predate spre publicare:

1. Edmond Nagy, *From Măgura Călanului to the Orăștie Mountains: predicting limestone transportation routes with least-cost path analysis*, JAHA (în curs de apariție).

2. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Ștefan Vasilache, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ovidiu Țentea, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Edmond Nagy, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Emanuel Malinescu, Darius Sima, *Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Punct: Costești – Cetățuie*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România – campania 2024, București/Constanța, 2025*, p. 110-114.

3. Daniel I. Iancu – *Studiu arheologic, istoric și de arhitectură, localitatea Petrița, județul Hunedoara*.

4. Iosif Vasile Ferencz, Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, *Cercetări arheologice pe Platforma Luncanilor*, în *Sargetia S.N. 15 (LI), 2024*, p. 57-73.

5. Daniel I. Iancu, Mihai Căstăian – *Studiu istoric științific despre comuna Densuș, cu referire specială la satul Peșteana*.

6. Gică Băeștean, Angelica Bălos, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Roxana Stăncescu, Andrei Gonciar, John P. Chamness, Jamieson Livingston, Jamie Bone, *Rapoltu Mare, com. Rapoltu Mare, jud.*

Hunedoara. Punct: La Vie, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România – campania 2024*, București/Constanța, 2025, p. 270-273.

7. Daniel I. Iancu – Documentarea pentru lansare, de către *Romfilatelia*, cu aprobarea Comisiei Filatelice Naționale, a emiterii de mărci poștale dedicate patrimoniului României.

12. Mihaela-Maria Barbu, *Materiale litice cioplite eneolitice descoperite în situl de la Mintia – Gerhat, jud. Hunedoara*, în *Apulum*, 2025 (în curs de apariție).

8. Mihai Căstăian – Documentare la Muzeul de Istorie a Tehnicii din Cugir, cu privire specială la tragediile aeriene petrecute în zona Cugirului (aerodromul militar Balomir, prăbușirea bombardierului american, prăbușirea aeronavei TAROM)

9. Mihaela-Maria Barbu, *O rediscutare a materialului litic cioplit din necropola eneolitică de la Decea, jud. Alba*, în *Materiale și Cercetări Arheologice S. N, Supplementum II*, Roxana Dobrescu și Adina Boroneanț (ed.), Piatra: De la teorie la experiment, Workshop, 06.04.2023, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, 2025.

10. Mihai Căstăian – Documentare la Cetatea dacică Căpâlna, monument UNESCO prin bunăvoința dr. Aurel Rustoiu, coordonatorul cercetării preventive campania 2025.

11. Ionuț-Cosmin Codrea, Bodó Cristina, *Gábor Szinte and the role of networks in early research on the medieval monuments in nineteenth-century Transylvania*, în Laura Coltofean-Arizancu, Bettina Arnold, & László Bartosiewicz (eds), *Connecting People and Ideas: Networks and Networking in the History of Archaeology*, Springer, 2025, p. 81-96. (https://doi.org/10.1007/978-3-031-81006-0_7).

12. Mihai Căstăian – Cercetarea și documentarea imobilului de pe Str. M. Eminescu no. 8 din Orăștie, clădire în curs de renovare clasată LMI. Edificiul a fost măsurat, desenat și fotografiat pentru a determina etapele constructive și elementele specifice

13. Bodó Cristina, Ionuț-Cosmin Codrea, *Despre câteva piese din a doua epocă a fierului descoperite la Petreni, comuna Băcia (jud. Hunedoara)*, în *ISTROS, XXXI. Tracii și vecinii lor în Antichitate: Arheologie, Artă și Istorie. Studia In Honorem Valerii Sîrbu la 75 de ani*, 2025, Brăila, p. 103-117.

14. Mihai Căstăian – Releveu și documentare fotografică la Sinagoga din Orăștie, monument clasat, cod LMI HD-II-a-B-03384. Cercetarea a vizat și imobilul alăturat, parte componentă a ansamblului urban, clădire care adăpostea baia rituală, școala israelită, biblioteca sinagogii și locuința hahamului.

15. Codrea, Ionuț-Cosmin, *Tobacco Clay Pipes Under Baroque Influence. Plant and Floral Motifs on Clay Pipes Discovered in Deva Fortress*, în Gabriela Blažková,

Kristýna Matějková, Magdalena Bis, Maciej Trzeciecki and Michał Starski (eds), Europa Postmediaevalis 2024. Patterns and Inspirations, Archaeopress, 2025, p. 265-278.

16. Georgeta Deju – Fișe de evidență în *Docpat* pentru bunuri culturale cu valoare istorică și carte veche, 11 buc.

17. Ionuț-Cosmin Codrea, Costin Daniel Țuțuianu, *Blazonul familiei Nopcsa din colecția Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva*, în *Sargetia*(S.N.), XV, 2024, p. 77-90.

18. Daniela Șendroiou – Fișe de evidență în *Docpat* pentru bunuri culturale cu valoare etnografică, 50 buc.

18. Nicolae Cătălin Rișcuța, Iosif Vasile Ferencz, *Scurtă pildă arheologică despre cum poți fi pedepsit dacă salvezi patrimoniul cultural*, în *Sargetia*(S.N.), XV, 2024, p. 161-172.

19. Iustina Bogdan – Fișe de conservare pentru bunuri cu valoare etnografică, 79 buc.

20. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Oana Tutilă, Edmond Nogyi, Daniel Cioată, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Despina Măgureanu, Emanuel Malinescu, Darius Sima, *Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Punct: Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România – campania 2024*, București/Constanța, 2025, p. 143-149.

21. Monica Dușan, *Frescele de la Ribița – „Expresie liturgică a Bisericii Universale” – Vox libri*, nr. 1 (74), 2025, Deva.

22. Iustina Bogdan – Raport anual privind situația microclimatului la Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie;

23. Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Gheorghe Barbu, *Oil Lamps from Micia (II) Roman Lucernae Discovered West of the Roman Fort*, în *Cercetări Arheologice* 32.1, 2025, p.211-234.

24. Marius Gheorghe Barbu, Mihai Vlad Vasile Săsărman, *A vessel with graffiti discovered in the vicinity of Micia (Roman Dacia)* în *Bulletin of the National Institute of Archaeology*, Sofia 2025, în curs de apariție.

25. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Cristina Bodó, Despina Măgureanu, Daniel Cioată, Emanuel Malinescu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, *Luncani, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Punct: Cetatea dacică Luncani – Piatra Roșie*, în *Cronica*

Cercetărilor Arheologice din România – campania 2024, București/Constanța, 2025, p. 224-228.

26. Georgeta Deju, Maria Basarab, *Cărturari în spațiul rural, în Sargetia. Acta Musei Devensis*, S.N., XVI, 2025 – sub tipar

27. Edmond Nogyi, *From Măgura Călanului to the Orăștie Mountains: predicting limestone transportation routes with least-cost path analysis* (în curs de apariție).

28. Georgeta Deju – Cercetare, documentare în vederea publicării a studiului *Din cărțile și scrisorile familiei de zugravi Oprușan*– în lucru.

29. Georgeta Deju – „*Catalogul cărții străine vechi din biblioteca documentară a muzeului din Deva*”, volum, întocmirea a 24 de fișe bibliografice. Elaborarea unei fișe bibliografice pentru fiecare volum de carte veche, conține următoarele informații: Autor, Titlu, Date de publicare (Locul, Oficina tipografică, Anul), Formatul cărții (număr de pagini, dimensiuni), Ex-libris, Posesori, Note diverse. Sunt transcrise informațiile integrale de pe fila de titlu, apoi transliterate însemnările olografe, în limba latină și maghiară, iar acolo unde acest lucru a fost posibil au fost identificați posesorii – în lucru.

30. Iosif Vasile Ferencz, Mihai Căstăian, Dorel Micle, Daniel Spânu, Ionuț Socol, Andreea Drăgan, *Ardeu - Cetățuie*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România – campania 2024*, București/Constanța, 2025, p. 28-31.

31. Daniela Șendroi, Iustina Bogdan – Cercetare, documentare pentru realizarea volumului: *Catalogul icoanelor din colecția Orăștie* – în lucru.

32. Adriana Adam –Cercetare, documentare pentru întocmirea studiului „*Informații inedite despre evenimentele din 1849, transmise urmașilor de tribunul Nicolae Begnescu*”– în lucru.

33. Iosif Vasile Ferencz, *Objects specific to the Poienești-Lucașeuca Culture in Transylvania. Researche stage*, în *Plural* 13, 1, Chișinău 2025, p. 50-61.

34. Daniel I. Iancu – Cercetare, documentare pentru întocmirea studiului *Fashion presented in the magazine „Cosînzeana” from Orăștie, 1911-1915*, în lucru.

35. Iosif Vasile Ferencz, *La coasă în Munții Metaliferi*, în *Miorița*, 24/2024, p. 36-45.

36. *Lăcrămioara Ștefan* – Cercetare, documentare pentru tema de cercetare „*Activitatea muzeului devenă ilustrată în paginile ziarului Drumul Socialismului*” – în lucru.

37. Mihai Căstăian – Cercetare, documentare asupra descoperirilor monetare dacice din Munții Orăștiei la cumpăna veacurilor XVIII-XIX – în lucru.

38. Daniel I. Iancu – Cercetare, documentare pentru întocmirea studiului *Începuturile publicistice ale lui Nicolae Densușianu. Cazul „Orientul latin”*, în lucru.
39. Iosif Vasile Ferencz, Florin Cazan, *Acts of violence in Ardeu illustrated by archaeological pieces*, în Aurel Zanoci, Mihail Băț, Dumitru Condrea (eds.), Confrontation and violence in Prehistoric and Ancient Archaeology in the Tisza-Dniester area. Proceedings of the Saharna Summer Colloquium (July 24th - 28th 2024), Chișinău, 2024, p. 301-314.
40. Mihai Căstăian – Cercetare, documentare la Sibiu, Cristian, Cisnădioara, Cisnădie, Gherla, Sebeș, Alba-Iulia, Cricău, Șard, Turda, Remetea, Caransebeș legate de întocmirea Temei de cercetare *Orăștia medievală*.
41. Iosif Vasile Ferencz, Dorel Micle, *Let's burn everything! The end of Dacian habitation in Ardeu*, în Aurel Zanoci, Mihail Băț, Dumitru Condrea (eds.), Confrontation and violence in Prehistoric and Ancient Archaeology in the Tisza-Dniester area. Proceedings of the Saharna Summer Colloquium (July 24th - 28th 2024), Chișinău, 2024, p. 315-335.
42. Alin Henț, "Alternative Dacian Late Iron Age: An Archaeological Perspective", *Acta Musei Porolissensis*, XLVII, 2025, pp. 143–160.
43. Alin Henț, "How We Write the (Dacian) Past? Late Iron Age Archaeology in Post-Communist Romania", *Studia Universitatis Cibinensis. Series Historica*, XXII, 2025 (în curs de apariție).

➤ **Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane**

Prin intermediul proiectelor din cadrul acestui program, restaurarea patrimoniului s-a realizat, în conformitate cu Normele de Restaurare, intervenția directă asupra bunurilor muzeale a fost pe diferite suporturi (ceramică, hârtie, metal) pentru restituirea formei originare prin operații de întregire, integrare și completare, aplicare de tratamente mecanice, fizice, chimice menite să asigure acestora o rezistență îndelungată, să-și păstreze funcționalitatea și să fie apte pentru etalare în cadrul unor expoziții. Restaurarea obiectelor de metal, ceramică și carte veche s-a realizat în laboratorul propriu al Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

În anul 2025, s-a realizat restaurarea și conservarea preventivă curativă de bunuri de patrimoniu, după cum urmează:

- RESTAURARE MATERIALE ORGANICE - RESTAURARE CARTE VECHE

1923 pagini restaurate

- Evanghelie Halle 1754-1755 -1171 pagini, nr inv 4937, cota 6312
- Primae Lineae M. Principatus Transilvaniae Historiam -295 pagini, nr inv 8622, cota 6263
- Molidvenic (1850) -457 pagini, nr inv. 17016, cota 9715

Fișe restaurare - 3 bucăți

- CONSERVARE CURATIVĂ MATERIALE ORGANICE

- Hartă aparținând secției de Științele naturii

RESTAURARE MATERIALE ANORGANICE

a) Restaurare ceramică, sticlă, porțelan

- Efectuarea de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de la Costești, Ulița Tomoilor, iunie 2025 - 40 de pungi și Costești, Valea Stânișoru - ceramică, țigle- 18 pungi

- Sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit de la Micia, CFR, 2025 - 1 sac, 7 pungi oase și 6 pungi ceramic, Micia Castru - 15 pungi ceramică și oase , Vețel Luncă, CFR, 2025, săpătură preventivă - 20 pungi

- Bârcea Mare, diagnostic, 2025- ceramică, oase, cărămidă, 5 pungi, diagnostic, strada Horia - 20 de pungi ceramică Certej, ceramică - 4 pungi, Peștera Cocoșului, comuna Pui, sat Federi, 2024 - 40 pungi, Uroi Pod- ceramică, vatră - 30 de pungi

- Operațiuni de curățire umedă a materialului arheologic- ceramică, sticlă, porțelan, provenit din șantierul Ceangăi, precum și din săpătura de la Magna Curia - 16 pungi ceramică

- Curățirea, lipirea și completarea obiectelor ceramice cu scopul restaurării materialului găsit în urma săpăturilor arheologice realizate la Grădiște, Micia castru, Micia CFR, Costești și Certej

- Curățirea fragmentelor osoase de origine animală de la Micia și Vețel Lunca.

Curățirea mecanică a unor calote dacice și râșnițe din piatră de la Grădiștea de Munte.

- Curățarea pietrelor de zid de la Zarmisegetusa Regia, curățirea mecanică a atacurilor biologice de pe suprafața pieselor.

- 4 obiecte ceramică - restaurate

- 4 obiecte ceramică - restaurate

b) Restaurare metal

- 186 obiecte pe suport metalic

Balerina (Discobolul) – piesă clasată în categoria Tezaur prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 3285/02.10.2024 și restaurată în urma avizului Ministrului Culturii nr. 1/15.04.2025.

- 9 obiecte din bronz - șantier Ardeu (plăcuțe, ac de păr, șaibă, foiță, mărgea)

- 1 monedă din argint (denar republican) - șantier Ardeu

- 4 obiecte din fier - șantier Certej

- 21 obiecte din fier - șantier Ardeu (foarfecă, aplică, verigi, cui, lamă de cuțit, sârmă, bară, vârf de lance, vârfuri de săgeată, vârf de sulită, tub de înmănușare, călcâi de lance, garnitură, cataramă)

- 3 piese din aliaj modern – Depozitul de Istorie al MCDR (călimară – nr. inv. 48662, 2 călimări – fără nr. de inv.)

- 1 monedă din bronz – căutătorii de comori (Geoagiu)

- 146 piese (monede ?) - căutătorii de comori- Geoagiu (Beceanu Mihaela)

- 92 obiecte pe suport metalic

- 15 obiecte bronz, 46 obiecte fier, 11 obiecte plumb, 10 monede argint și bronz.

Restaurarea unei nicovale dacice, descoperită la Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia.

FIȘE DE RESTAURARE

20 fișe – ceramică

60 fișe – metal

5 fișe – carte veche, document

- CONSERVARE PREVENTIVĂ

Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse, Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției.

Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor prevăzute de fișa postului:

preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (achiziție, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc); primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.

Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.

Arhivarea documentelor ce au intrat în arhiva instituției și organizarea acesteia.

Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametrii optimi a colecțiilor.

Activități legate de primirea, împachetarea, transportul și predarea pieselor care au fost expuse în cadrul expozițiilor temporare pe simezele MCDR.

Participări la acțiuni culturale și comemorative, alte deplasări la punctele muzeale din teritoriu pentru a verifica starea de conservare a bunurilor din patrimoniul MCDR și a efectua inventare..

Înregistrarea obiecte în *Registrul Inventar General*, bunuri aflate sau intrate în patrimoniul MCDR Deva, introducerea în *Registrul Inventar Digital* prin programul de evidență a bunurilor culturale și completarea rubricilor specifice la Colecția de Istorie..

Preluarea bunuri in custodie și administrare piese de la sediul central al muzeului în vederea organizării și amenajării castelului Nopcsa..

Întocmire fișe de conservare și participare la ambalarea pieselor ce au fost trimise la expoziția „Miros de pâine caldă. Pâine în vremea regatului dac”.

➤ **Program cercetări arheologice sistematice**

În anul 2025, activitățile din cadrul programului au fost orientate pe continuarea cercetării arheologice sistematice de către colective științifice formate din specialiștii din cadrul instituției. Cercetarile arheologice sistematice au fost desfășurate în următoarele situri arheologice:

1. Rapoltu Mare, punct – *La Vie*, com. Rapoltu Mare, județul Hunedoara; Responsabil științific: Gică Băeștean (MCDR Deva); Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, Roxana Elena Stăncescu, Ionuț Cosmin Codrea (MCDR Deva), Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea 1 Decembrie 1818, Alba Iulia). Perioada: iunie – iulie 2025.

2. Ardeu, punct – *Cetățuie*, com. Balșa, județul Hunedoara; Responsabil științific: Iosif Vasile Ferencz (MCDR Deva); Colectiv: Mihai Căstăian (MCDR Deva), Dorel Micle (UV Timișoara); Vasile Palaghie (MB Sibiu), Andreea Drăgan, Diandra-Natalia Pall-Both (IAIA Cluj-Napoca), Ionuț Socol (independent). Perioada de desfășurare: 21 iulie – 11 august 2025.

3. *Micia*, comuna Vețel, jud. Hunedoara. Colectiv: Mihaela Simon (responsabil științific), Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Decebal Vleja (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu (MCDR Deva); Perioada: august - septembrie 2025.

4. Grădiștea de Munte (*Sarmizegetusa Regia*), punct – Terasa IX, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara, Responsabil științific: Răzvan Mateescu; Colectiv: Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache (UBB Cluj-Napoca), Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu (MCDR Deva), Daniel Cioată (MJM Târgu Mureș), Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză (MNIT Cluj-Napoca), Darius Sima. Perioada de desfășurare: iulie – septembrie 2025.

➤ **Program cercetări arheologice preventive**

Programul constă în întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate.

În anul 2025, cercetările arheologice preventive, au fost după cum urmează:

- **Cercetare arheologică preventivă**

- Diagnostic arheologic (Evaluare teoretică și de teren)

1. Raport de evaluare teoretică pentru realizarea obiectivului Zonă rezidențială (faza P.U.Z.), municipiul Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Coza Daniel. Colectiv: Cătălin Cristescu – responsabil contract. Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.

2. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Zona servicii administrative pentru construire clădire administrativă la plantația bio de afini, Sălașu de Sus, com. Sălașu de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. Martelia S.R.L.

Colectiv: Iosif Vasile Ferencz – responsabil contract. Perioada de desfășurare: 7-11 aprilie 2025.

3. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Traseu de conexiune LES al centralelor electrice fotovoltaice Șerel și Hobîța către stație proprie de transformare Băiești propusă pe imobilul identificat cu NC 66667, UAT Pui, Comuna Pui, Județul Hunedoara; Beneficiar: SC Rualen Verde SRL; Colectiv: Cristina Maria Mitar – responsabil contract.

4. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Construcție locuință familială cu regim de înălțime D+P, Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Cezar Maftei. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă – responsabil contract, Bodò Cristina. Perioada de desfășurare: februarie 2025.

5. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Desființare construcții existente CF 80829-C1; CF 80829-C2; Pensiune turistică - și în vederea obținerii acordului administratorului drumului, municipiul Deva, jud. Hunedoara. Colectiv: Bodò Cristina – responsabil contract, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: ianuarie 2025.

6. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Reconformare zonă pentru construire hotel și funcțiuni conexe; amenajare acces și incintă, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodò Cristina – responsabil contract, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: martie 2025.

7. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Montare ascensor la Spitalul de Psihiatrie Zam, sat Zam, comuna Zam, jud. Hunedoara; Colectiv: Ionuț-Cosmin Codrea – responsabil contract, Bodò Cristina; Perioada de desfășurare: martie 2025. (Raportul nu a fost depus din cauza faptului că beneficiarul/proiectantul a realizat modificări la proiect, fiind nevoie de un nou aviz de la DCJHD, în urmă căruia s-a impus Cercetare arheologică preventivă).

8. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului Alimentare cu apă în satul Țebea, comuna Baia De Criș, județul Hunedoara (localitățile Țebea, Lunca și Cărăstău). Beneficiar: Primăria comunei Baia de Criș. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

9. Raport de evaluare teoretică și de teren pentru realizarea obiectivului PUZ – Zonă de turism și funcțiuni complementare, sat Ghelari, comuna Ghelari, str. Stejarului, f.n., jud. Hunedoara. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța. Beneficiar: Bădărău Ștefan Dorin. Perioada de desfășurare: mai 2025.

10. Raport de evaluare teoretică pentru realizarea obiectivului „P.U.Z. - Zonă pentru instituții publice, servicii și funcțiuni complementare-Subzona de Cult", Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Schitul Ortodox Român

Sarmizegetusa Regia, reprezentat de Mihalyi Costin. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil contract. Întocmire documentație: noiembrie 2025.

- Supraveghere arheologică

1. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Capitala Daciei – Muzeu viu al patrimoniului cultural european – Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a cetății Sarmizegetusa din cadrul sitului arheologic *Sarmizegetusa Regia*, punct „Dealul Grădiștii”, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin programul RO-Cultura, Mecanismul Financiar SEE 2014-2021. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Daniel Cioată, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu. Perioada de desfășurare: martie – noiembrie 2025 (activitate în desfășurare).

2. Supraveghere arheologică în cadrul proiectului Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic *Sarmizegetusa Regia* – Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C 11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu, Daniel Cioată. Perioada de desfășurare: august – noiembrie 2025 (activitate în desfășurare).

3. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Realizare bransament electric în vederea obținerii acordului administratorului drumului (AAD), B-dul 22 Decembrie, nr. 100, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: S.C. Ada Invest S.R.L., reprezentat de dl. Bodrean Adrian Mihai, în calitate de împuternicit; Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Oana Cornelia Tutilă; Perioada de desfășurare: ianuarie-februarie 2025.

4. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră-Curtici-Simeria, componentă a coridorului IV Pan European, Tronson III Gurasada-Simeria, comuna Vețel, județul Hunedoara. Beneficiar: Asocieria FCC CONSTRUCCION – ASTALDI – CONVENSA. Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu. Perioada de desfășurare: ianuarie - octombrie 2025.

5. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Racordare la rețelele electrice de interes public a locului de producere Centrală electrică cu Ciclu Combinat MASS Mintia, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: MASS GLOBAL ENERGY ROM SRL; Colectiv: Daniel-Costin Țuțuianu (responsabil științific), Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă

(MCDR Deva), Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia); Perioada de desfășurare: lucrare în desfășurare.

6. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Montare cabluri înaltă tensiune în vederea racordării centralei CCGT Mintia în stația 400/220/110 kV Mintia, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: MASS GLOBAL ENERGY ROM S:R:L. Colectiv: Daniel-Costin Țuțuianu (responsabil științific), Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan (MNIR), Marius Gheorghe Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă (MCDR Deva), Ioan Alexandru Bărbat (Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia); Perioada de desfășurare: lucrare în desfășurare.

7. Supraveghere arheologică pentru lucrările de la fostul Colegiu Kún, zona viitorului lift al Muzeului Civilizației Dacice Orăștie, în cadrul proiectului Realizarea Muzeului Civilizației Dacice în Municipiul Orăștie, județul Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Bodó Cristina (responsabil științific), Codrea Ionuț-Cosmin; Perioada de desfășurare: iulie 2025.

8. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Lucrări de consolidare Restaurant Perla – faza DTAC, municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific).; Perioada de desfășurare: februarie 2025.

9. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Dezvoltarea de rețele inteligente de distribuție gaze naturale în comuna Dobra, comuna Dobra, județul Hunedoara – punct sat Lăpușnic, biserica „Cuvioasa Paraschiva”. Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific); Perioada de desfășurare: septembrie 2025.

10. Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului Înlocuire conductă și bransamente gaze naturale presiune redusă – strada Stadionului, municipiul Deva, județul Hunedoara. Colectiv: Ionuț Cosmin Codrea (responsabil științific), Mihaela Maria Barbu; Perioada de desfășurare: octombrie 2025.

- Diagnostic arheologic intruziv

1. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Parcelare teren în vederea construirii de locuințe (faza P.U.Z.), zona dintre localitățile Bârcea Mare și Sântandrei, oraș Simeria, jud. Hunedoara. Beneficiar: SC SECO EXPRESS SRL și SC ZEN PRODCOM SRL, reprezentate de Costea Cornel Petru. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, Nogyi Edmond. Perioada de desfășurare: februarie – mai 2025.

2. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Amenajare zonă rezidențială faza P.U.Z., oraș Hațeg, jud. Hunedoara. Beneficiar: Sas Nadia. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu, Edmond Nogyi. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.
3. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: Construire anexe la exploatarea agricolă, localitatea Târșa, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar: Grecu Leorian. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă, Nogyi Edmond. Perioada de desfășurare: mai 2025.
4. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 1, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada: februarie – aprilie 2025.
5. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 2, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
6. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică Băiești 3, sat Băiești, comuna Pui, județul Hunedoara (28 ha). Beneficiar: SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu. Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
7. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire centrală agrofotovoltaică, sat Șerel, comuna Pui, județul Hunedoara (49 ha). Beneficiar: EN GREENPLO SRL, absorbită de SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
8. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire parc fotovoltaic, sat Hobița, comuna Pui, județul Hunedoara (49 ha). Beneficiar: EN GREENPLO SRL, absorbită de SC RUALEN VERDE SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.
9. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire parc fotovoltaic 1, sat Sântămăria de Piatră, oraș Călan, județul Hunedoara (50 ha). Beneficiar: SC TICASCARE ENERGY MB SRL. Colectiv: Costin

Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025.

10. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul „Construire parc fotovoltaic 2, sat Sântămăria de Piatră, oraș Călan, județul Hunedoara”; Beneficiar: SIOAL ENERGY MB SRL (35 ha); Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Cristina Maria Mitar, Ioana Lucia Barbu, Adriana Ardeu; Perioada de desfășurare: februarie – aprilie 2025 (întocmire raport).

11. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Construire panou publicitar L-14 m, în afara zonei de protecție a autostrăzii, oraș Simeria, F.N., județul Hunedoara, CF 63187. Beneficiar: S.C. RITTER SERVICES S.R.L. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: martie 2025.

12. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Desființare construcție C1, locuință, anexe și împrejmuire în vederea obținerii acordului administratorului drumului, str. Horea, nr. 200, Municipiul Deva, județul Hunedoara, CF 63469. Beneficiar: Zaharie Cristian și Zaharie Anamaria. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc; Perioada de desfășurare: martie 2025.

13. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Exploatare a minereurilor auro – argentifere, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. DEVA GOLD S.A. Colectiv: Gică Băeștean (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Cristina Maria Mitar, Romică Pavel, Nicolae Cătălin Rișcuța, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: iunie-septembrie 2025.

14. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Pensiune canină și împrejmuire – construcție provizorie, str. Depozitelor, nr. 23A, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiar: S. C. APLI MAG SERV BETA S. R. L. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu. Perioada de desfășurare: august 2025.

15. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul Capacități producere energie din surse regenerabile pentru consum propriu la nivelul UAT Deva – Parc fotovoltaic, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Municipiul Deva. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Nicolae Cătălin Rișcuța, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: septembrie-octombrie 2025.

16. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Elaborare documentație pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții –

locuință, str. Horea, nr. 171, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: Lazăr Dan-Voicu și Lazăr Claudia Paula, Timișoara. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: octombrie 2025.

17. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv Cioclovina – Peștera „Cioclovina cu Apă”, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc, Nicolaie Mihai Rotea. Perioada de desfășurare: iunie 2025.

18. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Apart-Hotel, Micro 15, mun. Deva, jud. Hunedoara. Beneficiar: S.C. GEVIS PROTEAM S.R.L. Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: iulie 2025.

19. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Amenajare intersecție DN 7 – DN76, mun. Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Asocieria Consultanță pentru Infrastructuri Terestre București și S.C. SVL PROEC S.R.L. Râmnicu Vâlcea. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: septembrie 2025.

20. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Extinderea activității de agrement în cadrul complexului balnear Băile Daco-Romane Geoagiu-Băi, oraș Geoagiu, jud. Hunedoara. Beneficiar: SC BĂILE DACO-ROMANE SRL Geoagiu-Băi. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cristina Maria Mitar. Perioada de desfășurare: august, noiembrie 2025.

21. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul Construire stație de conexiune (instalare utilizator), stație de transformare, stație de stocare și traseu LES de conexiune pentru conectarea CEF Sântămăria de Piatră, CF nr 62113, sat Strei-Săcel, oraș Călan, județul Hunedoara. Beneficiar: SC TICASCARE ENERGY MB SRL. Colectiv: Cristina Maria Mitar (responsabil științific), Adriana Ardeu.

22. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul PUZ – Introducere în intravilan și parcelare în vederea construirii de locuințe, orașul Călan, jud. Hunedoara. Beneficiar: Babaci Nelu Adrian, Babaci Diana Corina și Tătulea Doru Cosmin. Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă. Perioada de desfășurare: aprilie 2025.

23. Raport de evaluare de teren – diagnostic arheologic intruziv privind proiectul PUZ- Zonă de sport și agrement pentru amenajare poligon de tragere și realizare împrejmuire, în comuna Turdaș, DN7, CF 63805 și CF 63806, județul Hunedoara, extravilan. Beneficiar: S.C. KAD TRAINIG SRL. Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu

(responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc. Perioada de desfășurare: august 2025.

24. Raport de evaluare de teren - diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul: „Construire anexe la exploatarea agricolă”, localitatea Târșia, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Beneficiar Grecu Leorian. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil științific, Oana Tutilă. Perioada de desfășurare: iulie 2025 (cercetare în teren și întocmire documentație arheologică).

- Cercetare arheologică preventivă

1. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Modernizare DJ 705A: Orăștie – Costești – Sarmizegetusa Regia, km 2+200 – km 19+465, jud. Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Cătălin Cristescu – responsabil științific, Oana Cornelia Tutilă, Cristina Bodó, Nagy Edmond. Perioada de desfășurare: mai – iulie 2025.

2. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Desființare construcții C1 și C2, construire locuință D+P și filigorie, str. Viilor, nr. 1, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiari: Pasăre Florin Ilie și Pasăre Elena Cristina. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: mai-iunie 2025.

3. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Renovare și extindere imobil C1, str. 22 Decembrie, nr. 67, municipiul Deva, județul Hunedoara. Beneficiar: Lupu Popa Andrada. Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă; Perioada de desfășurare: martie 2025.

4. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră – Curtici – Simeria, parte componentă a Coridorului IV Pan – European, pentru circulația trenurilor cu viteza maximă de 160 km/h, Tronsonul 3: Gurasada – Simeria – Faza II, în situl Vețel – *Luncă*, com. Vețel, jud. Hunedoara. Beneficiar: C.N. CFR S.A. Colectiv: Marius Gheorghe Barbu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Nicolae Cătălin Rîșcuța; Costin Daniel Țuțuianu. Perioada de desfășurare: octombrie - noiembrie 2025.

5. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic Sarmizegetusa Regia – Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara, derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C 11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Ștefan Vasilache, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu,

Oana Cornelia Tutilă, Edmond Nogyi, Emanuel Malinescu, Daniel Cioată. Perioada de desfășurare: august – septembrie 2025.

6. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul Construcție locuință familială cu regim de înălțime D+P, Costești – Ulița Tomoilor, com. Orăștioara de Sus. Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada de desfășurare: mai – iunie 2025.

7. Raport de cercetare arheologică preventivă privind obiectivul: „Modernizare DJ 705A: Orăștie - Costești - Sarmizegetusa Regia, km 2+200 - km 19+465", jud. Hunedoara. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Cătălin Cristescu - responsabil științific, Oana Tutilă. Perioada de desfășurare: iulie (cercetare în teren), noiembrie 2025 (întocmire documentație arheologică).

8. Cercetare arheologică preventivă în cadrul proiectului „Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a sitului arheologic Sarmizegetusa Regia - Terasa X din cadrul sitului arheologic UNESCO Sarmizegetusa Regia, Munții Orăștiei, jud. Hunedoara", derulat de Consiliul Județean Hunedoara și finanțat prin PNRR, Pilonul IV, Componenta C

11. Beneficiar: Consiliul Județean Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu - responsabil științific, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, Cristina Bodo, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Daniel Cioată, Edmond Nogyi, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză. Perioada de desfășurare: august-septembrie 2025.

➤ **Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil**

În anul 2025, programul evidența științifică a patrimoniului cultural mobil s-a derulat pe cele două componente ale sale: evidența primară și clasarea patrimoniului. Prin acest program s-a continuat și actualizat inventarierea patrimoniului cultural mobil deținut, în conformitate cu standardele și normele în vigoare, au fost întocmite fișe de evidență și continuată procedura de clasare la cele două categorii juridice (tezaur și fond), după cum urmează:

- inventarierea bunurilor grupate în Colecția de Arme și Colecția Medievală Deva
- inventarierea colecției de Istorie Medie, Modernă, și bust Horea, Cloșca și Crișan
- inventarierea bunurilor de patrimoniu grupate în Colecțiile Științele Naturii respectiv: Colecția Amfibieni și Reptile, Colecția Botanică, Colecția Coleoptere, Colecția Impresiuni Foliare Fosile, Colecția Lepidoptere, Colecția Mamifere, Colecția Moluște Actuale, Colecția Moluște Fosile, Colecția Minerale, Colecția

Nevertebrate, Colecția Păsări, Colecția Pești, Colecția Vertebrate Fosile I (dinozauri), Vertebrate fosile II și Biblioteca Științele Naturii.

- Continuarea procedurii de clasare.

8.	Alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management:
-----------	--

Pentru perioadă de management 2023 - 2027 au fost propuse o serie de activități specifice instituției muzeale, derivate din funcțiile de bază, precum:

8.1. Evidența patrimoniului cultural mobil, inventarierea și evaluarea bunurilor muzeului, acțiune în derulare

- continuarea evidenței primare a patrimoniului prin întocmirea fișelor analitice de evidență (FAE), a înregistrărilor în baza de date DOCPAT;

- continuarea derulării procedurilor de clasarea patrimoniului la cele două categorii juridice (tezaur și fond);

- inventarierea periodică a colecțiilor, în condițiile prevăzute de lege.

Termen: 2023 – 2027

8.2. Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural mobil, prin cele două componente ale sale:

- continuarea măsurilor și acțiunilor prin mijloace și tehnici specifice în conformitate cu Normele de Conservare;

- continuarea restaurării, a intervenției directe, în conformitate cu Normele de Restaurare, asupra bunurilor muzeale pe diferite suporturi (ceramică, hârtie, metal).

Termen: 2023 – 2027

8.3. Continuarea participării Muzeului Civilizației Dacice și Romane în colaborare cu instituții de cercetare, muzeale, universitare și a administrației publice locale și centrale la susținerea proiectelor cu finanțare locală, guvernamentală și europeană, în perioada 2023 – 2027:

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile, cum ar fi:

8.3.1. Proiectul **Ruta Împăraților Romani** care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul

cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2023 - 2027.

Termen: multianual

8.3.2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Ardeu** – „**Cetățuie**”, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

Termen: 2023 - 2027

8.3.3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Micia**, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 - 2025

8.3.4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar **Ulpia Traiana Sarmizegetusa**, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 - 2025

8.3.5. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna **Rapoltu Mare** – **La Vie**, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 – 2025

8.3.6. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de

Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec. XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

Termen: 2023 – 2025

8.3.7. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții

„Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parări atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

În cursul anului 2025, s-a solicitat Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

Termen: multianual

8.3.8. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D.A.L.I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, a fost finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 – 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr.4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia s-a realizat de către Consiliul Județean Hunedoara.

În data de 8 august 2025, lucrările de conservare, restaurare și punere în valoare a Amfiteatrului din Ulpia Traiana Sarmizegetusa au fost recepționate de către Consiliul Județean Hunedoara , iar din data de 08.08.2025, monumentul istoric, asemuit cu faimosul „Colloseum” din Roma, a fost redeschis turiștilor.

Termen: 2023 - 2025

8.3.9. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind proiectul “Realizare de modele 3D prin utilizarea tehnologiilor fotogrametrice și scanare terestră pentru obiectivele din zona Sarmisegetuza -Hațeg Județul Hunedoara” perioada de derulare 2025 – 2026.

Termen: 2025 - 2026

8.3.10. Parteneriat încheiat între Muzeul Civilizației Dacice și Romane și Universitatea Politehnica Timișoara privind facsimilarea digitală și expunerea online a publicațiilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Expunerea materialelor digitizate se realizează pe site-urile web Discover Europe's digital cultural heritage, Europeana, administrate de Uniunea Europeană în Biblioteca Digitală Europeană: www.europeana.eu, perioada de derulare 2025 – 2026.

Termen: 2025 – 2026

8.4 Promovarea unor proiecte pentru perioada de management 2023 – 2027 cu posibilitate de finanțare locală, guvernamentală și europeană

8.4.1. Proiectul: Digitalizarea valorilor aferente, marcarea și semnalizarea în cadrul Traseului Castrelor romane a Castrului roman Micia

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură

Prin acest proiect se dorește includerea obiectivului Castrul roman Micia în ruta turistic culturală - Traseul castrelor romane și promovarea acestui obiectiv prin intermediul digitalizării rutelor, semnalistică și aplicații pentru telefon.

Micia a constituit unul dintre cele mai însemnate centre ale Daciei Romane, ansamblul locuirii de aici compunându-se dintr-o fortificație, constituită încă din timpul lui Traian, alături de care s-au dezvoltat, pe parcursul secolelor al II-lea și al

III-lea, un vicus și, mai apoi, un pagus important. Castrul de la Vețel, jud. Hunedoara, una dintre cele mai mari garnizoane de trupe auxiliare din Dacia (peste 7 ha), este amplasat la aproximativ 3 km în spatele Defileului Mureșului. Incinta are forma unui dreptunghi alungit, proporționat atipic, laturile lungi însumând de două ori lățimea acesteia.

Importanța sa strategică a impus, încă de la început, o garnizoană numeroasă, însă odată cu trecerea timpului, numărul trupelor a fost suplimentat, astfel că cel puțin începând cu perioada severiană aici au cantonat concomitent trei unități auxiliare distincte (Coh. II Flavia Commagenorum Equitata Sagittariorum, Ala I Hispanorum Campagonum și Numerus Maurorum Miciensium).

Datorită amplasării și importanței sale, Micia s-a bucurat de atenția mai multor specialiști în utilizarea imaginilor aeriene, care au adus noi date cu privire la planimetria așezării, necropolelor și castrului de pe Valea Mureșului.

Turiștii au posibilitatea să observe Platoul Amfiteatrului roman, să participe la evenimente specifice de punere în valoare a sitului (exemplu MICIA REDIVIVA), să participe activ la taberele militare și ateliere de jocuri romane, gastronomie și meșteșuguri specifice epocii romane, reconstituirea unui Ritual antic dansuri antice, prezentarea taberelor militare și simularea confruntării armatelor.

Valorificarea durabilă a obiectului de patrimoniu CASTRUL ROMAN MICIA prin activități de promovare – digitalizarea sitului, crearea unei aplicații dedicate vizitatorilor, marcarea și semnalizarea sitului, crearea unei oferte culturale comune, punerea în valoare a peisajului natural din zonă, abordarea centrată pe nevoile turiștilor, îmbunătățirea portofoliului de servicii, scurtarea semnificativă a timpilor de răspuns, automatizarea proceselor repetitive, creșterea gradului de descentralizare și integrarea facilă și rapidă în procesele instituționale ale actorilor externi, marketing și management.

Digitalizarea prin scanare laser 3D asigură copia fidelă în format digital a Castrului Roman Micia și îi ajută pe arhitecții și specialiștii din domeniu să restaureze acest monument istoric cu o precizie foarte bună și cu costuri mult mai mici, contribuind la conservarea și protejarea patrimoniului național și totodată poate fi transmisă viitoarelor generații, în cel mai precis mod.

Procesul de digitalizare este complex și presupune în prima fază, scanarea laser 3D a amplasamentului, apoi procesarea datelor și crearea fișei de metadate. Ulterior, materialele digitizate cu ajutorul scanării laser 3D sunt disponibile, în format digital, în platforme specializate, fiind accesibile pentru utilizatorul final, dar și pentru specialiștii în domeniu: arhitecți, arheologi, proiectanți care pot accesa informațiile necesare direct din platformă fără a fi nevoie de o vizită pe teren.

Scanările 3D vor include și piese din patrimoniul MCDR, care au fost descoperite în cursul cercetărilor, pentru a fi incluse în aplicația dedicată.

Avantajele oferite de digitalizarea acestui patrimoniu istoric „Castrul roman Micia” sunt:

- promovarea locală și națională pe plan turistic, contribuind implicit la dezvoltarea economică
- în urma scanării rezultă un model 3D metric real, oferind posibilitatea de analiză spațială a acestuia
- norul de puncte obținut în urma scanării laser 3D permite realizarea unui mulaj real cu precizie milimetrică
- posibilitatea monitorizării obiectivului prin realizarea de scanări succesive și implicit urmărirea comportării în timp a construcției
- datele pot fi ulterior folosite sub forma de imagini 3D virtuale în scopul creării unui muzeu virtual 3D și pentru dezvoltarea turismului.

Termen: multianual

8.4.2. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Intrare Forul lui Traian din cadrul sitului Arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 -Turism și Cultură

Situl arheologic de la Sarmizegetusa a fost inclus într-un traseu tematic istoric județean, selectat de către Danube Competence Center pentru a face parte din circuitul european „Ruta împăraților romani”, parte din proiectul mai larg „Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării”, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes”.

În imediata apropiere a sitului arheologic se regăsește Muzeul de arheologie Sarmizegetusa al fostei colonii, în care sunt expuse obiecte aparținând acesteia.

Obiectivul face parte din Lista Monumentelor Istorice (104 HD-I-s-A-03205) și este protejat de legea nr. 422/2001, ca monument de categoria A, adică de interes național. Importanța națională a acestui sit îl plasează pe primele locuri între destinațiile traseelor de turism istoric dar este și o bază permanentă de cercetare arheologică. Complexul arheologic oferă vizitatorilor imaginea vestigiilor romane: amfiteatrul, palatul augustalilor, forul, templele unor divinități.

După restaurare, destinația monumentului va rămâne aceeași, având funcțiune principală mixtă, culturală și istorică și nu în ultimul rând turistică.

În urma investiției care se va face prin acest proiect, restaurarea, revitalizarea și digitalizarea intrării în Forul lui Traian, se va simți efectul valorii adăugate, va crește impactul vizual în fața turiștilor ceea ce va conduce la un plus de atracție a Complexului arheologic, având ca rezultat creșterea numărului de turiști, mai ales că acest proiect este complementar cu investiția realizată de către Consiliul Județean Hunedoara prin POR 2014-2020 și care vizează restaurarea Amfiteatrului din cadrul sitului arheologic și digitalizarea acestuia. Majorarea numărului de turiști se va resimți și în cifra de afaceri a pensiunilor din comună, lucru care încurajează creșterea numărului de pensiuni turistice în întreaga zonă.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări de conservare și restaurare, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Pentru a fi atins se au în vedere următoarele obiective specifice:

- Conservarea și Restaurarea Intrarea în For: Situația propusă prevede realizarea unei structuri care să sugereze forma inițială a monumentului și care să includă elementele care-l formau in situ. Se propune utilizarea fundațiilor din piatră existente.
- Promovarea valorii adăugate aduse sitului arheologic prin activități de digitalizare și promovare, cu rol în creșterea gradului de atractivitate și implicit a numărului de vizitatori.
- Vor fi realizate reconstituiri 3D ale întregului For, de asemenea scanări 3D ale celor mai importante obiecte arheologice descoperite aici, în vederea includerii acestora în aplicația dedicată.

Termen: multianual

8.4.3. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură.

Complexul arheologic Sarmizegetusa Ulpia Traiana face parte din Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa și este menționat pe Lista Monumentelor Istorice cu indicativul 104 HD-I-s-A-03205. Monumentul se încadrează în grupa A de monumente istorice și este protejat de legea nr. 422/2001.

Compusă din 14 edificii vizibile și mult mai multe încă necercetate care descriu o așezare romană de 20000 de locuitori, Colonia Sarmizegetusa Ulpia Traiana a fost capitala spirituală a Daciei romane și locul unde își avea sediul procuratorul financiar al provinciei.

Situl este emblematic în categoria monumentelor arheologice din epoca romană și reușește să atragă turiști prin forța puternică a trecutului istoric.

Ruinele evocă o așezare de 200.000 de locuitori, cu edificii care odinioară compuneau capitala Daciei romane. Ele sunt dovezile unei civilizații avansate.

Proiectul Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare pentru obiectivul inclus în cadrul traseului castrelor romane: „Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa” își propune construirea unei clădiri la intrarea în sit. Clădirea va avea o suprafață desfășurată de cca. 700 mp și va funcționa ca un muzeu de sit adăpostind totodată și funcțiuni necesare zonei de acces în sit (punct info, anexe administrative, grupuri sanitare).

Construcția va trebui să fie cât mai puțin invazivă, reversibilă, din materiale sustenabile și să îndeplinească standardul NZEB.

Principala funcțiune adăpostită este cea de muzeu de sit – va găzdui, în condiții de expunere adecvate, exponatele aflate acum în clădirea de peste drum. Totodată se preconizează amenajarea unui lapidariu cu principalele piese din lapidariul aflat acum în incinta muzeului existent și cu piese aflate în ruina forumului și care au nevoie urgentă de protecție. Muzeul va avea nevoie de anexe – spații administrative.

A doua funcțiune adăpostită va fi cea de punct info și acces în sit care ar trebui să conțină spații de primire/recepție/eliberare bilete, spații de odihnă, sală multifuncțională (proiecții, prelegeri pregătitoare pentru tururi ghidate, expoziții temporare). Această funcțiune va fi completată de spații anexe - magazin de suveniruri, punct de alimentație publică, oficiu, depozitare, grupuri sanitare. Totodată, proiectul își propune documentarea, cercetarea, promovarea, digitalizarea și protejarea monumentului arheologic și de arhitectură care să acopere o perioadă cronologică din epoca preistorică până în epoca modernă. Metodele propuse constau în folosirea noilor tehnologii precum digitalizarea 2D și 3D (OrtoFotoPlanuri – imagini aeriene cartate). Proiectul mizează pe digitalizarea 3D ca fiind o metodă inovatoare

pentru promovarea monumentului istoric – fiind un element cheie al unui model sustenabil de protejare al acestuia.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări punere în valoare a sitului, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Termen: multianual

8.4.4. Proiectul: „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 119 din 28 aprilie 2022 s-a aprobat depunerea, valoarea maximă eligibilă și a cheltuielilor aferente proiectului „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”, în cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C5/2/B.2.1/1, PNRR/2022/C5/2/B.2.2/1, componenta 5 - Valul renovării, axa 2 — Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice. operațiunea B.2: Renovarea energetică moderată sau aprofundată a clădirilor publice.

Astfel, proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta 5 - Valul renovării, a fost aprobat și urmează să fie aplicat din 2026.

Termen: multianual

F.	Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse:
-----------	---

1.	Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare:
-----------	---

BUGET DE VENITURI:

	-lei-
TOTAL VENITURI	21.308.600
Venituri proprii	1.261.000
Subvenții	20.047.600

BUGET DE CHELTUIELI:

	-lei-
TOTAL CHELTUIELI	21.308.600
Cheltuieli de personal	9.845.000
Cheltuieli bunuri si servicii, din care: -cercetari arheologice sistematice 0 lei	7.877.000
Alte cheltuieli, din care: Agenda Culturala 2.480.500 lei	2.630.500
Cheltuieli de capital	956.100

2.	Nr. de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management:
-----------	--

Beneficiarii instituției muzeale: vizitatori și participanți la manifestări științifice, proiecte și activități culturale și educative	Numărul de beneficiari	
	ANUL 2025	ANUL 2026
	90.000	95.000

Beneficiarii instituției muzeale: în mediul online site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro), pagina de Facebook, canalul mcdrtube, profil Instagram	Numărul de beneficiari	
	ANUL 2025	ANUL 2026
	2.100.130	2.120.000

3.**Analiza programului minimal realizat:**

Analiza programului minimal realizat în 2025 în conformitate cu anexa nr. 2 la Contractul de management încheiat cu Președintele Consiliului Județean Hunedoara și înregistrat la Consiliul Județean Hunedoara sub nr. 26199/28.12.2022:

**PROGRAM MINIMAL ANUAL
ANUL 2025**

Nr. crt.	Program	Scurtă descriere a programului	Nr. proiecte în cadrul programului	Denumirea proiectului	Observații
1.	Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale	Valorificarea și popularizarea rezultatelor cercetării științifice desfășurate de către specialiștii MCDR, precum și a celor din țară și străinătate. Prezentări și dezbateri în cadrul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale la care participă specialiști din țară și din străinătate, din mediul academic și muzeal	3	- Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice a MCDR; - „Micia Rediviva”; - ”Pieșe arheologice minore și semnificația lor”.	Realizat
2.	Program expoziții temporare	Programul își propune realizarea evenimentelor expoziționale care oferă publicului vizitator posibilitatea de a cunoaște în principal valoarea	7	- Exponatul lunii; - Obiecte restaurate în anul 2025 în laboratorul de restaurare al MCDR; - Aurăritul aluvionar în zona Bradului (sau Extragerea aurului aluvionar în zona Bradului); - Natura statică în Colecția de Artă	Realizat

		patrimonială a colecțiilor de specialitate din cadrul MCDR		Plastică a muzeului de vean, Ediția a II-a; - Figuri hunedorene (secolele XIX-XX); - Expoziții de grup ale artiștilor plastici brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”; - Salonul de Iarnă, ediția a VIII-a.	
3.	Program evenimente cultural educaționale	Programul constă în organizarea unor evenimente care să ofere publicului pe diferite categorii de vârstă, posibilitatea îmbogățirii cunoștințelor din domeniul istoriei, naturii și a culturii generale, precum și a respectului față de patrimoniul cultural	8	„Târgul European al Castelelor” - „Noaptea Muzeelor” - „Under History V” - „Ziua Internațională a copilului” - „Școala de vară de restaurare ceramică” - „Manifestări dedicate omagierii personalității lui Aurel Vlaicu” - Workshop & expoziție – StudART, Edițiile IV-IX, 2023-2028 - Zilele porților deschise la toate siturile unde MCDR desfășoară cercetări arheologice sistematice	Realizat
4.	Program editorial	Valorificarea patrimoniului muzeal deținut cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin intermediul unor publicații științifice de specialitate	2	- Publicarea revistei <i>Sargetia</i> , anuarul MCDR - Publicarea unor cataloage, albume și broșuri privind expozițiile sau colecțiile MCDR	Realizat
5.	Program de restaurare a obiectelor de	Restaurarea unor bunuri de patrimoniu	20	- Restaurare obiecte de metal, ceramică și carte veche în	Realizat

	patrimoniul din colecțiile MCDR	aflate într-un stadiu avansat de degradare și care vor constitui piese de referință în cadrul evenimentelor expoziționale organizate de MCDR		laboratorul propriu al MCDR	
6.	Program cercetări arheologice sistematice	Activitățile din cadrul programului vor fi orientate pe continuarea cercetării arheologice sistematice de către colective științifice formate din specialiștii din cadrul instituției	2	- Cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic prioritar Ulpia Traiana Sarmizegetusa - Cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Rapoltu Mare, Punct – <i>La Vie</i>	Realizat
7.	Program cercetări arheologice preventive	Programul constă în întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate	10	Cercetările arheologice preventive, au fost în funcție de situațiile concrete și de existența unor contracte cu terții încheiate în acest sens, iar finanțarea va fi efectuată de către beneficiari	Realizat
8.	Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil	Programul evidența științifică a patrimoniului cultural mobil	2	- Evidența primară - Clasarea patrimoniului	Realizat

		<p>se derulează pe cele două componente ale sale: evidența primară și clasarea patrimoniului. Programul are în vedere continuarea și actualizarea inventarierii patrimoniului cultural mobil deținut, în conformitate cu standardele și normele în vigoare, întocmirea fișelor de evidență și continuarea procedurilor de clasare la cele două categorii juridice (tezaur și fond)</p>			
--	--	--	--	--	--